

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ดุษฎีนิพนธ์

ของ

ฉัตรชัย จันทา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
เมษายน 2569

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ดุษฎีนิพนธ์

ของ

ฉัตรชัย จันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
เมษายน 2569

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

TEACHER LEADERSHIP DEVELOPMENT MODEL IN THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT IN DISRUPTION PERIOD OF SECONDARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION IN NORTH-EASTERN

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

BY

CHATCHAI JANTHA

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

The Doctor of Philosophy Program in Educational Administration

at Sakon Nakhon Rajabhat University

April 2026

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองดุษฎีนิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ ฉัตรชัย จันทา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ภูศรี)	ประธานกรรมการสอบและผู้ทรงคุณวุฒิ	(รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ) กรรมการสอบและประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์)	กรรมการสอบแต่งตั้งเพิ่มเติม	(ดร.สุมัทนา หาญสุริย์) กรรมการสอบและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม)	กรรมการสอบแต่งตั้งเพิ่มเติม	(ดร.ประภัสร สุภาสอน) กรรมการสอบผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร)
ประธานหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 7 เดือน เมษายน พ.ศ. 2569

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความเมตตาและช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ ห่วงใยและเอาใจใส่ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่องานวิจัยในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล ดร.สะท้าน วารี ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ดร.พลชัย ชุมปัญญา นางกฤติยา โพธิ์เสนา นางคำปิ่น ทีสุกะ นางสาวรษิกา วัฒนมาลี นางศศิธร กิตติศรีวรพันธ์ ดร.วิชนีย์ ทศศะ ดร.วัณรัฐ สอนสิทธิ์ นายพิทักษ์ ไชยแก้ว นางภัสรา ฐานวิเศษ นางกัญญาภัค ลุนชัยภา นางสาวพิศมัย ขวาไชยวี และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ในการให้สัมภาษณ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขเครื่องมือ และเสนอแนวทางในการพัฒนางานวิจัย

ขอขอบพระคุณวิทยากร ดร.สุชาติ เสนาสี ดร.อิสระ ชอนบุรี และ ดร.เมธี นาอุดม ที่ได้มาให้ความรู้ในการพัฒนาครู และทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเกิดประสิทธิผลอย่างดียิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณะครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณคณะครูกลุ่มที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทุกท่าน และขอขอบคุณผู้ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยเหลือให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณคุณพ่อประวิทย์ คุณแม่ชีทิพสุดา คุณพี่สุวัฒน์ และคุณภรรยาพร้อมลูกชาย ที่ได้ให้กำลังใจและสนับสนุนด้วยดีตลอดมา และขอขอบพระคุณเพื่อนปริญญาเอก รุ่นที่ 14 ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ และคอยช่วยเหลือในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ฉัตรชัย จันทา

ชื่อเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อผู้วิจัย ฉัตรชัย จันทา

กรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ

ดร.สุมัทนา หาญสุริย์

ปริญญา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)

สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปีที่พิมพ์ 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครู โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ และการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2569 จำนวน 423 คน ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบกับครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน จาก 13 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า และแบบประเมินภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 57 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเอง จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ 2) การสร้างนวัตกรรม จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ 3) การพัฒนาหลักสูตร จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ 4) การจัดการเรียนรู้ จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ และ 5) การใช้เทคโนโลยี จำนวน 13 ตัวบ่งชี้

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ สื่อการเรียนรู้ และ การวัดและประเมินผล

3. ผลการตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.80) และครูที่เข้ารับการพัฒนามีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชันสูงขึ้นหลังการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 19.80

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำครู การจัดการเรียนรู้ ยุคดิสรัปชัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

TITLE Development of Teacher Leadership in Learning management in the Disruptive Era in Primary Schools under the Office of the Basic Education Commission in Northeastern Region

AUTHOR Chatchai Jantha

ADVISORS Assoc. Prof. Dr. Sayan Boonbai

Dr. Sumatana Hansuri

DEGREE Ph.D. (Educational Administration)

INSTITUTION Sakon Nakhon Rajabhat University

YEAR 2026

ABSTRACT

This research aimed to 1) investigate the elements of teacher leadership in learning management in the disruptive era in primary schools under the Office of the Basic Education Commission (OBEC) in Northeastern Region, 2) develop and validate a model for developing teacher leadership, and 3) evaluate the effectiveness of the developed model. The research employed a three-phase Research and Development (R&D) methodology. Phase 1 comprised component identification through an extensive literature review, expert interviews, and a survey administered to 423 teachers working in primary schools under the OBEC in the Northeastern region, in the 2026 academic year. Phase 2 concentrated on the formulation and refinement of the developed model, followed by validation by specialized experts to confirm its suitability. Phase 3 consisted of the model implementation with a representative sample of 30 teachers drawn from 13 primary schools under the OBEC in the Northeastern region. Key research instruments included an unstructured interview form, a Likert-scale questionnaire, and a teacher leadership assessment form. Statistical analysis incorporated measures of frequency, percentage, mean, and standard deviation.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

The findings indicated that:

1. The elements of teacher leadership in learning management in the disruptive era encompassed five core components and 57 specific indicators comprising 1) self–development with 11 indicators, 2) innovation creation with nine indicators, 3) curriculum development with ten indicators, 4) learning management with 14 indicators, and 5) technology utilization with 13 indicators.

2. The model for developing teacher leadership in learning management in the disruptive era in primary schools under the OBEC in Northeastern Region was structurally defined by six essential elements: principles, objectives, content, processes, instructional media, and measurement and evaluation.

3. The evaluation of the model's efficacy demonstrated that its overall suitability was rated at the highest level ($\bar{x}$ = 4.80). The teachers participating in the development program exhibited a 19.80% increase in the leadership required for learning management in the disruptive era.

Keywords: Development Models, Teacher Leadership, Learning Management, Disruptive Era

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	คำถามของการวิจัย	4
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	กรอบแนวคิดของการวิจัย	9
	นิยามศัพท์เฉพาะ	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
	ภาวะผู้นำครู	18
	ความหมายของภาวะผู้นำ	18
	บทบาทภาวะผู้นำ	21
	ลักษณะภาวะผู้นำ	26
	ภาวะผู้นำครู	30
	ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	36
	การจัดการศึกษาในยุคดิสรัปชั่น	40
	องค์ความรู้เกี่ยวกับยุคดิสรัปชั่น	40
	การจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น	44
	องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	45
	แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครู	68
	แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ	68
	วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ	88
	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ	101
	การวิจัยและพัฒนา	108
	ความหมายและความสำคัญของการวิจัยและพัฒนา	109

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

ลักษณะของการวิจัยและพัฒนา 113
ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 115
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น 123
ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น 123
หลักการและขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น 124
การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น 127

3 วิธีดำเนินการวิจัย 131
ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น..... 132
ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น 148
ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น..... 151

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 155
ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบ และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 155
ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 155
ผลการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 159
ศึกษาเชิงสำรวจ 162
สรุปผลจาการสำรวจในระยะที่ 1 นำไปสู่การสร้างรูปแบบในระยะที่ 2 .. 180

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

ระยะที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้
ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 182
สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ... 182
พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น .. 191
ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการ
เรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 197
ดำเนินการทดลองใช้แบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้
ยุคดิสรัปชั่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 197
สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการ
เรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 202

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 211
ความมุ่งหมายของการวิจัย 211
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 212
วิธีดำเนินการวิจัย 212
สรุปผลการวิจัย 214
อภิปรายผลการวิจัย 219
ข้อเสนอแนะ 232

บรรณานุกรม 235

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

ภาคผนวก 245
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ 247
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ 253
ภาคผนวก ค หนังสือรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ 279
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 283
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 315
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย 321
ภาคผนวก จ คู่มือการใช้รูปแบบ 345

ประวัติย่อของผู้วิจัย 573

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น 52
2 ตัวบ่งชี้การพัฒนาตนเอง 59
3 ตัวบ่งชี้การสร้างนวัตกรรม 63
4 ตัวบ่งชี้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 69
5 ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ 75
6 ตัวบ่งชี้ทักษะการใช้เทคโนโลยี 83
7 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาภาวะผู้นำภาวะผู้นำครู 92
8 องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น 107
9 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ได้จากการสุ่มจำแนกตามจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน .. 137
10 องค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา 156
11 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม 162
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริงขององค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 164
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นขององค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 165

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

14 การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 166

15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง 167

16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง 168

17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม 169

18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม 170

19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร 171

20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร 172

21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้ 173

22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้ 175

23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี 177

24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี 179

25 สรุปการเรียงลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 181

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

26 การเรียงลำดับความสำคัญของวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 181

27 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 191

28 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญแยกรายเล่ม 192

29 จำนวนครูเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 197

30 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาก่อนการทดลองใช้รูปแบบพัฒนา 200

31 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาหลังการทดลองใช้รูปแบบพัฒนา 200

32 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบพัฒนา 201

33 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถาม 336

33 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของข้อคำถามแบบประเมินภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 327

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

33 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถาม 317
34 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถาม 319

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 กรอบแนวคิดของการวิจัย 9

2 วิธีดำเนินการวิจัย 153

3 กระบวนการรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น 186

4 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 196

5 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 11 มิถุนายน 2568 323

6 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 12 มิถุนายน 2568 323

7 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นางคำปิ่น ทีสุกะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 12 มิถุนายน 2568 324

8 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นางสาวรษิกา วัฒนมาลี ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านหนองยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 24 มิถุนายน 2568 324

9 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นายพงศักดิ์ เอกจักรแก้ว ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 12 มิถุนายน 2568 325

10 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก ดร.วิชนีย์ ทศศะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านภูกระแต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 30 มิถุนายน 2568 325

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ **หน้า**

11 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 19 มิถุนายน 2568 326

12 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นายพิทักษ์ ไชยแก้ว ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านถ่อนนาเพลิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 28 มิถุนายน 2568 326

13 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นางภัสรา ฐานวิเศษ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 20 มิถุนายน 2568 327

14 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นางกัญญาภัค ลุนชัยภา ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 28 มิถุนายน 2568 327

15 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 22 สิงหาคม 2568 328

16 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 21 สิงหาคม 2568 328

17 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดร.พลชัย ชุมปัญญา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 20 สิงหาคม 2568 329

18 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดร.สท้าน วารี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 20 สิงหาคม 2568 329

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ **หน้า**

19 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ นางกฤติยา โพธิ์เสนา ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 15 สิงหาคม 2568 330

20 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ นางภัสรา ฐานวิเศษ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1 15 สิงหาคม 2568 330

21 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ นายประจักษ์ ทามี ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโพธิ์ไทรทองวิทยา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 21 กรกฎาคม 2568 331

22 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ นางสาวพิศมัย ขวาไชยวี ครูชำนาญการ พิเศษ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 19 กรกฎาคม 2568 331

23 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 30 มกราคม 2569 332

24 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 3 กุมภาพันธ์ 2569 332

25 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา ดร.สุชาติ เสนาสี ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 29 มกราคม 2569 333

26 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา ดร.พนิดา ยาทองไชย รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร 31 มกราคม 2569 333

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ **หน้า**

27 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา ดร.มัตติกา ผาลี
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 2 กุมภาพันธ์ 2569 334
28 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา นางศศิธร กิตติศรีวรพันธ์
ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครพนม เขต 2 31 มกราคม 2569 334
29 การอบรมเชิงปฏิบัติการ 335

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในบริบทของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐให้เข้าถึงคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา รวมถึงนโยบายการศึกษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID –19 ที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาแก้ปัญหาทางการศึกษาอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ นอกจากนี้ในส่วนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ได้กำหนดรายวิชาใหม่ที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านทักษะดิจิทัลให้กับผู้เรียน (สยามรัฐออนไลน์, 2565, ออนไลน์)

การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการเตรียมคนและสังคมให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงให้สามารถรับและปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข นอกจากนี้การศึกษายังสามารถช่วยและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งรัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่ามีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของพลเมืองมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 10 ได้บัญญัติไว้สอดคล้องกันในด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้มีการพัฒนาการศึกษาให้ปวงชนชาวไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นอย่างกว้างขวางทั่วถึงและเป็นธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 2)

การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation ปัจจัยสำคัญ คือ การมีกระบวนการทางความคิดเพื่อการเติบโตที่เป็นสากล การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในยุคปัจจุบันต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการคิดและการปฏิบัติจริง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดทักษะที่ยั่งยืนกว่าการมุ่งเน้นเพียงคะแนนผลสัมฤทธิ์ โดยการจัดการเรียนผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนผ่านการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (ทิศนา แขมมณี, 2566, หน้า 430 – 435)

ผู้นำครู คือ กระบวนการที่ครูแสดงออกถึงความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพและสมรรถนะในการโน้มน้าวหรือส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในสถานศึกษา โดยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงบทบาทตามโครงสร้างการบริหาร แต่ครอบคลุมถึงการเป็นผู้นำด้านวิชาการ การริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และการสร้างความร่วมมือกับเพื่อนร่วมวิชาชีพและชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน (พัชราภรณ์ ปัญญา, 2565, หน้า 45 – 58) ในยุคแห่งความพลิกผันนี้ ผู้นำครูยังถือเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนอย่างรอบด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566, หน้า 12 – 15)

Disruption หรือความพลิกผัน หมายถึง สภาวะที่เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดจากนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาเดิมจนไม่สามารถดำเนินไปในรูปแบบเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2565, หน้า 34 – 38)

เมื่อพิจารณาถึงการจัดการเรียนรู้ในโลกที่เต็มไปด้วยนวัตกรรมที่สร้างความพลิกผัน จึงไม่ใช่การยึดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิมไว้โดยไม่เปลี่ยนแปลง แล้วสร้างกำแพงไว้ปกป้องตนเองไม่ให้การเปลี่ยนแปลงเข้ามาคุกคาม หากแต่ต้องทำลายกำแพง แล้วสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ในยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และปฏิรูปวิธีการเรียนรู้ให้เท่าทันสถานการณ์ปัจจุบัน ให้ผู้เรียนมีจิตใจมุ่งมั่นอยู่กับการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการ ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนรู้แบบออนไลน์ภายใต้แนวคิดหลักการการเรียนรู้จากการปฏิบัติแบบ และการเรียนรู้จากการถอดบทเรียน

ประสบการณ์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ในลักษณะการเรียนรู้ส่วนบุคคล และนำความรู้ไปใช้สร้างสรรค์นวัตกรรมที่ผู้เรียนสนใจ กิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะเป็นการเรียนรู้เชิงรุก ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและตื่นตัว โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและผู้อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนด้วยการสร้างแรงจูงใจ และชี้แนะให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งให้กำลังใจ กระตุ้นความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในตนเองให้แก่ผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้จะมีความสำคัญมากกว่าผลผลิตของการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามที่ผู้เรียนต้องการและถนัด (วิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2562, หน้า 3 – 6)

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น ใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ผู้สอนปรับเปลี่ยนบทบาทจากการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ซ้ำ ๆ มาเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่ส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านจากการสอนแบบดั้งเดิม ที่ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน แต่ทำให้ชั้นเรียนมีกิจกรรม การเรียนรู้อย่างหลากหลาย และสร้างสรรค์การจัดการศึกษาที่เน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะครู เป็นบุคคลที่ถือว่าสำคัญในการจัดการเรียนการสอน แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีทำให้ครู ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับการทำงาน การเรียน การดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมี 20 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุดรธานี อุบลราชธานีและจังหวัดบึงกาฬ โดยให้จังหวัดอุดรธานี เป็นศูนย์ปฏิบัติการระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งจังหวัดออกตามกลุ่มอนุภาคเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วย กลุ่มย่อยที่ 1 อุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย เลย บึงกาฬ กลุ่มย่อยที่ 2 มุกดาหาร สกลนคร นครพนมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด

กาฬสินธุ์ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย กลุ่มย่อยที่ 1 นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ กลุ่มย่อยที่ 2 อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการในระดับพื้นที่ มีจำนวนโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งหมด 12,204 โรงเรียน จำนวนครูทั้งหมด 147,960 คน แยกเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 60 เขต (สำนักงานศึกษาธิการภาค 10, 2563, หน้า 1) เพื่อรองรับและสนองต่อนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมุ่งส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูให้มีความรู้เท่าทันต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชัน เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

คำถามของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบและความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบที่เหมาะสมอะไรบ้าง

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เหมาะสมเป็นอย่างไร

3. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลรูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัยไว้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ความสำคัญในเชิงวิชาการ ได้แก่

1.1 ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.3 ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.4 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อไป

2. ความสำคัญการประยุกต์ใช้

เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษา สามารถนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปพัฒนาภาวะผู้นำของครูให้มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นที่สูงขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการสำรวจเชิงวิจัย คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 60 เขต 20 จังหวัด โรงเรียนทั้งหมด 12,204 โรงเรียน และมีจำนวนครูทั้งหมด 147,960 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2563 จาก กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 14 เขต รวมทั้งสิ้น โรงเรียน 275 โรงเรียน ครู จำนวน 423 คน ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Yamane (1973, p. 1088) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทดลองใช้กับครูสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน โดยระบุจำนวนครูที่เข้ารับการพัฒนาตามเกณฑ์ขนาดของโรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720 – 1,679 คน) จำนวน 15 คน คือ ครูโรงเรียนอนุบาลบ้านแพง จำนวน 14 คน คือ ครูโรงเรียนอนุบาลวานรนิวาส (ราษฎร์บำรุง) จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 120 – 719 คน) จำนวน 10 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านสามผง จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านศรีเวินชัย จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านขว้างคลีชูชาติ 2 คน ครูโรงเรียนบ้านป่าหว้าน จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านพืชผล จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านหาดกวน จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านหนองหญ้าไซ จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 119 คนลงมา) จำนวน 5 คนคือ ครูโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ 2 คน ครูโรงเรียนบ้านดอนบาก จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ไทรทองวิทยา จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านหัวหาด จำนวน 1 คน ครูผู้เข้ารับการพัฒนา คือ ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 รวม 30 คน ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจของผู้เข้าร่วมทดลอง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งขอบเขตด้านเนื้อหาดังนี้

2.1 องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการและนักการศึกษา ได้แก่ วิจารณ์ พานิช (2560, หน้า 1 – 8); ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, หน้า 13); วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒผล (2562, หน้า 19 – 23); วิริยา วิจิตรวาทการ (2562, ออนไลน์); สร้อยสุดา กรีน (2563, หน้า 22); เนตรนิยมาศ วรรณพยันต์ (2564, หน้า 18); สุพิชญ์ชญา มีแก้ว นเรศ ขันธะรี และจิณณวัตรปะโคทัง (2564, หน้า 1,952); สมหมาย จันทร์เรือง (2564, ออนไลน์); อริญญา เถลิงศรี (2564, ออนไลน์); พงษ์สวัสดิ์ สายกัน เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2565, หน้า 145); Suranna and Moss (2002, p. 26); York – Barr and Duke (2004, p. 26) และ Collett Bloom (2005, p. 75); ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1.1 การพัฒนาตนเอง

2.1.2 การสร้างนวัตกรรม

2.1.3 การพัฒนาหลักสูตร

2.1.4 การจัดการเรียนรู้

2.1.5 การใช้เทคโนโลยี

2.2 วิธีการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการและนักการศึกษา ได้แก่ กัลยารัตน์ เมืองสง (2550, หน้า 7); เนตร์พัณณา ยาวิราช (2552, หน้า 172); วิเชียร วิทยอุดม (2550, หน้า 249 – 257); ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม (2553, หน้า 19 – 21); สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2554, หน้า 272); วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 139); ฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 160 – 161); รัษฎากร อัครจันทร์ (2560,

หน้า 161 – 162); Dessler (1991, p. 245) และ Trulove (1992, pp. 168 – 169) ประกอบด้วย วิธีการพัฒนา 4 วิธี ดังนี้

2.2.1 การศึกษาเอกสารประกอบ

2.2.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.2.3 การปฏิบัติจริง

2.2.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

2.3 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการและนักการศึกษา คือ อนัตตา ชาวนา (2555, หน้า 140 – 141); ขนิษฐา ชัยประโคน (2556, หน้า 197 – 198); ฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 160 – 161); นภาพร พันธ์ชัย (2556, หน้า 224); วิศิษฐ์ มุ่งนากลาง (2556 หน้า 154 – 155); กษมน มังคละคีรี (2557, หน้า 262 – 264); ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 206); รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 271 – 273); สรรฤดี ดีปู่ (2560, หน้า 166); DuBrin (1998, p. 388) และ Dessler (2002, pp. 134 – 153) ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

2.3.1 หลักการของรูปแบบ

2.3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.3.3 เนื้อหาของรูปแบบ

2.3.4 กระบวนการของรูปแบบ

2.3.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้

2.3.6 การวัดและประเมินผล

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่พฤษภาคม 2563 ถึง พฤษภาคม 2569

4. ขอบเขตด้านวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครู หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ครูแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทของผู้นำและบทบาทของครูเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ยุคดิสรัปชั่น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยเน้นพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ รอบตัวและมองหาสิ่งที่จะสามารถต่อยอดได้ในอนาคต เป็นยุคที่เปลี่ยนแปลงตัวเอง คิดใหม่ ทำใหม่ ใช้วิธีการใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

3. การจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน ที่นำเอาเทคโนโลยี หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และมีความเหมาะสมกับผู้เรียนตามระดับชั้น และศักยภาพของผู้เรียนประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย การจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้เพื่อส่วนรวม และการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปปฏิบัติเป็นคนดี มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ก็คือการสร้างคนให้มีทักษะโดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก และสามารถสร้างชิ้นงานที่เป็นนวัตกรรมใหม่

4. ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น หมายถึง การแสดงออกถึงบทบาทและพฤติกรรมของครูในการเป็นผู้นำทางวิชาการที่สามารถปรับตัวและขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของเทคโนโลยีและบริบทสังคม โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะแห่งอนาคต มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

4.1 การพัฒนาตนเอง หมายถึง ความสามารถของครูในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และในเวลาเดียวกันสามารถสนับสนุนผู้อื่นเพื่อขับเคลื่อนการเรียนการสอนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และนวัตกรรม ภายใต้บริบททางเทคโนโลยีและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยครูสามารถริเริ่มและนำการเปลี่ยนแปลงพร้อมกับมุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้ พัฒนานวัตกรรมและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ รวมทั้งแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่นอดทนต่อ

เป้าหมาย อีกทั้งแสดงผลงานที่เป็นเลิศ สร้างแรงจูงใจและความร่วมมือในองค์กร และยังสนับสนุนเพื่อนครูสู่ความเป็นมืออาชีพ

4.2 การสร้างนวัตกรรม หมายถึง ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลายจัดการเรียนรู้ได้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน จัดการเรียนรู้แบบ E – learning จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรม และจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

4.3 การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความสามารถของครูในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยบูรณาการบริบททางเทคโนโลยีและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูสามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับทั้งหลักสูตรแกนกลางและบริบทท้องถิ่น รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่อง การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังสามารถวิเคราะห์และเลือกใช้ วิธีการสอนที่เหมาะสม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมและการประเมินผล อีกทั้งยังสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัยความต้องการของผู้เรียน และบริบทของชุมชนได้อย่างเป็นระบบ

4.4 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูในการวางแผนออกแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ วิเคราะห์และรวบยอดความคิด ใช้สื่อและเครื่องมือดิจิทัลในการสื่อสารและอภิปราย รวมทั้ง จัดสรรทรัพยากรเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ และใช้เทคโนโลยีในการประเมินผลอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

4.5 การใช้เทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถของครูในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเครื่องมือออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูสามารถค้นหา รวบรวม สังเคราะห์ และจัดการข้อมูลจากหลายแหล่งได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้ง ใช้ระบบการจัดเก็บข้อมูลและเครื่องมืออ้างอิงได้อย่างเหมาะสม และใช้สื่อสารผ่านเครือข่ายโทรคมนาคมและสังคมออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ตลอดจนออกแบบและสื่อสารสารสนเทศ

ผ่านเครื่องมือสร้าง Infographic เพื่อให้ การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสนับสนุนการพัฒนาความรู้ของครูในยุคการเปลี่ยนแปลง

5. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนให้มีความรู้ในการชี้นำส่งเสริมพัฒนาตนเองและเพื่อนครู จนกระทั่งมีและสามารถใช้ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิผล ประกอบด้วย

5.1 การศึกษาเอกสารประกอบ หมายถึง รูปแบบการพัฒนาที่ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยเลือกรูปแบบที่สามารถเรียนรู้ได้ตามลำดับชั้นความสามารถของตนเอง และแก้ไขปฏิกิริยาการตอบสนองด้วยตนเอง โดยผู้เข้ารับการพัฒนาเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ออกแบบไว้

5.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง เป็นรูปแบบของการฝึกอบรมที่ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถนำสิ่งที่ได้รับไปปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงที่ผู้เข้าอบรมปฏิบัติอยู่ ลักษณะของการประชุมเชิงปฏิบัติงานจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

5.2.1 เป็นการให้ความรู้ของวิทยากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม ให้สามารถแก้ไขข้อขัดข้องในการทำงาน กำหนดแนวทางในการปฏิบัติและปรับปรุงงาน

5.2.2 เป็นการปฏิบัติการของผู้เข้ารับการอบรมที่จะหารือ อภิปรายให้ได้แนวทางแก้ปัญหาหรือวิธีการปฏิบัติงาน โดยอาจจะดำเนินการทั้งกลุ่มใหญ่หรือแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งการดำเนินการของส่วนที่สอง จะอาศัยหลักวิชาการหรือหลักการที่วิทยากรได้บรรยายหรืออภิปรายมาใช้ประกอบเป็นแนวทาง

5.3 การฝึกปฏิบัติจริง หมายถึง เป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรที่มุ่งจัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น ให้ผู้รับการพัฒนาเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5.4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) หมายถึง การรวมตัวร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหาร

เป็นผู้ดูแลสนับสนุน สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

6. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น หมายถึง สิ่งที่เป็นเค้าโครงของเรื่องที่ต้องการศึกษาโดยแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยในการศึกษาปัญหา แนวคิด และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ง่ายและดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย

6.1 หลักการ หมายถึง แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา 2) เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำ เป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิดรวบยอด การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง 3) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การปฏิบัติจริง และ 4) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย การใช้ประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรมการเรียนรู้ด้วยการกระทำจนทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม การปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรมทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนอยู่อย่างกว้างขวาง และการสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

6.2 วัตถุประสงค์ หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา 2) เพื่อสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา 3) เพื่อพัฒนาทักษะในการใช้ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษาในการปฏิบัติภารกิจให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

6.3 เนื้อหา หมายถึง เนื้อหาสาระที่เป็นองค์ความรู้ในเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 ชุด ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การสร้างนวัตกรรม 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การใช้เทคโนโลยี

6.4 กระบวนการพัฒนา หมายถึง ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งเป็น 3 ระยะดังต่อไปนี้ ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะที่ 2 ฝึกปฏิบัติจริงรายสัปดาห์ และระยะที่ 3 ติดตามผลหลังการพัฒนา ดังนี้ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การปฏิบัติจริง 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

6.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง คู่มือการใช้เอกสารประกอบการพัฒนา วีดีทัศน์ วีซีดี วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องเขียน เครื่องฉายภาพ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

6.6 การวัดประเมินผล หมายถึง วิธีการวัดเพื่อประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา ในกระบวนการพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ

7. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ดำรงตำแหน่งครูผู้สอนในโรงเรียนของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนรู้ประจำชั้น หรือประจำวิชา ในปีการศึกษา 2564 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

8. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาเป็นหลัก แต่อาจมีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา หรือจัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา (โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา)

9. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง หน่วยงานราชการระดับกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ตั้งขึ้นเพื่อจัดระบบและกระจายอำนาจการจัดการศึกษาในประเทศไทยให้ครอบคลุมตามเขตพื้นที่การปกครองระดับจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีทั้งหมด 20 จังหวัด และมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทั้งหมด 60 เขต

10. สภาพที่ควรจะเป็น หมายถึง ระดับความสามารถในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของครู ซึ่งได้จากการสอบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

11. สภาพที่ควรจะเป็น หมายถึง การจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของครู ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในอนาคต 5 ระดับ ของระดับความคาดหวัง หรือสภาพที่ควรจะเป็นในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

12. ความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการวิเคราะห์ระบุความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนำมาจัดลำดับตามค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) มาก แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามาก

13. ประสิทธิผลของรูปแบบ หมายถึง ข้อกำหนดเพื่อใช้ในการตรวจสอบการเป็นรูปแบบที่ใช้ได้ผลดีตามจุดมุ่งหมายในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พิจารณาได้จาก

13.1 ระดับการปฏิบัติหรือพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เปลี่ยนแปลงภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา

13.2 ผลจากการสนทนาจากครูผู้เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูหลังการพัฒนา (PLC)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำครู ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครู
    1.1 ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ
    1.2 บทบาทภาวะผู้นำ
    1.3 ลักษณะภาวะผู้นำ
    1.4 ภาวะผู้นำครู
    1.5 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น
2. การจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น
    2.1 องค์ความรู้เกี่ยวกับยุคดิสรัปชั่น
    2.2 การจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น
    2.3 องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครู
    3.1 แนวคิดกับการพัฒนาภาวะผู้นำครู
    3.2 วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ
    3.3 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
4. การวิจัยและพัฒนา
    4.1 ความหมายและความสำคัญของการวิจัยและการพัฒนา
    4.2 ลักษณะของการวิจัยและการพัฒนา
    4.3 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาวะผู้นำครู

1. ความหมายของภาวะผู้นำ

1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ เป็นลักษณะส่วนตัวของบุคคลคนหนึ่งที่แสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม เป็นความสามารถที่เกิดขึ้นระหว่างที่มีการทำงานร่วมกันหรือร่วมอยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน ในอันที่จะทำให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จ ภาวะผู้นำมีมาก หรือน้อย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการฝึกฝนของแต่ละบุคคล ทั้งนี้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ ดังนี้

ณัฐพล หงส์คง (2562, หน้า 34) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีอยู่ในตนเอง และนำมาใช้ในการประสานงาน สร้างแรงจูงใจ แรงกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ และนำพากลุ่มก้าวไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ด้วยความรู้ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นรูปธรรม เกิดการยอมรับจากกลุ่มและนำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

เชาว์วรรธณ์ มหิศนันท์ (2562, หน้า 50) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีวุฒิภาวะในการนำผู้อื่น โดยการโน้มน้าวใจ มีอำนาจในการตัดสินใจ มีความสามารถในการบริหารจัดการปฏิบัติงานของกลุ่มมีความสามารถนำพากลุ่มสู่เป้าหมายได้สำเร็จ

วิไลลักษณ์ โภคาพานิชย์ (2562, หน้า 58 – 59) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้นำที่มีการบริหารตนเองและผู้อื่น สามารถครองใจผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความเชื่อมั่นให้การสนับสนุนโน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ร่วมมือในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่มีการกำหนดไว้

ฏิมากร บุ้นกี้ (2563, หน้า 11) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจผู้เข้าร่วมงานให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยอาศัยการใช้ศิลปะในการพูด การกระทำ อาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ บุคลิกภาพ คุณธรรมจริยธรรมที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหาร

สถานศึกษา แสดงต่อผู้ร่วมงานในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถดำเนินงานไปในทิศทางและวิธีการที่แน่นอนที่จะมุ่งเข้าสู่เป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้

สุธิกานต์ บริเอก (2564, หน้า 62) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกตามความสามารถของบุคคลเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับและยกย่องโดยการจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยการโดยใช้กระบวนการสื่อความหมาย หรือการติดต่อกันและกัน ร่วมใจกับตนด้วยความเต็มใจและมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

Draft (2003, p. 5) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ และผู้ตาม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายให้เกิดร่วมกัน

Robbins (2005, p. 302) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการใช้อิทธิพลของบุคคลต่อกลุ่มเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

Stogdill (1974, p. 114) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการของการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเพื่อการตั้งเป้าหมายและการบรรลุถึงกลุ่ม ซึ่งประเด็นของกลุ่มประกอบไปด้วย 3 ประการ คือ 1) เป็นการมองภาวะผู้นำในฐานะกระบวนการอิทธิพลที่ผู้นำมีผลต่อบุคคลอื่นด้วยการเหนี่ยวนำให้บุคคลอื่นไปในทิศทางที่ต้องการ 2) กระบวนการอิทธิพลดังกล่าวเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในบริบทของกลุ่มโดยมีสมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้นำกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้นำกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นหลัก และ 3) ผู้นำใช้อิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มไปในทิศทางของเป้าหมายที่ต้องการให้กลุ่มบรรลุผล บรรลุเป้าหมาย

Yukl (1998, p. 12) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพล การใช้อำนาจหน้าที่โดยบุคคลเหนือผู้อื่น เพื่อชี้แนะและนำทางในการวางโครงสร้างงานส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในกลุ่มหรือองค์การ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลหนึ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่น มีความสามารถที่จะชี้แนะ สั่งการ หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่นเพื่อให้มุ่งไปสู่จุดหมายขององค์การที่กำหนดไว้

1.2 ความหมายของภาวะผู้นำครู

สำนักงานพัฒนาและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษาก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

ศรีอุษา กมลธรรมรักษ์ (2557, หน้า 72) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครู ไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

ไชยา ภาวะบุตร (2560, หน้า 323) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครู ไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง รูปแบบภาวะผู้นำที่ครูในระดับต่าง ๆ ในสถานศึกษามีโอกาสที่จะนำหรือเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำแบบนี้เป็นการสร้างสถานการณ์ทำให้คนได้ทำงานหรือเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสามารถที่จะสร้างและทำให้เกิดความเข้าใจดีขึ้น เป็นการนำเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน ภาวะผู้นำครูเป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับชุดของพฤติกรรมและการกระทำที่เกิดขึ้นร่วมกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เครือข่ายระหว่างแต่ละคนในโรงเรียน

ประภาดา คนคล่อง (2560, หน้า 64) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครู ไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะความสามารถที่ครูได้แสดงออก ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในองค์การ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยปราศจากการชี้นำจูงใจผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูและการร่วมกันเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองค์การให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางเอาไว้

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, หน้า 52) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครู ไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้นำของครูที่มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับความสามารถในการสื่อสาร รับผิดชอบหน้าที่การตระหนักถึงความสำคัญและจุดมุ่งหมายของงานเพื่อที่จะนำนักเรียนและโรงเรียนไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้น รวมถึงครูยังต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำและมีบทบาทในการบริหารงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนด้วย

Silns, H. and Mulford, B. (2002, p. 2) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง การพัฒนาการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงและการสอนในโรงเรียนอันดับแรกแต่หลักการที่สำคัญจะมุ่งเน้นปรับปรุงการเรียนรู้และเป็นรูปแบบของการเป็นผู้นำที่เน้นหลักความร่วมมือระดับมืออาชีพการพัฒนาและการเจริญเติบโตภาวะผู้นำครูไม่ได้มีบทบาทอย่างเป็นทางการ ความรับผิดชอบหรือภาระงานประจำแต่จะรวมถึงรูปแบบของหน่วยงานที่ครูได้รับการเสริมอำนาจที่จะนำไปสู่การพัฒนางานที่ส่งผลกระทบโดยตรงกับคุณภาพของการเรียนการสอน ผู้นำครูนั้นมีทั้งในและนอกห้องเรียนและนำไปสู่ชุมชนของครูและอิทธิพลอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการปรับปรุงการศึกษา

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูในการร่วมกันทำงาน นำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมไปถึงความสามารถของครูในการนำทั้งการนำในห้องเรียน และการนำครูคนอื่น ๆ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

2. บทบาทภาวะผู้นำ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

คำว่า “บทบาท” (Role) ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลากหลาย ซึ่งแต่ละอย่างก็มีความหมายที่ไม่แตกต่างกันมากนัก นักจิตวิทยาสังคมได้กล่าวถึงที่มาของบทบาทว่ามาจากคำเต็มว่า “บทบาททางสังคม” (Social Role) ซึ่งหมายถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่คาดหวังของบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอยู่ อีกฝ่ายหนึ่งคือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้นอยู่อีกฝ่ายหนึ่ง คือ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น โดย Getzels (1959) ได้ให้ ความหมายของบทบาทคือ ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ และสิทธิในการกระทตามตำแหน่ง หน้าที่ของแต่ละคนสอดคล้องกับ Sil (1968) ที่ให้ความหมายของบทบาทว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่คาดหวังต่อผู้ที่ดรงตำแหน่งหรืออยู่ในสถานภาพหนึ่ง ๆ โดยได้ขยายความเพิ่มเติมว่าเป็นความคาดหวัง (Expectation) ที่บุคคลยึดถือเกี่ยวกับพฤติกรรม ที่เหมาะสมกับผู้ดรงตำแหน่งและการแสดงบทบาท (Enactment) ของบุคคลที่ถูกกหนด ให้แสดงบทบาทในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง สังคมสถานภาพเป็นเพียงนามธรรมที่มีอยู่ใน รูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงไปสู่ความจริงที่ว่าตำแหน่งเป็นเครื่องกำหนดบทบาท และบุคคลคนเดียวกันก็อาจแสดงได้หลายบทบาท

Hoy & Miskel (2001, p. 33) กล่าวถึงลักษณะบางประการที่อธิบายธรรมชาติของบทบาท ดังนี้

1. บทบาทแสดงถึงตำแหน่ง สถานะ (Status) ภายในองค์การในสถานศึกษา ประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ เช่น อาจารย์ใหญ่ ครู อาจารย์ นักเรียน เป็นต้น

2. บทบาทถูกกำหนดโดยความคาดหวังและหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ๆ ความคาดหวังเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมของแต่ละตำแหน่ง เมื่อบุคคลได้แสดงพฤติกรรมตามหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ๆ เขาก็ได้แสดงบทบาทของเขา บทบาทเป็นเสมือนพิมพ์เขียวในการปฏิบัติงานของเขา

3. บทบาทเป็นตัวแปร คือ สามารถแปรเปลี่ยนได้ ทั้งนี้เพราะว่าความคาดหวังบางอย่างจำเป็นต้องกระทำตาม แต่ความคาดหวังอีกบางอย่างอาจจะมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติก็ได้

4. บทบาททั้งหลายในองค์การมีความคาบเกี่ยวกันและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เช่น เป็นการยากที่จะอธิบายเฉพาะบทบาทของครูหรือเฉพาะบทบาทของนักเรียนโดยไม่ต้องอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

Yukl (1998, p. 152) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นำว่า บทบาทของผู้นำแต่ละคนแตกต่างกันตามบุคลิกลักษณะและสถานการณ์ ผู้นำมักถูกคาดหวังในด้านบทบาท (Role Expected) คือ บทบาทที่สังคมคาดหวังไว้เกี่ยวกับตำแหน่ง หน้าที่ กฎระเบียบ วัฒนธรรม ความเชื่อของสังคม บางครั้งต้องการผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งธรรมชาติลักษณะของงาน แต่บางครั้งผู้นำไม่สามารถปรับตัวสอดรับกับบทบาทเหล่านี้ตามความคาดหวังของสังคม ซึ่งการรับรู้บทบาทของผู้นำ (Perceived role) จะขึ้นอยู่กับความต้องการ คุณลักษณะ ค่านิยมและทักษะของผู้นำ หากบทบาทตามความรับรู้ของผู้นำไม่สอดคล้องกับบทบาทที่สังคมคาดหวังผู้นำอาจเกิดความขัดแย้งในบทบาทได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายในการบริหารจัดการในองค์การได้ ซึ่งผู้นำจะต้องปรับปรุงและพัฒนาให้บทบาทที่สังคมคาดหวังและบทบาทตามการรับรู้ของตนเองไปในทิศทางเดียวกันที่สอดคล้องกัน จึงจะก่อให้เกิดการทำงานตามบทบาทของผู้ทำงานได้ดีและประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งจะปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งที่ได้รับบทบาทนั้นจะต้องเป็นที่รับรู้และเข้าใจระหว่างผู้ดำรงตำแหน่งกับบุคคลอื่นโดยสถานภาพของบุคคลจะเป็นตัวกำหนดบทบาทที่ต้องปฏิบัติ

ในขณะเดียวกันบทบาทก็จะมีส่วนกำหนดสถานภาพเช่นกัน จึงสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. บทบาทที่ได้มาพร้อมกับตำแหน่ง เป็นบทบาทที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับตำแหน่งเมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใดก็ต้องแสดงบทบาทตามกฎหมาย ภาระหน้าที่ตามกฎหมาย ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบและสิทธิหน้าที่ที่กำหนดไว้เป็นบรรทัดฐาน

2. บทบาทที่เป็นความคาดหวังของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นบทบาทที่บุคคลเกี่ยวข้องคาดหวังว่าบุคคลที่เข้าไปดำรงตำแหน่งนั้น จะต้องมีแบบแผนพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจสอดคล้องกับแบบแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยม ทัศนคติ ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2 บทบาทภาวะผู้นำ

บทบาทของผู้นำนับว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้มีความเข้าใจในการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในองค์การต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะผู้บริหารในแต่ละระดับองค์การต่างมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติแตกต่างกัน เนื่องจากมีบริบทโครงสร้างลักษณะงานขององค์การที่แตกต่างกัน หากแต่มีลักษณะที่เหมือนและคล้ายคลึงกันในหน้าที่ทางการบริหารคือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร และการควบคุม

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551, หน้า 17) กล่าวว่า บทบาทของภาวะผู้นำ มีดังนี้

1. เป็นตัวแทนในทุกสถานการณ์
2. เป็นผู้พูดที่ดี
3. เป็นนักเจรจาต่อรอง
4. การสอนงาน
5. เป็นผู้สามารถสร้างทีมงานได้
6. แสดงบทบาทการทำงานเป็นทีม
7. สามารถแก้ไขปัญหาทางด้านเทคนิคได้
8. การประกอบการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เนตร์พัณณา ยาวิราช (2552, หน้า 31) กล่าวว่า บทบาทภาวะผู้นำมีดังต่อไปนี้

1. บทบาทต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านความรอบรู้แห่งตน

2. บทบาทต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในด้านแบบแผนความคิดอ่าน

3. บทบาทต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในด้านวิสัยทัศน์ร่วมกัน

4. บทบาทต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในด้านการเรียนรู้ของทีม

5. บทบาทต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในด้านการติดต่ออย่างเป็นระบบ

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2557, หน้า 21) กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีบทบาทดังนี้

1. การกำหนดแนวทางหลัก

2. การสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิผล

3. การมอบอำนาจ

4. การสร้างตัวแบบ

Knezevich, (1984, pp. 73 – 74) ได้กำหนดบทบาทของภาวะผู้นำไว้ 17 บทบาทดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทาง หมายถึง การเป็นผู้กำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงาน ของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ หมายถึง การเป็นผู้นำในงานของสถานศึกษา เป็นผู้มีอิทธิพลและจูงใจผู้อื่นให้คล้อยตามได้

3. บทบาทเป็นนักวางแผน หมายถึง เป็นผู้วางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวร่วมกับ คณะกรรมการของสถานศึกษา

4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ หมายถึง เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับงานของสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. บทบาทเป็นนักจัดองค์การ หมายถึง เป็นผู้ที่กำหนดโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษา

6. บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง หมายถึง เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจูงใจในการเปลี่ยนแปลง

7. บทบาทเป็นผู้ประสานงาน หมายถึง เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานในสถานศึกษา

8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร หมายถึง เป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาติดต่อและประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

9. บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้ง หมายถึง เป็นผู้คอยแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่าง บุคคลและกลุ่มในสถานศึกษา

10. บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา หมายถึง เป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา

11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบงาน หมายถึง เป็นผู้นำในการจัดการระบบงาน และการพัฒนาสถานศึกษา

12. บทบาทเป็นผู้บริหารการเรียนการสอน หมายถึง เป็นผู้นำด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา

13. บทบาทเป็นผู้บริหารงานบุคคล หมายถึง เป็นผู้สรรหาคัดเลือกรักษา และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

14. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร หมายถึง เป็นผู้นำทรัพยากรด้านต่าง ๆ ทั้งทรัพย์สิน สิ่งของและบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

15. บทบาทเป็นผู้ประเมินผล หมายถึง เป็นผู้นำการประเมินผลการทำงาน และโครงการของสถานศึกษา

16. บทบาทเป็นประธานในพิธี หมายถึง เป็นผู้นำทางด้านการจัดงาน และพิธีการของหน่วยงานทั้งในและนอกสถานศึกษา

17. บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง เป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงาน รวมทั้งการให้บริการทางวิชาการแก่หน่วยงานนั้น ๆ

สรุปได้ว่า บทบาทภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการกำหนดสถานภาพในการปฏิบัติงานของบุคคลและเป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นถึงตำแหน่งหน้าที่ของงานที่ปฏิบัติ

ดังนั้น บุคคลที่ได้รับมอบหมายตำแหน่งหน้าที่ใดก็ควรที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหน้าที่ในงานนั้นให้เหมาะสม สอดคล้องกับบทบาทของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานขององค์การให้สำเร็จและบรรลุเป้าหมาย จึงมีบทบาทเฉพาะที่แตกต่างจากคนอื่น ด้วยเหตุนี้บทบาทผู้นำจึงต้องสอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมระยะเวลาและสถานการณ์ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ลักษณะภาวะผู้นำ

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2550, หน้า 84 – 86) ได้สรุปลักษณะภาวะผู้นำสำหรับผู้นำที่ประสบความสำเร็จกับผู้นำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงว่าผู้นำที่ประสบผลสำเร็จจะต้องมีความเฉลียวฉลาด ปรับตัวเก่ง เปิดตัว เปิดเผย มีความเพียรพยายาม ร่างกายแข็งแรง มีความกระตือรือร้นเป็นคนทำงานหนัก มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีไหวพริบ ความอดทน ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น พลังงานสูง ไฟแรง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แสวงหาโอกาส ความรู้ ภูมิปัญญาและมีบูรณาการส่วนบุคคล นอกจากนี้ยังกล่าวว่า ผู้นำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีลักษณะใช้อำนาจโดยมอบให้ผู้อื่นเป็นผู้เรียนรู้ตลอดไป กำหนดแนวทางคุณธรรม จริยธรรมในหน่วยงานเชื่อมั่นและให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมงานรู้จักตนเองเป็นอย่างดี กล้าเสี่ยงและยอมรับความสูญเสีย มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคล แปลงวิสัยให้เป็นความจริงมุ่งเน้นพัฒนาการไปสู่อนาคตพัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ ดึงดูดคนให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551, หน้า 35 – 40) กล่าวไว้ว่า ผู้นำที่มีประสิทธิผลมักมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่เฉพาะอย่างที่เหมือนกันและแตกต่างจากผู้ที่มิใช่ผู้นำ โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้นำที่มีประสิทธิผลซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไป ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นใจตนเอง การสร้างความไว้วางใจได้มีลักษณะที่เด่นเป็นคนกล้าแสดงออก การเป็นคนที่มีการแสดงออกที่เหมาะสมมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความกระตือรือร้น มีอารมณ์ขัน อบอุ่นมีความเอื้ออารีมีความอดทนสูงต่อความตึงเครียด ความผิดหวังหรือความคับข้องใจ การรู้จักตนเองและมีวัตถุประสงค์ในการทำงาน

2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน ประกอบด้วย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความเข้าใจอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

3. ความน่าเชื่อถือ (Credulity) ผู้นำจะถูกตรวจสอบโดยสังคมตลอดเวลา ดังนั้น ผู้นำจึงจำเป็นต้องระมัดระวังตัวเพราะทุกย่างก้าวนั้นอยู่ในสายตาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเสมอ

4. ความรู้ความสามารถ (Competence) ผู้นำจะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องของการบริหารจัดการตลอดจนทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

5. ความเชื่อมั่น (Confidence) ผู้นำควรมีความเชื่อมั่นต่อตนในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ

6. การติดต่อสื่อสาร (Communication) ในยุคแห่งข่าวสารข้อมูลผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รู้จักการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในองค์การและนอกองค์การ

7. การวิเคราะห์ชุมชน (Community) ผู้นำต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมบริบทรอบ ๆ องค์การตลอดจนต้องเรียนรู้และสามารถสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนด้วย

วิโรจน์ สารรัตนะ (2565, หน้า 45) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะภาวะผู้นำ ผู้นำต้องมีลักษณะของ “ผู้นำเชิงระบบ” (Systemic Leadership) ที่สามารถมองเห็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ ในองค์กรท่ามกลางความผันผวน โดยเน้นการสร้างวิสัยทัศน์ที่ยืดหยุ่นและการทำงานเชิงรุก

ประสพชัย พสุนนท์ (2565, หน้า 112) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะภาวะผู้นำเน้นการใช้อิทธิพลทางสังคม (Social Influence) เพื่อจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ โดยลักษณะสำคัญคือการสร้างความเชื่อมั่น (Credibility) และการสื่อสารที่โปร่งใสเพื่อสร้างความไว้วางใจในทีม

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2566, หน้า 89) กล่าวไว้ว่า ลักษณะภาวะผู้นำนำเสนอภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับสังคมไทยยุคใหม่ โดยเน้นการตัดสินใจบนฐานข้อมูล (Data – Driven Decision Making) และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (Agility)

Frigon and Harry (1996, pp. 29 – 36) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำ ซึ่งเป็นคุณลักษณะพิเศษที่มีคุณภาพเหนือผู้อื่น คุณลักษณะเหล่านี้เป็นการกำหนด

พฤติกรรมผู้นำซึ่งจะต้องมีการแสดงออกอย่างมั่นคง ชัดเจน และมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ จะทำให้ประสบความสำเร็จมี 10 ประการ คือ

1. การควบคุมอารมณ์ให้มีความรู้สึกที่ดี ระมัดระวังควบคุมอารมณ์ในที่สาธารณชน และต้องตัดสินใจบนรากฐานของความเป็นจริงอย่างมีเหตุผล

2. ความสามารถในการปรับตัวในทุกสถานการณ์ไม่ว่าสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร จะทำให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์

3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่ผู้นำจำเป็นต้องแสดงออกมาให้เห็นเพื่อแสดงความสามารถ วิสัยทัศน์และความสร้างสรรค์ของผู้นำในอนาคต ซึ่งเป็นความแตกต่างระหว่างผู้นำกับผู้ตาม

4. ความกล้าหาญ มีจิตใจและอารมณ์กล้าหาญเผชิญหน้ากับอุปสรรคอันตรายความเจ็บปวดด้วยความตั้งใจแน่วแน่

5. ความเด็ดเดี่ยวและความเพียรพยายาม โดยแสดงความกล้าที่จะนำทีมและผู้ตามเมื่อต้องพบกับความยากลำบากในระหว่างการทำงาน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์สุดท้ายของการปฏิบัติงาน

6. พฤติกรรมด้านจริยธรรม จะเกี่ยวกับระบบค่านิยมและคุณธรรมพื้นฐานในฐานะของผู้นำ โดยเป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างความซื่อตรงและความมั่นคง

7. การตัดสินใจด้วยวิจารณญาณ มีความสามารถตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็นที่ดีและมีทิศทางที่ถูกต้อง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริง ความรู้และความเข้าใจ

8. ความอดทน แสดงให้เห็นความกล้าหาญของบุคคลได้เป็นอย่างดี โดยต้องมีความสามารถอดทนต่อภาวะความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจการทำงานจนบรรลุความสำเร็จ

9. ความไว้วางใจได้ เป็นลักษณะพื้นฐานของภาวะผู้นำ ที่จะต้องแสดงให้บุคคลอื่นเกิดความเชื่อใจในคำพูด การกระทำด้วยความมั่นคงและความภักดี

10. ความปรารถนา เป็นลักษณะความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะมุ่งไปให้ถึงความสำเร็จหรือความเป็นเจ้าของความจริงและผลสัมฤทธิ์นั้น ผู้นำที่ดีจะต้องมีความปรารถนาที่จะมุ่งไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์

DuBrin (1998, pp. 25 – 37) ได้แบ่งประเภทคุณลักษณะบุคลิกภาพของผู้นำเป็น 2 กลุ่ม

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไป เป็นคุณลักษณะซึ่งสามารถสังเกตได้ทั้งภายในและภายนอกงาน โดยจะสัมพันธ์ความสำเร็จและความพอใจทั้งชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวได้แก่ ความเชื่อมั่นใจตนเอง การสร้างความไว้วางใจได้ ลักษณะที่เด่น เป็นคนกล้าแสดงออกต่อบุคคลอื่น การเป็นคนที่แสดงออกอย่างมีความเหมาะสม ความมั่นคงทางอารมณ์ ความกระตือรือร้น มีอารมณ์ขัน เป็นคนมีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น มีความอดทนสูงต่อความตึงเครียดและการรู้จักตนเองและมีวัตถุประสงค์ในการทำงาน

2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน เป็นลักษณะด้านบุคลิกภาพที่แน่นอนของผู้นำที่ประสิทธิผล และก่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน ได้แก่ มีความคิดริเริ่ม มีความเข้าใจอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความสามารถในการยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว สภาพการควบคุมภายในตนเอง ความกล้าหาญ และความสามารถกลับคืนสู่สภาพเดิม

Daft (1999, p. 66) ได้แสดงลักษณะเฉพาะของผู้นำที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่นไว้ 6 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ ความกระฉับกระเฉง กระปรี้กระเปร่า

2. ภูมิหลังทางสังคมได้มีความรู้ได้รับการศึกษา และมีความสามารถในการปรับเปลี่ยน

3. สติปัญญาและความสามารถ ได้แก่ การตัดสินใจ วิจารณญาณ ความรู้และทักษะการพูด

4. บุคลิกภาพ ได้แก่ ความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์ มีจริยธรรมและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

5. ลักษณะที่สัมพันธ์กับงาน ได้แก่ มีการกระตุ้นที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และการมุ่งมั่นในการทำงาน

6. ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ความสามารถที่จะสร้างความร่วมมือให้การร่วมมือ ความเป็นที่นิยมชื่นชอบ มีชื่อเสียง ความสามารถด้านสังคมโดยเฉพาะ

ทักษะในการติดต่อระหว่างบุคคล การมีส่วนร่วมในสังคมและรู้จักกาลเทศะ โดยมีความสามารถในการเจรจา

Lussier and Achua (2007, pp. 37 – 40) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้นำที่มีประสิทธิผลประกอบด้วยคุณลักษณะ 9 ประการ คือ 1) ความมีอำนาจเหนือ 2) มีพลังสูง 3) ความมั่นใจในตนเอง 4) สถานการณ์ในการควบคุมตนเอง 5) ความมั่นคงทางอารมณ์ 6) ความซื่อตรง 7) ความมีสติปัญญา 8) ความยืดหยุ่นในการทำงาน 9) มีความเข้าใจความรู้ของผู้อื่น

สรุปได้ว่า ลักษณะภาวะผู้นำไม่ได้จำกัดเพียงแค่คุณสมบัติส่วนบุคคลที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่รวมถึงความสามารถในการปรับตัว การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ การมีคุณธรรมจริยธรรม และการมีทักษะในการสื่อสารและวิเคราะห์บริบทเชิงระบบ เพื่อจูงใจให้ผู้ร่วมงานร่วมมือกันขับเคลื่อนองค์กรไปสู่อนาคตได้อย่างมีประสิทธิผล

4. ภาวะผู้นำครู

ครูในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้พฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครู เนื่องจากภารกิจ หน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำครูที่สำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร
   1.1 สาระความรู้
      1.1.1 ปรัชญา แนวคิดทฤษฎีการศึกษา
      1.1.2 ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย
      1.1.3 วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย
      1.1.4 ทฤษฎีหลักสูตร
      1.1.5 การพัฒนาหลักสูตร
      1.1.6 มาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร
      1.1.7 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
      1.1.8 ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร

1.2 สมรรถนะ

1.2.1 สามารถวิเคราะห์หลักสูตร

1.2.2 สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย

1.2.3 สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร

1.2.4 สามารถจัดทำหลักสูตร

2. การจัดการเรียนรู้

2.1 สาระความรู้

2.1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน

2.1.2 รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2.1.3 การออกแบบและการจัดประสบการณ์เรียนรู้

2.1.4 การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.1.5 การบูรณาการเรียนรู้แบบเรียนรวม

2.1.6 เทคนิคและวิทยาการจัดการเรียนรู้

2.1.7 การใช้และการผลิตสื่อและการพัฒนานวัตกรรมในการเรียนรู้

2.1.8 การจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.9 การประเมินผลการเรียนรู้

2.2 สมรรถนะ

2.2.1 สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้รายภาคและรายปี

2.2.2 สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

2.2.3 สามารถเลือกใช้ พัฒนา สร้างสื่อ อุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2.4 สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล

สำนักวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพ (2553, หน้า 2) ได้กำหนดสมรรถนะครูผู้สอน ในสังกัดซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานได้ ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) มี 5 สมรรถนะ คือ

1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

1.2 การบริการที่ดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

1.3 การพัฒนาตนเอง

1.4 การทำงานเป็นทีม

1.5 จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) มี 6 สมรรถนะ คือ

2.1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

2.2 การพัฒนาผู้เรียน

2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน

2.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2.5 ภาวะผู้นำครู

2.6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

จากข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำครู เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยตรงในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการชั้นเรียนที่รับผิดชอบ ครูจะต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการนักเรียนที่ตนสอนให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมและมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

นภาพร พันธ์ชัย (2556, หน้า 59) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง พฤติกรรมของครูที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกและภายในห้องเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยปราศจากผู้ชี้นำ

รังสรรค์ สุทารัมย์ (2556, หน้า 29) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะความสามารถ พฤติกรรม และการแสดงออกของครูที่แสดงถึงความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งจากภายในและภายนอกห้องเรียน มีความเป็นอิสระ ปราศจากอิทธิพลหรือการชี้นำ และยังแสดงถึงความเป็นมืออาชีพก่อให้เกิดพลังการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ว่าที่ ร.ต.หญิงฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 22) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง พฤติกรรมของครูที่เกิดจากการเรียนรู้ได้โดยตัวเอง และประสบการณ์จากการแลกเปลี่ยนจนสามารถสร้างความเข้าใจ สามารถสร้างเครือข่ายเพื่อนำไปสู่เป้าหมายอันเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงออกตามบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้บทบาทของผู้นำและบทบาทของครู เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน

กษมน มังคละคีรี (2557, หน้า 36) กล่าวว่า ภาวะนำครู หมายถึง ความสามารถและพฤติกรรมของครูในการเปลี่ยนแปลงการทำงาน โดยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลหรือการชี้นำ จูงใจจากผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งสามารถวัดได้จากพฤติกรรม เช่น การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การเป็นแบบอย่างการสอน การร่วมกันพัฒนาและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 31) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกในการปฏิบัติงานของครูอย่างเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง พัฒนาเพื่อนครูและองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วาสนา ปุริโส (2558, หน้า 24) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของครูในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อพัฒนาตนเอง มีทักษะความเชี่ยวชาญในการสอนแบบครูมืออาชีพ มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายและสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรภายนอกหากครูมีภาวะผู้นำจะทำให้การร่วมกันทำงานของครูในสถานศึกษาเกิดความร่วมมือรวมพลังและมีความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน มีพลังทำให้ครูมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อร่วมมือกันพัฒนาสถานศึกษา ตามวิสัยทัศน์พันธกิจให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

Katzenmeyer and Moller (2001, p. 6) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครู คือ ครูผู้ที่เป็นผู้นำโดยนำทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน เชื่อมโยงกับชุมชนและช่วยเหลือกลุ่มของครูผู้เรียน และผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้อื่นไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานทางการศึกษา

Harris and Lambert (2003) กล่าวว่า ภาวะผู้นำครูคือ ลักษณะในรูปแบบของภาวะผู้นำแบบร่วมมือ ซึ่งครูพัฒนาทักษะเชี่ยวชาญจากการปฏิบัติงานต่าง ๆ ร่วมกัน

Lieberman and Miller (2004, p. 11) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำครูทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน ทั้งในด้านวัฒนธรรมการทำงานและคุณภาพผู้เรียน

York – Barr and Duke (2004, p. 260) ได้สังเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของครูที่พบในงานวิจัย ไว้ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำครูในแง่ผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ครูที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ท่ามกลางครูและครูผู้นำเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ภาวะผู้นำของครูในแง่ของการใช้พฤติกรรมผู้นำ คือ การที่ครูผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งคุณภาพขององค์กร ภาวะผู้นำตามภารกิจที่ปฏิบัติและภาวะผู้นำแบบใช้บทบาทคู่ขนาน และเห็นว่าการพัฒนาครูให้เป็นครูผู้นำและใช้ภาวะผู้นำเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนจะก่อประโยชน์ให้แก่สถานศึกษา

จากการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและคุณลักษณะภาวะผู้นำครู สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน สำหรับครูผู้สอนทุกคนจะต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำทั้งในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานสอดคล้องกับบทบาทและตำแหน่งหน้าที่การงานของตนและจะต้องมีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อันจะส่งผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับและเป็นครูผู้นำแห่งการเรียนรู้

จากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาสามารถสรุปภาวะผู้นำครู ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวของกับภาวะผู้นำครู ดังนี้

รัตติยา พร้อมสิ้น (2559, หนา 10) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ซึ่งจากผลการวิจัยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครู 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความเป็นครู
2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
3. ความเชี่ยวชาญด้านการสอน

4. การพัฒนาตนเอง

5. การทำงานเป็นทีม

6. การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ส่องแสง อัยวรรณ (2559, หนา 12) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจากผลการวิจัยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวของกับภาวะผู้นำครู 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2. ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ

3. การพัฒนาตนเอง

4. การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้

5. การเป็นต้อนแบบของพฤติกรรม

6. การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ประภาดา คนคล่อง (2560, หนา 13) การพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: กรณีโรงเรียนอนุบาลคำชะอี ซึ่งจากผลการวิจัยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครู 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและเพื่อนร่วมงาน

2. การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน

3. การจัดการเรียนรูเพื่อการพัฒนาทักษะการคิด

4. การวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู

5. การจัดการเรียนรูตามสภาพจริง

6. การใชเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู

7. การใชภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ฐปนีย์ นารี (2561, หนา 11) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ซึ่งจากผลการวิจัยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครู 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความเป็นครูมืออาชีพ

2. ความเป็นผู้นำทางวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน

4. การเป็นแบบอย่างที่ดี

นิรมล เตชณัชถิรกุล (2561, หนา 11) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ซึ่งจากผลการวิจัยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครู 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู

2. การสนทนาอย่างสร้างสรรค์

3. การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง

4. การปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง

5. การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

5. ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

ได้มีนักวิชาการศึกษาให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2558, หน้า 25) มีดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม

2. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3. มีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยี

4. มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร

5. มีวิสัยทัศน์ เข้าใจการเปลี่ยนแปลง

6. มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย

7. มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

8. มีความสามารถวัดและประเมินผล

9. มีคุณลักษณะของผู้นำที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน

ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี (2560, หน้า 381 – 383) มีดังนี้

1. วางแผนการเรียนการสอน

2. ออกแบบการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. การจัดการเรียนการสอน

4. การใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน

5. รูปแบบการสอน ระบบการสอน

6. สื่อการสอน

7. การประเมินผลการเรียนการสอน

8. การสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน

ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Carter (1990, p. 96) ประกอบด้วย

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้สากล

2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้นักเรียน จูงใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ

3. ครูเข้าใจและเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียน

4. ครูจัดกิจกรรม และสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์

5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิดฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง

6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน

7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และค้นพบความรู้

8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงโดยร่วมมือกับชุมชน

9. ครูปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยมและคุณธรรมตามวิถีวัฒนธรรมไทย

10. ครูประเมินตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ DuBrin (1998, p. 46) ประกอบด้วย

1. การตั้งความคาดหวังนักเรียนไว้สูง
2. การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การให้ความสำคัญในกาพัฒนาทางวิชาการของตนเอง
4. การใช้ข้อมูลเป็นฐานในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนที่นอกเหนือจากเกณฑ์อื่น ๆ
5. การแสดงพฤติกรรมสำคัญของผู้นำในการเอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitating)
6. การร่วมปรับปรุง (Improving) และการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของนักเรียน

Lieberman (2004, p. 25) กล่าวถึงภาวะผู้นำครูว่าประกอบด้วย

1. การสร้างความไว้วางใจและการพัฒนาสายสัมพันธ์
2. การวินิจฉัยและวิเคราะห์สภาพโครงการ
3. กระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์
4. การบริหารจัดการในการทำงาน
5. การสร้างทักษะและความมั่นใจให้กับผู้อื่น

York – Barr and Duke (2004, p. 260) ได้สังเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของครูที่พบในงานวิจัย ไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครูในแง่ผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ครูที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ท่ามกลางครูและครูผู้นำเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ภาวะผู้นำของครูในแง่ของการใช้พฤติกรรมผู้นำ คือ การที่ครูผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งคุณภาพขององค์กร ภาวะผู้นำตามภารกิจที่ปฏิบัติ และภาวะผู้นำแบบใช้บทบาทคู่ขนาน และเห็นว่าการพัฒนาครูให้เป็นครูผู้นำและใช้ภาวะผู้นำเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนจะก่อประโยชน์ให้แก่สถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Harris and Muijs (2005, pp. 13 – 17) ได้สรุปบทบาทของภาวะผู้นำครูไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ครูสามารถนำหลักการของการปรับปรุงโรงเรียนในภาพรวมให้ทุกคนมีความเข้าใจร่วมกันและนำไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนของตนเอง

2. ภาวะผู้นำในการมีส่วนร่วม ครูเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและมีความเป็นเจ้าของ ซึ่งภาวะผู้นำนี้จะช่วยให้ครูคนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานมากขึ้นและการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานและร่วมกันพัฒนาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

3. ครูเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ เป็นผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียนและเป็นคนที่สามารถแสวงหาความร่วมมือกับองค์การภายนอกได้

4. ครูเป็นผู้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของครูและทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

จากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาสามารถสรุปการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

อนัตตา ชาวนา (2556, หน้า 273) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตตรวจราชการที่ 11 ซึ่งจากผลการวิจัยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด
4. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
5. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

รัชฎาพร พิมพิชัย (2556, หน้า 200) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจากผลการวิจัยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร
2. การกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. การใช้กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอน

4. การมีทักษะในการจัดการเรียนการสอน

5. การวัดและประเมินผล

ฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 160) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจากผลการวิจัยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู

3. ความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผล

4. ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

5. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

ศิริพร กุลสานต (2557, หน้า 205) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบ การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจากผลการวิจัยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนรู้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้

3. การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง

4. การมีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมกับความเป็นครู

การจัดการศึกษาในยุคดิสรัปชั่น

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับยุคดิสรัปชั่น

ในบริบทของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาใช้ ในการจัดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนในด้านโครงสร้าง พื้นฐานของรัฐให้เข้าถึงคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ทางด้าน เทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา รวมถึงนโยบายการศึกษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ใน การจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid –19

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาแก้ปัญหาทางการศึกษาอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ นอกจากนี้ในส่วนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ได้กำหนดรายวิชาใหม่ที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านทักษะดิจิทัลให้กับผู้เรียน (สยามรัฐออนไลน์, 2565, ออนไลน์)

การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการเตรียมคนและสังคมให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงให้สามารถรับและปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข นอกจากนี้การศึกษายังสามารถช่วยและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งรัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่ามีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของพลเมืองมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 10 ได้บัญญัติไว้สอดคล้องกันในด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้มีการพัฒนาการศึกษาให้ปวงชนชาวไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นอย่างกว้างขวางทั่วถึงและเป็นธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 2)

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบันตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เน้นที่การพัฒนาคนมาโดยตลอด โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ซึ่งเป็นกรอบกำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศไทยทั้งระบบได้กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายมุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว นั่นคือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ โดยมีแนวทางในการพัฒนาด้านการศึกษาโดยเน้นที่การพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยและการปฏิรูประบบเพื่อสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 16)

ในโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญ การใช้อินเทอร์เน็ตจะช่วยให้วิถีชีวิตของคนปัจจุบันทันสมัย ทันเหตุการณ์ เพราะความสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย อีกทั้งเป็นแหล่งสารสนเทศสำหรับทุกวงการ สามารถค้นหาสิ่งที่ต้องการได้โดยไม่ต้องเสียเวลาและการเดินทาง สอดคล้องกับข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ Electronic Transactions Development Agency (ETDA) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2564) ระบุผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564 คนไทยเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉลี่ยต่อวัน 12 ชั่วโมง 5 นาที หรือคิดเป็นสองในสี่ของเวลาแต่ละวัน และได้กลายเป็นสื่อการศึกษาของโลกยุคใหม่ ทั้งนี้การเรียนรู้ต่าง ๆ จะเป็น Digital Learning เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Application สื่อออนไลน์ และอุปกรณ์ดิจิทัล (Digital devices & Tools) เช่น Smart Phone, Tablet, Computer เป็นต้น เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ใช้เวลาลดลง (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2562, หน้า 1)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554 – 2559) ได้กล่าวถึง การผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามนโยบายด้านการศึกษา เพิ่มพูนให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ เช่นเดียวกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 52 ที่มีการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งในสมรรถนะและมาตรฐานครู ภาวะผู้นำครูเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงาน นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยตรงในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 42) ที่ว่าในห้องเรียน ครูต้องเป็นทั้งผู้สอนและผู้บริหารนักเรียนที่ตนเองสอน มีส่วนร่วมและมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากบทบาทของครูในการเป็นครูผู้นำชัดเจนขึ้น เช่น บทบาทครูพี่เลี้ยง บทบาทผู้นำทีมงาน และบทบาทผู้นำการพัฒนาหลักสูตร จุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูมีภาวะผู้นำสูงขึ้นเพียงพอที่จะดำเนินการพัฒนาคุณภาพด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ เช่นเดียวกับ

ผลการวิจัยของ Lieberman & Miller (2004, p. 11) พบว่า ภาวะผู้นำครูจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน ทั้งในด้านวัฒนธรรมการทำงานและคุณภาพของผู้เรียน

เมื่อพิจารณาถึงการจัดการเรียนรู้ในโลกที่เต็มไปด้วย Disruptive Innovation จึงไม่ใช่การยึดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิมไว้โดยไม่เปลี่ยนแปลง แล้วสร้างกำแพง comfort zone ไว้ปกป้องตนเองไม่ให้การเปลี่ยนแปลงเข้ามาคุกคาม หากแต่ต้องทำลายกำแพง comfort zone แล้วสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation ที่สามารถ Disrupt สิ่งดึงดูดอื่นที่ไม่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีจิตใจมุ่งมั่นอยู่กับการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการ ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนรู้แบบออนไลน์ ภายใต้แนวคิดหลักการการเรียนรู้จากการปฏิบัติแบบ Hands – On และ Minds – On การเรียนรู้จากการถอดบทเรียนประสบการณ์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ในลักษณะการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalize learning) และนำความรู้ไปใช้สร้างสรรค์นวัตกรรมที่ผู้เรียนสนใจ กิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะเป็น active Learning ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและตื่นตัวผู้สอนเป็น Coach ให้กับผู้เรียนด้วยการจูงใจ และชี้แนะให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเอง ให้กำลังใจผู้เรียน กระตุ้นความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเองกระบวนการเรียนรู้ (learning process) จะมีความสำคัญมากกว่าผลผลิตของการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามที่ผู้เรียนต้องการและถนัด วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2562, (หน้า 13)

ครูต้องทำความเข้าใจและวิเคราะห์ให้ได้ว่าจะตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างไร เอาความต้องการของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อนำเทคโนโลยีหรือสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาตอบโจทย์และสร้างทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนในการจัดการเรียนรู้จากการเรียนในรูปแบบเดิม ๆ แต่หากคุณครูคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ไม่ออกหรือไม่ทราบว่ามีเทคโนโลยี หรือ Application ใดบ้าง ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้บ้าง ก็สามารถค้นหานวัตกรรมที่ครูท่านอื่นได้เผยแพร่ผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ ได้ เช่น ช่องทาง YouTube Channel, เว็บไซต์สื่อการสอนของครู – โรงเรียน หรือถ้าคุณครูมีนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อครูท่านอื่น ก็สามารถเผยแพร่ผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ เองได้ การเปลี่ยนแปลงการทำงานของครูยุคดิสรัปชั่น เช่น Cloud

Computing ในการบันทึกงาน แก้ไข เพื่อลดความซ้ำซ้อน สามารถทำงานได้ทุกที่ (แทนการบันทึกลง Flash Drive) การจัดการเรียนการสอน Online (Google Classroom, Google form) เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียน สามารถทบทวนความรู้ย้อนหลังได้ ส่งงานได้ทุกเวลา ตอบโจทย์สถานการณ์ COVID –19 แฟ้มสะสมผลงานออนไลน์ (e – Portfolio) ลดการใช้กระดาษ เผยแพร่สื่อ – นวัตกรรมการสอน เผยแพร่เอกสารวิชาการต่าง ๆ เช่น แผนการจัดการเรียนรู้, สื่อการสอน, ผลงานการตัดต่อวีดีทัศน์, งานออกแบบ Graphic และแผนการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเตรียมพร้อมทุกสถานการณ์ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด (ครูหนุ่ยออนไลน์, 2563, ออนไลน์)

2. การจัดการเรียนรู้ในยุคยุคดิสรัปชั่น

วิโรจน์ สารรัตนะ (2565, หน้า 78) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งเน้นการสร้าง “ทักษะแห่งอนาคต” โดยครูต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการสอนตามเนื้อหาในตำรา มาเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เชื่อมโยงกับปัญหาจริงในโลกปัจจุบัน เพื่อรับมือกับความไม่แน่นอน

สุวิมล ว่องวาณิช (2566, หน้า 112) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ต้องอาศัยการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ที่มีความยืดหยุ่น ครูต้องมีความสามารถในการใช้ข้อมูลผลการเรียนรู้แบบเรียลไทม์เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

กุลธิดา นุกูลธรรม (2565, หน้า 358) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid Learning) โดยระบุว่าผู้นำทางวิชาการและครูต้องบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกิจกรรมในห้องเรียน เพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2565, หน้า 145) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ยุคใหม่ต้องให้ความสำคัญกับ “สมรรถนะ” (Competency – based) มากกว่า “ความรู้” (Knowledge – based) โดยต้องออกแบบสถานการณ์จำลองที่ท้าทายให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดขั้นสูงและการแก้ปัญหา

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2566, หน้า 54) กล่าวว่า การศึกษาเชิงผลิตภาพ (Productive Education) ว่าในโลกที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเร็ว การจัดการเรียนรู้ต้องสอนให้ผู้เรียน “สร้างนวัตกรรม” ได้ด้วยตนเอง ไม่ใช่เพียงแค่รับรู้นวัตกรรมของผู้อื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประสพชัย พสุนนท์ (2565, หน้า 210) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ต้องสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความกล้าที่จะล้มเหลว (Safe to Fail) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการทดลองและการปฏิบัติจริง

Fullan, M. (2023, p. 82) กล่าวว่า ในยุคดิสรัปชันว่าการจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งเน้นไปที่ 6Cs (Character, Citizenship, Collaboration, Communication, Creativity, Critical Thinking) เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในโลกที่ถูกขับเคลื่อนด้วย AI

Selwyn, N. (2022, p. 124) กล่าวว่า เตือนถึงความเสี่ยงของการใช้เทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว โดยระบุว่าการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลดิสรัปชันต้องคำนึงถึง “ความเป็นธรรมทางดิจิทัล” (Digital Equity) และการรักษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในห้องเรียน

Siemens, G. (2022, p. 45) กล่าวว่า ผู้นำแนวคิด Connectivism ระบุว่าการจัดการเรียนรู้ยุคนี้คือการสอนให้ผู้เรียน “สร้างเครือข่ายความรู้” (Network Building) เนื่องจากความรู้อยู่นอกตัวบุคคลและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทักษะการคัดกรองข้อมูลจึงสำคัญที่สุด

Bates, A. W. (2022, p. 215) กล่าวว่า เสนอหลักการ “Teaching in a Digital Age” ว่าครูต้องมีความยืดหยุ่นในการเลือกใช้สื่อและเครื่องมือให้เหมาะสมกับบริบทสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีความหมายมากกว่าความล้ำสมัยของเครื่องมือ

สรุปได้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็น ผู้แสวงหาและสร้างความรู้ มากกว่า ผู้รับความรู้ เพื่อให้พร้อมรับมือกับความไม่แน่นอนและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

3. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในที่นี้ ผู้วิจัยศึกษาจากทัศนะหรือจากผลงานวิจัยของนักวิชาการในประเด็นทักษะ บทบาทหน้าที่ ลักษณะและพฤติกรรมของครูเพื่อนำไปสู่องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ตามทัศนะของวิจารณ์ พานิช (2560)

วิจารณ์ พานิช (2560, หน้า 1 – 8) ได้ให้ทัศนะว่าการศึกษายุคดิจิทัลดิสรัปชั่น เพื่อสร้างนวัตกรรมในทุกงาน ทุกระดับสังคม คนทุกคน ทุกอายุเป็น “ผู้ทำงานด้วยความรู้” (Knowledge Worker) มีการเรียนรู้ ณ ทุกจุดของชีวิตทุกคน มีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) แต่ละคนเป็นเจ้าของ รัฐจัดอำนวยความสะดวก โดยจัด E – Learning Tools ให้เป็นการเรียนรู้แบบ “ประชาธิปไตย” และใช้ความริเริ่มสร้างสรรค์สู่นวัตกรรม ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ทักษะการพัฒนาตนเอง
2. ทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. ทักษะการจัดการเรียนรู้
4. ทักษะการสร้างนวัตกรรม
5. ทักษะการใช้เทคโนโลยี

2. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยของปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562)

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, หน้า 13) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ผลการศึกษาพบว่า ได้องค์ประกอบหลักภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 66 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะผู้เรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0 มี 9 ตัวบ่งชี้
2. การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมในยุคไทยแลนด์ 4.0 มี 10 ตัวบ่งชี้
3. ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ มี 8 ตัวบ่งชี้
4. คุณธรรม จริยธรรม มี 9 ตัวบ่งชี้
5. การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ มี 8 ตัวบ่งชี้
6. การทำงานเป็นทีม มี 9 ตัวบ่งชี้
7. ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 13 ตัวบ่งชี้

3. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ตามทัศนะของวิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒผล (2562)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒผล (2562, หน้า 19 – 23) ได้ให้ทัศนะว่าปัจจัยสำคัญของในการจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation ประกอบด้วย

1. การพัฒนาตนเอง
2. ทักษะการคิด
3. บทบาทการโค้ช
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. การสร้างสรรค์นวัตกรรม
6. การจัดการเรียนรู้

4. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ตามทัศนะของวิริยา วิจิตรวาทการ (2562)

วิริยา วิจิตรวาทการ (2562, ออนไลน์) ได้ให้ทัศนะว่าแม้เทคโนโลยีจะมีบทบาทสูงขึ้น แต่ครูยังเป็นหัวใจที่สำคัญมากในการศึกษา สิ่งที่ทำได้คือต้องให้ครูเป็นอิสระ โดยต้องพัฒนาให้ครูเป็น Innovator ครูที่คิดค้นนวัตกรรมในการแก้ปัญหาได้ เพื่อให้เด็กได้เห็นตัวอย่างจากครู Designer ครูต้องออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมและตอบโจทย์ความต้องการของเด็กแต่ละคน Coach ครูต้องตั้งคำถามให้เด็กคิดเป็น Facilitator ครูต้องเป็นผู้สร้างพื้นที่ของการเรียนรู้ ให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และ Digital Enabler ครูต้องดึงจุดแข็งของเทคโนโลยีเข้ามาในห้องเรียน เพื่อให้ครูและเด็กได้เปิดโลกในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ให้เด็กมีโอกาสและทางเลือก ประกอบด้วย 6 ด้านดังนี้

1. การพัฒนาตนเอง
2. การสร้างนวัตกรรม
3. การออกแบบการเรียนรู้
4. บทบาทการโค้ช
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
6. การใช้เทคโนโลยี

5. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยของสร้อยสุดา กรีน (2563)

สร้อยสุดา กรีน (2563, หน้า 22) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน

ศึกษาธิการภาค 11 ผลการศึกษาพบว่า ได้องค์ประกอบหลักภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง
2. การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตรและ
3. กระบวนการจัดการเรียนรู้

6. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ตามทัศนะของเนตรนิยมาศ วรรณพยันต์ (2564)

เนตรนิยมาศ วรรณพยันต์ (2564, หน้า 18) ได้ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation ปัจจัยสำคัญ คือ การมี Global Growth Mindset หรือกระบวนการทางความคิดเพื่อการเติบโตที่เป็นสากล การจัดการเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จนั้นกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญกว่าผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนผู้สอนต้องสร้างแรงจูใจในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนผ่านการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ประกอบด้วย 5 ด้าน

1. การจัดการเรียนรู้
2. การสร้างแรงจูงใจ
3. การพัฒนาตนเอง
4. การสร้างสรรค์นวัตกรรม
5. การใช้เทคโนโลยี

7. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยของ สุพิชญ์ชญา มีแก้ว นเรศ ขันธะรี และจิณณวัตร ปะโคทัง (2564)

สุพิชญ์ชญา มีแก้ว นเรศ ขันธะรี และจิณณวัตรปะโคทัง (2564, หน้า 1,952) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคดิจิทัล โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า มี 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการการ
2. พัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. การพัฒนาตนเอง

4. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

5. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

6. การนิเทศการสอน

7. ประเมินผล

8. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ตามทัศนะของสมหมาย จันทร์เรือง (2564)

สมหมาย จันทร์เรือง (2564, ออนไลน์) ได้ให้ทัศนะว่าครูในยุค Disruption จึงต้องรู้จักใช้ยุทธวิธีที่หลากหลายเป็นตัวกลางสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสีสันดึงดูดใจเปิดโลกการเรียนรู้ที่กว้างไกลให้กับผู้เรียน การสร้างนวัตกรรม สร้างสื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่และต้องคำนึงว่าจะนำมาใช้อย่างไรให้เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศหรือการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ทั่วทุกมุมโลกในเวลาอันรวดเร็ว ประกอบด้วย 4 ด้าน

1. การจัดการเรียนรู้

2. การสร้างสรรค์นวัตกรรม

3. การพัฒนาตนเอง

4. การใช้เทคโนโลยี

9. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ตามทัศนะของอริญญา เถลิงศรี (2564)

อริญญา เถลิงศรี (2564, ออนไลน์) ได้ให้ทัศนะว่า Disruptive เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบหนึ่ง แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงในวิธีใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงที่ทำให้สิ่งเดิม ๆ ที่มีอยู่บางสิ่งบางอย่างต้องหายไป Disruptive ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันประกอบด้วย 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาตนเอง

2. การจัดการเรียนรู้

3. บทบาทการโคช

4. การสร้างนวัตกรรม

5. การใช้เทคโนโลยี

10. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยของพงษ์สวัสดิ์ สายกัน เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2565)

พงษ์สวัสดิ์ สายกัน เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2565, หน้า 145) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูตามการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 3 (พ.ศ. 2562 – 2571) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่จังหวัดในความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการศึกษาพบว่า ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูตามการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 3 (พ.ศ. 2562 – 2571) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 22 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการทำงาน มี 4 ตัวบ่งชี้
2. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด –19 มี 4 ตัวบ่งชี้
3. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 4 ตัวบ่งชี้
4. ความเป็นผู้นำในการทำงาน มี 5 ตัวบ่งชี้และ
5. สมรรถนะในการทำงานในยุคปัญญาประดิษฐ์ มี 5 ตัวบ่งชี้

11. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของ Suranna and Moss (2002)

Suranna and Moss (2002, p. 26) ทำการวิจัยค้นหาภาวะผู้นำของครูในการเรียนการสอนวิชาชีพครู พบว่า ครูผู้มีภาวะผู้นำมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นผู้สอนที่ดีในห้องเรียน
2. เป็นผู้นำทางชีวิตให้กับเพื่อนครู
3. เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร
4. รับบทบาทเป็นตัวแทนขององค์กรทั้งในโรงเรียนหรือของสมาคมท้องถิ่น
5. ทำงานร่วมกับครูคนอื่น ๆ และผู้บริหารด้วย

12. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของ York – Barr and Duke (2004)

York – Barr and Duke (2004, p. 26) ได้สังเคราะห์งานวิจัยของภาวะผู้นำของครู ผลการศึกษาจำแนกลักษณะภาวะผู้นำของครูออกเป็น 6 ด้าน คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. การประสานงานและการจัดการงานเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นที่ใช้ร่วมกันในเขตพื้นที่การศึกษา

2. การพัฒนาวิชาชีพครูให้กับเพื่อนร่วมงาน

3. การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียน หรือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

4. การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน

5. การส่งเสริมวิชาชีพครู

6. การสร้างพันธกิจร่วมกับสถาบันผลิตครู

13. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของ Collett Bloom (2005)

Collett Bloom (2005, p. 75) ได้กล่าวไว้ว่าภาวะผู้นำของครูควรประกอบด้วย

1. หลักสูตร

2. การสื่อสาร

3. ความเป็นมืออาชีพและบุคลิกภาพ

14. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของ Richard Jones (2010)

Richard Jones (2010, pp. 7 – 9) ได้อธิบายว่าภาวะผู้นำของการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย

1. มีวิสัยทัศน์

2. การประเมิน

3. หลักสูตร

4. การมีกลยุทธ์

5. การสร้างสรรค์

จากการศึกษาแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น ผู้วิจัยได้นำมาแสดงในตารางวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีเพื่อกำหนดองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยต่อไป ดังตาราง 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น

องค์ประกอบภาวะภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น	ชนินทร์ ทองใจรู้ (2560)	ปิยะนันท์ วงศ์เศรษฐศร (2562)	ปัญญ์ชุดา วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒผล (2562)	วิริยา วิจิตรวาทการ (2562)	สรอยสุดา ภารีณ (2563)	เบตรนิยมาศ วรรณพันธ์ (2564)	ศุภัฏฐา มีแกว นเรศ ขันธะรี และ จิตนภัสตราปะโคทัง (2564)	สมหมาย จันทร์เรือง (2564)	อริญญา เกสิงศรี (2564)	พงศ์สวัสดิ์ สายกัน เพลินพิศ ธรรมรัตน์ ศุภากต เพียรธัญญากรณ์ (2565)	Suranna and Moss (2002)	York-Barr and Duke (2004)	Collett Bloom (2005)	Richard Jones (2010)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14	100
1. การพัฒนาตนเอง	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓						8	57.14
2. ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์	✓	✓	✓											✓	4	28.57
3. การสร้างนวัตกรรม	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓						7	50
4. การพัฒนาหลักสูตร		✓			✓					✓	✓	✓	✓	✓	7	50
5. การจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓						8	57.14

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบภาวะภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น	ธีรยุทธ บุญมี (2560)	ปิยนันท์ กงศ์เครือศร (2562)	ชิษัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒผล (2562)	วิริยา วิจิตรวาทการ (2562)	สร้อยสุดา ภรีน (2563)	เพ็ชรินทร์มาศ วรรณพัฒน์ (2564)	พัชรินทร์ ปานเกษม ปัณณรัตน์ และจิตนภัสร์ ณ ลพ (2564)	สมหมาย ปมหมาย (2564)	อริญญา เถลิงศรี (2564)	พงศ์สวัสดิ์ สายก้น เพลินพิศ ธรรมรัตน์ ศิกาพต เพียรธัญญกรณ์ (2565)	Suranna and Moss (2002)	York-Barr and Duke (2004)	Collett Bloom (2005)	Richard Jones (2010)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14	100
6. คุณธรรม จริยธรรม		✓													1	7.14
7. การมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม		✓					✓			✓	✓	✓			5	35.71
8. ทักษะการสื่อสาร													✓		1	7.14
9. การใช้เทคโนโลยี	✓	✓		✓		✓		✓	✓					✓	7	50
10. บทบาทการโค้ช			✓	✓				✓	✓						4	28.57
11. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้			✓	✓											2	14.28

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบภาวะภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น	ธีรวัฒน์ พนิช (2560)	ปิยะภัสสร์ วงศ์เศรีอศร (2562)	ธิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒผล (2562)	วิริยา วิจิตรวาทการ (2562)	สุรอยสุดา กรีน (2563)	เพชรรัตน์มาศ วรรณพยัฆต์ (2564)	ศุภชัย เมาลานนท์ ปานธนรัช และ จิตณัฐวัตถ์ ไตรทัง (2564)	สมหมาย จันทร์เรือง (2564)	อรัญญา เกลิงศรี (2564)	พงษ์พัฒน์ ศรีสุวรรณ เพชรินทร์ ศรีนันท์ ธรรมรัตน์ และเปรมฤทัย ปุญเกรน์ (2565)	Suranna and Moss (2002)	York-Barr and Duke (2004)	Collett Bloom (2005)	Richard Jones (2010)	ความถี่	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14	100
12. การออกแบบการเรียนรู้				✓					✓						2	14.28
13. การเป็นครูผู้นำ					✓					✓	✓	✓			4	28.57
14. การสร้างแรงจูงใจ						✓									1	7.14
15. การบริหารงานวิชาการ							✓								1	7.14
16.พัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน							✓								1	7.14

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบภาวะภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น	ธนิษ พรเจริญ (2560)	ปิยภัสสร วงศ์เศรียรศร (2562)	ศิริชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒผล (2562)	วิริยา วิจิตรวาทการ (2562)	สรอยสุดา กรีน (2563)	เพชรรัตน์ มาศ วรรณพยัฆต์ (2564)	ศุภชัย เหมาะ ปัญญาชุมพู่ และ จิตณัฐวัตถ์ ไตรทัง (2564)	สมหมาย จันทร์เรือง (2564)	อรัญญา เกลิงศรี (2564)	พงษ์พัฒน์ ศรีสุวรรณ เพชรพิศ ธรรมพันธ์ และ ศิวาพร เศียรธัญญเรนทร์ (2565)	Suranna and Moss (2002)	York-Barr and Duke (2004)	Collett Bloom (2005)	Richard Jones (2010)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14	100
17. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ										✓				✓	2	14.28
18. สมรรถนะในการทำงานยุคปัญญาประดิษฐ์										✓					1	7.14
19. การส่งเสริมวิชาชีพครู											✓				1	7.14
20. บุคลิกภาพ													✓		1	7.14

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จากเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าสามารถคัดสรรองค์ประกอบของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง การสร้างนวัตกรรม การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยี จากข้อมูลที่มีความถี่ระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือมีความถี่ไม่น้อยกว่า 7 จากแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมด

สรุปได้ว่า องค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม

องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร

องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี

1. การพัฒนาตนเอง

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 15) ได้เสนอแนวคิดองค์ประกอบของการพัฒนาตนเอง ไว้ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
2. สามารถค้นหาตนเองได้
3. สร้างแนวคิดใหม่
4. มีทักษะการสอนแบบมืออาชีพ
5. เป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2557, หน้า 13 – 19) ไว้ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
2. สามารถค้นหาตนเองได้
3. สร้างแนวคิดใหม่

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2557, อ้างถึงใน สุคนธ์ สินธพานนท์, 2558, หน้า 25) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ไว้ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. สร้างแนวคิดใหม่

3. มีทักษะการสอนแบบมืออาชีพ

4. เป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2558, หน้า 25 – 26) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ไว้ดังนี้

1. สามารถค้นหาตนเองได้

2. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

3. สร้างแนวคิดใหม่

4. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

5. เป็นผู้ที่มั่นฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ

ดิเรก พรสีมา (2559, หน้า 1 – 3) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองไว้ดังนี้

1. สามารถค้นหาตนเองได้

2. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

3. สร้างแนวคิดใหม่

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2559, หน้า 1) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ไว้ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. สามารถค้นหาตนเองได้

3. มีทักษะการสอนแบบมืออาชีพ

4. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

ประภาดา คนคล่อง (2560, หน้า 85) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำครูและการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้สรุปเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองไว้ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. สามารถค้นหาตนเองได้

3. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

Fansher (2011, p. 1) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ไว้ดังนี้

1. สามารถค้นหาตนเองได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

WordPress.com (2011, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 39) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองไว้ดังนี้

1. มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

สรุป การพัฒนาตนเอง หมายถึง ลักษณะของครูผู้สอนที่ต้องการพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการที่ต้องการความมุ่งมั่นและการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเติบโตและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

จากการศึกษาแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความหมายใกล้เคียงกันกับการพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยได้นำมาแสดงในตารางวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบย่อยตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี ดังตาราง 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 2 ตัวบ่งชี้การพัฒนาตนเอง

ตัวบ่งชี้การพัฒนาตนเอง	ลิขาธณ์ พานิช (2555)	ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2557)	พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2557)	สุคนธ์ สินธพานนท์ (2558)	กองบริหารงานบุคคลและประกันคุณภาพการศึกษา (2559)	ดิเรก พรสีมา (2559)	ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2559)	ประภาดา คนคล่อง (2560)	Fansher (2011)	WordPress.com (2011)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
1. ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓		✓		✓	✓		✓	7	70
2. สามารถค้นหาตนเองได้	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓		7	70
3. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม	✓			✓	✓			✓	✓	✓	6	60
4. สร้างแนวคิดใหม่	✓	✓	✓	✓		✓					5	50
5. มีทักษะการสอนแบบมืออาชีพ			✓		✓		✓				5	30

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 2 องค์ประกอบการพัฒนาตนเอง จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของนักการศึกษา และนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 10 คน จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) สามารถค้นหาตนเองได้ 3) มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และ 4) สร้างแนวคิดใหม่

2. การสร้างนวัตกรรม

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 15) ได้เสนอแนวคิดองค์ประกอบของครูเพื่อการจัดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูต้องเป็นผู้สร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง
2. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง
3. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้
4. สอนแบบโมเดลซิปปา
5. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง
6. ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2556, หน้า 24) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง
2. สอนแบบโมเดลซิปปา
3. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง
4. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้
5. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง
6. การพัฒนาหลักสูตร
7. ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2557) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของ

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง
2. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

4. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

5. จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2559) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดนวัตกรรม ดังนี้

1. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง

2. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริงและจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

3. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education

4. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

5. วัดและประเมินผล

6. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

โพยม จันทร์น้อย (2559, หน้า 1 – 5) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดนวัตกรรม ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริงและจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

2. วัดและประเมินผล

3. การพัฒนาหลักสูตร

4. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education

5. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

6. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้

ดิเรก พรสีมา (2559, หน้า 1 – 3) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริงและจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

2. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education

3. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

4. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

6. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560, หน้า 1 – 3) ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education

2. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

3. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง และจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

4. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง

5. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

Churches (2008, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 20) ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง

2. วัดและประเมินผล

Fansher (2011, p. 1) กล่าวว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะสำคัญ ได้แก่

1. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง

2. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

สรุป การสร้างนวัตกรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและการบูรณาการสะเต็มศึกษา ถือเป็นปัจจัยหลักในการเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่บูรณาการเทคโนโลยีและการวิจัย ร่วมกับการประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อหล่อหลอมสมรรถนะผู้เรียนให้ยืดหยุ่นและสามารถสร้างสรรค์ผลงานเชิงประจักษ์ อันเป็นการตอบโจทย์ความต้องการของสังคมได้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความหมายใกล้เคียงกันกับการสร้างนวัตกรรม ผู้วิจัยได้นำมาแสดงในตารางวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบย่อยตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี ดังตาราง 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ตาราง 3 ตัวบ่งชี้การสร้างนวัตกรรม

ตัวบ่งชี้การสร้างวัตกรรม	ดุจดาวรุ่ง พานิช (2555)	ดุโรงค์ สาธรรัตนะ (2556)	เบ็ญจพร เลาหจรัสแสง (2557)	กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา (2559)	ดิเรก พรสีมา (2559)	ธีระเกียรติ เจริญไตรภูศิลป์ (2559)	โพยม จันทรัมย (2559)	ไพฑูรย์ สิงหรัตน์ (2560)	Churches (2008)	Fansher (2011)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	90
2. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓		7	70
3. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education				✓	✓	✓	✓	✓			5	50

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้การสร้างนวัตกรรม	ธิดารัตน์ พานิช (2555)	ปิยะวรรณ ศรีแดน (2556)	ณัฐพล เลหจรัสแสง (2557)	ดอนบัวหรี่ยงยนต์ชูแสงและปราณีต้นนักระบำ (2559)	ศิโรช พรสีมา (2559)	ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2559)	โพยม จันทร์นอย (2559)	ไพฑูรย์ ลิ้นสกาวัตน์ (2560)	Churches (2008)	Fansher (2011)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
4. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน				✓	✓	✓	✓	✓			5	50
5. จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์			✓		✓	✓	✓	✓			5	50
6. ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้	✓	✓			✓	✓			✓		5	50
7. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓		✓				5	50

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้การสร้างนวัตกรรม	ชูชาวุธ ชนินทร์ (2555)	ศิริวรรณ์ สารรัตน์ (2556)	เกษมณี เลาหจรัสแสง (2557)	กองบริหารงานบัณฑิตและประกันคุณภาพการศึกษา (2559)	ดิเรก พรสีมา (2559)	ธีระเกียรติ เจริญศิลป์ (2559)	ไพฑูรย์ มหันธนันท์ (2559)	ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560)	Churches (2008)	Fansher (2011)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
8. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง	✓	✓	✓			✓		✓			5	50
9. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน			✓							✓	2	20
10. สอนแบบโมเดลซิปปา	✓	✓									2	20

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 3 แสดงองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดนวัตกรรม จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของนักการศึกษาและนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 10 คน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ 1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 2) สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง 3) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education 4) สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 5) จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 6) ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้ 7) ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ และ 8) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

3. การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่งเพื่อให้เหมาะกับโรงเรียนและระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอนวัสดุอุปกรณ์ วิธีสอน รวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึงการแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนใหม่ (Carter V. Good, 1973, pp. 157 – 158)

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 15) ได้เสนอแนวคิดองค์ประกอบของครูเพื่อการจัดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูต้องเป็นผู้สร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
3. ร่างหลักสูตร
4. วางแผนหลักสูตร

วิโรจน์ สารรัตนะ (2556, หน้า 24) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
3. ร่างหลักสูตร
4. วางแผนหลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การพัฒนาหลักสูตรตามงานวิจัยของ ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 62) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
3. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
4. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา
5. มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2559, หน้า 1) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดนวัตกรรม ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
3. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา
4. มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร
5. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

โพยม จันทร์น้อย (2559, หน้า 1 – 5) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดนวัตกรรม ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
3. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา
4. มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร
5. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

ดิเรก พรสีมา (2559, หน้า 1 – 3) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ไว้ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
3. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา

5. มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560, หน้า 1 – 3) ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

3. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

Churches (2008, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 20) ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

3. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

Fansher (2011, p. 1) กล่าวว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะสำคัญ ได้แก่

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

สรุป การพัฒนาตนเองมิได้มีใจความสำคัญเพียงการเพิ่มพูนความรู้เท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการทางความคิดที่เริ่มต้นจากการ รู้จักตนเอง เพื่อส่งผลนำไปสู่การปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพและแนวคิด ก่อนจะจบลงที่การลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ก็เพื่อมุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพในยุคปัจจุบันอย่างแท้จริง

จากการศึกษาแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความหมายใกล้เคียงกันกับการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำมาแสดงในตารางวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบย่อยตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี ดังตาราง 4

ตาราง 4 ตัวบ่งชี้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้การพัฒนาหลักสูตร	ชนิพ นนทุ (2555)	วันดี ปานรัตน์ (2556)	ศุภศิริ สุสานต์ (2557)	กองบริหารงานบุคคลและนิติการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (2559)	เกรียงศักดิ์ มหพรหม (2559)	ธีรยุทธ ปัญญาวรรณ (2559)	ณัฐพงษ์ ยอดมหาชัย (2559)	ปรัชญา ทองโพธิ์ (2560)	Churches (2008)	Fansher (2011)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	90
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓		7	70
3. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้			✓	✓	✓	✓	✓	✓			6	60
4. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา			✓	✓	✓	✓	✓				5	50

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้การพัฒนาหลักสูตร	ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2555)	ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2556)	ดนัย ทวีสุข (2557)	ประเวศ วะสี (2559)	ทิศนา แขมมณี (2559)	ธีรวัฒน์ ประกอบผล (2559)	ยอดชาย ชูชาติกุล (2559)	รุ่งทิวา ศรีสุข (2560)	Churches (2008)	Fansher (2011)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
5. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา			✓		✓	✓	✓				4	40
6. มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร						✓	✓		✓	✓	4	40
7. ร่างหลักสูตร	✓	✓									2	20
8. วางแผนหลักสูตร	✓	✓									2	20

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 4 องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดนวัตกรรม จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของนักการศึกษาและนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 10 คน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา 3) นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และ 4) ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา

4. การจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูผู้สอนจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้นำ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ พร้อมทั้งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน สอดคล้องกับ ชัยรัตน์ หลายวัชระกุล (2547, หน้า 9) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ ตามจุดมุ่งหมายและโครงสร้างสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ สร้างความร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดีในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สำหรับข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549, หน้า 84) ได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานวิชาชีพในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเกี่ยวกับสาระความรู้และสมรรถนะของครูตามมาตรฐานความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
2. เลือกใช้ พัฒนา สร้างสื่อ อุปกรณ์ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล

กษมน วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 41) ได้ให้แนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ 2) ใช้วิธีการสอนที่เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาให้ผู้เรียนมีอิสระ

ในการแสวงหาความรู้ความคิดด้วยการลงมือปฏิบัติจริง 3) ใช้วิธีการสอนที่เน้นการคิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นและใช้ความคิดเพื่อสรุปความรู้ต่าง ๆ 4) ใช้วิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ และการสรุปองค์ความรู้แบบองค์รวม บูรณาการเชื่อมโยงเรื่องราวและแนวความคิดของสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับวิถีชีวติ 5) จัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้และคุณธรรม โดยยึดธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อสนองวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียนและธรรมชาติของวิชาด้วยกิจกรรมที่หลากหลายใช้ส่อื การเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ สถานการณ์จริง ระบบสารสนเทศให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง สัมผัส

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี (2553, หน้า 378) ให้ทัศนะว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและเน้นประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทที่สำคัญในการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ประกอบด้วย

1. วางแผนการเรียนการสอน
2. ออกแบบการเรียนการสอน
3. การจัดการเรียนการสอน
4. การใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน
5. รูปแบบการสอน ระบบการสอน
6. สื่อการสอน
7. การประเมินผลการเรียนการสอน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554, หน้า 48 – 49) กล่าวว่า ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามตัวบ่งชี้เกี่ยวข้องกับครูมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ระบุกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึง ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน 3) การออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

และพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย 4) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และช่วยดูแลผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ 5) การจัดเตรียมและใช้สื่อ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน 6) การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน รวมทั้งการวางเงื่อนไขให้ผู้เรียนประเมินความก้าวหน้าของตนเองและนำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง 7) การวิเคราะห์ผลการประเมินและนำมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน 8) การศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2554, หน้า 84) ได้อธิบายถึงบทบาทครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) เกม เพลง นำมาใช้ 2) ให้เล่านิทานสนุก 3) ปลุกใจให้หมั่นคิด 4) ไม่เกาะติดในห้องเรียน 5) ผลัดเปลี่ยนเวียนรายงาน 6) บูรณาการทุกวิชา 7) สรรหาสื่อหลากหลาย 8) เลิกบรรยายให้ปฏิบัติ 9) จัดตามหลัก Child Centered ส่วนทิศนา แขมมณี (2553, หน้า 374) กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) วางแผนการเรียนการสอน 2) ออกแบบการเรียนการสอน 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน 5) รูปแบบการสอน ระบบการสอน 6) สื่อการสอนและ 7) การประเมินผลการเรียนการสอน

ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 79) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ทักษะกระบวนการคิด 3) การใช้ส่อื และแหล่งเรียนนรู้และ 4) การวัดและประเมินผล

วารินท์พร ฟันเฟื่องฟู (2562, หน้า 135) ได้อธิบายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. ออกแบบการจัดการเรียนรู้
2. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้
3. กิจกรรมสันทนาการ

4. การใช้สื่อ

5.การวัดประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2562, หน้า 26) ได้อธิบายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม
2. ลดบทบาทการสอน และการให้ความรู้โดยตรง
3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
4. จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทาย
6. เปิดใจกว้างยอมรับในความสามารถ
7. ผู้เรียนมีความถนัดที่แตกต่างกัน
8. สร้างบรรยากาศในการเรียน

กาญจนา บุญภักดิ์ (2563, หน้า 1) ได้อธิบายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. ออกแบบการจัดการเรียนรู้
2. กิจกรรมสันทนาการ
3. การใช้สื่อ
4. การวัดและประเมิลผล

Hough and Duncan (1970, p. 144) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการหลักสูตร (Curriculum)
2. การจัดการเรียนการสอน (Instruction)
3. การวัดผล (Measuring) และ
4. การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation) หลังการเรียนการสอน

สรุป การจัดการเรียนรู้เป็นลักษณะพฤติกรรมของครูผู้สอนที่มีความมุ่งมั่นพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยที่ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ อีกทั้งยังต้องใช้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีความหมายใกล้เคียงกันกับการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำมาแสดงในตารางวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบย่อยตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี ดังตาราง 5

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 5 ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549)	กมมน วรรรณ ณ อยุธยา (2550)	ทิศนา แขมมณี (2553)	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554)	อาภรณ์ ใจเที่ยง (2554)	ศิริพร กลสมุท (2557)	วารินทร์ พันเพ็งพู (2562)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2562)	เกษฎนา นุกูลกิตติ์ (2563)	Hough and Duncan (1907)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	7	70
2. การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		8	80
3. การวัดและประเมินผล	✓		✓	✓		✓	✓		✓	✓	7	70
4. ทักษะกระบวนการคิด				✓	✓	✓					3	30
5. การออกแบบการเรียนรู้	✓		✓	✓			✓	✓	✓		6	60

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา	กมลทิพย์ ชัยยะ และ อัญญา (2550)	ทิศนา แขมมณี (2553)	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554)	อาภรณ์ ใจเที่ยง (2554)	ศิริพร กุลสานต์ (2557)	ภาวิน พันพี่น้อง (2562)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562)	ภาณุ ปัญญ์ (2563)	Hough and Duncan (1907)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
6. เทคนิคและวิธีการสอน		✓	✓		✓						3	30
7. การบูรณาการ		✓			✓						2	20
8. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้				✓			✓	✓			3	30
9. การวางแผนการสอน			✓							✓	2	20
10. การวิจัย				✓							1	10
11. กิจกรรมสันทนาการ							✓	✓	✓		3	30

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา	กมล รอดดอน และ คยุยยา (2550)	ทิศนา แขมมณี (2553)	ลัดแนเรียนงเนนใส่ ประมวลศัพท์เทคนิคการศึกษา (2554)	ยงยุทธ ยิ่งยง (2554)	ศันสนีย์ รสเสนาะ (2557)	พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2562)	ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งคณาจารย์ (2562)	สุวิมล ว่องวาณิช (2563)	Hough and Duncan (1907)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
12. ลดบทบาทการสอน และการให้ความรู้โดยตรง								✓			1	10
13. จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ								✓			1	10
14. เปิดใจกว้างยอมรับในความสามารถ								✓			1	10
15. ผู้เรียนมีความถนัดที่แตกต่างกัน								✓			1	10

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 5 องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของนักการศึกษา และนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 10 คน จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล 4) การออกแบบการเรียนรู้

5. การใช้เทคโนโลยี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะในหมวด 9 ที่ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้วิเคราะห์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าวแล้วเห็นว่า ควรกำหนดให้มีนโยบายเรื่องของสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดเป็นนโยบายการผลิต พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทุกประเภท ทุกช่วงชั้นโดยเปิดโอกาสให้แข่งขันผลิตสื่อได้อย่างเสรีและเป็นธรรม และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพในกระบวนการเรียนกาสอน

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาว่า หมายถึงทรัพยากรและกระบวนการใด ๆ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้มิได้จำกัดเฉพาะอย่างแคบ ๆ แต่เพียงการใช้สื่อการศึกษา เช่น สิ่งพิมพ์ หุ่นจำลอง วิดีทัศน์ เทปเสียง คอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่รวมถึงการใช้เทคโนโลยีทุกรูปแบบในการศึกษาและการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการและกระบวนการใช้สื่อเทคโนโลยีของพิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2557, อ้างถึงใน สุคนธ์ สินธพานนท์, 2558, หน้า 25) มีดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา
2. ศึกษาและกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียน โดยพิจารณาว่าผู้ที่จะใช้สื่อเป็นใคร มีความรู้เป็นอย่างไร
3. กำหนดและวิเคราะห์เนื้อหาสาระ
4. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

5. กำหนดรูปแบบและวิธีการประเมิน

6. กำหนดวิธีการและแนวทางการพัฒนา

7. กำหนดแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนการพัฒนา

8. ยกร่างและพัฒนาตามรูปแบบ

9. ทดสอบคุณภาพของสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนา

10. ปรับปรุงแก้ไข สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาต้นแบบ

11. นำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

ความสำคัญของการใช้สื่อเทคโนโลยีของสุคนธ์ สินธพานนท์ (2558, หน้า 25 – 26) มีดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

4. สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์เรียนรู้ที่แปลกใหม่

5. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน

6. เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสารมารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

7. ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน

8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

9. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่หลายมิติ

10. เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน ให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้องค์ประกอบของพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการบริหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการเรียนการสอน

3. การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

แนวคิดในการใช้สื่อเทคโนโลยีของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560) มีดังนี้

1. เน้นสื่อเพื่อการค้นคว้าด้วยตนเอง

2. ครูผู้สอนและผู้เรียนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นใช้เอง

3. ใช้สื่อที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้

Churches (2008, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 20) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยี ไว้ดังนี้

1. ใช้สื่อที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำการใช้และพัฒนาสื่อ

3. เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

4. ใช้สื่อเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริงที่ใกล้ตัวมากที่สุด

5. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

Fansher (2011, p. 1) กล่าวว่าองค์ประกอบของการใช้สื่อเทคโนโลยี ได้แก่

1. ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นและเชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวให้เข้าสู่การเรียนรู้

2. ใช้สื่อเพื่อช่วยในการเรียนรู้

3. จัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียน

WordPress.com (2011, อางถึงใน วิโรจน สารรัตนะ, 2556, หนา 39) ได้เสนอแนวคิดองคประกอบของการทำงานเป็นทีม ดังนี้

1. การใช้สื่อที่มีความหลากหลาย

2. ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นและเชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวให้เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ใช้สื่อเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริงที่ใกล้ตัวมากที่สุด

สรุป การใช้เทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายและเหมาะสมจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

จากการศึกษาแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความหมายใกล้เคียงกันกับการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำมาแสดงในตารางวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบย่อยตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี ดังตาราง 6

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 6 ตัวบ่งชี้ทักษะการใช้เทคโนโลยี

ตัวบ่งชี้ทักษะการใช้เทคโนโลยี	ลิดาภรณ์ พานิช (2555)	วิโรจน์ สารรัตนะ (2556)	ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2557)	พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2557)	สุคนธ์ สินธพานนท์ (2558)	กองบริหารงานบัณฑิตศึกษาและประกันคุณภาพศึกษา (2559)	ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560)	Churches (2008)	Fansher (2011)	WordPress.com (2011)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
1. ใช้สื่อที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	10	90
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำการใช้และพัฒนาสื่อ	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			7	70
3. ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นและเชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวให้เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	7	70

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ทักษะการใช้เทคโนโลยี	ลิดาวรณ์ พานิช (2555)	วิโรจน์ สารรัตนะ (2556)	ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2557)	พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2557)	สุคนธ์ สินธพานนท์ (2558)	กองบริหารงานบัณฑิตศึกษาและประกันคุณภาพศึกษา (2559)	ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560)	Churches (2008)	Fansher (2011)	WordPress.com (2011)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
4. เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้		✓		✓	✓	✓		✓			5	50
5. จัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนให้เอื้อต่อการใช้สื่อและประสิทธิผลที่ได้รับจากสื่อ		✓		✓	✓	✓			✓		5	50
6. ใช้สื่อเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริงที่ใกล้ตัวมากที่สุด			✓					✓	✓	✓	4	40

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้ทักษะการใช้เทคโนโลยี	ฐิดารณ์ พานิช (2555)	วิโรจน์ สารรัตนะ (2556)	ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2557)	พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2557)	สุคนธ์ สินธพานนท์ (2558)	กองบริหารงานบัณฑิตและประกันคุณภาพศึกษา (2559)	ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560)	Churches (2008)	Fansher (2011)	WordPress.com (2011)	รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10	100
7. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้	✓		√			√		√			40	40
8. ใช้สื่อเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนให้เป็นไปอย่างสนุกสนาน	✓			✓	✓						3	30
9. มีการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทและเครือข่ายการเรียนรู้	✓			✓	✓						3	30

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 6 องค์ประกอบการใช้เทคโนโลยี จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของนักการศึกษา และนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 10 คน จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ใช้สื่อที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำการใช้และพัฒนาสื่อ 3) ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นและเชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวให้เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน 4) เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 5) จัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนให้เอื้อต่อการใช้สื่อและประสิทธิผลที่ได้รับจากสื่อ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครู

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ

ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานจะต้องอาศัยวิธีการหลากหลายวิธีมาบูรณาการสร้างความเป็นผู้นำ ซึ่งแต่ละบุคคลนั้นต้องมีความเป็นผู้นำอยู่ในตนเอง จะต่างก็เพียงแต่บางคนมีมาก บางคนมีน้อย ผู้นำที่ดี คือผู้ที่สามารพเปลี่ยนสิ่งที่อาจเป็นไปไม่ได้ ให้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้จริง ๆ การเป็นผู้นำ มิได้มีมาแต่กำเนินเท่านั้น หากแต่บุคคลสามารถได้รับการเรียนรู้ การพัฒนาได้ ถ้าหากมีความปรารถนาจะเป็นผู้นำที่ดีก็ต้องเรียนรู้และพัฒนาคุณสมบัติเหล่านี้ให้เกิดได้เอง (พระธรรมปิฎก, 2540, หน้า 29 – 30) ประกอบด้วย

1. รู้หลักการ คือ การรู้งาน รู้หน้าที่ รู้กฎเกณฑ์กติกาที่เกี่ยวข้อง
2. รู้จุดหมาย คือ ต้องรู้จุดหมายอย่างชัดเจนเพื่อนำตนได้และมีความมุ่งมั่นแน่วแน่ ที่จะไปให้ถึงจุดหมายนั้นให้ได้
3. รู้ตน คือ รู้ว่าตนเองคือใคร อยู่ในสภาวะใด มีคุณสมบัติมีความพร้อม มีความถนัด มีสติปัญญา ความสามารถอย่างไร มีกำลังคนแค่ไหน มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร
4. รู้ประมาณ คือ รู้จักความพอดี ต้องรู้จักขอบเขตขั้นความพอเหมาะที่จะจัดทำในเรื่องต่าง ๆ ให้ได้สัดส่วน
5. รู้กาล คือ รู้จักเวลา ได้แก่ การรู้ลำดับ ระยะ จังหวะ ปริมาณความเหมาะสมของเวลาว่าเรื่องนี้จะลงมือตอนไหน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6. รู้ชุมชน คือ รู้จักสังคมตั้งแต่ในขอบเขตที่กว้างขวาง เช่น รู้สังคมโลก รู้สังคมประเทศชาติ ว่าอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอะไร มีความต้องการอย่างไร เมื่อรู้ ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและตรงจุด

7. รู้บุคคล คือ รู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะคนที่มาร่วมงานกัน และคนที่เราไปให้บริการตามความแตกต่างเฉพาะตัว เพื่อปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง

สัมมา รธนิธย์ (2553, หน้า 242 – 245) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองของผู้นำต้องยึดหลักการของการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยเริ่มต้นจากความสมัครใจและเต็มใจพัฒนาตนเองด้วยความมุ่งมั่น ดำเนินการอย่างมีจุดหมายที่ชัดเจน

Mccauley (1998, pp. 4 – 5) กล่าวว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่จะเพิ่มความสามารถของบุคคล ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารงานทั้งในส่วนที่เป็นบทบาทของภาวะผู้นำและกระบวนการนำ จึงได้เสนอหลักการพื้นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำไว้ดังนี้

1. การพัฒนาภาวะผู้นำ เป็นลักษณะการพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพรายบุคคล

2. การพัฒนาภาวะผู้นำ เป็นลักษณะการพัฒนาบุคคลไม่เป็นทางการ แต่อย่างไรก็ตาม บุคคลเหล่านั้นก็สามารถเรียนรู้และเจริญก้าวหน้านำไปสู่แนวทางที่บังเกิดประสิทธิผลได้

3. การพัฒนาภาวะผู้นำ มีความเชื่อว่า บุคคลมีสามารถด้านความเป็นผู้นำได้ โดยมีสมมุติฐานว่าบุคคลสามารถเรียนรู้ได้ เติบโตและเปลี่ยนแปลงได้ แม้ว่าความสามารถของการเป็นผู้นำจะมีพื้นฐานบางส่วนที่นำมาจากพันธุกรรม แต่ก็เป็นที่ยอมรับว่าความสามารถของการเป็นผู้นำบางส่วนมาจากการพัฒนาในวัยเด็ก และบางส่วนมาจากประสบการณ์ในวัยผู้ใหญ่ และสิ่งสำคัญ คือ ในวัยผู้ใหญ่สามารถพัฒนาความสามารถที่สำคัญซึ่งเอื้อต่อการเกิดประสิทธิผลของการเป็นผู้นำได้

จะเห็นได้ว่าองค์การหรือหน่วยงานทุกแห่งย่อมต้องการความสำเร็จ และปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จคือ บุคลากรในองค์การหากองการใดได้บุคลากรและผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถรู้จักปรับเปลี่ยนบทบาทการบริหารงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เทคนิคและวิทยาการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม องค์การก็จะอยู่รอดและมีความเจริญก้าวหน้าได้ ดังนั้น ทรัพยากรมนุษย์จึงมีค่าและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์การ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาเพิ่มพูนสมรรถภาพของบุคลากรในทิศทาง

ที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และเป้าหมายขององค์การอย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้บุคลากรได้นำความรู้ความสามารถไปใช้ได้อย่างเต็มที่

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดขึ้น ผู้นำจะต้องสร้างคุณสมบัติที่ดีให้เกิดขึ้นในตัวเอง ทั้งตระหนักถึงความสำคัญของหลักการพื้นฐานในการเรียนรู้และพยายามนำมาใช้สร้างสมรรถนะในการปฏิบัติง ซึ่งเกิดจากความสามารถประยุกต์ความรู้ทฤษฎี ประสบการณ์ ตลอดจนความสามารถในการนำไปใช้แก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์พัฒนาทั้งด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ซึ่งครูจะต้องมีสมรรถนะในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ครูผู้มีสมรรถนะสูงก็จะเป็นผู้มีประสบความสำเร็จในการทำงาน จึงสร้างผลงานได้อย่างมีคุณค่าสูงสุด

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ

การพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาประถมศึกษาหรือหน่วยงานต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเลือกวิชาการและรูปแบบการพัฒนาที่กำหนดขึ้น ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการได้เสนอแนวทางการพัฒนาไว้หลากหลายวิธี ดังนี้

จงกลนี ชุติมาเทวินทร์ (2544, หน้า 10 – 11) ได้เสนอวิธีการอบรมและพัฒนาบุคลากรไว้ 4 ประเภท คือ

1. การศึกษาอบรมก่อนประจำการ (Pre – entry Training)
2. การศึกษาอบรมระหว่างประจำการ (In – service Training)
3. การศึกษาอบรมในโครงการ (Project Related Training)
4. การศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง (Self – development Training)

สมชาติ กิจบรรจง (2544, หน้า 74 – 77) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาบุคลากร 3 วิธี คือ

1. การให้การศึกษาและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง
2. การฝึกอบรมและพัฒนา
3. การพัฒนาในงาน

อรุณ รักธรรม (2547, หน้า 196 – 234) ได้เสนอวิธีการพัฒนาบุคลากรโดยทั่วไป 2 แบบ คือ 1) การพัฒนาเป็นรายบุคคล ได้แก่การศึกษาที่บ้าน การสอนงาน การฝึกวิธีการทำงาน 2) การพัฒนาเป็นกลุ่ม ได้แก่ การบรรยาย การประชุม อภิปราย การอภิปรายปัญหา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2550, หน้า 29) ได้ศึกษาวิธีการพัฒนาบุคลากร ไว้ 4 วิธี คือ 1) การเรียนรู้จากการทำงาน 2) การเรียนรู้จากคนอื่น 3) การเรียนรู้จากความผิดพลาด และ 4) การเรียนรู้จากการฝึกอบรม

Trulove (1992, pp. 168 – 169) ได้เสนอวิธีการพัฒนา 3 วิธี คือ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การเรียนรู้แบบเป็นกลุ่ม 3) การเรียนรู้แบบตัวต่อตัว

วิเชียร วิทยอุดุม (2550, หน้า 249 – 257) กล่าวว่า วิธีการการพัฒนาภาวะผู้นำประกอบด้วย โปรแกรมฝึกอบรม กิจกรรมเพื่อพัฒนาการมอบหมายงานพิเศษ การหมุนเวียนตำแหน่ง การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ การให้คำปรึกษา และนำเทคนิคการพัฒนาตนเอง

เนตร์พัณณา ยาวิราช (2552, หน้า 172) ให้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำไว้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำคือการประชุมสัมมนา และการพัฒนาตนเองโดยการพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาความรู้ ความสามารถทักษะในการทำงาน การพัฒนาในด้านการปรับตัวให้ทันสมัย

Dessler (1991, p. 245) ได้แบ่งวิธีการพัฒนาเป็น 3 วิธี คือ การพัฒนาขณะปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การสอนงาน การแต่งตั้งเป็นกรรมการลำดับรอง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง การพัฒนานอกจากการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย โครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัย การวิเคราะห์งานจากตัวอย่าง การปฏิบัติตัวแบบการพัฒนาโดยศูนย์ในหน่วยงาน และการพัฒนาด้วยวิธีเทคนิคพิเศษ

ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม (2553, หน้า 19 – 21) ได้สรุปองค์ประกอบของชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพครู มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. การมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน (Shared norms and Values)
2. การวางเป้าหมายร่วมกันสู่การเรียนรู้ของนักเรียน (Collective focus on student learning)
3. การร่วมมือรวมพลัง (Collaboration)
4. การชี้แนะการปฏิบัติ (De privatized practice)
5. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflective dialogue)

สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2554, หน้า 272) ให้ความหมายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ Professional Learning Community หมายถึง การร่วมมือ ร่วมใจกันของครู ผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม หรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นวิถีชีวิตในโรงเรียน

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 139) สรุปลักษณะของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนมีหลากหลายองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. เน้นการเรียนรู้
2. มีวัฒนธรรมร่วมมือกันเพื่อการเรียนรู้ของทุกฝ่าย
3. ร่วมกันตั้งคำถามต่อวิธีการที่ดี และตั้งคำถามต่อสภาพปัจจุบัน
4. เน้นการลงมือทำ
5. มุ่งพัฒนาต่อเนื่อง
6. เน้นที่ผล (หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของศิษย์)

ฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 160) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
2. การศึกษาดูงาน
3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนา
4. การใช้ชุดการพัฒนา
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
6. การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้
7. การให้มีคู่มือการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 161 – 162) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ 3 วิธี ดังนี้

1. การศึกษาด้วยตนเอง
2. การฝึกปฏิบัติจริง
3. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูและการพัฒนาภาวะผู้นำ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นเทคนิคและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์การประเมินไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จากแนวคิดทฤษฎีที่ศึกษาทั้งหมด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 7 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาภาวะผู้นำภาวะผู้นำครู

นักการศึกษา/แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาภาวะผู้นำภาวะผู้นำครู	1. นรังษ์ศักดิ์ ธนโชคงาม (2553)	2. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2545)	3. กัลยารัตน์ เมืองสง (2550)	4. ธีรัชยา ดุ้ยยาสุดม (2550)	5. เกษมา บุญมาราม (2552)	6. สมัชชิดา จรุงเกียรติกุล (2554)	7. วรากรณ์ พรมเพ็ง (2555)	8. ชูชีพ ไชยมหา (2556)	9. รัชภาร์ ผู้ศรัทธาร์ (2560)	10. Dessler (1991)	11. Trulove (1992)	ความถี่	ร้อยละ
1. การศึกษาเอกสารประกอบ		✓		✓				✓	✓	✓	✓	6	60.00
2. การรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	✓	✓		✓		✓	✓	✓			✓	7	70.00
3. การฝึกปฏิบัติจริง		✓		✓	✓			✓	✓	✓		6	60.00
4. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ				✓				✓	✓	✓		4	40.00
5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ				✓								1	10.00
6. การศึกษาดูงาน		✓						✓				2	20.00
7. การระดมสมอง			✓									1	10.00
8. การสอนงาน										✓		1	10.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูและการพัฒนาภาวะผู้นำ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นเทคนิคและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จากแนวคิดทฤษฎีที่ศึกษาทั้งหมด จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำและภาวะผู้นำครู สามารถสรุปได้ว่าวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู ประกอบด้วย 4 วิธี คือ

1. การศึกษาเอกสารประกอบ หมายถึง เป็นรูปแบบการพัฒนาที่ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยเลือกรูปแบบที่สามารถเรียนรู้ได้ตามลำดับชั้นความสามารถของตนเอง และแก้ไขปฏิกิริยาการตอบสนองด้วยตนเอง โดยผู้เข้ารับการพัฒนาเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ออกแบบไว้ นอกจากนี้ยังเป็นระบบที่ช่วยบริหารจัดการข้อมูลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ช่วยลดภาระงานด้วยเอกสารสำนักงาน จึงทำให้สถานศึกษา ครู และบุคลากร มีเวลาพัฒนาด้านการเรียนรู้และใกล้ชิดกับผู้เรียนจากคุณสมบัติและความสำคัญของโปรแกรมสำเร็จรูปดังกล่าวข้างต้น จึงถือได้ว่าการพัฒนาครูโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาครูผู้สอนให้เกิดทักษะ ความชำนาญและมีความสามารถในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบ ความสำคัญของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1) ช่วยให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงสภาพขององค์ความรู้ (state of the art) ในเรื่องที่จะทำการวิจัย ว่า ได้มีผู้ศึกษาหาคำตอบความรู้ไว้แล้วในแง่มุมหรือประเด็นใดแล้วบ้าง เพื่อจะทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาคำตอบในเรื่องนั้นต่อไปและ การทราบถึงสถานภาพขององค์ความรู้ในเรื่องที่จะทำวิจัยจะช่วยให้ผู้วิจัยมองเห็นได้อย่างชัดเจนว่าความรู้ใหม่ที่จะได้จากการวิจัยของตนเองนั้นจะมีความสัมพันธ์อย่างไรกับองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วในเรื่องนั้น หรือจะเป็นความรู้ใหม่มีความสำคัญอย่างไรและตัวผู้วิจัยจะต้องเข้าไปจัดระเบียบอยู่ในองค์ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างเหมาะสมมีความน่าเชื่อถือเพื่อให้ผลงานวิจัยสมบูรณ์ที่สุด 2) ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถหลีกเลี่ยงการทำวิจัยซ้ำซ้อนกับผู้อื่นการที่นักวิจัยจึงพยายามหลีกเลี่ยงการทำวิจัยซ้ำกับที่ผู้อื่นได้ทำไว้แล้วซึ่งถือเป็นจรรยาบรรณอย่างหนึ่งของนักวิจัยและการทบทวนเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างกว้าง ละเอียดรอบคอบจะทำให้นักวิจัยได้ทราบว่าประเด็นที่ตนเองสนใจจะทำวิจัยนั้นได้มีผู้หาคำตอบไว้แล้วหรือยัง ถ้ามีแล้วก็จะได้เลี่ยงไปศึกษาในประเด็นอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยมีความสนใจและยังไม่มีใครศึกษาค้นคว้าไว้ 3) ช่วยให้ผู้วิจัยได้มีแนวคิดพื้นฐานเชิงทฤษฎี

ในเรื่องที่จะทำการวิจัยอย่างเพียงพอ เพราะว่าได้ศึกษาค้นคว้าจนมีความรู้เพียงพอ ในการเขียนกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theritical หรือ Conceptual framwork) เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการวิจัยต้องเขียนชัดเจนเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยกำหนดประเด็นปัญหาในการวิจัยได้อย่างชัดเจน เข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องที่วิจัย สามารถกำหนดแนวทางในการศึกษาได้อย่างเหมาะสม 4) ช่วยให้ผู้วิจัยได้เห็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยของตนเอง จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจะทำให้นักวิจัยได้ทราบว่าเรื่องที่สนใจนั้นได้มีผู้วิจัยอื่นได้ค้นคว้าหาคำตอบไว้อย่างไร แล้วมีวิธีการหาคำตอบเอาไว้อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง คำตอบที่ได้มามีความชัดเจนเพียงใด คำตอบสอดคล้องหรือขัดแย้งกันหรือไม่ เอกสารเชิงทฤษฎีต่าง ๆ ได้ชี้แนะแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างไร สารสนเทศเหล่านี้นักวิจัยจะนำมาใช้ตัดสินใจกำหนดแนวทางในการวิจัยของตนเริ่มตั้งแต่ การกำหนดประเด็นปัญหาที่เหมาะสม การกำหนดขอบเขตและข้อสันนิษฐานการวิจัย อย่างสมเหตุสมผล ออกแบบวิจัยเพื่อดำเนินการหาคำตอบซึ่งจะเกี่ยวกับการเลือกระเบียบวิธีวิจัย การเลือกตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์หรือประมวลผลข้อมูล ตลอดจนการสรุปและรายงานผลการวิจัย นักวิจัยจะวางแผนการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาอุปสรรคที่จะทำให้งานวิจัยนั้นล้มเหลวได้ ช่วยให้โอกาสที่จะทำงานมีวิจัยนั้นให้สำเร็จอย่างมีคุณภาพมีสูงขึ้น 5) ช่วยให้ผู้วิจัยได้มีหลักฐานอ้างอิงเพื่อสนับสนุนในการอภิปรายผลการวิจัย เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยจนได้ข้อสรุปหรือคำตอบให้กับปัญหาแล้ว ในการรายงานผลการวิจัยผู้วิจัยจะต้องแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์ผลการวิจัย การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบถี่ถ้วนจะช่วยให้ผู้วิจัยมีข้อมูลอ้างอิงประกอบการแสดงความเห็นได้อย่างสมเหตุสมผลและมีความหนักแน่นน่าเชื่อถือ 6) ช่วยสร้างคุณภาพและมาตรฐานเชิงวิชาการให้แก่งานวิจัยนั้น การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนั้นจะต้องประมวลมาเป็นรายงานสรุปใส่ไว้ในรายงานการวิจัยหรือเค้าโครงร่างของการวิจัย (Research proposal) การไปทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องมาอย่างกว้างขวางครอบคลุมในเรื่องที่ศึกษาและนำมาเรียบเรียงเอาไว้อย่างดี จึงจะทำให้รายงานหรือโครงร่างการวิจัยนั้นมีคุณภาพและได้มาตรฐาน เป็นการแสดงถึงศักยภาพของนักวิจัยได้ทางหนึ่งว่ามีความสามารถเพียงพอที่จะทำวิจัยในเรื่องนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ ในการพิจารณาโครงร่างการวิจัยส่วนหนึ่งที่กรรมการมักจะพิจารณาเป็นพิเศษก็คือ รายงานการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องนี่เอง

2. การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ให้มีทัศนคติที่ดีต่องาน ต่อผู้บริหาร และองค์การ ตลอดจนให้เกิดทักษะความชำนาญ ในงานที่ปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการเตรียมบุคลากรไว้รองรับการเปลี่ยนแปลงองค์การ ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับ สภาพปัญหาอันอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา นอกจากนี้การอบรมเชิงปฏิบัติการยังเป็นขั้นตอน สำคัญในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่การสรรหา พัฒนา รักษาไว้ และใช้ประโยชน์ การได้มาซึ่งบุคลากรที่ผ่านการคัดเลือก สรรหา จนได้คนเก่งที่มีความรู้จากระบบ การศึกษามาสู่องค์การแล้ว จำเป็นต้องพัฒนาคนเก่งให้สามารถปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ ได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนับว่าเป็นวิธีการที่สำคัญอีกวิธีหนึ่ง ที่จำเป็นในการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ อันจะส่งผล และเอื้อประโยชน์ให้กับองค์การหรือหน่วยงานได้และครูสามารถนำความรู้และ ประสบการณ์จากการอบรมไปใช้ในการพัฒนาและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากความสำคัญของการอบรมที่มีต่อการพัฒนาบุคลากรดังกว่า เชื่อว่าการอบรม เชิงปฏิบัติการนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาบุคลากร และนำไปสู่การปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้เป็นอย่างยิ่ง

3. การฝึกปฏิบัติจริง การพัฒนาภาวะผู้นำครู โดยใช้วิธีการฝึกปฏิบัติจริง นับได้ว่า เป็นวิธีการพัฒนาที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับ ความสามรถและความในใจผู้เข้ารับการพัฒนา โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมและลง มือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย จะเห็นได้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำวิธีการ พัฒนามาโดยฝึกปฏิบัติจริงมาใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อฝึกกระบวนการกลุ่มในการทำงาน แบบประชาธิปไตย ฝึกการเป็นผู้นำกลุ่ม ฝึกการเป็นสมาชิกกลุ่ม และฝึกการยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น 2) เพื่อฝึกวิธีการสืบเสาะค้นคว้าหาความรู้อย่างมีกระบวนการ ฝึกการวิเคราะห์ปัญหา การขบคิดปัญหา การพิจารณาปัญหาหลาย ๆ ด้าน การสำรวจ และรวบรวมข้อมูลสนับสนุนสมมติฐานเพื่อการสรุปผลอย่างมีเหตุผล 3) เพื่อฝึกการกล้า

คิด กล้าแสดงออก ฝึกการตัดสินใจ ฝึกความรับผิดชอบ และความมุ่งมั่นในการทำงาน ให้สำเร็จ 4) เพื่อปลูกฝังนิสัยการสืบเสาะค้นคว้าหาความรู้ เป็นผู้ใคร่รู้ใคร่เรียน รักการค้นคว้า หาข้อมูลมาเป็นคำตอบต่อปัญหาหรือคำถามที่ได้รับด้วยตนเอง และคุณค่าของการสอนแบบปฏิบัติการ 1) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้น ๆ เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการหากระบวนการและวิธีการต่าง ๆ 2) การเรียนจากการปฏิบัติจริง ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ทำให้เกิดความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ 3) บรรยากาศในชั้นเรียนจะเป็นแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะต้องแสดงความคิดเห็นและรับผิดชอบต่องานของตน และของกลุ่ม 4) การเรียนแบบปฏิบัติการทำให้ผู้เรียนอยู่ในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ 5) เปิดโอกาสในการนำปัญหาต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนคิดโดยอาศัยสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาเหตุผล และสร้างสรรค์การแก้ปัญหานั้น 6) ช่วยเร้าให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่มจากแนวคิดรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่ม และการสอนแบบปฏิบัติการ นำมาสังเคราะห์และพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติได้ดังนี้ ผู้สอนต้องเชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ลักษณะการออกแบบการเรียนรู้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบ เรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้สภาพจริง เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีอิสระในการปฏิบัติงานการเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง จะสร้างประสบการณ์ทางสมองของผู้เรียนได้อย่างดียิ่ง เป็นกระบวนการที่เน้นความพยายามทางสมอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย และมีการควบคุมตนเองในการเรียนรู้จากเนื้อหาสู่กระบวนการเรียนรู้ที่มาจากผู้เรียน ซึ่งจะมีความหลากหลายองค์ความรู้ที่ไม่มีขีดจำกัด ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ไม่ใช่คุณภาพของการจำ แต่เป็นศักยภาพของความใส่ใจและแรงผลักดันของแต่ละบุคคล อารมณ์พื้นฐานของผู้เรียนจะถูกพัฒนาไปสู่คุณธรรมและจริยธรรมต่อไป

4. การรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) หมายถึง การร่วมแรงร่วมใจกันของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีเป้าหมายสอดคล้องกัน มีวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตัวเอง มีความมุ่งมั่นปฏิบัติงานการสอนและการเรียนรู้

จากการทำงานอย่างร่วมมือรวมพลังกัน มีการอภิปรายหรือวิพากษ์วิจารณ์กัน เชิงสร้างสรรค์ รวมถึงมีการรวบรวมและใช้การประเมินและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อค้นหาและทำการตัดสินใจ เกี่ยวกับความก้าวหน้าของการทำงานที่ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูให้เป็นครูมืออาชีพ เพื่อเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ถือเป็นเวทีหรือเครื่องมือสำหรับให้ครูรวมตัวกันเป็นชุมชน (Community) ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เกิดจากภายใน ครูร่วมกันดำเนินการเพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ ดำเนินคู่ขนานและเสริมแรงกันทั้งจากภายในและภายนอก

PLC คือการรวมกลุ่มจัดการความรู้ของครู เป็นการรวมตัวกันจัดการความรู้ของครู เป็น KM ครู เป็นกลไกช่วยสนับสนุนให้ครูสร้างความรู้ขึ้นใช้ทำหน้าที่ครู และนำความรู้ไปใช้ทำหน้าที่ครู เพื่อให้ศิษย์เกิดการเรียนรู้ชนิด “รู้จริง” (mastery) ในทาง KM การรวมตัวกันจัดการความรู้ของคนที่ทำงานเดียวกันหรือคล้าย ๆ กัน เรียกว่า CoP (Community of Practice) เรียกในชื่อไทยว่า ชุมชนแนวปฏิบัติ ชุมชนแนวปฏิบัติของครูก็คือ PLC ครูนั่นเอง การจัดการ PLC ครูจึงใช้หลักการและวิธีการของ CoP

PLC ครู มีเป้าหมายร่วมกันที่ผลต่อศิษย์ ให้เกิด Learning Outcome ดีขึ้น และผลต่อตัวครูเอง ให้เก่งขึ้น มีความสุขขึ้น ก้าวหน้าขึ้น

ปัจจุบัน ในแต่ละชั้นเรียนจะมีนักเรียนที่มีความสามารถที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 10 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา นอกจากนี้แล้วในมาตรา 22 ยังระบุถึงหลักการจัดการศึกษาว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ต้องจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ครูทุกคนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหา

วิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งนวัตกรรมใหม่ที่ครูจะต้องทราบคือ Professional Learning Community (PLC) โดยที่ PLC ย่อมาจาก Professional Learning Community ซึ่งหมายถึง Community of Practice (CoP) ในการทำหน้าที่ครูนั่นเองหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการรวมตัวกันทำงานไปพัฒนาทักษะและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อศิษย์ไป โดยรวมตัวกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง ทำให้การทำหน้าที่ครูเพื่อศิษย์เป็นการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ซึ่งอาจเป็นทีมในโรงเรียนเดียวกันก็ได้ ต่างโรงเรียนกันก็ได้หรืออาจจะอยู่ห่างไกลกันก็ได้ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือ ICT นั้นเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 10 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา นอกจากนี้แล้วในมาตรา 22 ยังระบุถึงหลักการจัดการศึกษาว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ต้องจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ครูทุกคนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งนวัตกรรมใหม่ที่ครูจะต้องทราบ คือ Professional Learning Community (PLC)

PLC ย่อมาจาก Professional Learning Community ซึ่งหมายถึง Community of Practice (CoP) ในการทำหน้าที่ครูนั่นเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการรวมตัวกันทำงานไปพัฒนาทักษะและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อศิษย์ไป โดยรวมตัวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงทำให้การทำหน้าที่ครูเพื่อศิษย์เป็นการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ซึ่งอาจเป็นทีมในโรงเรียนเดียวกันก็ได้ ต่างโรงเรียนกันก็ได้หรืออาจจะอยู่ห่างไกลกันก็ได้ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่าน ICT

ความสำคัญของ PLC นั้น จากผลการวิจัยโดยตรงที่ยืนยันว่า การดำเนินการในรูปแบบ PLC นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ที่มีการจัดตั้ง PLC โดยใช้คำถามว่า โรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้าง ที่แตกต่างไป จากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอน และต่อนักเรียนอย่างไรบ้างซึ่งมีผลสรุป 2 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอนพบว่า PLC ส่งผลต่อครูผู้สอนกล่าวคือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมาย ของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน จนเกิดความรู้สึกว่า ต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อพัฒนาการโดยรวมของ นักเรียนถือเป็นพลังการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือมีการค้นพบความรู้ และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งที่เกิดจาก การคอยสังเกตอย่างสนใจ รวมถึงเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระ ที่ต้องจัดการเรียนรู้ ได้แตกฉานยิ่งขึ้นจนตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพ ได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นทั้งคุณค่า และขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นที่สำคัญคือยังสามารถลดอัตราการลา หยุดงานน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนแบบเก่ายังพบว่ามีความก้าวหน้า ในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัด และรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน

ประการที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียนพบว่า PLC ส่งผลต่อผู้เรียนกล่าวคือ สามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า สุดท้ายคือ มีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลัง ไม่เหมือนกันและลดลงชัดเจน

ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งมีที่มาจากทฤษฎีพหุปัญญาของ Gardner ที่ได้กล่าวถึง ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ ว่า “How students learn in a holistic & natural way” (Gardner, 1983) ซึ่งหมายความว่า นักเรียนเรียนรู้ในวิถีทางที่เป็นองค์รวมและธรรมชาติอย่างไร นอกจากนี้แล้ว สติปัญญาของนักเรียนถูกเปิดไว้เพื่อการเรียนรู้และครูต้องพัฒนาโอกาสที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้สืบเสาะและคิด Carol, A. Tomlinson เขียนหนังสือ “How to Differentiated Instruction in Mixed Ability Classroom” ในปี 1995 ซึ่งเน้นเกี่ยวกับการใช้ Differentiated Instruction ในชั้นเรียนที่มีความสามารถหลากหลาย

สรุป PLC หมายถึง การรวมตัวกัน การร่วมใจร่วมพลังร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุน สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้มุ่งเน้นที่การปฏิบัติการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนประเภทของ PLC แบ่งออกเป็น พันธมิตรครู (Teacher partnership) เน้นการปรับปรุงยุทธศาสตร์การสอนที่เฉพาะเจาะจง ทีมตามระดับชั้นเรียน (Grade – level teams) เน้นการร่วมมือในการวางแผนและการสอน ทีมตามสาระการเรียนรู้ (Content – area teams) เน้นการปรับปรุงหลักสูตร ทีมระหว่างหลักสูตร (Vertical teams) เน้นการจัดเตรียมความคาดหวังและประสบการณ์ของนักเรียน ทีมทั้งโรงเรียน (Whole school) เน้นนวัตกรรมการสอนและการเรียนรู้ ทีมระหว่างเขตพื้นที่ (Cross district) เน้นประเด็นของการปฏิบัติและความเท่าเทียมกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำครูในยุคปัจจุบันต้องใช้หลายวิธีควบคู่กัน ตั้งแต่การศึกษาทฤษฎี การฝึกทักษะผ่านเวิร์กชอป การลงมือทำในสถานการณ์จริง และการสนับสนุนผ่านระบบเครือข่ายเพื่อนร่วมวิชาชีพ (PLC) เพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ

3.1 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

คำว่ารูปแบบโดยทั่วไปหมายถึงวิธีการหรือสิ่งที่เป็นต้นแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะ เช่น ทิศนา แขมมณี (2545, หน้า 218) ได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบว่า เป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น คำอธิบายเป็นแผนผังไดอะแกรมหรือแผนภาพเพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามรถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

อุทุมพร จามรมาน (2541, หน้า 22) กล่าวว่า โมเดล หมายถึงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องหน่วยงานต่าง ๆ หรือตัวแปลต่าง ๆ ดังนั้น โมเดลจึงน่าจะมีมากกว่า 1 มิติ หลายตัวแปร และตัวแปรต่างมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ในเชิงความสัมพันธ์หรือเชิงเหตุผล

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2554, หน้า 9) กล่าวว่า รูปแบบคือวิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏ โดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด แผนภูมิหรือแผนผังต่อเนื่องให้สามารถเข้าใจได้ง่าย ประสิทธิ์ เขียวศรี ได้ให้ความหมายของแบบจำลองว่า หมายถึงการย่อปรากฏการณ์จริงให้เล็กลง เพื่อใช้ทำความเข้าใจข้อเท็จจริงปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมต่าง ๆ โดยจัดวางแบบแผนให้เข้าใจง่ายขึ้น แบบจำลองไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่เป็นตัวแทนของความจริงหรือปรากฏการทั้งหมดที่เกิดขึ้น

3.2 ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการได้จำแนกประเภทของรูปแบบไว้หลากหลายแนวทาง ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะและความสำคัญของศาสตร์นั้น ๆ ด้วยเหตุนี้การจำแนกประเภทของรูปแบบจึงมีหลายประเภท ดังนี้

Smith and others (1980) จำแนกประเภทรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical mode) ได้แก่

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า เป็นต้น

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมี ในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลองจริง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องฝึกบิน เป็นต้น

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic model) ได้แก่

2.1 รูปแบบข้อความ หรือแบบจำลองเชิงคุณภาพ รูปแบบชนิดนี้พบมากที่สุด เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ หรือรูปแบบเชิงปริมาณ เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

Keeves (1988, pp. 564 – 565) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบเป็น 4 แบบโดย ยึดแนวทางของ Caplan snd Tutsuoka ซึ่งเป็นการแบ่งตามลักษณะการเขียนรูปแบบดังนี้

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงออกในลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ อย่างน้อย สองสิ่งขึ้นไปในลักษณะรูปธรรม เพื่อให้อธิบายสร้างความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์

2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic mode) เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงออกผ่านทางการใช้ภาษาด้วยการพูดและการเขียน เพื่อใช้อธิบายโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์ต่าง ๆ

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ Mathematic Model เป็นรูปแบบแนวความคิดที่แสดงออกผ่านทางสมการ หรือสูตรทางคณิตศาสตร์เพื่อเป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ส่วนมากจะเกิดขึ้นหลังจากได้รูปแบบเชิงภาษาแล้วรูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ด้านจิตวิทยาและด้านการศึกษา

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ของสถานการณ์หรือปัญหาใด โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์วิถีเส้นทาง จะช่วยให้เข้าใจและสามารถศึกษารูปแบบเชิงภาษาที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ดี รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ในด้านการศึกษา

3.3 องค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบนั้น Keeves (1988, pp. 386 – 387) ได้กล่าวว่า รูปแบบโดยทั่วไปควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย ผลที่ตามมาซึ่งสามารถพิสูจน์ทดสอบได้ กล่าวคือสามารถสร้างเครื่องมือเพื่อพิสูจน์ทดสอบได้

2. โครงสร้างรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบาย ปรากฏการณ์หรือเรื่องนั้นได้

3. รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (Concept) และความสัมพันธ์ (Interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้

4. รูปแบบควรจะประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง

โดยสรุปจากการศึกษากรณีตัวอย่างของรูปแบบจากเอกสารหรืองานวิจัยพบว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบนั้นจะต้องมีองค์ประกอบใดบ้าง จำนวนเท่าใด และมีลักษณะเป็นอย่างไรนั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษาเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้รูปแบบจะต้องมีตัวแปรผันครบ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นเหตุเป็นผลกัน และความสัมพันธ์เหล่านั้นสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการสร้างรูปแบบนั้นโดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้ พิสูจน์ได้ และเป็นที่ยอมรับทั่วไป

3.4 ข้อดีและข้อจำกัดของรูปแบบ

รูปแบบช่วยในการสร้างทฤษฎี เช่น ลดการอ้างอิงหลักฐานจำนวนมาก ช่วยอธิบาย และพยากรณ์สิ่งต่าง ๆ แต่รูปแบบก็มีข้อจำกัด กล่าวคือ รูปแบบอาจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง บางครั้งรูปแบบก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่า เรื่องจริงหรือของจริงนั้นเรื่องง่าย ๆ เช่น ในการสร้างรูปแบบโครงสร้างกระดูกร่างกายมนุษย์จำเป็นต้องตัดอวัยวะต่าง ๆ ออกไปเป็นจำนวนมาก แต่ถ้าส่วนที่ขาดหายไปเป็นส่วนที่สำคัญรูปแบบนั้นก็เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ เพราะอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด อันตรายของการใช้รูปแบบยิ่งจะมีมากขึ้นหากรูปแบบนั้นเป็นตัวแทนของปรากฏการณ์จริงที่มีความซับซ้อนสูง เช่น ปรากฏการณ์ทางสังคม และปรากฏการณ์ทางจิตวิทยา เป็นต้น

3.5 การพัฒนารูปแบบ

รูปแบบเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งในเรื่องที่กำลังศึกษาให้เกิดความเข้าใจเบื้องต้น และนำไปสู่การศึกษาในเชิงลึกต่อไปดังนั้นรูปแบบที่พัฒนาจึงควรมีความชัดเจน และเหมาะสมได้มีนักวิชาการได้กล่าวกล่าวเกี่ยวกับหลักการพัฒนารูปแบบไว้ดังนี้ Keeves (1988, p. 560) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ 1) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (ของตัวแปร) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้นก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ 2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อมูลสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ 3) รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย และ 4) นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษาด้วย

ส่วนองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบนั้นเป็นการเป็น 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนารูปแบบและการทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ในส่วนของการพัฒนารูปแบบนั้น ดำเนินการโดยวิเคราะห์ลำดับขั้นของการทำวิทยานิพนธ์หลักการเขียนรายงานการวิจัย จุดบกพร่องที่มักจะพบในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นต้น แล้วนำองค์ประกอบเหล่านั้นมาสร้างเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ตามลำดับ หลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนที่ 2 คือ การนำรูปแบบดังกล่าวไปทดสอบและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบจากการศึกษาวิเคราะห์ สรุปได้ว่าการสร้างรูปแบบนั้น (model) ไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าจะต้องทำอย่างไรบ้าง แต่โดยทั่วไปเริ่มต้นจากการหาองค์ความรู้ (intensive knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมติฐานและหลักกาวของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้นและนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบหาคุณภาพรูปแบบต่อไป

ปีสัญ ปฏิพิมพาคม 2550, หน้า 87) ซึ่งสอดคล้องกับ Willer (1986, p. 83) กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบว่าการพัฒนารูปแบบอาจมีขั้นตอนการดำเนินงาน

ที่แตกต่างกันไปแต่โดยทั่วไปอาจแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การสร้างรูปแบบและการหาความเที่ยงตรงของรูปแบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่า มีการดำเนินการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การพัฒนารูปแบบเป็นการสร้างหรือปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานขององค์กร หน่วยงาน สาระหรือองค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องที่ต้องการศึกษาที่แสดงถึงแนวความคิด วัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นด้วยกระบวนการศึกษาหลักการแนวความคิด ทฤษฎีการสังเคราะห์ การสร้างรูปแบบ การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ หรือการตรวจสอบรูปแบบและการนำเสนอรูปแบบ

จากการศึกษาการพัฒนารูปแบบของหน่วยงานหรือนักวิชาการพบว่า นักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนา ดังนี้

วิศิษฎ์ มุ่งนากลาง (2555, หน้า 154 – 155) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตตรวจราชการที่ 11 โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผล

อนัตตา ชาวนา (2555, หน้า 12) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

ขนิษฐา ชัยประโคน (2556, หน้า 197) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 11 โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ

ฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 224) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้

นภาพร พันธ์ชัย (2556, หน้า 224) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 206) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการพัฒนา และ5) การวัดและประเมินผล

รัตติยา พร้อมสิ้น (2559, หน้า 255 – 256) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาภาค 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนาของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผล

รัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 173 – 188) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาภาค 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

สรรฤดี ดีปู่ (2560, หน้า 170) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) แนวคิดและหลักการกำกับรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์การร่างรูปแบบ 3) คุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ 4) แผนพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ และ 5) กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ

Dessler (1991, p. 134) มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

ตาราง 8 องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ใน
ยุคดิสรัปชั่น

นักการศึกษา / แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาภาวะผู้นำภาวะผู้นำครู	1. วิศิษฏ์ มุ่งนากลาง (2555)	2. อนันตชา ชาวนา (2555)	3. ขนิษฐา ชัยประโคน (2556)	4. ฐิติมา ไชยมหา (2556)	5. นภาพร พันธ์ชัย (2556)	6. ศิริพร กสสานต์ (2557)	7. รัตติยา พรอมสิน (2559)	8. รัษฎากร อัครจันทร์ (2560)	9. สรรถดี ดีปู่ (2560)	10. Dessler (1991)	ความถี่	ร้อยละ
1. หลักการของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100
2. ความมุ่งหมายของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100
3. เนื้อหาของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100
4. กระบวนการของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้				✓	✓	✓	✓	✓		✓	6	60
6. การวัดและประเมินผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100

จากการศึกษาการพัฒนารูปแบบของหน่วยงานหรือนักวิชาการ พบว่า การพัฒนารูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ รูปแบบที่ดีและมีประสิทธิภาพจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ผล จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญอยู่หลายปัจจัยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการศึกษานั้นครั้งนั้น ๆ ดังนั้นจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำซึ่งเป็นผลงานที่นักวิชาการได้ศึกษา สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ชุดขององค์ประกอบที่เชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผลทางวิชาการ ซึ่งเป็นการอธิบายกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น องค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

การวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) เป็นการวิจัยลักษณะหนึ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ หรือการพัฒนาวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบัน องค์กรจำนวนมากได้พยายามส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา โดยเชื่อว่า การวิจัยและพัฒนาจะช่วยให้ได้ทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

การวิจัยและพัฒนาเป็นการบริหารหรือการทำงานที่มุ่งแก้ปัญหาหรือพัฒนาให้เกิดคุณภาพ เมื่อผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานค้นพบปัญหาและเกิดการตระหนักในปัญหาก็จะมีการคิดค้นรูปแบบสื่อหรือรูปแบบการพัฒนาที่เรียกว่า “นวัตกรรม” มาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือในการพัฒนางาน โดยรูปแบบสื่อหรือรูปแบบการพัฒนาจะต้องมีหลักการเหตุผลหรือทฤษฎีรองรับ ทั้งนี้อาจเลือกใช้วิธีการปรับปรุงในสิ่งที่ผู้อื่นได้ศึกษาหรือเคยใช้ได้ผลในสถานการณ์เป็นปัญหาเช่นเดิมมาก่อน หรือคิดค้นวิธีการใหม่ขึ้นมาก็ได้ แต่การที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าวิธีการที่คิดค้นขึ้นมานั้นดีหรือไม่ดี จำเป็นต้องมีการทดลองจริง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพิสูจน์ว่าสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนางานได้ ถ้าไม่ประสบผลสำเร็จก็มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนได้ผลดี และสามารถนำไปใช้ได้ต่อไป

มีนักการศึกษาหลายคนได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาไว้ดังเช่น อุทัย บุญประเสริฐ (2548, หน้า 34) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนา มีบทบาทสำคัญและขยายวงกว้างเป็นอย่างมากในทุกวงการ นักธุรกิจ และอุตสาหกรรมตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสมัยใหม่ หันมาใช้นักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ วิศวกรและผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาทำงานในหน่วยวิจัยและพัฒนาของบริษัท และอุตสาหกรรมบริษัทวิจัยและพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมากทั้งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่แล้วยังก่อให้เกิดเทคโนโลยีขั้นสูงขึ้นอีกด้วย สิ่งเหล่านั้นมีบทบาทโดยตรงต่อการปฏิวัติโลกทั้งโลกสู่การเป็นสังคมโลก (Globalization) และการเป็นสังคมยุคข่าวสาร (Information Age) ของโลกอย่างรวดเร็ว ในวงการอื่นและในกิจกรรมอื่น ๆ ของสังคมแทบทุกสาขา ต่างก็ประยุกต์ใช้การวิจัยและพัฒนา (R & D) กันอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดความก้าวหน้า เกิดวิธีการ แนวคิด แนวปฏิบัติ เทคนิค ระบบ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่

มูลเหตุสำคัญที่ต้องมีการวิจัยและพัฒนา คือ ความต้องการสิ่งประดิษฐ์และผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่ก้าวหน้ามีประสิทธิภาพสูง ในการแก้ปัญหาและการพัฒนา ซึ่งมีวิธี

จัดกระทำได้มากมายหลายวิธีด้วยกัน การใช้ระบบการวิจัยและพัฒนา หรือ (R&D) นั้นเป็นวิธีที่สำคัญอีกวิธีหนึ่ง เป็นที่มากระบวนการที่เป็นระบบ (Systematic) พัฒนามาจากแนวคิดกระบวนการเชิงวิทยาศาสตร์ผสมผสานกับกระบวนการวิจัยประยุกต์ ลักษณะเป็นการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง (Experimental study) มีการศึกษา มีการออกแบบและมีการทดลอง เพื่อตรวจสอบผลด้วยวิธีการที่เป็นระบบระเบียบ ก่อนนำออกประยุกต์ใช้หรือเผยแพร่

การประยุกต์ใช้ในการวิจัยและพัฒนาในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมได้ใช้ในการวิจัยและพัฒนากันอย่างแพร่หลายนิยมใช้กันมากในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product design) ในเรื่องการตลาด (Marketing) การผลิตและกระบวนการผลิตของโรงงาน (Manufacturing) ในการเพิ่มรายได้ (Revenue growth) และลดต้นทุน (Cost reduction) การขยายตลาด (Increase market-share) การคิดค้นวิธีการรักษาระดับกำไรให้ยั่งยืน (Sustalr profitabillty) การเป็นผู้นำในผลิตภัณฑ์ใหม่ (Sustain product innovation) และการผลิตสินค้าต้นทุนต่ำออกสู่ตลาด ส่วนในด้านการบริหารและจัดการศึกษาก็ได้มีการนำแนวคิดในการวิจัยและพัฒนามาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำไปพัฒนาวิชาชีพบุคลากร (พัฒนาคน) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานจริง (พัฒนางาน) ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทั้งคนและงานตลอดทั้งพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา

1. ความหมายและความสำคัญของการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาเป็นการพัฒนาการศึกษา ที่เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการสำคัญวิธีการหนึ่งที่นิยมใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษา โดยเน้นหลักเหตุผลและตรรกวิทยา เป้าหมายหลัก คือ ใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา (Education product)

1.1 ความหมายของการวิจัยและพัฒนา

องอาจ นัยพัฒน์ (2554, หน้า 232) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนา หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ ๆ เกี่ยวกับผลผลิต กระบวนการ และการบริการที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ แล้วประยุกต์ความรู้หรือความเข้าใจที่ได้จากการแสวงหาไปสร้างสรรค์หรือปรับปรุงให้เกิดผลผลิต กระบวนการและการบริการแบบใหม่ขึ้น ซึ่งมีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการจำเป็นของบุคคล ตลาดหรือองค์กรใด ๆ มากยิ่งขึ้น

การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (R&D) มีความแตกต่างจากการวิจัยศึกษาประเภทอื่น ๆ อยู่ 2 ประเภท คือ

1. เป้าประสงค์ หรือจุดมุ่งหมาย (Goal) การวิจัยทางการศึกษามุ่งค้นคว้าหาความรู้ใหม่ โดยการวิจัยพื้นฐานหรือมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยการวิจัยประยุกต์แต่การวิจัยและพัฒนาการศึกษา มุ่งพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาแม้ว่าการวิจัยประยุกต์ทางการศึกษาหลายโครงการก็มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา เช่น การวิจัยประยุกต์ทางการศึกษาสำหรับการสอนแต่ละแบบแต่ละผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยแต่ละครั้งเท่านั้นไม่ได้พัฒนาไปสู่การใช้สำหรับสถานศึกษาทั่วไป

2. การนำไปใช้ (Utility) การวิจัยทางการศึกษามีช่องว่างระหว่างผลการวิจัยกับการนำไปใช้จริงอย่างกว้างขวางเนื่องจากผลการวิจัยทางการศึกษาจำนวนมากไม่ได้ถูกนำเอาไปใช้ นักการศึกษาและนักวิจัยจึงหาทางลดช่องว่างดังกล่าวโดยวิธีที่เรียกว่า “การวิจัยและพัฒนา” อย่างไรก็ตามการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษามิใช่สิ่งที่ทดแทนการวิจัยทางการศึกษา แต่เป็นเทคนิควิธีที่จะเพิ่มศักยภาพของการวิจัยทางการศึกษา ให้มีผลต่อการจัดการศึกษา กล่าวคือเป็นตัวเชื่อมเพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่ใช้ประโยชน์ได้จริงในโรงเรียนทั่วไป ดังนั้น การใช้กลยุทธ์การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษา จึงเป็นการใช้ผลจากการวิจัยทางการศึกษาให้เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

พรรณี ลีกิจวัฒนะ (2554, หน้า 40) ได้ให้ทัศนะว่าการวิจัยและพัฒนาเป็นการพัฒนาโดยอาศัยการวิจัยเป็นฐาน สำหรับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาเป้าหมายหลัก คือ การใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา

อนันต์ พันลึก (2554, หน้า 14) ได้ให้ทัศนะว่า การวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาของงานที่กำลังดำเนินการอยู่เป็นประจำ เป็นกระบวนการหรือวิธีการแสวงหาองค์ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาองค์การ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล

ตวัญจ์ลักษณ์ พวงนิล (2555, หน้า 15) ได้ให้ทัศนะว่า การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้หรือสร้างสรรค์ความเข้าใจในแง่มุมใหม่

ที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการตั้งโจทย์หรือหัวข้อปัญหา วางแผนกระบวนการปฏิบัติที่ทำให้ได้มาซึ่งความรู้หรือความเข้าใจใหม่

วิโรจน์ สารรัตนะ (2556, หน้า 105) ได้ให้ทัศนะว่าการวิจัยและพัฒนาเน้นการพัฒนาผลผลิต (produce) ซึ่งผลผลิตนี้ในทางการศึกษาอาจเป็นหลักสูตร ชุดฝึกอบรมชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โปรแกรมสำเร็จรูปหรือโครงการพัฒนาเป็นต้น ในรูปแบบของ R1 D1–R2 D2–R3 D3...RiDi โดยมีขั้นตอนสุดท้ายใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองในภาคสนามจริงมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อทดสอบคุณภาพของผลผลิตในลักษณะ If X...then Y และเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผลผลิตก่อนที่จะนำไปเผยแพร่ในวงกว้างต่อไป

รังสรรค์ สุทารัมย์ (2556, หน้า 222) ได้ให้ทัศนะว่าการวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยที่มีกระบวนการที่เป็นระบบที่มีจุดหมายหลักเพื่อทดสอบคุณภาพของผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์เพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ก่อนที่จะนำไปเผยแพร่ในวงกว้างต่อไป เป็นการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานที่ดำเนินการอยู่หรือได้วิธีการดำเนินงานใหม่ ด้วยการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ที่อาจเป็นวัตถุ ชิ้นงาน หรือกระบวนการ รูปแบบการทำงานมาพัฒนางานให้ดีขึ้น ระเบียบวิธีการวิจัยจะเป็นกระบวนการที่ใช้พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เพื่อการเพิ่มผลผลิตให้มีประสิทธิภาพและประเมินผลเพิ่มขึ้น

ว่าที่ ร.ต.หญิงฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 98) ได้ให้ทัศนะว่าการวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ความเข้าใจในแง่มุมใหม่ ๆ ด้วยกระบวนการเทคนิควิธีหรือรูปแบบการทำงาน อย่างเป็นระบบเกี่ยวกับผลผลิต โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาเทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ สื่อ อุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นอย่างชัดเจน

จากการศึกษาการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ที่นักการศึกษาได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ความเข้าใจในแง่มุมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิต ด้วยกระบวนการ เทคนิควิธีหรือรูปแบบการทำงานที่เป็นระบบและมีกระบวนการหรือรูปแบบการทำงานที่สามารถนำมาพัฒนางานให้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้มีการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิตในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มผลผลิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ความสำคัญการของวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่เหมาะสมและนิยมแพร่หลายแม้มหาวิทยาลัยระดับโลก (Stanford university) และมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่ง เพื่อที่จะวิจัยและพัฒนาองค์การไปพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

การวิจัยและพัฒนาเป็นการบริหารหรือการทำงานที่มุ่งแก้ปัญหาหรือพัฒนาให้เกิดคุณภาพ เมื่อผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานค้นพบปัญหาและเกิดการตระหนักในปัญหาก็จะมีการคิดค้นรูปแบบสื่อหรือรูปแบบการพัฒนาที่เรียกว่า “นวัตกรรม” มาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือในการพัฒนางาน โดยรูปแบบสื่อหรือรูปแบบการพัฒนาจะต้องมีหลักการเหตุผล หรือทฤษฎีรองรับ ทั้งนี้อาจเลือกใช้วิธีการปรับปรุงในสิ่งที่ผู้อื่นได้ศึกษาหรือเคยใช้ได้ผลในสถานการณ์เป็นปัญหาเช่นเดิมมาก่อน หรือคิดค้นวิธีการใหม่ขึ้นมาก็ได้แต่การที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าวิธีการที่คิดค้นขึ้นมานั้นดีหรือไม่ดี จำเป็นต้องมีการทดลองจริงมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพิสูจน์ว่าสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนางานได้ถ้าไม่ประสบผลสำเร็จก็มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนได้ผลดี และสามารถนำไปใช้ได้ต่อไป ธเนศ ขำเกิด (2550, อ้างถึงใน รัชฎาพร พิมพิชัย, 2556) และวชิระ อินทร์อุดม (2550, อ้างถึงในรัชฎาพร พิมพิชัย, 2556) ได้แบ่งประเภทของการวิจัยและพัฒนาออกเป็น 2 ประเภทได้แก่ การวิจัยเชิงพัฒนากับการวิจัยและพัฒนา (Development Research & Research and Development) โดยการวิจัยเชิงพัฒนาเป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปร โดยเฉพาะพฤติกรรมของมนุษย์โดยไม่มีการจัดกระทำใด ๆ ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ส่วนการวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยเพื่อมุ่งสร้าง ค้นหาแนวคิดแนวทาง วิธีปฏิบัติหรือสิ่งประดิษฐ์เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากลุ่มคน หน่วยงานหรือองค์กรกระบวนการในการพัฒนางาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการต้องการทราบว่าปัญหาคืออะไร ขั้นตอนการคิดค้นวิธีการหรือนวัตกรรมมาแก้ปัญหา และขั้นตอนการทดลองใช้วิธีการหรือนวัตกรรมที่ถูกเลือก

สุพักตร์ พิบูลย์ (2548, อ้างถึงในรัชฎาพร พิมพิชัย, 2556) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการแก้ปัญหา (process) หรือพัฒนางานของผู้บริหาร เพื่อพัฒนาทางเลือกใหม่ ๆ และสร้างนวัตกรรม ซึ่งมี 2 แบบ คือ 1. สร้างนวัตกรรมด้านการพัฒนาสื่อ (Material) ที่เป็นรูปธรรม

เช่น จรวด เครื่องมือวัด 2. สร้างนวัตกรรมด้านการพัฒนาวิธีการ (Method process) เช่น ทฤษฎีใหม่ โมเดลใหม่

วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) มีความเห็นว่าการวิจัยและพัฒนา (R&D) มุ่งเน้นการทดลองและการปรับปรุงแก้ไขผลผลิต (product) ที่ต้องการพัฒนาขึ้น โดยมีคำถามว่าทำอย่างไรจึงจะพัฒนาผลผลิตนั้นให้มีคุณภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ คุณภาพตามเกณฑ์แล้ว จึงมีการนำเอาผลผลิตนั้นไปใช้ประโยชน์หรือเผยแพร่ต่อไป ซึ่งในขั้นตอนการทดลองใช้นั้น นิยมใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Design) การประยุกต์ใช้ในการวิจัยและพัฒนาในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมได้ใช้ในการวิจัยและพัฒนากันอย่างแพร่หลาย นิยมใช้กันมากในเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product design) ในเรื่องการตลาด (Marketing) การผลิตและกระบวนการผลิตของโรงงาน (Manufacturing) ในการเพิ่มรายได้ (Revenue growth) และลดต้นทุน (Cost reduction) การขยายตลาด (Increase market – share) การคิดค้นวิธีการรักษาระดับกำไรให้ยั่งยืน (Sustain profitability) การเป็นผู้นำในผลิตภัณฑ์ใหม่ (Sustain product innovation) และการผลิตสินค้าต้นทุนต่ำออกสู่ตลาด

จากการศึกษาความสำคัญการวิจัยและพัฒนาที่นักการศึกษาได้กล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า เป็นการวิจัยและพัฒนาแบบหนึ่งที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือหรือยุทธวิธีในการดำเนินงาน เป็นการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในทิศทางหรือลักษณะที่ต้องการโดยใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนางานซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพของงานและมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบระเบียบ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้วิจัยหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถค้นหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ และอาจนำเอาข้อเท็จจริงหรือผลการวิจัยนั้น ๆ มาพิจารณาใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ลักษณะของการวิจัยและพัฒนา

จากนิยามและความหมายการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวข้างต้นทำให้เกิดความนิยมในการประยุกต์ใช้การวิจัยและพัฒนา (R&D) กันอย่างกว้างขวางและก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านวิธีการ แนวคิด แนวปฏิบัติ เทคนิคใหม่ระบบใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่มากมาย ซึ่งนักวิชาการได้จำแนกประเภทของการวิจัยและพัฒนาไว้อย่างหลากหลายดังนี้

องอาจ นัยพัฒน์ (2554, หน้า 232 – 234) ได้กล่าวไว้ว่า

1. เป็นการนำความรู้หรือความเข้าใจใหม่ที่สร้างขึ้นมาพัฒนาเป็นต้นแบบใช้งาน จุดเน้นที่สำคัญ คือ การทำวิจัยเพื่อแสวงหาหรือสร้างสรรค์ภูมิปัญญาใหม่ ได้แก่ ความรู้หรือความเข้าใจใหม่ แล้วทำการพัฒนาด้วยการคิดค้น “ต่อยอด” ความรู้หรือความเข้าใจให้อยู่ในรูปต้นแบบ (prototype) การพัฒนาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างได้ เช่น ผลผลิต กระบวนการ หรือบริการใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการจำนวนของผู้ใช้และสังคม การวิจัยและพัฒนาสามารถกระทำได้ทุกสาขาวิชา บางสาขาวิชาอาจเน้นสร้างสรรค์ความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ พร้อมกับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. เป็นการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เนื่องจากการวิจัยและพัฒนามีจุดเน้นในการดำเนินงานที่ ประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ การวิจัย พัฒนาและการเผยแพร่ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้ความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ ๆ สำหรับนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมและถ่ายทอดไปสู่ผู้ใช้ในวงกว้าง จึงต้องกระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง “อย่างเป็นระบบ” คือ การดำเนินงานที่เป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการหลักทั้ง 3 ประการในลักษณะเชื่อมสัมพันธ์กันอย่างสอดคล้องกลมกลืนจนก่อรูปเป็นกระบวนการซับซ้อนเดียวกันอย่างสมบูรณ์ “อย่างต่อเนื่อง” คือ เป็นกระบวนการดำเนินงานที่ต้องกระทำติดต่อกัน โดยใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมการวิจัย การพัฒนาและการเผยแพร่ผลผลิตไปสู่ผู้ใช้อย่างกว้างขวางและเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง ค่อนข้างยาวนานมาก

3. มีการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นวัฏจักรด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ การวิจัยและพัฒนามีกระบวนการแสวงหาความรู้ หรือความเข้าใจใหม่ ๆ เพื่อประยุกต์ไปเป็นนวัตกรรมสู่ผู้ใช้ในวงกว้าง การทำวิจัยทุกขั้นตอนจะต้องทำอย่างพิถีพิถันภายใต้การกำกับติดตามและตรวจสอบซ้ำหลายครั้ง เพื่อประกันให้เกิดความเชื่อมั่นว่าผลผลิตขั้นสุดท้ายของกระบวนการวิจัยและพัฒนาที่อยู่ในรูปนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ การบริการแบบใหม่ ความถูกต้องและเชื่อถือได้ตรงตามระดับมาตรฐานก่อนเผยแพร่ไปสู่ผู้ใช้หรือสังคม โดยทั่วไปขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยมักจะดำเนินไปในลักษณะเป็นวัฏจักรหรือวงจร

4. ใช้วิธีการผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามฐานคติที่อยู่ภายใต้กระบวนทัศน์แบบปฏิบัตินิยมและประโยชน์นิยมเป็นหลัก เช่น ผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อ

การออกแบบนวัตกรรมและการวิจัยเชิงทดลองที่เกิดขึ้นในขั้นตอนทดสอบคุณภาพของนวัตกรรมกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเหตุผลสำคัญที่ใช้วิธีการผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการทำวิจัย คือ เพื่อให้มีทั้ง “ความแข็งแกร่งและความยืดหยุ่น” ที่เป็นลักษณะเอื้ออำนวยต่อการทำให้ได้นวัตกรรมที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน รวมทั้งเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของผู้ใช้หรือสังคม

5. มุ่งเน้นตอบสนองต่อผู้ต้องการใช้ผลการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การดำเนินการวิจัยที่จะต้องตอบสนองความต้องการจำเป็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้ประสงค์จะนำผลผลิต กระบวนการและการบริการที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่จากการวิจัยและพัฒนาไปใช้งานหรือประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา

6. ผลการวิจัยที่มีคุณค่าและมูลค่าสูงสามารถจดทะเบียนสิทธิบัตรได้ ผลการวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะที่อยู่ในรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ อันเป็นภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสรรค์และ “การลงทุนลงแรง” ของนักวิจัย อาจมีคุณค่า (value) และมูลค่า (wort) เชิงพาณิชย์หรือเป็นประโยชน์ในแง่การทำกำไรได้สูง ซึ่งนักวิจัยสามารถจดทะเบียนเพื่อคุ้มครองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์และพระราชบัญญัติสิทธิบัตรทั้งภายในประเทศและนานาชาติได้

จากการศึกษาลักษณะของการวิจัยและพัฒนาที่นักการศึกษาได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของการวิจัยและพัฒนาเป็นการนำความรู้หรือความเข้าใจใหม่ที่สร้างขึ้นมาพัฒนาเป็นตัวแบบใช้งาน เป็นการทำวิจัยเพื่อแสวงหาหรือสร้างสรรค์ภูมิปัญญาใหม่แล้วทำการพัฒนาด้วยการคิดค้นต่อยอดความรู้ความเข้าใจดังกล่าวให้อยู่ในรูปต้นแบบการพัฒนาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างได้และยังช่วยตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และสังคม การวิจัยและพัฒนาสามารถกระทำได้ทุกสาขาวิชา บางสาขาวิชาอาจเน้นสร้างสรรค์ความรู้ความเข้าใจในแง่มุมใหม่ พร้อมกับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาเป็นการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานการวิจัยแต่ละประเภท และดำเนินการตามวิธีการวิจัยอย่างละเอียดเป็นขั้นตอน ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิจัยนำเสนอ ดังนี้

องอาจ นัยพัฒน์ (2554, หน้า 265 – 275) ได้เสนอขั้นตอนการออกแบบการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนหลัก คือ

ขั้นตอนที่ 1 ตัดสินใจการออกแบบวิจัยโดยเลือกใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา กำหนดหัวข้อการวิจัย แล้วนำไปสู่นวัตกรรมในรูปผลผลิต กระบวนการหรือการบริการแบบใหม่ที่สามารถใช้พัฒนาและแก้ไขปัญหาใด ๆ ได้จริง โดยมุ่งเน้นการสืบหาคำตอบว่าความรู้ใหม่ที่นำไปศึกษาวิจัยในเชิงประยุกต์เพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรมสามารถนำไปพัฒนาการปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหาการปฏิบัติงานในสภาพจริงได้หรือไม่เพียงใดและในการวิจัยและพัฒนานั้นนักวิจัยควรตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยและพัฒนาอย่างยิ่งเพื่อให้ตัดสินใจออกแบบและแสวงหาความรู้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อสืบค้นหาข้อมูล หลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เป็นข้อสรุปบ่งชี้สภาวการณ์ระยะเริ่มต้นว่าปัญหาที่ต้องการแก้ไข ป้องกันหรือพัฒนาให้มีสภาวะที่ดีขึ้นกว่าเดิมคืออะไร มีความต้องการจำเป็นต่อการแก้ไขป้องกันหรือพัฒนาปัญหานั้นให้ลดลงตามการรับรู้ของบุคคลกลุ่มใด มีสาเหตุมาจากสิ่งใดมีผลกระทบต่อบุคคลกลุ่มใด และมีปัจจัยสนับสนุนและขัดขวางการแก้ไข ป้องกันหรือพัฒนาปัญหานั้นอย่างไรบ้าง ซึ่งต้องวิเคราะห์มาจากข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในรูปจำนวน ตัวเลขและไม่ใช่ตัวเลขเพื่อสะท้อนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้นักวิจัยเข้าถึงธรรมชาติของปัญหาที่ตนต้องการแก้ไขหรือพัฒนาอย่างแท้จริงและส่งผลให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด สำหรับการนำไปเป็นหลักฐานอ้างอิงหรือเปรียบเทียบผลในระยะสุดท้ายหลังการนำนวัตกรรมการพัฒนาไปใช้แล้ว

ขั้นตอนที่ 3 ตั้งเป้าหมาย วางแผนดำเนินการและเลือกแบบการวิจัยและพัฒนา ในการตั้งเป้าหมายนั้นนักวิจัยจะต้องกำหนดเป้าหมายทั้งด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างชัดเจน และมีการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ประกอบอย่างชัดเจน และเมื่อตั้งเป้าหมายเรียบร้อยแล้วต้องวางแผนดำเนินการวิจัยและเลือกแบบการวิจัยและพัฒนาโดยอาศัยสารสนเทศที่ได้จากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 มาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ โดยดำเนินการในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทบทวนและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี หลักการหรือผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธวิธีหรือแนวทางต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา

2. กำหนดแนวทางดำเนินการแบบต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มให้ผลดีจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยในอดีตช่วยชี้แนะในการกำหนดแนวทาง

3. จัดลำดับความเป็นไปได้ของแนวทางเลือกแบบต่าง ๆ ที่ใช้แก้ไขหรือป้องกันปัญหา หรือใช้พัฒนาการดำเนินงานใด ๆ โดยพิจารณาเฉพาะแนวทางที่มุ่งเน้นแก้ไขหรือป้องกันปัญหา หรือพัฒนาการทำงานได้จริง

4. แจกแจงรายการวัสดุอุปกรณ์ กำลังคน งบประมาณใช้จ่าย และระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้หรือจัดหาเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามแนวทางที่เลือกมาใช้ปรับปรุงแก้ไขหรือป้องกันปัญหาหรือพัฒนาการทำงาน พร้อมทั้งจัดทำปฏิทินการทำกิจกรรมการวิจัยและพัฒนาตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการแสวงหาความรู้

5. เลือกแบบการวิจัยและพัฒนาสำหรับใช้แสวงหาความรู้ความจริงว่าแนวทางที่นำมาใช้ในการแก้ไข ป้องกันหรือพัฒนาการดำเนินงานได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

5.1 ควรระบุเหตุผลเชิงหลักการ (Rationale) อย่างชัดเจนว่าทำไมจึงจำเป็นต้องออกแบบการวิจัยและพัฒนาโดยใช้วิธีการผสมผสานวิธีการ จากนั้นระบุเกณฑ์ที่ใช้ผสมผสานวิธีการวิจัยหรือการรวบรวมข้อมูลหลักฐานให้ชัดเจนว่ายึดตามลำดับเวลา ความสำคัญหรือเกณฑ์อื่น ๆ ให้ชัดเจน

5.2 ควรเลือกแบบผสมผสานโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย นักวิจัยควรตัดสินใจเลือกแบบผสมผสานวิธีการที่ช่วยให้สามารถดำเนินการแสวงหาความรู้ความจริง จนกระทั่งได้คำตอบของคำถามที่วิจัย บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

5.3 ควรเลือกแบบผสมผสานวิธีการที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง กล่าวคือ มีลักษณะซับซ้อนมากเกินไป รวมทั้งประหยัดเวลาและงบประมาณในการดำเนินการ และนักวิจัยจะต้องตระหนักเสมอว่าแบบการวิจัยและพัฒนาที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นแบบที่สลับซับซ้อนเสมอไป หากแต่เป็นวิธีการที่ซับซ้อนน้อยและง่ายต่อการปฏิบัติในสภาพจริง

5.4 ควรกำหนดคำถามการวิจัยให้สอดคล้องกับฐานคติตามกระบวนทัศน์ที่รองรับแบบผสมผสานวิธีการที่เลือกใช้ นักวิจัยจะต้องกำหนดประเด็นคำถามการวิจัยไว้ก่อนลงมือดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณในระยะแรก ในขณะที่จะปล่อยให้

ประเด็นคำถามการวิจัยเผยออกมาเองจากสนามการวิจัยระหว่างลงมือดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพในระยะหลัง

5.5 ควรทำการวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานแต่ละประเภทให้สอดคล้องกับแบบผสมผสานวิธีการที่เลือกใช้ในการออกแบบแสวงหาความรู้ ต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานที่เป็นตัวเลขด้วยวิธีการสถิติแยกออกจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวเลขด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แต่ถ้าเลือกใช้แบบเปลี่ยนรูปหรือแบบซ้อนในจะต้องทำการวิเคราะห์พร้อมกัน

ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบและสร้างต้นแบบการวิจัยและพัฒนาเป็นกิจกรรมสำคัญของการออกแบบการวิจัยและพัฒนาขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งนักวิจัยจะต้องพิถีพิถันเพื่อให้ต้นแบบหรือระบบการพัฒนาเบื้องต้นที่เป็นผลจากการออกแบบและสร้างขึ้นมีคุณภาพสำหรับนำไปประยุกต์ใช้แก้ไขหรือป้องกันปัญหา รวมทั้งการพัฒนาการทำงานใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสภาวการณ์ปกติ ขั้นตอนในการออกแบบและสร้างต้นแบบการพัฒนามี 7 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ความสำคัญ จุดมุ่งหมาย และหรือคำถามการวิจัย การออกแบบและสร้างต้นแบบการพัฒนาใด ๆ นักวิจัยจะต้องเริ่มต้นจากการพิจารณาเชิงวิเคราะห์ว่าความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จุดมุ่งหมายและคำถามของการวิจัย คืออะไร มีสาระสำคัญมุ่งเน้นในประเด็นใดบ้าง

4.2 ระบุประเภทของต้นแบบการพัฒนา การระบุประเภทของต้นแบบการพัฒนาสามารถจำแนกพิจารณาโดยใช้ส่วนประกอบหลักจากการวิเคราะห์เชิงระบบเป็นเกณฑ์ในการจำแนก ดังนี้

4.2.1 ต้นแบบที่เน้นปัจจัยต้นเหตุ

4.2.2 ตันแบบที่เน้นกระบวนการ

4.2.3 ต้นแบบที่เน้นผลผลิต/ผลลัพธ์

4.2.4 ต้นแบบที่เน้นความคงทนของผลผลิต/ผลลัพธ์

4.3 กำหนดขอบข่ายของผู้ใช้นอกจากระบุประเภทของต้นแบบการพัฒนาแล้ว จะต้องกำหนดขอบข่ายของผู้ที่คาดหมายว่าจะนำต้นแบบไปใช้ประโยชน์โดยตรงว่าคือใครหรือประกอบด้วยบุคคลกลุ่มใดบ้าง มีจำนวนมากน้อยเพียงใดและครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางและใช้ระยะเวลาดำเนินการยาวนานเพียงใด

4.4 การกำหนดส่วนประกอบของต้นแบบ เป็นการกำหนดส่วนประกอบเชิงโครงสร้างต่าง ๆ ของต้นแบบการพัฒนาว่าประกอบด้วยสิ่งสำคัญใดบ้างที่สามารถรับรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีสิ่งใดบ้างที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ส่วนที่เป็นรูปธรรมที่มีลักษณะปรากฏให้รับรู้ด้วยประสาทสัมผัส ส่วนที่เป็นนามธรรมไม่สามารถรับรู้ผ่านทางสัมผัสได้โดยตรง ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจและกำหนดให้ชัดเจน

4.5 อธิบายลักษณะเด่นของต้นแบบการพัฒนาเป็นการอธิบายให้กลุ่มผู้ใช้และผู้สนใจต้นแบบการพัฒนาทราบและเข้าใจว่าต้นแบบการพัฒนาที่ออกแบบและสร้างขึ้นมีคุณสมบัติหรือลักษณะเด่นที่ให้แนวทางปฏิบัติแบบใหม่หรือเสนอเทคนิควิธีการใหม่อะไรบ้างสำหรับนำไปใช้ในการแก้ไขป้องกันและพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จได้

4.6 ระบุลักษณะและเงื่อนไขในการนำต้นแบบการพัฒนาไปใช้ การระบุลักษณะและเงื่อนไขที่เอื้อต่อการนำต้นแบบการพัฒนาสามารถนำไปใช้จริงและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4.7 ดำเนินการสร้างต้นแบบการพัฒนา ในการสร้างต้นแบบการพัฒนาจะดำเนินการภายหลังจากได้ออกแบบต้นแบบการพัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วเพราะว่าเป็นการสร้างต้นแบบการพัฒนาตามที่ได้ออกแบบไว้อย่างดีแล้วจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาแทรกซ้อน ข้อบกพร่องหรือความคลาดเคลื่อนใด ๆ ขึ้นในการสร้างต้นแบบโดยยึดถือเป็นหลักการและวิธีการปฏิบัติอย่างเข้มงวด

ขั้นตอนที่ 5 ทดลองใช้และประเมินต้นแบบการพัฒนา หลังจากออกแบบและสร้างต้นแบบการพัฒนาแล้ว จะต้องนำต้นแบบการพัฒนาไปทดลองใช้และประเมินคุณภาพเบื้องต้น ว่าต้นแบบที่ออกแบบและสร้างขึ้นสามารถปรับปรุง แก้ไขหรือป้องกันปัญหา และการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำให้ปัญหาในการปฏิบัติงานลดน้อยลงหรือหายไปหรือไม่อย่างไร ดังรายละเอียด

1. การดำเนินการในระยะนำร่อง นำต้นแบบการพัฒนาไปทดลองใช้ในสภาพจริงแล้วทำการประเมินว่าสามารถปรับปรุง แก้ไขหรือป้องกันปัญหาได้ผลจริงหรือไม่และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดมากน้อยเพียงใดซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 วัดค่าตัวแปรก่อนนำต้นแบบการพัฒนาไปใช้

1.2 ทดลองใช้ต้นแบบการพัฒนากับตัวอย่างขนาดเล็ก ๆ ซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ศึกษาวิจัย

1.3 วัดค่าตัวแปรภายหลังใช้ต้นแบบการพัฒนาแก้ไขหรือป้องกันปัญหา

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลขั้นเบื้องต้นและปรับปรุงคุณภาพของต้นแบบการพัฒนาโดยอาศัยผลของการวิเคราะห์เป็นแนวทางในการปรับปรุง

1.5 ทดลองหาประสิทธิภาพของการทำงานในแต่ละส่วนของต้นแบบการพัฒนา

2. การดำเนินการในระยะสุดท้าย หรือเป็นขั้นตอนที่เรียกกันว่า “การทดสอบในภาคสนาม” เป็นการนำต้นแบบในการพัฒนาที่นักวิจัยแก้ไขปรับปรุงคุณภาพแล้วไปทดลองใช้ในวงกว้างตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ แล้วทำการประเมินว่าสามารถปรับปรุงแก้ไข หรือป้องกันปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่โดยการกระทำ ดังนี้

2.1 เลือกตัวอย่างขนาดกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ออกแบบเลือกแบบการทดลอง

2.3 วัดค่าตัวแปร

2.4 ใช้ต้นแบบการพัฒนากับตัวอย่างในกลุ่มที่เข้ารับการทดลอง

2.5 วัดค่าปัญหา ข้อบกพร่องหรือภาพลักษณ์ที่สนใจภายหลังใช้ต้นแบบการพัฒนากับตัวอย่างการทดลองในกลุ่มการทำวิจัยต่าง ๆ

2.6 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบค่าตัวแปรที่สนใจด้วยวิธีการทางสถิติ

2.7 ปรับปรุงต้นแบบการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ ให้มีคุณภาพเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแนวทางในการปรับปรุงแล้วเขียนคู่มืออธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการผลิตและเผยแพร่ไปสู่ผู้ใช้ในวงกว้าง เป็นการนำต้นแบบการพัฒนาที่ได้ปรับปรุงจนมั่นใจในคุณภาพดีแล้วมาทำการผลิตและเผยแพร่สู่กลุ่มผู้ใช้ในวงกว้าง ซึ่งจะต้องพิถีพิถันในการควบคุมและบริหารจัดการกระบวนการผลิตและการเผยแพร่ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินคุณภาพของการออกแบบการวิจัยและพัฒนาการประเมินส่วนประกอบต่าง ๆ ของแบบการวิจัยและพัฒนาที่ได้ดำเนินการออกแบบตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1

จากการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการวิจัยและพัฒนาที่นักวิชาการได้กล่าวข้างต้นนั้นสามารถสรุปได้ว่า การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการแสวงหาองค์ความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและการบริการที่มีขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสามารถประยุกต์ความรู้ความเข้าใจจากการค้นคว้าและเสาะแสวงหาไปสร้างสรรค์หรือปรับปรุงพัฒนาให้เกิดรูปแบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการของบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (R&D) ดำเนินการเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำ บทบาท ภาวะผู้นำ ลักษณะภาวะผู้นำ พฤติกรรมภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หลังจากนั้นสร้างแบบสอบถามรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ขั้นตอนที่ 4 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวทางในการร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และทำการตรวจสอบร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบและขอรับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และการจัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ขั้นตอนที่ 5 พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น โดยผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง ระยะที่ 3 การทดลอง

ใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

จากผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น มีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งบทบาทที่สำคัญที่สุดคือ ครูต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงออก ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตนเองและผู้อื่น จนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หัวข้อที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การพัฒนาตนเอง

1.2 การสร้างนวัตกรรม

1.3 การพัฒนาหลักสูตร

1.4 การจัดการเรียนรู้

1.5 การใช้เทคโนโลยี

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย วิธีการพัฒนา 4 วิธี ดังนี้

2.1 การศึกษาเอกสารประกอบ

2.2 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.3 การฝึกปฏิบัติจริง

2.4 การรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

3.1 หลักการของรูปแบบ

3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.3 เนื้อหาของรูปแบบ

3.4 กระบวนการพัฒนาของรูปแบบ

3.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้

3.6 การวัดและประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ไว้ดังนี้

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2565, หน้า 104) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อระบุช่องว่าง (Gap) ระหว่างผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงกับผลลัพธ์ที่ควรจะเกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นการค้นหาความต้องการที่เป็นความจำเป็นแท้จริง (Needs) ไม่ใช่เพียงความต้องการตามความรู้สึก (Wants) เพื่อใช้เป็นฐานในการจัดทำแผนงานหรือโครงการ

ทักษิณา ข่ายแก้ว (2565) ได้ให้ความหมายว่า ในเชิงการบริหารว่าคือ วิธีการที่เป็นระบบในการจำแนกความแตกต่างระหว่างสถานการณ์ปัจจุบันกับสถานการณ์ที่ต้องการ เพื่อนำผลลัพธ์มาใช้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

สุวิมล ว่องวาณิช (2566, หน้า 28) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินความต้องการจำเป็นคือกระบวนการเปรียบเทียบระหว่างสภาพที่คาดหวังหรือสภาพที่พึงประสงค์ กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน เพื่อกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหาและนำไปสู่การตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาที่ตรงจุดที่สุด

McCaslin and Tibezinda (1997, p. 33) ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบสำหรับการจัดลำดับความสำคัญและการตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการวางแผน การพัฒนาและการปฏิบัติการในโครงการ การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการกำหนดช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่ควรจะเป็นของผลลัพธ์ของโครงการและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้น โดยเน้นการตัดสินใจจากากรจัดลำดับความสำคัญบนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลที่น่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการ

Watkins & Kavale (2022, p. 15) ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นคือกระบวนการตัดสินใจบนฐานข้อมูล (Data-driven process) เพื่อหาทางเลือกในการลดช่องว่างของผลสัมฤทธิ์ โดยพิจารณาจากบริบทและทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการปรับปรุงประสิทธิภาพ

Altschuld & White (2023, p. 42) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการรวบรวมความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อค้นหาความขาดแคลนหรือสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เป้าหมายสำเร็จลุล่วง โดยความสำคัญอยู่ที่การนำ “ความต้องการ” มาจัดลำดับความสำคัญ (Prioritization) ก่อนเริ่มกระบวนการออกแบบนวัตกรรมหรือหลักสูตร

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการศึกษาวิเคราะห์ที่เป็นระบบเพื่อค้นหา ช่องว่าง หรือความแตกต่างระหว่าง สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน กับสภาพที่คาดหวังหรือพึงประสงค์ โดยมุ่งเน้นการจำแนกความต้องการที่จำเป็นแท้จริงออกจากความต้องการตามความรู้สึก เพื่อนำข้อมูลมาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และใช้เป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดสรรทรัพยากร รวมถึงการออกแบบนวัตกรรมหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้เกิดความคุ้มค่าและแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด

2. หลักการและขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2566, หน้า 42 – 45) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น โดยแบ่งระยะดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่หนึ่ง เป็นระยะก่อนการประเมิน ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนเตรียมการ มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย หรือวิสัยทัศน์ที่ต้องการจะให้เกิด กำหนดกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน ความต้องการจำเป็น และ 2) ขั้นการออกแบบการประเมิน เกี่ยวข้องกับการกำหนดนิยาม ประเภท ขอบข่ายของการประเมินความต้องการจำเป็น การวางแผนการดำเนินงานด้านทรัพยากร ค่าใช้จ่ายและเวลาในการดำเนินงาน

2. ระยะที่สอง เป็นระยะระหว่างการประเมิน มีการกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

3. ระยะที่สาม ระยะหลังการประเมิน มีการนำผลไปใช้ประโยชน์ การเสนอผลหรือรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแนวทางแก้ไขเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็น

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2565, หน้า 110) กล่าวไว้ว่า เน้นความถูกต้องเชิงดัชนี โดยเสนอ 5 ขั้นตอน 1) ระบุวัตถุประสงค์ 2) สร้างเครื่องมือ 3) เก็บรวบรวมข้อมูล 4) วิเคราะห์ความแตกต่าง (Gap Analysis) 5) สรุปความต้องการจำเป็นที่แท้จริง

ทักษิณา ข่ายแก้ว (2565, หน้า 68) กล่าวไว้ว่า ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเริ่มจากการวิเคราะห์บริบทองค์กร การเลือกโมเดลการประเมินที่เหมาะสม และการสื่อสารผลการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

องอาจ นัยพัฒน์ (2566, หน้า 156) กล่าวไว้ว่า การประเมินเชิงปริมาณร่วมกับคุณภาพ โดยต้องระบุค่าดัชนีจัดลำดับความสำคัญ (Priority Needs Index: PNI) เพื่อให้ผลการประเมินมีความเที่ยงตรงและลดอคติของผู้ประเมิน

Watkins & Kavale (2022, p. 28) กล่าวไว้ว่า เน้นหลักการ Agility ในการประเมิน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน: 1) Identify (ระบุช่องว่าง) 2) Analyze (วิเคราะห์สาเหตุ) 3) Deciding (ตัดสินใจเลือกทางเลือก) 4) Implementing (การนำไปปรับปรุงผลงาน)

Cuiccio and Husby – Slaler (2018, pp. 8 – 14) กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียนหรือในเขตพื้นที่ มี 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนการประเมินความต้องการจำเป็น (Plan the Needs Assessment) ขั้นตอนแรกในการประเมินความต้องการจำเป็น เกี่ยวข้องกับการกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการและการสร้างแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

1.1 กำหนดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่ตั้งใจไว้ของกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น ภายใต้บริบทของท้องถิ่น

1.2 กำหนดคำถามที่นำไปสู่การประเมินความต้องการที่จะตอบสนอง (ถ้าการประเมินความต้องการจำเป็นไม่ใช่ส่วนหนึ่งของโครงการใหญ่ ที่ได้ระบุคำถามหรือความกังวลหลักแล้ว)

1.3 กำหนดสิ่งที่จะทำ ระยะเวลา และความรับผิดชอบสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

1.4 ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง วางแผนการมีส่วนร่วมและเชิญให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในกระบวนการวางแผน

1.5 อธิบายเนื้อหา สิ่งที่ต้องการจะประเมิน ขั้นตอน วิธีการในการประเมิน เพื่อให้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่นำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

2. การเก็บรวบรวมและจัดเรียงข้อมูล องค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการประเมินความต้องการใด ๆ ก็คือข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ แต่ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้บางครั้งไม่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเสมอไป บ่อยครั้งที่ต้องจัดเรียงข้อมูลให้อ่านง่ายและมีประโยชน์สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะมีส่วนร่วมในการแปลความหมายของข้อมูล เพื่อหาข้อสรุปและระบุความต้องการในการปรับปรุงโดยข้อมูลจะถูกรวบรวมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ

3. การแปลข้อมูล ในขั้นตอนนี้ ผู้ที่ศึกษาจะตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างข้อมูลที่มีความหมายโดยร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลาย ๆ คน เพื่อให้แน่ใจว่าความต้องการที่ระบุได้รับการแปลความหมายภายในบริบทของท้องถิ่น และรวมไปถึงการร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าร่วมในการรวบรวมข้อมูลและรับผิดชอบในการดำเนินการขั้นตอนต่อไป ซึ่งผลจากการประเมินความต้องการช่วยให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลที่ได้มาจะตรงกับสภาพที่เป็นจริงสำหรับการนำไปใช้ในท้องถิ่น การดำเนินการในอนาคต เพื่อสนับสนุนกระบวนการนี้ ข้อมูลควรจัดระเบียบและนำเสนอในรูปแบบที่แยกย่อยได้ เพื่อให้ง่ายต่อการตรวจสอบ การแปลความหมายของข้อมูลช่วยให้ผู้เข้าร่วมกำหนดเป้าหมายความต้องการที่แท้จริงได้อย่างชัดเจนภายใต้ข้อมูลที่ได้มา

4. การกำหนดลำดับความสำคัญ ในระหว่างการประเมินความต้องการจำเป็นมีแนวโน้มว่าจะมีความต้องการหลายประเด็นเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญ คือ ต้องจำกัดรายการความต้องการจำเป็นนี้ให้แคบลงเป็นชุดลำดับ ความสำคัญที่สำคัญสำหรับการดำเนินการ นอกจากนี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานที่เกิดจากการประเมินความต้องการจะต้องมั่นใจว่าลำดับความสำคัญที่ระบุนั้นเป็นของจริงและเฉพาะเจาะจงกับกรอบการประเมินความต้องการและบริบทในท้องถิ่น

5. การเชื่อมต่อกับการนำไปใช้งาน ขั้นตอนสุดท้ายของการประเมินความต้องการจำเป็น คือการใช้ผลลัพธ์ของการประเมินความต้องการและเปลี่ยนผลลัพธ์

เป็นสิ่งที่ดำเนินการได้ ผู้ที่ศึกษาเจาะลึกลงไปในความต้องการที่จัดลำดับความสำคัญ เพื่อทำความเข้าใจสามเหตุที่แท้จริงหรือแบ่งลำดับความสำคัญเพื่อให้สามารถเชื่อมต่อกับเป้าหมายที่เกี่ยวข้องและรวมเข้ากับการปรับปรุงหรือแผนปฏิบัติการ ลำดับความสำคัญที่กำหนดขึ้นผ่านกระบวนการระบุความต้องการและตีความ สาเหตุของการขับเคลื่อน การเลือกกลยุทธ์หรือการแทรกแซงที่เหมาะสม วิธีการดำเนินการและวิธีการปรับปรุงจะได้รับการประเมินและวัดผลไปพร้อมกัน การเชื่อมต่อกับการนำไปใช้งานมีความสำคัญต่อการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น มีความสอดคล้องและใกล้เคียงกันแต่มีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันไป ผู้วิจัยจึงสรุปขั้นตอนได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์มาในระยะที่ 1 2) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2566, หน้า 156) กล่าวว่า การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาเรียงลำดับ ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดและมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อน ภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มีจำกัด การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นที่มีพื้นฐานแนวคิดของการนิยามความต้องการจำเป็นตามโมเดลความแตกต่าง เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมาก ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลแบบการตอบสนองคู่จากมาตรวัดที่แสดงระดับความสำคัญ (I = Importance) ของข้อความนั้นเปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What should be” และมาตรวัดที่แสดงระดับข้อรายการนั้นได้รับการตอบสนองหรือระดับสัมฤทธิ์ผล (D = Degree of Success) ที่เป็นอยู่ในขณะนั้นเปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “What Is” โดยสูตรในการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นแต่ละวิธีมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธี Mean Difference Method (MDF) กำหนดโดยค่าเฉลี่ยของผลต่างของ I และค่าเฉลี่ยของ D บางคนเรียกวิธีนี้ว่า Rank Order of Difference Scores

MDF = I – D

ข้อดีของการใช้วิธีการจัดลำดับความสำคัญตามผลต่างของค่าเฉลี่ย คือ เป็นวิธีที่สามารถวิเคราะห์ได้ง่าย ไม่ต้องใช้สถิติวิเคราะห์ขั้นสูง สามารถวิเคราะห์ด้วยมือ และเป็นที่เข้าใจง่าย

ข้อเสียของวิธีนี้คือ บางครั้งความต้องการจำเป็นหลายข้อมีคะแนนความแตกต่างเท่ากัน ทำให้มีการตีความว่าเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญเท่ากัน โดยมิได้ให้ความสนใจกับระดับสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นว่ามากหรือน้อย

2. วิธี Priority Needs Index (PNI) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดยใช้ค่าสถิติในรูปดัชนีที่สามารถบอกค่าต่ำสุดและสูงสุดได้ Lande et all, (1983) ได้สร้างดัชนีชื่อว่า Priority Needs Index (PNI) ซึ่งดัดแปลงวิธีการจัดเรียงตำแหน่งความต้องการจำเป็นจากความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพจริงที่เป็นอยู่ (Mean Difference) โดยการถ่วงน้ำหนักของผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง I และ D PNI = (I – D) x I

3. วิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดยนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของ (I – D) แล้วหารด้วย D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาสู่สภาพที่ควรจะเป็นของกลุ่ม

$$PNImodified = \frac{\mathrm{I} - \mathrm{D}}{\mathrm{D}}$$

PNI แทน ค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I แทน คะแนนเฉลี่ยตามสภาพที่ควรจะเป็น

D แทน คะแนนเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริง

4. การวิเคราะห์เมทริกซ์ เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่เน้นการเสนอผลการดำเนินงานของหน่วยงานในส่วนที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนา โดยการแบ่งตารางออกเป็น 4 ช่อง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่มุ่งหวัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

(หรือเรียกว่าเกณฑ์ที่ควรจะเป็น) และสภาพที่เกิดขึ้น จุดที่ใช้ในการแบ่งอาจเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนสูง – ต่ำ ที่กำหนดหรือเกณฑ์ที่ผู้ประเมินเห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นจุดตัด

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2565, หน้า 115) กล่าวว่า การจัดลำดับความสำคัญต้องพิจารณาจาก 3 องค์ประกอบหลัก คือ ขนาดของปัญหาความรุนแรงของปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประกอบการตัดสินใจ

องอาจ นัยพัฒน์ (2566, หน้า 178) กล่าวว่า หลักการจัดลำดับความสำคัญโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์พหุระดับ เพื่อลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทต่างกัน และเน้นการใช้ค่าดัชนีเปรียบเทียบในรูปของคะแนนมาตรฐาน

สรุปได้ว่า การจัดลำดับความสำคัญด้วยวิธีการทางสถิติและดัชนีชี้วัดที่เหมาะสม ช่วยให้ผู้นำและนักวางแผนสามารถตัดสินใจเลือกประเด็นการพัฒนาได้อย่างแม่นยำ เป็นวิทยาศาสตร์ และตอบสนองต่อปัญหาที่วิกฤตที่สุดขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ซึ่งมีกระบวนการปฏิบัติงานตามแผนหรือแนวทางที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แล้วนำแนวทางนั้นสู่การทดลองปฏิบัติเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นมีการสรุปและพัฒนางาน พร้อมที่จะเผยแพร่ต่อไป ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และระยะที่ 3 การนำไปทดลองใช้ภาคสนาม เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ และสรุปผลการทดลอง ดังรายละเอียดที่นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเชิงสำรวจ จากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีขอบข่ายครอบคลุมองค์ความรู้เกี่ยวกับกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ การวิจัยและพัฒนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1.1 เนื้อหาในการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย มีดังนี้คือ

1.1.1 ผู้นำและภาวะผู้นำ

1.1.2 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

1.1.3 รูปแบบและการพัฒนาภาวะผู้นำ

1.1.4 การวิจัยและพัฒนา

1.2 นำผลจากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในเบื้องต้นนำไปสู่การหาองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ นำไปสู่การสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อได้องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวชี้วัดภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) โดยสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

1.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก หรือตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 2 คน

1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล และศึกษานิเทศที่มีความรู้ความสามรถด้านการจัดการเรียนรู้และภาวะผู้นำ จำนวน 3 คน

1.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญการพิเศษที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 3 คน

1.4 ครูเชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน

1.5 ครูชำนาญการพิเศษที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว (Unstructured Interview) ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านองค์ประกอบวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

โดยการสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว (Unstructured Interview) กล่าวคือ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามหลักไว้ส่วนหนึ่ง และผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเองสามารถตั้งคำถามขึ้นในระหว่างการดำเนินการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ประเด็นคำถามหลักได้ผ่านการตรวจสอบและเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนการสัมภาษณ์จริงในภาคสนาม ซึ่งมีประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา 5 องค์ประกอบ

2. วิธีการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบของสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

3. นำประเด็นที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

3.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.2 ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อำเภอศรีสงคราม ตำบลศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

3.3 นางคำปิ่น ทีสุกะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อำเภอศรีสงคราม ตำบลศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

3.4 นางสาวรษิกา วัฒนมาลี ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านหนองยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 อำเภอเมืองนครพนม ตำบลคำเตย จังหวัดนครพนม

3.5 นายพงศักดิ์ เอกจักรแก้ว ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อำเภอศรีสงคราม ตำบลศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

3.6 ดร.วัณรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อำเภอบ้านแพง ตำบลไผ่ล้อม จังหวัดนครพนม

3.7 ดร.วิชนีย์ ทศคะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านภูกระแต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อำเภอบ้านแพง ตำบลบ้านแพง จังหวัดนครพนม

3.8 นายพิทักษ์ ไชยแก้ว ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านถ่อนนาเพลิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 อำเภอพิบูลย์รักษ์ ตำบลนาทราย จังหวัดอุดรธานี

3.9 นางภัสรา ฐานวิเศษ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

3.10 นางสาวกัญญาภัค ลุนชัยภา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 อำเภอเมืองอุดรธานี ตำบลหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเชิงสำรวจการวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น มาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบสภาพปฏิบัติและสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการสำรวจเชิงวิจัย ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2568 ครูจำนวนทั้งสิ้น 147,960 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2568 ได้ครูจำนวน 400 คน ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Yamane (1973, p. 1088) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มหลายขั้นตอน (Multiple – stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 47) โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวน 399 คน เพื่อป้องกันปัญหาการสูญหายของข้อมูลหรือแบบสอบถามไม่ครบถ้วน รวมทั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และเพียงพอต่อการวิเคราะห์ทางสถิติผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนทั้งสิ้น 423 คน

2. ใช้จังหวัดเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 ของจังหวัดที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีทั้งหมด 20 จังหวัด ดังนั้นจะได้จำนวน 10 จังหวัด

3. ใช้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากใช้เกณฑ์ร้อยละ 40 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ตั้งอยู่ใน 10 จังหวัด ซึ่งมีทั้งหมด 35 เขต ดังนั้นจะได้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 14 เขต

4. ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากใช้เกณฑ์ร้อยละ 10 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 14 เขต ซึ่งได้โรงเรียนทั้งหมด 275 โรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. จำนวนกลุ่มตัวอย่างครู โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนในข้อ 4 ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 423 คน รายละเอียดดังตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ได้จากการสุ่มจำแนกตามจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน

จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนประชากร		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
		จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
กาฬสินธุ์	1	171	1,775	20	31
	2	168	1,892		
	3	199	2,268	20	30
ขอนแก่น	1	156	1,974	19	30
	2	208	2,147		
	3	177	1,847	20	30
	4	175	1,952		
	5	260	2,915		
ชัยภูมิ	1	226	2,776		
	2	262	2,630		
	3	190	2,239		
นครพนม	1	249	2,756	20	31
	2	181	2,262		
นครราชสีมา	1	143	2,497		
	2	175	2,143		
	3	186	2,546		
	4	180	2,360		
	5	213	2,658		
	6	181	1,916		
	7	225	3,082		

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 9 (ต่อ)

จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนประชากร		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
		จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
มหาสารคาม	1	197	1,890		
	2	221	2,255		
	3	145	1,560		
บึงกาฬ	1	212	2,926		
บุรีรัมย์	1	202	2,642		
	2	229	3,217	20	30
	3	215	3,217		
	4	193	2,420		
มุกดาหาร	1	246	2,888	19	30
ยโสธร	1	187	1,844		
	2	187	1,974	20	30
ร้อยเอ็ด	1	230	2,561		
	2	334	3,751		
	3	215	2,363		
เลย	1	145	1,658		
	2	157	1,715	20	30
	3	108	846	19	30
ศรีสะเกษ	1	258	3,179		
	2	181	2,099		
	3	198	2,599		
	4	210	2,957		

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตาราง 9 (ต่อ)

จังหวัด	เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนประชากร		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
		จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
สกลนคร	1	175	2,702		
	2	258	2,983	20	31
	3	182	2,514	20	30
สุรินทร์	1	292	4,175		
	2	218	2,581		
	3	233	3,614		
หนองคาย	1	159	1,709		
	2	106	1,250	19	30
หนองบัวลำภู	1	203	2,214		
	2	105	1,430	19	30
อำนาจเจริญ	1	252	2,786		
อุดรธานี	1	219	2,972		
	2	195	2,341		
	3	203	2,611		
	4	144	1,705		
อุบลราชธานี	1	241	2,788		
	2	217	2,506		
	3	209	2,742		
	4	144	1,575		
	5	254	3,566		
รวมประชากรทั้งสิ้น	60	12,204	147,960		
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น				275	423

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ได้แก่ ครูสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สมัครใจและเต็มใจเข้าร่วมการพัฒนา รวมจำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านองค์ประกอบวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติหรือแสดงออกอยู่ในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

2.2.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

2.2.1.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครู ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น วิธีการพัฒนา รูปแบบการพัฒนา

ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
เพื่อสร้างเป็นข้อคำถาม

2.2.1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

2.2.1.3 ปรุบปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2.1.4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา การใช้ถ้อยคำ ผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index) เป็นรายข้อแล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC Index ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 มาใช้ โดยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน ประกอบด้วย อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอกหรือตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 4 คน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน ครูเชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับ ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน ประกอบด้วย

1) รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2) รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3) ดร.สะท้าน วารี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อำเภอเมืองสกลนคร ตำบลธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร

4) ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อำเภอศรีสงคราม ตำบลศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

5) ดร.พลชัย ชุมปัญญา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อำเภอสว่างแดนดิน ตำบลสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

6) นางกฤติยา โพธิ์เสนา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 อำเภอเมืองนครพนม ตำบลหนองแสง จังหวัดนครพนม

7) ดร.เมธี นาอุดม ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 อำเภอเมืองนครพนม ตำบลหนองแสง จังหวัดนครพนม

8) นายประจักษ์ ทามี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโพธิ์ไทรทองวิทยา อำเภอบ้านแพง ตำบลไผ่ล้อม จังหวัดนครพนม

9) นางภัสรา ฐานวิเศษ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

10) นางสาวพิศมัย ขวาไชยวี ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

2.2.1.5 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งและนำไปใช้เก็บรวบรวมในการทดลองใช้กับครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือก คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1.6 นำแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายเป็นรายข้อ และนำข้อคำถามที่มีอำนาจ

ค่าจำแนกเข้าเกณฑ์คือ อยู่ระหว่าง 0.47 – 0.89 แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 100) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

2.2.1.7 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นรายงานต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1.8 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 423 คน

2.2.1.9 เก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืน จำนวน 423 ฉบับ พร้อมนำไปจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูล แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบประเมินภาวะผู้นำภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น การสัมภาษณ์การประเมินแบบสอบถามและการสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงผู้เชี่ยวชาญ

1.2 นัดหมายเวลาในการเข้าพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการสัมภาษณ์

1.3 ส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมแบบสอบถามและแบบประเมินเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ ก่อนวันนัดหมายสัมภาษณ์อย่างน้อย 1 สัปดาห์

1.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมายและทำการจดบันทึกรายละเอียดของการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งบันทึกภาพและบันทึกเสียง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามในขั้นตอนต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.5 รับแบบประเมินกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

2. การประเมินแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติและสภาพปัญหาในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญ

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้เชี่ยวชาญ

2.2 นัดหมายเวลาในการเข้าพบผู้เชี่ยวชาญ

2.3 ส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมแบบสอบถามและแบบประเมินเครื่องมือ ก่อนวันนัดหมายอย่างน้อย 1 สัปดาห์

2.4 ผู้วิจัยดำเนินการพบผู้เชี่ยวชาญตามวันเวลาที่นัดหมาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและสอบถามผู้เชี่ยวชาญในบางประเด็นที่เกี่ยวข้อง พร้อมรับแบบประเมินกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

3. การใช้แบบสอบถามการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการขอความร่วมมือ ในการวิจัยจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเก็บข้อมูลออนไลน์ โดยใช้Application Google Form ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด ที่ได้รับกลับคืนมา แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

2.2.4.1 สถิติเบื้องต้น คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2.4.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) จากดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยใช้สูตรดังนี้

$$\mathrm{IOC} = \frac{\sum \mathrm{R}}{\mathrm{N}}$$

เมื่อ IOC แทน ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา)

ΣR แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่แสดงความคิดเห็น

2.2.5 การกำหนดค่าคะแนนและการแปลผล มีดังนี้

2.2.5.1 การกำหนดคะแนน ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดค่าคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 121) มีดังนี้

ระดับการปฏิบัติมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน
ระดับการปฏิบัติมาก ให้คะแนน 4 คะแนน
ระดับการปฏิบัติปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน
ระดับการปฏิบัติน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน
ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

2.2.5.2 เครื่องมือวัด เป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายความว่า ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
3.51 – 4.50 หมายความว่า ระดับการปฏิบัติมาก
2.51 – 3.50 หมายความว่า ระดับการปฏิบัติปานกลาง
1.51 – 2.50 หมายความว่า ระดับการปฏิบัติน้อย
1.00 – 1.50 หมายความว่า ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

2.3 แบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.3.1 แบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบประเมินที่ใช้เพื่อประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

2.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3.3 การกำหนดค่าคะแนนและการแปลผล มีดังนี้

2.3.3.1 การกำหนดคะแนน ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดค่าคะแนนที่ได้จากการตอบแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

ระดับการปฏิบัติมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน
ระดับการปฏิบัติมาก ให้คะแนน 4 คะแนน
ระดับการปฏิบัติปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน
ระดับการปฏิบัติน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน
ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

2.3.3.2 เครื่องมือวัด เป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายความว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายความว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายความว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายความว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายความว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการตัดสิน

เกณฑ์ในการตัดสิน คือ มีค่าเฉลี่ย (Mean) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ไม่เกิน 1.00 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสม

2.4 การหาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ใช้สูตรดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 37)

$$\mathrm{PNI_{Modified}} = (\mathrm{I} - \mathrm{D})/\mathrm{D}$$

$\mathrm{PNI_{Modified}}$ คือ ค่าความต้องการจำเป็น

I คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพความเป็นจริง

D คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

2.5 การหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ใช้สูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 78) เกณฑ์ที่น่าพึงพอใจ คือ ตั้งแต่ร้อยละ 25 ขึ้นไป

$$\text{ร้อยละความก้าวหน้า} = \frac{\bar{X}_2 - \bar{X}_1}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของครูก่อนการพัฒนา

เมื่อ $\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของครูหลังการพัฒนา

ในระยะนี้ ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และทำให้ทราบระดับการปฏิบัติการใช้ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในแต่ละองค์ประกอบเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระยะ 2 ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 การร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการร่างและพัฒนารูปแบบนั้น ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น มาเป็นกรอบแนวทางในการร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา หลังจากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ตรวจสอบร่างรูปแบบและขอรับความคิดเห็นเพิ่มเติมในการสร้างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบ ดังนี้

1. นำประเด็นที่ได้จากข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์มาสรุปประเด็นหลังจากนั้นดำเนินการสร้างรูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. กำหนดกรอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และชุดการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 5 ด้าน พร้อมทั้งคู่มือการใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโดยมีการจัดเรียงลำดับของเอกสารประกอบการพัฒนาเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรมการพัฒนา

3. จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 5 ด้าน

3.1 คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 เล่ม

3.2 เอกสารประกอบการพัฒนาตามองค์ประกอบ รวม 5 เล่ม

4. ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบ เนื้อหาของเอกสารประกอบการพัฒนา โดยผู้เชี่ยวชาญ 10 คน ตรวจสอบรูปแบบและขอรับความคิดเห็นเพิ่มเติม การเลือกผู้เชี่ยวชาญนั้นเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การเลือกดังนี้

4.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอกหรือตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 2 คน

4.2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน

4.3 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน

4.4 ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน

4.5 ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 2 คน

4.6 รองผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน

4.7 ครูเชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน

4.8 ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จำนวน 1 คน

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจรูปแบบการพัฒนา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

4. นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

5. ดร.เมธี นาอุดม ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 อำเภอเมืองนครพนม ตำบลหนองแสง จังหวัดนครพนม

6. ดร.สุชาติ เสนาสี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

7. ดร.วัณรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 อำเภอบ้านแพง ตำบลไผ่ล้อม จังหวัดนครพนม

8. ดร.พนิดา ยาทองไชย รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

9. ดร.มัตติกา ผาสี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

10. นางศศิธร กิตติศรีวรพันธ์ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ในระยะนี้จะได้ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำไปทดลองใช้และสรุปผลการทดลองใช้ในระยะ 3 ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังจากที่ได้ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายในการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเหตุผลดังนี้ 1) ผู้บริหารดังกล่าวสนับสนุนและ ส่งเสริมให้คณะครูเข้าร่วมการพัฒนา 2) คณะครูในโรงเรียนดังกล่าวมีความพร้อมและ ความตั้งใจในการพัฒนาตนเอง

สำหรับกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูโรงเรียนประถมศึกษา ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยรายละเอียดของกิจกรรมตามระยะต่าง ๆ 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาเอกสารประกอบ เป็นการศึกษาเอกสารก่อนการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ

ระยะที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามเอกสารประกอบการพัฒนา จำนวน 5 ชุด มีกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2. สำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาตอบแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครู

ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 ด้าน ก่อนการอบรม

3. ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้เวลา 2 วัน

ระยะที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา ตามเอกสารประกอบการพัฒนา จำนวน 5 ชุด มีกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ

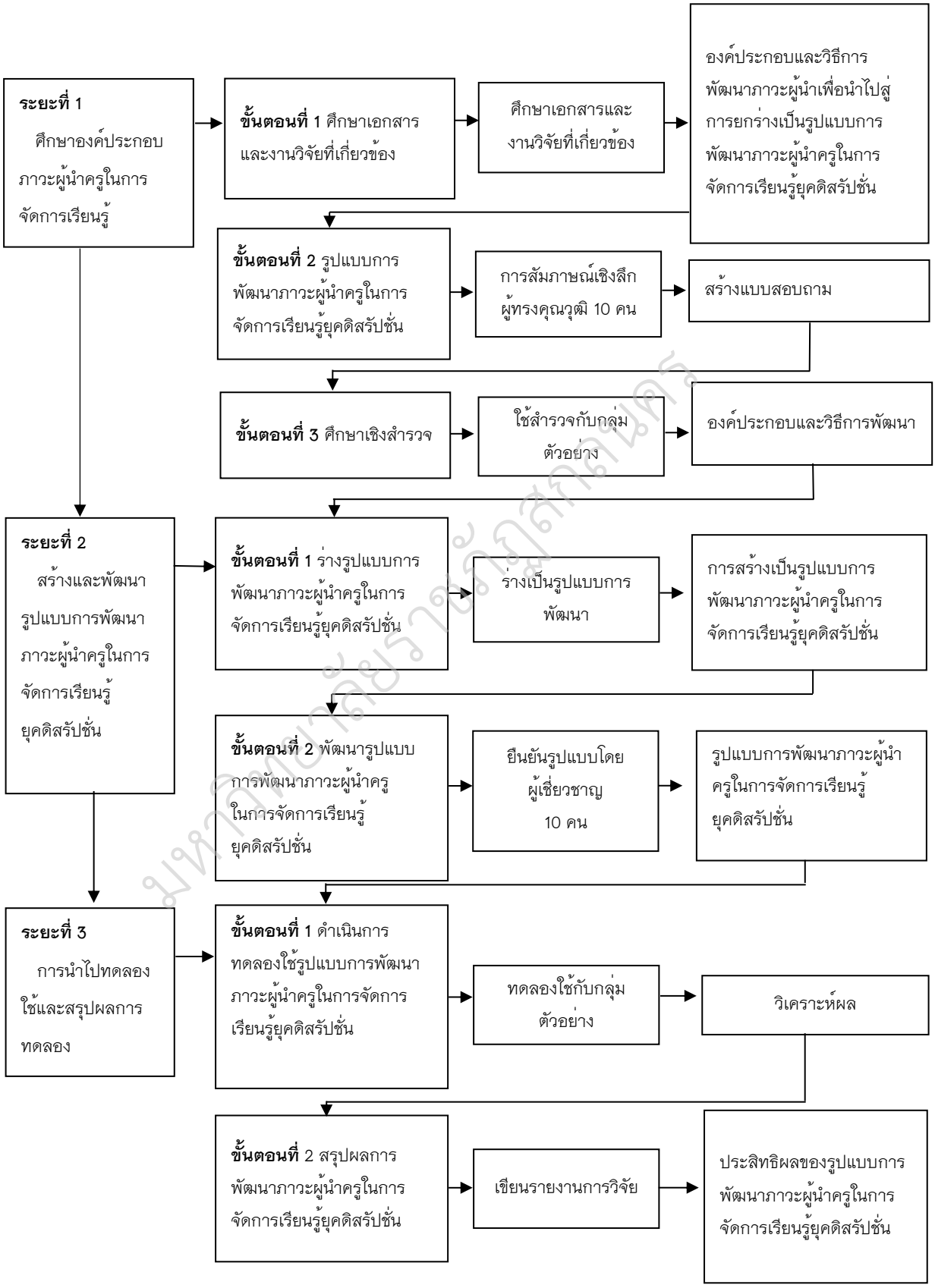
2. สำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาตอบแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 ด้าน ก่อนการอบรม

3. ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้เวลา 2 วัน

ระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริง เป็นกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา ใช้เวลา 8 วัน วันละ 5 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง

ระยะที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา ใช้เวลา 14 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 2 สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาสรุปเขียนรายงานการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือฉบับสมบูรณ์ การดำเนินการวิจัยทั้ง 3 ระยะ และแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบ และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบ และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 57 ตัวชี้วัด ดังตาราง 10

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 10 องค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา	
องค์ประกอบ	**ตัวชี้วัด**
1. การพัฒนาตนเอง	1. เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 2. มุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้ 3. สร้างเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ 4. มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 5. มีความสามารถในการแก้ปัญหา 6. มีความมุ่งมั่นอดทน สู่เป้าหมายที่กำหนด 7. มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ 8. สร้างแรงจูงใจภายในร่วมกัน 9. ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู 10. การสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อนครูให้สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ 11. สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาตนเอง
2. การสร้างนวัตกรรม	1. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน 2. ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 3. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง 4. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education 5. จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลาย 6. จัดการเรียนรู้ได้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน 7. จัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ 8. จัดการเรียนรู้แบบ E – Learning 9. จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรมและนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างนวัตกรรม
3. การพัฒนาหลักสูตร	1. สร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น 2. เป็นผู้ที่มีความรู้ดีและมีสติปัญญาที่ดี ทันต่อการพัฒนาที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ 3. มีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การวัดประเมินผลการเรียนการสอน 4. มีความสามารถในการวิเคราะห์ เน้นวิธีการหลักการที่เกี่ยวกับการเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 10 (ต่อ)

ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา	
องค์ประกอบ	**ตัวชี้วัด**
3. การพัฒนาหลักสูตร	การสอน 5. นำความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน 6. ติดตามความก้าวหน้าของวิชาการอยู่เสมอและต่อเนื่อง 7. ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร 8. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ 9. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยความต้องการของผู้เรียน และชุมชน 10. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน
4. การจัดการเรียนรู้	1. กำหนดเป้าหมายและการออกแบบกิจกรรมควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยี 2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้ 3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ 4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้โปรแกรมผังมโนทัศน์ (Concept Mapping Tools) เพื่อรวบยอดความคิดของผู้เรียน 5. เลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้เรียน 6. ใช้โปรแกรมสนทนาในการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นกับผู้เรียน 7. วางแผนการจัดทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ 8. ใช้เทคโนโลยีในการคำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผล 9. ใช้เทคโนโลยีจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา 10. มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการสอนแต่ละครั้ง 11. มีการจัดการเรียนรู้แบบเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา 12. สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 10 (ต่อ)

ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา	
องค์ประกอบ	**ตัวชี้วัด**
	13. มีการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ 14. มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง
5. การใช้เทคโนโลยี	1. ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้ 2. ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้ 3. ใช้ระบบที่คั่นหนังสือสำหรับการรวบรวมและเรียกข้อมูลบนเว็บไซต์ที่ต้องการดูซ้ำ ๆ เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงได้ 4. สังเคราะห์ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้ 5. ดาวน์โหลดและเก็บรวบรวมข้อมูลเว็บไซต์ PDF ไฟล์เสียง ไฟล์วีดีโอ และกราฟิกเพื่อระบุข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้ 6. ใช้การค้นหาจากฐานข้อมูลเฉพาะทาง เช่น หนังสือพิมพ์รัฐบาล วิทยาศาสตร์ ฐานข้อมูลออนไลน์ได้ 7. รู้จักวิธีการใช้สารระบบเนื้อหา (Subject Directory) และเครื่องมือการสืบค้น (Search Engine) หรือสารระบบเนื้อหาเฉพาะทางเพื่อความสำเร็จในการค้นหาข้อมูลได้ 8. ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์มากกว่า 1 ฐานข้อมูล เพื่อค้นหาข้อมูลได้ 9. ใช้ระบบและเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล (Bookmarks / Endnote) จากหลายแหล่งที่รวบรวมไว้ได้ 10. ใช้เครื่องมือการสื่อสารและโทรคมนาคม รวมทั้งเครือข่ายทางสังคม (Social Media) ในการส่งข้อความ หรือข้อมูลอื่นร่วมกันเพื่อรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ และตอบกลับ (Feedback) ได้ 11. ใช้เครื่องมือออกแบบ Infographic เพื่อนำเสนอข้อมูลให้เข้าใจง่ายและดึงดูดความสนใจได้ 12. สามารถชักจูงและสนับสนุนเพื่อนครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน 13. สามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากตาราง 10 องค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 57 ตัวบ่งชี้

วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้วิธีการพัฒนา 4 วิธี ดังนี้ 1) การศึกษาเอกสารประกอบ 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 3) การฝึกปฏิบัติจริง และ 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนวิชาชีพ (PLC)

2. ผลการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และข้อคิดอื่น ๆ สามารถสรุปประเด็นได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน เห็นด้วยกับองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ และมีข้อเสนอแนะให้ปรับแก้ไขภาษาและเพิ่มเติมองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยนำเสนอรายละเอียดของการสัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

“...องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทการศึกษาในยุคดิสรัปชั่น โดยเฉพาะการพัฒนาตนเองของครูซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของภาวะผู้นำ ส่วนการจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นการสร้างทักษะคิดวิเคราะห์ ขณะที่การพัฒนาหลักสูตรต้องยืดหยุ่นตามบริบทท้องถิ่น การสร้างนวัตกรรมเป็นกลไกขับเคลื่อนคุณภาพ และการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

(ธวัธชัย ไพไหล, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2568)

"...รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อการยกระดับคุณภาพครูในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเน้นว่าการพัฒนาตนเองต้องดำเนินควบคู่กับการสะท้อนผลการปฏิบัติงานจริง การจัดการเรียนรู้ควรใช้กระบวนการ Active Learning การพัฒนาหลักสูตรควรเชื่อมโยงสมรรถนะผู้เรียน การสร้างนวัตกรรมต้องตอบโจทย์ปัญหาในโรงเรียน และการใช้เทคโนโลยีควรคำนึงถึงความพร้อมของทรัพยากร..."

(อมรรัตน์ เชิงหอม, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2568)

"...องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความเป็นระบบและเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน โดยชี้ว่าการพัฒนาตนเองเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้ต้องออกแบบกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติ การพัฒนาหลักสูตรควรส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การสร้างนวัตกรรมควรเกิดจากการวิจัยในชั้นเรียน และการใช้เทคโนโลยีต้องมุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงความรู้..."

(คำปิ่น ทีสุกะ, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2568)

"...องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นว่าการพัฒนาตนเองของครูควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นผลลัพธ์เชิงสมรรถนะ การพัฒนาหลักสูตรควรสอดคล้องกับบริบทชุมชน การสร้างนวัตกรรมช่วยลดช่องว่างทางการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีควรใช้เพื่อการประเมินผลและติดตามพัฒนาการผู้เรียน..."

(พงศักดิ์ เอกจักรแก้ว, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2568)

"...รูปแบบดังกล่าวตอบสนองความเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัลได้ดี การพัฒนาตนเองควรปลูกฝังทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ต้องสร้างแรงจูงใจและความหมายแก่ผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรควรบูรณาการข้ามกลุ่มสาระ การสร้างนวัตกรรมควรมีการทดลองและประเมินผล และการใช้เทคโนโลยีควรสนับสนุนการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา..."

(วันรัฐ สอนสิทธิ์, สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2568)

"...องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความสอดคล้องกับบริบทโรงเรียนประถมศึกษาในภูมิภาค โดยการพัฒนาตนเองควรเน้นการสะท้อนคิด การจัดการเรียนรู้ควรใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ การพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงความต้องการของ

ผู้เรียน การสร้างนวัตกรรมควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการใช้เทคโนโลยีควรช่วยลดข้อจำกัดด้านระยะทาง...”

(ภัสรา ฐานวิเศษ, สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2568)

“...รูปแบบดังกล่าวสะท้อนบทบาทครูในฐานะผู้นำทางวิชาการได้อย่างเหมาะสม การพัฒนาตนเองควรเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบ การสร้างนวัตกรรมต้องคำนึงถึงความยั่งยืน และการใช้เทคโนโลยีควรมีการกำกับดูแลด้านจริยธรรม...”

(วรษิกา วัฒนมาลี, สัมภาษณ์, 24 มิถุนายน 2568)

“...องค์ประกอบดังกล่าวมีความครอบคลุมทั้งมิติวิชาการและการบริหารจัดการ การพัฒนาตนเองเป็นกลไกสำคัญในการสร้างภาวะผู้นำ การจัดการเรียนรู้ควรใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ การพัฒนาหลักสูตรต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ การสร้างนวัตกรรมควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และการใช้เทคโนโลยีควรเน้นการเรียนรู้แบบผสมผสาน...”

(พิทักษ์ ไชยแก้ว, สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2568)

“...องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความครบถ้วนและเหมาะสมต่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูในยุคดิสรัปชั่น โดยการพัฒนาตนเองเป็นฐานสำคัญของการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมทักษะชีวิตและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาหลักสูตรควรมีการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ การสร้างนวัตกรรมต้องสร้างคุณค่าเพิ่มต่อการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีควรเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน...”

(กัญญาภัค ลุนชัยภา, สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2568)

“...องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยเฉพาะการพัฒนาตนเองผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ควรเน้นการแก้ปัญหาเป็นฐาน การพัฒนาหลักสูตรต้องยืดหยุ่นตามความแตกต่าง

ของผู้เรียน การสร้างนวัตกรรมควรสนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยีควรเน้นความปลอดภัยทางดิจิทัล...”

(วิชนีย์ ทศศะ, สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2568)

3. ศึกษาเชิงสำรวจ

จากการศึกษาสำรวจภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม รายละเอียดดังตาราง 11

ตาราง 11 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	224	53.00
หญิง	199	47.00
รวม	**423**	**100.00**
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	213	50.40
ตั้งแต่ 30 – 39 ปี	151	35.70
ตั้งแต่ 40 – 49 ปี	38	9.00
มากกว่า 50 ขึ้นไป	21	5.00
รวม	**423**	**100.00**
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	218	51.50
ปริญญาโท	187	44.20
ปริญญาเอก	18	4.30
รวม	**423**	**100.00**

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นที่สอน		
ปฐมวัย (อ.1 – อ.3)	51	12.10
ประถมศึกษา (ป.1 – ป.6)	309	73.00
มัธยมศึกษา (สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส)	63	14.90
รวม	**423**	**100.00**
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	268	63.40
ตั้งแต่ 11 – 20 ปี	111	26.20
ตั้งแต่ 21 – 30 ปี	30	7.10
ตั้งแต่ 31 ปี ขึ้นไป	14	3.30
รวม	**423**	**100.00**
ขนาดโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	129	30.50
ขนาดกลาง	144	34.00
ขนาดใหญ่	135	31.90
ขนาดใหญ่พิเศษ	15	3.50
รวม	**423**	**100.00**

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อแยกตามเพศ พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 เพศหญิง จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 แยกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 213 คิดเป็นร้อยละ 50.40 แยกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 218 คิดเป็นร้อยละ 51.50 แตกตามระดับชั้นที่สอน พบว่า ส่วนใหญ่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1 – ป.6) จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 แตกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 63.40 แยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่สังกัดในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 144 คิดเป็นร้อยละ 34.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.2 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริงขององค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	การพัฒนาตนเอง	3.80	0.62	มาก
2	การสร้างนวัตกรรม	3.71	0.61	มาก
3	การพัฒนาหลักสูตร	3.76	0.63	มาก
4	การจัดการเรียนรู้	3.77	0.62	มาก
5	การใช้เทคโนโลยี	3.78	0.66	มาก
รวม		**3.77**	**0.57**	**มาก**

จากตาราง 12 พบว่า ภาพที่เป็นอยู่จริงของระดับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การพัฒนาตนเอง ($\overline{X}$ = 3.80) รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยี ($\overline{X}$ = 3.78) การจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.77) การพัฒนาหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.76) และการสร้างนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 3.71) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นขององค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	การพัฒนาตนเอง	4.29	0.55	มาก
2	การสร้างนวัตกรรม	4.26	0.58	มาก
3	การพัฒนาหลักสูตร	4.28	0.59	มาก
4	การจัดการเรียนรู้	4.22	0.60	มาก
5	การใช้เทคโนโลยี	4.22	0.61	มาก
รวม		**4.25**	**0.53**	**มาก**

จากตาราง 13 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของระดับภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.25) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนาตนเอง ($\overline{X}$ = 4.29) รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร ($\overline{X}$ = 4.28) การสร้างนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 4.26) การจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.22) และการใช้เทคโนโลยี ($\overline{X}$ = 4.22) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 14 การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่จริง	สภาพที่ควรจะเป็น	PNI
1	การพัฒนาตนเอง	3.80	4.29	0.12
2	การสร้างนวัตกรรม	3.71	4.26	0.13
3	การพัฒนาหลักสูตร	3.76	4.28	0.12
4	การจัดการเรียนรู้	3.77	4.22	0.11
5	การใช้เทคโนโลยี	3.78	4.22	0.10
รวม		3.77	4.25	0.11

จากตาราง 14 พบว่า ค่าความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการสร้างนวัตกรรม (PNI = 0.13) เนื่องจากครูจำเป็นต้องออกแบบและพัฒนานวัตกรรมทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ การสร้างสรรค์และการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคม รองลงมา คือ การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาหลักสูตร (PNI = 0.12) โดยด้านการพัฒนาตนเองมีความสำคัญ เนื่องจากครูต้องเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านความรู้ ทักษะดิจิทัล และสมรรถนะทางวิชาชีพ เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรมีความจำเป็น เพราะหลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่น ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน รวมถึงส่งเสริมทักษะแห่งอนาคตที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การจัดการเรียนรู้ (PNI = 0.11) มีความจำเป็นในการพัฒนา เนื่องจากครูต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนจากการถ่ายทอดความรู้แบบเดิมไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการลงมือปฏิบัติ การคิดแก้ปัญหาและการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ส่วนด้านการใช้เทคโนโลยี (PNI = 0.10) แม้มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด แต่ยังคงมีความสำคัญ เนื่องจากเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การสื่อสาร และการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และตอบสนองต่อการศึกษาในยุคดิจิทัล ได้อย่างเหมาะสม

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง

ที่	องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง	3.78	0.77	มาก
2	มุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้	3.83	0.81	มาก
3	สร้างเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์	3.82	0.81	มาก
4	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	3.67	0.87	มาก
5	มีความสามารถในการแก้ปัญหา	3.77	0.86	มาก
6	มีความมุ่งมั่นอดทน สู่เป้าหมายที่กำหนด	3.92	0.82	มาก
7	มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ	3.70	0.83	มาก
8	สร้างแรงจูงใจภายในร่วมกัน	3.79	0.84	มาก
9	ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู	3.82	0.86	มาก
10	การสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อนครูให้สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ	3.79	0.86	มาก
11	สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาตนเอง	3.88	0.84	มาก
รวม		3.80	0.62	มาก

จากตาราง 15 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีความมุ่งมั่นอดทน สู่เป้าหมายที่กำหนด ($\overline{X}$ = 3.92) รองลงมาคือ สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาตนเอง ($\overline{X}$ = 3.88) และมุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้ ($\overline{X}$ = 3.83) ตามลำดับ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง

ที่	องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง	4.26	0.77	มาก
2	มุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้	4.30	0.77	มาก
3	สร้างเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์	4.35	0.77	มาก
4	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	4.29	0.77	มาก
5	มีความสามารถในการแก้ปัญหา	4.27	0.80	มาก
6	มีความมุ่งมั่นอดทน สู่เป้าหมายที่กำหนด	4.33	0.76	มาก
7	มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ	4.17	0.82	มาก
8	สร้างแรงจูงใจภายในร่วมกัน	4.31	0.78	มาก
9	ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู	4.31	0.79	มาก
10	การสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อนครูให้สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ	4.28	0.83	มาก
11	สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาตนเอง	4.35	0.77	มาก
รวม		4.29	0.55	มาก

จากตาราง 16 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือสร้างเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์ และสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน คือ ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ มีความมุ่งมั่นอดทน สู่เป้าหมายที่กำหนด ($\overline{X}$ = 4.33) และสร้างแรงจูงใจภายในร่วมกัน ($\overline{X}$ = 4.31) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม

ที่	องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน	3.77	0.79	มาก
2	ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้	3.78	0.77	มาก
3	จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง	3.78	0.87	มาก
4	จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education	3.67	0.81	มาก
5	จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลาย	3.74	0.82	มาก
6	จัดการเรียนรู้ได้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน	3.63	0.89	มาก
7	จัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์	3.74	0.80	มาก
8	จัดการเรียนรู้แบบ E – Learning	3.66	0.87	มาก
9	จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรมและนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างนวัตกรรม	3.64	0.85	มาก
รวม		3.71	0.61	มาก

จากตาราง 17 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง ($\overline{X}$ = 3.78) รองลงมาคือ ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.78) และออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 3.77) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม

ที่	องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน	4.29	0.76	มาก
2	ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้	4.29	0.78	มาก
3	จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง	4.30	0.78	มาก
4	จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education	4.21	0.85	มาก
5	จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลาย	4.27	0.80	มาก
6	จัดการเรียนรู้ได้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน	4.23	0.81	มาก
7	จัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์	4.27	0.80	มาก
8	จัดการเรียนรู้แบบ E – Learning	4.21	0.79	มาก
9	จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรมและนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างนวัตกรรม	4.25	0.83	มาก
รวม		4.26	0.58	มาก

จากตาราง 18 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง ($\overline{X}$ = 4.30) รองลงมาคือ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.29) และออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.29) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร

ที่	องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
1	สร้าง / พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น	3.74	0.83	มาก
2	เป็นผู้ที่มีความรู้ดีและมีสติปัญญาที่ดีทันต่อการพัฒนาที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ	3.77	0.80	มาก
3	มีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การวัดประเมินผลการเรียนการสอน	3.75	0.81	มาก
4	มีความสามารถในการวิเคราะห์ เน้นวิธีการหลักการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน	3.78	0.79	มาก
5	นำความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน	3.75	0.82	มาก
6	ติดตามความก้าวหน้าของวิชาการอยู่เสมอและต่อเนื่อง	3.74	0.86	มาก
7	ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	3.75	0.83	มาก
8	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้	3.74	0.86	มาก
9	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยความต้องการของผู้เรียน และชุมชน	3.76	0.85	มาก
10	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน	3.78	0.84	มาก
รวม		3.76	0.63	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 19 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีความสามารถในการวิเคราะห์เน้นวิธีการหลักการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 3.78) รองลงมาคือ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ($\overline{X}$ = 3.78) และเป็นผู้ที่มีความรู้ดีและมีสติปัญญาที่ดี ทันต่อการพัฒนาที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ ($\overline{X}$ = 3.77) ตามลำดับ

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นองค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร

ที่	องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	สร้าง / พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น	4.31	0.77	มาก
2	เป็นผู้ที่มีความรู้ดีและมีสติปัญญาที่ดี ทันต่อการพัฒนาที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ	4.30	0.79	มาก
3	มีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การวัดประเมินผลการเรียนการสอน	4.24	0.81	มาก
4	มีความสามารถในการวิเคราะห์ เน้นวิธีการหลักการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน	4.27	0.83	มาก
5	นำความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน	4.26	0.82	มาก
6	ติดตามความก้าวหน้าของวิชาการอยู่เสมอและต่อเนื่อง	4.27	0.78	มาก
7	ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	4.24	0.80	มาก
8	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้	4.30	0.78	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 20 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
9	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยความต้องการของผู้เรียน และชุมชน	4.29	0.79	มาก
10	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน	4.33	0.80	มาก
รวม		4.28	0.59	มาก

จากตาราง 20 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ($\overline{X}$ = 4.33) รองลงมา คือ สร้าง / พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น ($\overline{X}$ = 4.31) และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.30) ตามลำดับ

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้

ที่	องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	กำหนดเป้าหมายและการออกแบบกิจกรรมควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยี	3.72	0.84	มาก
2	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้	3.72	0.84	มาก
3	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ	3.74	0.83	มาก
4	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้โปรแกรมผังมโนทัศน์ (Concept Mapping Tools) เพื่อรวบยอดความคิดของผู้เรียน	3.68	0.86	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
5	เลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้เรียน	3.77	0.84	มาก
6	ใช้โปรแกรมสนทนาในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นกับผู้เรียน	3.67	0.90	มาก
7	วางแผนการจัดทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	3.76	0.85	มาก
8	ใช้เทคโนโลยีในการคำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผล	3.78	0.85	มาก
9	ใช้เทคโนโลยีจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา	3.81	0.83	มาก
10	มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการสอนแต่ละครั้ง	3.79	0.86	มาก
11	มีการจัดการเรียนรู้แบบเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา	3.79	0.86	มาก
12	สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง	3.84	0.86	มาก
13	มีการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้	3.86	0.82	มาก
14	มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง	3.82	0.83	มาก
รวม		3.77	0.62	มาก

จากตาราง 21 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 3.86) รองลงมา คือ สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ($\overline{X}$ = 3.84) และมีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ($\overline{X}$ = 3.82) ตามลำดับ

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็นองค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้

ที่	องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	กำหนดเป้าหมายและการออกแบบกิจกรรมควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยี	4.20	0.83	มาก
2	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้	4.23	0.83	มาก
3	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ	4.25	0.82	มาก
4	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้โปรแกรมผังมโนทัศน์ (Concept Mapping Tools) เพื่อรวบยอดความคิดของผู้เรียน	4.23	0.84	มาก
5	เลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้เรียน	4.27	0.84	มาก
6	ใช้โปรแกรมสนทนาในการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นกับผู้เรียน	4.11	0.90	มาก
7	วางแผนการจัดทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.16	0.85	มาก
8	ใช้เทคโนโลยีในการคำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผล	4.22	0.82	มาก
9	ใช้เทคโนโลยีจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา	4.26	0.78	มาก
10	มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการสอนแต่ละครั้ง	4.21	0.81	มาก
11	มีการจัดการเรียนรู้แบบเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา	4.22	0.83	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 22 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ ระดับปฏิบัติการ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
12	สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง	4.26	0.81	มาก
13	มีการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้	4.23	0.82	มาก
14	มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง	4.28	0.79	มาก
รวม		4.22	0.61	มาก

จากตาราง 22 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ($\overline{X}$ = 4.28) รองลงมาคือ เลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.27) และใช้เทคโนโลยีจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา ($\overline{X}$ = 4.26) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่เป็นอยู่จริง องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี

ที่	องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้	3.78	0.90	มาก
2	ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้	3.83	0.86	มาก
3	ใช้ระบบที่คั่นหนังสือสำหรับการรวบรวมและเรียกข้อมูลบนเว็บไซต์ที่ต้องการดูซ้ำ ๆ เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงได้	3.78	0.84	มาก
4	สังเคราะห์ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้	3.80	0.86	มาก
5	ดาวน์โหลดและเก็บรวบรวมข้อมูลเว็บไซต์ PDF ไฟล์เสียง ไฟล์วีดีโอ และกราฟิกเพื่อระบุข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้	3.81	0.87	มาก
6	ใช้การค้นหาจากฐานข้อมูลเฉพาะทาง เช่น หนังสือพิมพ์รัฐบาล วิทยาศาสตร์ ฐานข้อมูลออนไลน์ได้	3.81	0.85	มาก
7	รู้จักวิธีการใช้สารระบบเนื้อหา (Subject Directory) และเครื่องมือการสืบค้น (Search Engine) หรือสารระบบเนื้อหาเฉพาะทาง เพื่อความสำเร็จในการค้นหาข้อมูล	3.70	0.89	มาก
8	ได้ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์มากกว่า 1 ฐานข้อมูล เพื่อค้นหาข้อมูลได้	3.81	0.88	มาก
9	ใช้ระบบและเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล (Bookmarks/Endnote) จากหลายแหล่งที่รวบรวมไว้ได้	3.73	0.88	มาก
10	ใช้เครื่องมือการสื่อสารและโทรคมนาคม รวมทั้งเครือข่ายทางสังคม (Social Media) ในการส่งข้อความหรือข้อมูลอื่นร่วมกันเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและตอบกลับ (Feedback) ได้	3.83	0.83	มาก

ตาราง 23 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
11	ใช้เครื่องมือออกแบบ Infographic เพื่อนำเสนอข้อมูลให้เข้าใจง่ายและดึงดูดความสนใจได้	3.68	0.88	มาก
12	สามารถชักจูงและสนับสนุนเพื่อนครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน	3.78	0.82	มาก
13	สามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน	3.81	0.86	มาก
รวม		3.78	0.66	มาก

จากตาราง 23 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ใช้เครื่องมือการสื่อสารและโทรคมนาคม รวมทั้งเครือข่ายทางสังคม (Social Media) ในการส่งข้อความ หรือข้อมูลอื่นร่วมกันเพื่อรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ และตอบกลับ (Feedback) ได้ ($\bar{X}$ = 3.83) รองลงมาคือ ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้ ($\bar{X}$ = 3.83) และใช้การค้นหาจากฐานข้อมูลเฉพาะทาง เช่น หนังสือพิมพ์รัฐบาล วิทยาศาสตร์ ฐานข้อมูลออนไลน์ได้ ($\bar{X}$ = 3.81) ตามลำดับ

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบียนมาตรฐาน และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี

ที่	องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้	4.22	0.82	มาก
2	ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้	4.26	0.84	มาก
3	ใช้ระบบที่คั่นหนังสือสำหรับการรวบรวมและเรียกข้อมูลบนเว็บไซต์ที่ต้องการดูซ้ำ ๆ เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงได้	4.19	0.85	มาก
4	สังเคราะห์ข้อมูลจากหลายๆ แหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้	4.24	0.80	มาก
5	ดาวน์โหลดและเก็บรวบรวมข้อมูลเว็บไซต์ PDF ไฟล์เสียง ไฟล์วีดีโอ และกราฟิกเพื่อระบุข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้	4.26	0.83	มาก
6	ใช้การค้นหาจากฐานข้อมูลเฉพาะทาง เช่น หนังสือพิมพ์รัฐบาล วิทยาศาสตร์ ฐานข้อมูลออนไลน์ได้	4.22	0.79	มาก
7	รู้จักวิธีการใช้สารระบบเนื้อหา (Subject Directory) และเครื่องมือการสืบค้น (Search Engine) หรือสารระบบเนื้อหาเฉพาะทาง เพื่อความสำเร็จในการค้นหาข้อมูล	4.16	0.89	มาก
8	ได้ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์มากกว่า 1 ฐานข้อมูล เพื่อค้นหาข้อมูลได้	4.15	0.87	มาก
9	ใช้ระบบและเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล (Bookmarks/Endnote) จากหลายแหล่งที่รวบรวมไว้ได้	4.20	0.84	มาก
10	ใช้เครื่องมือการสื่อสารและโทรคมนาคม รวมทั้งเครือข่ายทางสังคม (Social Media) ในการส่งข้อความหรือข้อมูลอื่นร่วมกันเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและตอบกลับ (Feedback) ได้	4.19	0.82	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 24 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\bar{X}$	S.D.	
11	ใช้เครื่องมือออกแบบ Infographic เพื่อนำเสนอข้อมูลให้เข้าใจง่ายและดึงดูดความสนใจได้	4.25	0.83	มาก
12	สามารถชักจูงและสนับสนุนเพื่อนครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน	4.20	0.80	มาก
13	สามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน	4.28	0.80	มาก
รวม		4.22	0.61	มาก

จากตาราง 24 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ สามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.28) รองลงมาคือ ดาวน์โหลดและเก็บรวบรวมข้อมูลเว็บไซต์ PDF ไฟล์เสียง ไฟล์วีดีโอ และกราฟิกเพื่อระบุข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้ ($\bar{X}$ = 4.26) และใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้ ($\bar{X}$ = 4.26) ตามลำดับ

4. สรุปผลการสำรวจในระยะที่ 1 นำไปสู่การสร้างแบบในระยะที่ 2

จากการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการสร้างนวัตกรรม (PNI = 0.13) รองลงมา คือ การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาหลักสูตร (PNI = 0.12) การจัดการเรียนรู้ (PNI = 0.11) การใช้เทคโนโลยี (PNI = 0.10) ตามลำดับ

ตาราง 25 สรุปการเรียงลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับความสำคัญ	องค์ประกอบหลัก	PNI	จำนวนตัวชี้วัด	จำนวนชั่วโมงในการพัฒนา
1	การสร้างนวัตกรรม	0.13	11	20
2	การพัฒนาตนเอง	0.12	9	16
3	การพัฒนาหลักสูตร	0.12	10	16
4	การจัดการเรียนรู้	0.11	14	15
5	การใช้เทคโนโลยี	0.10	13	15
รวม		0.58	57	82

จากตาราง 25 พบว่า ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียงลำดับความสำคัญที่ต้องนำไปพัฒนาซึ่งพิจารณาจากเวลาทั้งหมดเทียบตามสัดส่วนของค่าความจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างนวัตกรรม การพัฒนาตนเอง การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี ตามลำดับ

ตาราง 26 การเรียงลำดับความสำคัญของวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีที่	วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	เวลาการพัฒนา (ชั่วโมง)
1	การศึกษาเอกสารประกอบ	14
2	การอบรมเชิงปฏิบัติการ	14
3	การฝึกปฏิบัติจริง	40
4	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)	14
รวมเวลาการพัฒนา		**82**

จากตาราง 26 เรียงลำดับความสำคัญของวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เรียงลำดับความสำคัญจากค่าร้อยละมากไปหาน้อย ดังนี้ การศึกษาเอกสารประกอบ ใช้เวลาในการพัฒนา 14 ชั่วโมง การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้เวลาในการพัฒนา 14 ชั่วโมง การฝึกปฏิบัติจริง ใช้เวลาในการพัฒนา 40 ชั่วโมง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) 14 ชั่วโมง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเอาองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาใน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างนวัตกรรม 2) การพัฒนาตนเอง 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การใช้เทคโนโลยี โดยผู้วิจัยได้นำหลักสูตรมาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งในด้านกำหนดเวลา การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการฝึกปฏิบัติจริงซึ่งในแต่ละองค์ประกอบ กำหนดระยะเวลาในการพัฒนาที่แตกต่างกันในทั้ง 5 องค์ประกอบ โดยผู้ที่ได้รับการพัฒนาจะได้รับความรู้จากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ระยะที่ 2 ผลการสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาทำการเขียนโครงร่างและสร้างรูแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 หลักการ

1.1.1 หลักการและเหตุผล

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิรัปชั่น กล่าวถึงภาวะผู้นำครูในยุคดิรัปชั่น ซึ่งประกอบด้วย การสร้างนวัตกรรม การพัฒนาตนเอง การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยี แต่ยังขาดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ด้วยเหตุผลและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักที่สำคัญใช้วิชาชีพครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูผู้สอนมีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตลอดจนพิจารณาถึงความยั่งยืนของการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

1.1.2 หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีหลักการ ดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

2. เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำ เป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิดรวบยอด การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารประกอบ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

4. เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญ ประกอบด้วย การใช้ประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม การเรียนรู้ด้วยการกระทำจนทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม และการปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรม ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่อย่างกว้างขวาง และการสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

1.3 เนื้อหาของรูปแบบ

เนื้อหาของแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีจำนวน 5 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 การพัฒนาตนเอง
หน่วยที่ 2 การสร้างนวัตกรรม
หน่วยที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร
หน่วยที่ 4 การจัดการเรียนรู้
หน่วยที่ 5 การใช้เทคโนโลยี

1.4 กระบวนการของรูปแบบ

กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีวิธีการพัฒนา ประกอบด้วย

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เข้ารับการพัฒนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดคุย ระดมสมอง อภิปราย เรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การปฏิบัติงานการสอนงาน และวิธีการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายในการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2. การฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาประกอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถ่องแท้จนเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ของโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งจะมีหัวข้อที่เป็นปัญหาเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดในการแก้ปัญหา เพื่อจะได้ร่วมกันสรุปเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหานั้น ๆ

4. การนิเทศ ติดตาม หมายถึง นิเทศ และกำกับติดตามงานที่บริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาตรงตามมาตรฐาน เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิผลกับนักเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ

กระบวนการของรูปแบบ ดำเนินการเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ตามเอกสารประกอบการพัฒนาจำนวน 5 ชุด มีกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2. สำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยใช้ผู้เข้ารับการพัฒนาตอบแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 องค์ประกอบก่อนการอบรม

3. ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการใช้เวลา 2 วัน

ระยะที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ใช้เวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริง เป็นกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 5 ชั่วโมง รวม 50 ชั่วโมง

ระยะที่ 4 การนิเทศติดตาม ประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา หลังจากการฝึกปฏิบัติจริง 1 สัปดาห์ โดยใช้ผู้ฝึกปฏิบัติจริงทำแบบประเมินพฤติกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงเป็นภาพประกอบ ได้ดังนี้

ระยะที่ 1	**ระยะที่ 2**	**ระยะที่ 3**	**ระยะที่ 4**
การอบรม เชิงปฏิบัติการ 2 วัน	PLC 2 สัปดาห์	การฝึกปฏิบัติจริง 2 สัปดาห์	การนิเทศ ติดตาม 1 สัปดาห์
1. กิจกรรมการสร้างปฏิสัมพันธ์ 2. ตอบแบบประเมินก่อนอบรม 3. ฝึกอบรม	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้เวลา 7 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง	ฝึกปฏิบัติจริง เวลา 8 วัน วันละ 5 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง	ประเมินพฤติกรรม หลังจากการฝึก ปฏิบัติจริง 1 สัปดาห์

ภาพประกอบ 3 กระบวนการรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

1.5 รายละเอียดของกิจกรรม

กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 1 อบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ การแนะนำตัวเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคนทำความรู้จักซึ่งกันและกัน เป็นการละลายพฤติกรรมเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเป็นกัลยาณมิตรเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนากล้าที่จะอภิปรายและนำเสนอความคิดเห็นประกอบด้วย ครูสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน จาก 13 โรงเรียน โดยระบุจำนวนครูที่เข้ารับการพัฒนาตามเกณฑ์ขนาดของโรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720 – 1,679 คน) จำนวน 15 คน คือ ครูโรงเรียนอนุบาลบ้านแพง จำนวน 14 คน คือ ครูโรงเรียนอนุบาลวานรนิวาส (ราษฎร์บำรุง) จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 120 – 719 คน) จำนวน 10 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านสามผง จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านศรีเวินชัย จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านขว้างคลีชูชาติ 2 คน ครูโรงเรียนบ้านป่าหว้าน จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านพืชผล จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านหาดกวน จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านหนองหญ้าไซ จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 119 คนลงมา) จำนวน 5 คนคือ ครูโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ 2 คน ครูโรงเรียนบ้านดอนบาก จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ไทรทองวิทยา จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านหัวหาด จำนวน 1 คน ครูผู้เข้ารับการพัฒนา คือ ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 รวม 30 คน

2. กิจกรรมสำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา 5 องค์ประกอบ

3. ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มทดลองเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการและร่วมกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นเวลา 2 วัน โดยมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมดังนี้

3.1 ขั้นให้ความรู้ เป็นขั้นให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการพัฒนาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรูของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีการบรรยาย อภิปราย การศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนา

จัดกิจกรรมระดมสมอง โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนาออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ และสนทนากลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา

3.2 ขั้นนำเสนอผลงานการทำงานกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่ได้รับจากการระดมความคิด จากการศึกษาองค์ความรู้ และการศึกษาจากสถานการณ์ต่าง ๆ จากเอกสารประกอบการพัฒนา แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน หลังจากนั้นสรุปผลเพื่อเตรียมเสนอเป็นผลงานกลุ่ม และสรุปประเด็นสำคัญนำเสนอโดยการเขียนแผนภาพความคิด

4. กิจกรรมสรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถม ผู้เข้ารับการพัฒนานำเสนอความก้าวหน้าของตนเอง จากการปรับและพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 ด้าน จากนั้นผู้ที่เข้ารับการพัฒนาร่วมกันสรุปและสะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา และนำเสนอความต้องการในการพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการสรุปและปิดการฝึกปฏิบัติการ

1.6 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการพัฒนา (Mind Mapping)

1) ขั้นสรุปองค์ความรู้จากการนำเสนอผลงานการทำงานกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่วิทยากรและผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา แนะนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมภาวะผู้นำครูโรงเรียนประถมศึกษา

2) ขั้นสร้างแนวการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้และฝึกการสร้างแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีกิจกรรมดังนี้ เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้และฝึกการสร้างแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีกิจกรรมดังนี้

วันที่ 1 ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

– ลงทะเบียนและรับเอกสาร

– ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการอบรมและแนวคิดในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

– พิธีเปิด

– ดำเนินกิจกรรมตามเอกสารการพัฒนา เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง

– ดำเนินกิจกรรมตามเอกสารการพัฒนา เล่มที่ 2 การสร้างนวัตกรรม

– ดำเนินกิจกรรมตามเอกสารการพัฒนา เล่มที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร

วันที่ 2 ของการอบรม

– ดำเนินกิจกรรมตามเอกสารการพัฒนา เล่มที่ 4 การจัดการเรียนรู้

– ดำเนินกิจกรรมตามเอกสารการพัฒนา เล่มที่ 5 การใช้เทคโนโลยี

เมื่อสิ้นสุดกระบวนการดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. สรุปพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

2. บันทึกผลการเรียนรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

3. ประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยสะท้อนผลภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

ระยะที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ของโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งมีหัวข้อที่เป็นปัญหาเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดในการแก้ปัญหาเพื่อจะได้ร่วมกันสรุปในการหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหานั้น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริง

การฝึกปฏิบัติการที่เป็นกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นรายสัปดาห์ เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 8 ครั้ง ครั้งละ 5 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง โดยแต่ละครั้งมีการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง และการสร้างนวัตกรรม ผู้เข้ารับการพัฒนาวิเคราะห์พฤติกรรมตนเองโดยนำเสนอพฤติกรรมภาวะผู้นำครูการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการสร้างนวัตกรรม ร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนานำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการสร้างนวัตกรรม และผู้เข้ารับการพัฒนาต่อแบบประเมินพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

2. การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการอบรมทบทวนพฤติกรรมของตนเองโดยเสนอความก้าวหน้าของตนเองจากการปรับและพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้นำเสนอไว้ในสัปดาห์ที่ 2 พร้อมกับนำเสนอพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ต้องปรับและพัฒนาร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและนำเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยี เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

ระยะที่ 4 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา หลังจากฝึกปฏิบัติจริง 1 สัปดาห์ โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติจริงทำแบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาตนเอง

2) ด้านการสร้างนวัตกรรม 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 5) ด้านการใช้เทคโนโลยี

2. พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

2.1 วัตถุประสงค์ของการทดลองใช้รูปแบบ คือ การตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผลปรากฏดังต่อไปนี้

2.1.1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความถูกต้องของเอกสารพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์ได้จากการตอบแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน โดยพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยรวมผลปรากฏดังตาราง 27

ตาราง 27 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
1. หลักการของรูปแบบ	4.67	0.50	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
3. เนื้อหาของรูปแบบ	4.67	0.50	มากที่สุด
4. กระบวนการของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.78	0.44	มากที่สุด
6. คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู	4.89	0.33	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.80**	**0.41**	**มากที่สุด**

จากตาราง 27 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูนการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.80) พิจารณารายตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ($\overline{X}$ = 4.89) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\overline{X}$ = 4.78) กระบวนการของรูปแบบ ($\overline{X}$ = 4.78) การวัดและประเมินผล ($\overline{X}$ = 4.78) หลักการของรูปแบบ ($\overline{X}$ = 4.67) เนื้อหาของรูปแบบ ($\overline{X}$ = 4.67)

2.1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์ได้จากการตอบแบบประเมินของผู้ประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน โดยพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนาและการวัดและประเมินผล โดยแยกแต่ละเล่ม ผลปรากฏดังตาราง 28

ตาราง 28 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญแยกรายเล่ม

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง			
1) วัตถุประสงค์	4.89	0.33	มากที่สุด
2) เนื้อหา	4.78	0.44	มากที่สุด
3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.67	0.50	มากที่สุด
4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด
5) การวัดและประเมินผล	4.78	0.44	มากที่สุด
6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา	4.89	0.33	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.82**	**0.40**	**มากที่สุด**

ตาราง 28 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง			
1) วัตถุประสงค์	4.89	0.33	มากที่สุด
2) เนื้อหา	4.78	0.44	มากที่สุด
3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.67	0.50	มากที่สุด
4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด
5) การวัดและประเมินผล	4.78	0.44	มากที่สุด
6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา	4.89	0.33	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.82**	**0.40**	**มากที่สุด**
เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม			
1) วัตถุประสงค์	4.89	0.33	มากที่สุด
2) เนื้อหา	4.89	0.33	มากที่สุด
3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.78	0.44	มากที่สุด
4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.67	0.50	มากที่สุด
5) การวัดและประเมินผล	4.78	0.44	มากที่สุด
6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา	4.67	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.78**	**0.42**	**มากที่สุด**
เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร			
1) วัตถุประสงค์	4.78	0.44	มากที่สุด
2) เนื้อหา	4.78	0.44	มากที่สุด
3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.67	0.50	มากที่สุด
4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.78	0.44	มากที่สุด
5) การวัดและประเมินผล	4.67	0.50	มากที่สุด
6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา	4.67	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.73**	**0.47**	**มากที่สุด**

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 28 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้			
1) วัตถุประสงค์	4.67	0.50	มากที่สุด
2) เนื้อหา	4.67	0.50	มากที่สุด
3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.89	0.33	มากที่สุด
4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.78	0.44	มากที่สุด
5) การวัดและประเมินผล	4.78	0.44	มากที่สุด
6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา	4.78	0.44	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.76**	**0.44**	**มากที่สุด**
เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี			
1) วัตถุประสงค์	4.89	0.33	มากที่สุด
2) เนื้อหา	4.78	0.44	มากที่สุด
3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	4.67	0.50	มากที่สุด
4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.89	0.33	มากที่สุด
5) การวัดและประเมินผล	4.67	0.50	มากที่สุด
6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา	4.67	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.76**	**0.43**	**มากที่สุด**

จากตาราง 28 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสม และเมื่อพิจารณาเอกสารประกอบการพัฒนา ในแต่ละองค์ประกอบเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การพัฒนาตนเอง ($\overline{X}$ = 4.82) การสร้างนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 4.78) การใช้เทคโนโลยี ($\overline{X}$ = 4.76) การจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.76) การพัฒนาหลักสูตร ($\overline{X}$ = 4.73) ตามลำดับ

2.2 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

2.2.1 จัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจมีรูปภาพประกอบในเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

2.2.2 จัดให้มีกิจกรรมให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาได้ลงมือฝึกปฏิบัติที่หลากหลายเนื่องจากจะได้ดึงศักยภาพของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ออกมา

2.2.3 จัดให้มีการกำหนดกรอบในการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูให้ชัดเจน

2.2.4 มีการตัดเนื้อหาบางส่วนในบทที่ 2 ให้น้อยลงเนื่องจากเนื้อหาเยอะเกินไป

2.2.5 มีการประเมินทั้งในระยะก่อนการพัฒนาระหว่างการพัฒนาและหลังการพัฒนา

2.2.6 มีสื่อที่หลากหลายในการอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เข้าร่วมอบรมได้เห็นสิ่งที่แปลกใหม่

จากการสรุปผลวิจัยดังกล่าวมาเบื้องต้น สามารถนำมาเสนอโมเดลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแสดงดังภาพประกอบ 4

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ดำเนินการทดลองใช้แบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เพื่อศึกษาความเหมาะสมและประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจ และครอบคลุมโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อให้สะท้อนบริบทการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ทั้งนี้ กลุ่มทดลองประกอบด้วย ครูผู้สอนจำนวน 30 คน จาก 13 โรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 15 คน ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 29

ตาราง 29 จำนวนครูเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	โรงเรียน	ขนาด			รวม
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	
1	โรงเรียนบ้านแพง			14	14
2	โรงเรียนอนุบาลวานรนิวาส (ราษร์บำรุง)			1	1
3	โรงเรียนชุมชนบ้านสามผง		1		1
4	โรงเรียนบ้านศรีเวินชัย		1		1
5	โรงเรียนบ้านขว้างคลี		2		2
6	โรงเรียนบ้านป่าหว้าน		2		2
7	โรงเรียนบ้านพืชผล		2		2
8	โรงเรียนบ้านหาดกวน		1		1
9	โรงเรียนบ้านหนองหญ้าไซ		1		1

ตาราง 29 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	ขนาด			รวม
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	
10	โรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ	2			2
11	โรงเรียนบ้านโพธิ์ไทยทองวิทยา	1			1
12	โรงเรียนบ้านหัวหาด	1			1
13	โรงเรียนบ้านดอนบาก	1			1
รวม		5	10	15	30

จากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ครูสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้ที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบด้วยความสมัครใจ จำนวน 30 คน จากโรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720 – 1,679 คน) จำนวน 15 คน คือ ครูโรงเรียนอนุบาลบ้านแพง จำนวน 14 คน คือ ครูโรงเรียนอนุบาลวานรนิวาส (ราษฎร์บำรุง) จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 120 – 719 คน) จำนวน 10 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านสามผง จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านศรีเวินชัย จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านขว้างคลีชูชาติ 2 คน ครูโรงเรียนบ้านป่าหว้าน จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านพืชผล จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านหาดกวน จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านหนองหญ้าไซ จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 119 คนลงมา) จำนวน 5 คนคือ ครูโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ 2 คน ครูโรงเรียนบ้านดอนบาก จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ไทรทองวิทยา จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านหัวหาด จำนวน 1 คน ครูผู้เข้ารับการพัฒนา คือ ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 รวม 30 คน โดยผู้วิจัยได้เชิญครูผู้สอนในโรงเรียนดังกล่าวเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม โดยได้เชิญวิทยากรการอบรมเชิงปฏิบัติการ คือ ประธานในพิธีเปิด โดยนายลิขิต พิมพ์คำ ส่วนวิทยากรด้านการพัฒนาตนเอง โดย ดร.สุชาติ เสนาสี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัด

การเรียนรู้ โดย ดร.อิสระ ชอนบุรี ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านการสร้างนวัตกรรม และด้านการใช้เทคโนโลยี โดย ดร.เมธี นาอุดม ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 กระบวนการพัฒนาในระยะการอบรมเชิงปฏิบัติการมีการใช้สื่ออย่างหลากหลายในการปฏิบัติกิจกรรม เช่น เอกสารประกอบ คำบรรยาย สื่อ อุปกรณ์ เครื่องเขียน กระดาษฟลิปชาร์ทแสดงผลงาน และเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

หลังจากได้ดำเนินการระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน จนครบทุกกิจกรรมแล้ว ได้ดำเนินการในระยะที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 ชุด หลังจากนั้นได้ดำเนินการในระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริง ทั้ง 5 ชุด ในการฝึกปฏิบัติแต่ละครั้งได้ทำการสรุปโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการใช้ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา และทำการสรุปประเด็นเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมแต่ละชุด

จากที่ได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ของครูผู้สอนในสถานศึกษาทั้ง 30 คน โดยให้ครูได้ร่วมอภิปรายประเด็นตามเนื้อหา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การสร้างความรู้ ทักษะ เจตคติและการทำแบบฝึกในแต่ละชุด ตามปฏิทินดำเนินการในระยะที่ 4 และผลจากการนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอนทั้ง 13 โรงเรียน จำนวน 30 คน และให้ผู้เข้าร่วมพัฒนาประเมินตนเองทั้งก่อนและหลังการพัฒนา นำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา ดังตาราง 29

ตาราง 30 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ก่อนการทดลองใช้รูปแบบพัฒนา

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	การพัฒนาตนเอง	3.27	0.90	ปานกลาง
2	การสร้างนวัตกรรม	3.34	0.80	ปานกลาง
3	การพัฒนาหลักสูตร	3.20	0.80	ปานกลาง
4	การจัดการเรียนรู้	3.33	0.86	ปานกลาง
5	การใช้เทคโนโลยี	3.24	0.86	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย		3.27	0.72	ปานกลาง

จากตาราง 30 ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 13 โรงเรียน จำนวน 30 คน ก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา โดยให้ผู้เข้ารับการประเมินตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการประเมิน พบว่า ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 องค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.27) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 3.34) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.20)

2. ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา ดังตาราง 31

ตาราง 31 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา หลังการทดลองใช้รูปแบบพัฒนา

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
1	การพัฒนาตนเอง	4.34	0.39	มาก
2	การสร้างนวัตกรรม	4.25	0.44	มาก
3	การพัฒนาหลักสูตร	4.31	0.49	มาก

ตาราง 31 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		$\overline{X}$	S.D.	
4	การจัดการเรียนรู้	4.28	0.41	มาก
5	การใช้เทคโนโลยี	4.23	0.54	มาก
	ค่าเฉลี่ย	4.28	0.37	มาก

จากตาราง 31 ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 13 โรงเรียน จำนวน 30 คน ก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา โดยให้ผู้เข้ารับการประเมินตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการประเมิน พบว่า ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 องค์ประกอบโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\overline{X}$ = 4.28) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาตนเอง ($\overline{X}$ = 4.34) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การใช้เทคโนโลยี ($\overline{X}$ = 4.23)

3. เปรียบเทียบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา ดังตาราง 32

ตาราง 32 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบพัฒนา

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	ค่าสถิติ				เพิ่มขึ้น	ร้อยละความก้าวหน้า
		ก่อน		หลัง			
		$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1	การพัฒนาตนเอง	3.27	0.90	4.34	0.39	1.07	21.40
2	การสร้างนวัตกรรม	3.34	0.80	4.25	0.44	0.91	18.20
3	การพัฒนาหลักสูตร	3.20	0.80	4.31	0.49	1.11	22.20
4	การจัดการเรียนรู้	3.33	0.86	4.28	0.41	0.95	19.00
5	การใช้เทคโนโลยี	3.24	0.86	4.23	0.54	0.99	19.80
	ค่าเฉลี่ย	3.27	0.72	4.28	0.37	0.99	19.80

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 32 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างการทดลองใช้รูปแบบและหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ระยะหลังการทดลองใช้รูปแบบ ($\overline{X}$ = 4.28) สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ ($\overline{X}$ = 3.27) และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 0.99 ซึ่งหมายความว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ร่วมวิจัยภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับปานกลาง หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น อยู่ในระดับมาก มีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 0.99 หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า 19.80 ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาตนเอง การใช้เทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้ และการสร้างนวัตกรรม

2. สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการประชุมสรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2569 ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ครูสอนในสถานศึกษาที่ร่วมทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 30 คน จาก 13 โรงเรียน จากโรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720 – 1,679 คน) จำนวน 15 คน คือ ครูโรงเรียนอนุบาลบ้านแพง จำนวน 14 คน คือ ครูโรงเรียนอนุบาลวานรนิวาส (ราษฎร์บำรุง) จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 120 – 719 คน) จำนวน 10 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านสามผง จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านศรีเวินชัย จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านขว้างคลีชูชาติ 2 คน ครูโรงเรียนบ้านป่าหว้าน จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านพืชผล จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านหาดกวน จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านหนองหญ้าไซ จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 119 คนลงมา) จำนวน 5 คน คือ ครูโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านดอนบาก จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ไทรทองวิทยา จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านหัวหาด จำนวน 1 คน จากการประชุมสรุปประเด็นสำคัญจากครูผู้สอนในสถานศึกษา ทั้ง 30 คน ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นบริบทของสถานศึกษาที่จำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น เพื่อให้ครูผู้สอนได้เห็นความสำคัญ เกิดความตระหนักรู้ มีความรู้ความเข้าใจภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ซึ่งส่งผลให้ครูผู้สอน สามารถพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเมื่อทดลองใช้ รูปแบบการภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นแล้ว พบว่า ครูผู้สอน ในสถานศึกษาสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปพัฒนาอย่างรอบด้านได้เป็นอย่างดี ซึ่งวิธีใช้รูปแบบการพัฒนานั้นเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทดลองใช้รูปแบบซึ่งมี หลายประการ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารประกอบเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการ จัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการ เรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น การฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น การเรียนรู้ด้วยตนเองโดยศึกษาจากเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการ เรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การระดมสมอง การแสดงความคิดเห็น ในขั้นตอนที่ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ครูผู้สอนสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง และผู้อื่นตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ส่วนครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนาทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาตนเอง การสร้างนวัตกรรม การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี เป็นเรื่องที่ สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษา เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้ และมีความสำคัญในการพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพ การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

2. เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ยุคดิสรัปชั่น ทั้ง 5 ชุด ที่ใช้เป็นแนวทางและเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น จากการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาดังกล่าว ทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการ และทักษะในการพัฒนา ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

3. ภาวะผู้นำครูในการจัดการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ทั้ง 5 องค์ประกอบ สรุปแต่ละองค์ประกอบได้ ดังนี้

3.1 การพัฒนาตนเอง คือ ความสามารถของครูในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และในเวลาเดียวกันสามารถสนับสนุนผู้อื่นเพื่อขับเคลื่อนการเรียนการสอนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และนวัตกรรม ภายใต้บริบททางเทคโนโลยีและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยครูสามารถริเริ่มและนำการเปลี่ยนแปลงพร้อมกับมุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้ พัฒนานวัตกรรมและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ รวมทั้งแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่นอดทนต่อเป้าหมาย อีกทั้งแสดงผลงานที่เป็นเลิศ สร้างแรงจูงใจและความร่วมมือในองค์กร และยังสนับสนุนเพื่อนครูสู่ความเป็นมืออาชีพ

3.2 การสร้างนวัตกรรม คือ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลายจัดการเรียนรู้ได้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน จัดการเรียนรู้แบบ E – learning จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรม และจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

3.3 การพัฒนาหลักสูตร คือ ความสามารถของครูในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยบูรณาการบริบททางเทคโนโลยีและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูสามารถสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับทั้งหลักสูตรแกนกลางและบริบทท้องถิ่น รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่อง การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังสามารถวิเคราะห์และเลือกใช้ วิธีการสอนที่เหมาะสม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมและการประเมินผล อีกทั้งยังสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัยความต้องการของผู้เรียน และบริบทของชุมชนได้อย่างเป็นระบบ

3.4 การจัดการเรียนรู้ คือ ความสามารถของครูในการวางแผนออกแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ วิเคราะห์และรวบยอดความคิด ใช้สื่อและเครื่องมือดิจิทัลในการสื่อสารและอภิปราย รวมทั้ง จัดสรรทรัพยากรเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับกิจกรรม

การเรียนรู้ และใช้เทคโนโลยีในการประเมินผลอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

3.5 การใช้เทคโนโลยี คือ ความสามารถของครูในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเครื่องมือออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูสามารถค้นหา รวบรวม สังเคราะห์ และจัดการข้อมูลจากหลายแหล่งได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้ง ใช้ระบบการจัดเก็บข้อมูลและเครื่องมืออ้างอิง ได้อย่างเหมาะสม และใช้สื่อสารผ่านเครือข่ายโทรคมนาคมและสังคมออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ตลอดจนออกแบบและสื่อสารสารสนเทศผ่านเครื่องมือสร้าง Infographic เพื่อให้ การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสนับสนุนการพัฒนาความรู้ของครูในยุคการเปลี่ยนแปลง

4. ผลการนำรูปแบบไปใช้รูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น สามารถนำไปพัฒนาได้ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้อย่างมีประสิทธิผล ครูผู้สอนที่เข้ารับการพัฒนา ตระหนักถึงความสำคัญและความเป็นไปได้ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการส่งเสริมและการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ส่งผลให้ครูที่เข้าร่วมการพัฒนา มีการพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

5. ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ด้วยข้อจำกัดในด้านบริบทของสถานศึกษาและปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนั้น ครูผู้สอนในสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นทั้ง 5 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาตนเอง การสร้างนวัตกรรม การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยี เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผลักดันให้เกิดแนวคิด ความตระหนักรู้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีประโยชน์และคุณค่าในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นอย่างแท้จริง เห็นได้จากข้อมูลแสดงความก้าวหน้าในการเปรียบเทียบผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาใน 2 ระยะ คือ ก่อนการทดลองใช้รูปแบบ และหลังการทดลองใช้รูปแบบโดยการติดตามและประเมินผลหลังการใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระยะก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

นอกจากนี้การสรุปประเด็นการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ดังกล่าวข้างต้นและจากการบันทึกผลสะท้อนของครูผู้สอน ดังนี้

"...การอบรมครั้งนี้ทำให้ดิฉันตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ดิฉันได้แนวคิดใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถนำไปปรับใช้กับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งยังเห็นแนวทางการสร้างนวัตกรรมเล็ก ๆ ในชั้นเรียนและการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน..."

(ฐานิสร ประสิทธิ์, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2569)

"...ผมรู้สึกประทับใจในกระบวนการอบรมที่เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ผมเห็นว่าการพัฒนาตนเองต้องเริ่มจากทัศนคติที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่นจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ พร้อมทั้งบูรณาการหลักสูตรให้ทันสมัย การสร้างนวัตกรรมไม่จำเป็นต้องยิ่งใหญ่แต่ต้องตอบโจทย์ผู้เรียน และการใช้เทคโนโลยีต้องใช้อย่างมีเป้าหมาย..."

(กานต์ชนก สุพรรณ, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2569)

"...ดิฉันได้รับแรงบันดาลใจอย่างมากในการเป็นครูผู้นำทางวิชาการ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทำให้มั่นใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลายมากขึ้น ได้เรียนรู้แนวทางปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 รวมถึงการออกแบบนวัตกรรมการสอนที่เชื่อมโยงกับบริบทชุมชนและใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้..."

(สาธินี ทินบูรณ์, สัมภาษณ์ 23 กุมภาพันธ์ 2569)

"...การอบรมครั้งนี้ช่วยให้ผมเห็นภาพชัดเจนว่าครูต้องเป็นทั้งผู้เรียนรู้และผู้นำ ผมได้ทบทวนตนเองและวางแผนพัฒนาศักยภาพในด้านดิจิทัลมากขึ้น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นและตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน การสร้างนวัตกรรมเกิดขึ้นได้จากปัญหาในห้องเรียน และเทคโนโลยีเป็นตัวช่วยสำคัญในการบริหารจัดการชั้นเรียน..."

(ชาญชัย ภูขาว, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2569)

"...ดิฉันรู้สึกว่าการอบรมครั้งนี้เติมพลังและมุมมองใหม่ ๆ ให้กับการทำงาน การพัฒนาตนเองไม่ใช่เพียงการอบรม แต่คือการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นกระบวนการคิดมากกว่าการท่องจำ การพัฒนาหลักสูตรควรเชื่อมโยงชีวิตจริงของนักเรียน การสร้างนวัตกรรมช่วยแก้ปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน และการใช้เทคโนโลยีควรคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน..."

(วันณัชพร โสภาพร, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2569)

"...ผมรู้สึกว่าตนเองได้รับความรู้และทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง การพัฒนาตนเองทำให้เกิดความมั่นใจในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ช่วยให้ห้องเรียนมีชีวิตชีวา การปรับปรุงหลักสูตรควรมีส่วนร่วมจากครูทุกกลุ่มสาระ การสร้างนวัตกรรมควรเริ่มจากการสำรวจปัญหาและการใช้เทคโนโลยีช่วยให้การวัดและประเมินผลมีประสิทธิภาพมากขึ้น..."

(ครรชิต โทรัตน์, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2569)

"...ดิฉันเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นทีมในการพัฒนาตนเองและองค์กร การจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่นต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักสูตรควรบูรณาการทักษะอาชีพในท้องถิ่น การสร้างนวัตกรรมสามารถทำผ่านสื่อการสอนที่ประดิษฐ์เอง และการใช้เทคโนโลยีช่วยเปิดโลกการเรียนรู้ให้กว้างไกลกว่าห้องเรียน..."

(สาธินี ทินบูรณ์, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2569)

"...การอบรมทำให้ผมตระหนักว่าครูต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผมได้พัฒนามุมมองใหม่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการแก้ปัญหาเป็นฐาน หลักสูตรต้องมีความทันสมัยและยืดหยุ่น การสร้างนวัตกรรมสามารถต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้เทคโนโลยีต้องควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรมและความรับผิดชอบ..."

(อิศรา หาญรักษ์, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2569)

"...ดิฉันรู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพครู การพัฒนาตนเองช่วยเปิดใจยอมรับแนวคิดใหม่ ๆ การจัดการเรียนรู้ควรใช้ข้อมูลสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรต้องส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน การสร้างนวัตกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ทำให้การสอนน่าสนใจมากขึ้น และการใช้เทคโนโลยีช่วยให้การสื่อสารกับผู้ปกครองมีประสิทธิภาพ...”

(สุจิตตา ศรีหาราช, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2569)

“...ผมได้รับทั้งความรู้และแรงบันดาลใจในการเป็นผู้นำทางการศึกษา การพัฒนาตนเองทำให้พร้อมเผชิญความท้าทายในยุคดิสรัปชั่น การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นทักษะชีวิตและการทำงานร่วมกัน หลักสูตรควรปรับตามบริบทของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การสร้างนวัตกรรมต้องกล้าลองผิดลองถูก และการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน...”

(สรายุทธ สิมมาจันทร์, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2569)

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่เข้าร่วมการพัฒนาหลังจากทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ครูผู้สอนได้รับความรู้ความเข้าใจ ครูสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมปรับเปลี่ยนแนวคิด มีแนวคิดใหม่ ๆ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้ สามารถจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้เกิดประโยชน์ในองค์กร และส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู และก่อนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ การวัดและประเมินผล หลักการของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา พบว่า พฤติกรรม

ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้าร้อยละ 19.80

3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของครูที่เข้าร่วมการพัฒนาเพิ่มสูงขึ้น โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และนำทักษะที่ได้จากการเข้ารับการพัฒนาไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานจนเกิดประสิทธิผล แสดงว่าการใช้รูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษามีผลทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้พัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลรูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการสำรวจเชิงวิจัย คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 60 เขต 20 จังหวัด โรงเรียนทั้งหมด จำนวน 12,204 โรงเรียน และมีจำนวนครูทั้งหมด จำนวน 147,960 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 22 เมษายน 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2568 ซึ่งประกอบด้วย 14 เขต รวมทั้งสิ้น จำนวน 275 โรงเรียน ครูจำนวน 423 คน ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Yamane (1973, p. 1088) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทดลองใช้กับครูสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน โดยกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนาประกอบด้วยครูผู้สอนระดับประถมศึกษาซึ่งได้มาโดยความสมัครใจ จากโรงเรียน 13 แห่ง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 15 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน โดยครอบคลุมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้สะท้อนบริบทการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายตามขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ซึ่งมีกระบวนการปฏิบัติงานตามแผนหรือแนวทางที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์และนำแนวทางนั้นไปสู่การทดลองปฏิบัติเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น

หลังจากนั้นมีการสรุปและพัฒนางานพร้อมที่จะเผยแพร่ต่อไป ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีขอบข่ายครอบคลุมองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการวิจัยและพัฒนา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1.1 เนื้อหาในการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย

1.2 นำผลจากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิด การวิจัยในเบื้องต้น นำไปสู่การหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ แล้วนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน โดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว (Unstructured Interview)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเชิงสำรวจ

การวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น มาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบภาพที่เป็นผู้จริง และสภาพที่ควรจะเป็น

ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

ขั้นตอนที่ 4 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการร่างและพัฒนารูปแบบนั้น ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิธีการพัฒนา มาเป็นกรอบแนวทางในการร่าง

รูปแบบการพัฒนา หลังจากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ตรวจสอบร่างรูปแบบและขอรับความคิดเห็นเพิ่มเติมในการสร้างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทำการตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบเนื้อหาของเอกสารประกอบการพัฒนาอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ตรวจสอบรูปแบบและขอรับความคิดเห็นเพิ่มเติม

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

หลังจากที่ได้ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ และได้สร้างเอกสารเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำรูปแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาสรุป เขียนรายงานการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 57 ตัวบ่งชี้

1.1 การพัฒนาตนเอง มี 11 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 2) มุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้ 3) สร้างเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์ 4) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 5) มีความสามารถในการแก้ปัญหา 6) มีความมุ่งมั่นอดทน สู่เป้าหมายที่กำหนด 7) มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ 8) สร้างแรงจูงใจภายในร่วมกัน 9) ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู 10) การสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อนครูให้สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ 11) สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาตนเอง

1.2 การสร้างนวัตกรรม มี 9 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน 2) ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 3) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง 4) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education 5) จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลาย 6) จัดการเรียนรู้ได้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน 7) จัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ 8) จัดการเรียนรู้แบบ E – Learning 9) จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรมและนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างนวัตกรรม

1.3 การพัฒนาหลักสูตร มี 10 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) สร้าง / พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น 2) เป็นผู้ที่มีความรู้ดีและมีสติปัญญาที่ดี ทันต่อการพัฒนาที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ 3) มีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การวัดประเมินผลการเรียนการสอน 4) มีความสามารถในการวิเคราะห์ เน้นวิธีการหลักการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน 5) นำความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน 6) ติดตามความก้าวหน้าของวิชาการอยู่เสมอและต่อเนื่อง 7) ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร 8) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ 9) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยความต้องการของผู้เรียนและชุมชน 10) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน

1.4 การจัดการเรียนรู้มี 14 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) กำหนดเป้าหมายและการออกแบบกิจกรรมควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยี 2) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้ 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ 4) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้โปรแกรมผังมโนทัศน์ (Concept Mapping Tools) เพื่อรวบยอดความคิดของผู้เรียน 5) เลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้เรียน 6) ใช้โปรแกรมสนทนาในการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นกับผู้เรียน 7) วางแผนการจัดทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ 8) ใช้เทคโนโลยีในการคำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผล 9) ใช้เทคโนโลยีจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา 10) มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการสอนแต่ละครั้ง 11) มีการจัดการเรียนรู้แบบเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา 12 สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง 13 มีการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ 14 มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง

1.5 การใช้เทคโนโลยี มี 13 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้ 2) ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้ 3) ใช้ระบบที่คั่นหนังสือสำหรับการรวบรวมและเรียกข้อมูลบนเว็บไซต์ที่ต้องการดูซ้ำ ๆ เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงได้ 4) สังเคราะห์ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้ 5) ดาวน์โหลดและเก็บรวบรวมข้อมูลเว็บไซต์ PDF ไฟล์เสียง ไฟล์วีดีโอ และกราฟิกเพื่อระบุข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้ 6) ใช้การค้นหาจากฐานข้อมูลเฉพาะทาง เช่น หนังสือพิมพ์รัฐบาล วิทยาศาสตร์ ฐานข้อมูลออนไลน์ได้ 7) รู้จักวิธีการใช้สารระบบเนื้อหา (Subject Directory) และเครื่องมือการสืบค้น (Search Engine) หรือสารระบบเนื้อหาเฉพาะทาง เพื่อความสำเร็จในการค้นหาข้อมูลได้ 8) ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์มากกว่า 1 ฐานข้อมูล เพื่อค้นหาข้อมูลได้ 9) ใช้ระบบและเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล (Bookmarks / Endnote) จากหลายแหล่งที่รวบรวมไว้ได้ 10) ใช้เครื่องมือการสื่อสารและโทรคมนาคม รวมทั้งเครือข่ายทางสังคม (Social Media) ในการส่งข้อความ หรือข้อมูลอื่นร่วมกันเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ และตอบกลับ (Feedback) ได้ 11) ใช้เครื่องมือออกแบบ Infographic เพื่อนำเสนอข้อมูลให้เข้าใจง่ายและดึงดูดความสนใจได้ 12) สามารถชักจูงและสนับสนุนเพื่อนครูในการใช้เทคโนโลยี

เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน 13) สามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

2.1 หลักการ ได้แก่ แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา 2) เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำ เป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิดรวบยอด การพัฒนา ความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง 3) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) แล 4) รูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญ ประกอบด้วย การใช้ประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม การเรียนรู้ด้วยการกระทำจนทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม การปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรมทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนอยู่อย่างกว้างขวาง และการสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

2.2 วัตถุประสงค์ ได้แก่ เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาภาวะผู้นครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2.3 เนื้อหา ได้แก่ องค์ความรู้ในเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 ชุด ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การสร้างนวัตกรรม 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การใช้เทคโนโลยี

2.4 กระบวนการพัฒนา ได้แก่ ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) การศึกษาเอกสารประกอบ 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 3) การฝึกปฏิบัติจริง และ 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

2.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ คู่มือการใช้เอกสารประกอบการพัฒนา วีดีทัศน์ วีซีดี วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องเขียน เครื่องฉายภาพ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

2.6 การวัดและประเมินผล ได้แก่ วิธีการวัดเพื่อประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ในกระบวนการพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ

3. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรวจสอบได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบการวัดและประเมินผล หลักการของรูปแบบ และเนื้อหาของรูปแบบ

3.2 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาระหว่างก่อนการทดลองใช้รูปแบบและหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ระยะหลังการทดลองใช้รูปแบบ สูงกว่าการทดลองใช้รูปแบบ และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 0.99 ซึ่งหมายความว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับน้อย

หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 0.99 หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า 19.80

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อภิปรายผลเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น พบว่า มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การสร้างนวัตกรรม 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้ เนื่องจากว่า ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น เป็นลักษณะพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกในการปฏิบัติงานอย่างเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นมีอิทธิพลเป็นที่ยอมรับของครูคนอื่นส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานได้มีพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 13) กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูว่า หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลทางผู้บริหารสถานศึกษาก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเช่นเดียวกัน รัตติยา พร้อมสิ้น (2559, หน้า 22) กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูว่า เป็นพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของครูที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ และผู้ตาม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน หรือสามารถสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่ง Lieberrman and Millel (2004); York – Barr and Duke (2004, p. 260) และ Harris, A. and Mujis, D. (2005, p. 13) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้เช่นเดียวกันว่าภาวะผู้นำครู หมายถึง ความสามารถของครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ท่ามกลางครูและครูผู้นำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนในระดับต่าง ๆ ในสถานศึกษามีโอกาสที่จะนำหรือเป็นผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำนั้นเป็นการสร้างสถานการณ์ทำให้บุคคลได้ปฏิบัติกิจกรรมหรือเรียนรู้ร่วมกันสามารถสร้างหรือพัฒนาและทำให้เกิดความเข้าใจดีขึ้นเป็นการนำเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการร่วมกัน

1.1 องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง เนื่องจากในยุคดิสรัปชั่น โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พลิกผัน และมีความซับซ้อนสูง (VUCA World) องค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลา ความรู้เดิมอาจล้าสมัยได้อย่างรวดเร็ว ภาวะผู้นำครูจึงต้องเริ่มต้นจากการเป็น “ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learner)” ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ (Reskill & Upskill) ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้เรียนและบริบทของโลก การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องยังเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ครูเกิดความมั่นใจ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) และส่งต่อแรงบันดาลใจให้แก่เพื่อนครูและผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับณฐกร วัชรสินธุ์ กล่าวว่า การรู้จัดและตระหนักรู้ในศักยภาพของตนเองอย่างถ่องแท้ การมีแรงจูงใจด้านบวกในการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลและใช้ความสามารถขอตนเองอย่างประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีอิสระในการตัดสินเลือกมีการปรับตัวและมีการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เหมาะสมตามสถานการณ์ เพื่อตอบสนองความต้องการและเป้าหมายของตนเอง เช่นสามารถดำเนินกิจกรรม แสดงพฤติกรรม เพื่อสนองความต้องการแรงจูงใจหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือใช้ความสามารถของตนอย่างมีประสิทธิภาพของตนเองและมีการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข กันยารัตน์ เมืองแก้ว (2561, หน้า 197) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการพัฒนาตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พบว่า นักศึกษามีมุมมองในการส่งเสริมพฤติกรรมการพัฒนาตนเอง ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย ได้แก่ การดูแลรักษาสุขภาพร่างกาย รับประทานอาหารได้อย่างเหมาะสม 2) ด้านจิตใจ การควบคุม การหาวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีเป้าหมายในการใช้ชีวิต เห็นคุณค่าของตนเอง สามารถเข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมถึงการมีแนวทางดำเนินชีวิตที่มีความสุข 3) ด้านสังคม ได้แก่ การรู้จัดสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถในการทำงนร่วมกับผู้อื่น มีทักษะทางการสื่อสาร มีทักษะทางสังคมอันเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิต การรู้กาลเทศะ และมีความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และ 4) ด้านสติปัญญา ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผล สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ รู้จักหาวิธีการรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ด้านปัญญา และมีเทคนิควิธีการพัฒนาการเรียนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสิริรัตน์ วรรณกุล (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของเด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัว

ในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 4 พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การพัฒนาตนเองได้ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การควบคุมตนเอง และการมองโลกในแง่ดี มีขนาดน้ำหนักสำคัญ .21, .17, .18 และ .18 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวล้วนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยปัจจัยนั้นสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาตนเองของเด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัว ในสังกัดสำนักศาลยุติธรรม ประจำภาค 4 ได้ร้อยละ 54

1.2 องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม ในการจัดการศึกษาในยุคดิสรัปชั่น เป็นปัญหาใหม่ที่ไม่สามารถใช้วิธีการหรือรูปแบบเดิมในการแก้ไขได้ทั้งหมด ภาวะผู้นำครูในยุคนี้จึงต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ในการออกแบบและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อนวัตกรรม กระบวนการ หรือแนวทางการแก้ปัญหาในชั้นเรียน ครูที่มีภาวะผู้นำจะทำหน้าที่เป็น "นวัตกร (Innovator)" ที่กล้าทดลอง กล้าเสี่ยง และเรียนรู้จากความผิดพลาด (Growth Mindset) เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งสอดคล้องกับ กองการบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา (2559, หน้า 81) ได้เสนอแนวคิดการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 2) สอนแบบโมเดลซิปปา 3) สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง 4) ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ 5) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง 6) การพัฒนาหลักสูตร 7) ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้ กรองทิพย์ นาควิเชียร (2560) ได้เสนอแนวคิดการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 2) สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง 3) ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ 4) สอนแบบโมเดลซิปปา 5) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง 6) ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้ จิณณวัตร ปะโคทัง (2561, หน้า 21) ได้กล่าวถึงลักษณะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 2) ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ 3) สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 4) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง 5) จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ บันเย็น เพ็งกระจ่าง (2561, หน้า 17) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิด

นวัตกรรม ดังนี้ 1) สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง 2) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริงและจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 3) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education 4) สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 5) วัดและประเมินผล 6) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, หน้า 96) ได้สรุปองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดนวัตกรรม มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ 1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 2) สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง 3) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการลักษณะ STEM Education 4) สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 5) จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 6) ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้ 7) ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ 8) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง พีระวัตร จันทะกูล และคณะ (2560, หน้า 229) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ไว้ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริงและจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 2) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการลักษณะ STEM Education 3) สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 4) สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง 5) จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 6) ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557, อ้างถึงใน สุกัญญา แช่มช้อย, 2562, หน้า 29 – 30) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ไว้ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education 2) สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 3) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริงและจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 4) สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง 5) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง สายสวาท เสาร์ทอง (2562, หน้า 4282) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ไว้ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education 2) สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 3) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริงและจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 4) สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง 5) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับ Churches (2008, p. 20) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อให้เกิดนวัตกรรมไว้ ดังนี้

1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 2) วัดและประเมินผล Fansher (2011, p. 1) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ไว้ดังนี้ 1) สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง 2) สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน Marc (2010, p. 22) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ไว้ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริงและจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 2) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education 3) สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และ Park Y. (2016, p. 25) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อให้เกิดนวัตกรรมไว้ ดังนี้ 1) ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้ 2) ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ 3) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

1.3 องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร จากหลักสูตรแบบดั้งเดิมที่เน้นการท่องจำเนื้อหาตายตัว ไม่เพียงพอต่อการเตรียมความพร้อมผู้เรียนออกไปเผชิญโลกในอนาคต ครูที่มีภาวะผู้นำจึงต้องมีสมรรถนะในการวิเคราะห์ ปรับปรุง และยืดหยุ่นหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของชุมชน โดยเปลี่ยนผ่านจากการสอนตามเนื้อหา (Content – based) ไปสู่ “หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency – based Curriculum)” การที่ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรจะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีความทันสมัย บูรณาการข้ามศาสตร์ และสามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิไลลักษณ์ เจริญทรัพย์ (2555) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางสำคัญในการบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญของมาตรฐานการศึกษาในแต่ละประเทศ ทั้งนี้เพราะการศึกษาของแต่ละประเทศจะดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้เป็นสำคัญ หลักสูตรยังมีความสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน กล่าวคือ การสอนจะใช้หลักสูตรเป็นเสมือนแม่แบบในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลงทางและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างครบถ้วน สำหรับความสำคัญของหลักสูตรกับผู้เรียน หากหลักสูตรนั้นเป็นหลักสูตรที่ดีจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงสร้างทักษะอื่น ๆ ทั้งการเคารพสิทธิมนุษยชนและสามารถยอมรับในความหลากหลายของผู้อื่นได้ สอดคล้องกับสมาน เอกพิมพ์ (2560, หน้า 15) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญ 5 ประการ คือ 1) หลักสูตร

เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา หรือเป็นเครื่องชี้นำในการจัดประสบการณ์ให้แก่บุคคลหรือผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ลงไปสู่การปฏิบัติบรรลุความมุ่งหมาย และนโยบายการศึกษาที่กำหนดทั้งระดับชาติ สังคม และผู้เรียน รวมถึงการฝึกอบรมสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่การงานด้านต่าง ๆ ของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ 2) หลักสูตรถือเป็นมาตรฐานของการจัดากรศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าเนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่นเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม 3) หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษาและเป็นแนวปฏิบัติแก่ครูในระดับโรงเรียน ร่วมทั้งหลักสูตรยังเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาด้วย 4) หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าผู้เรียนและสังคม ควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรงรวมทั้งเป็นเครื่องกำหนดวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข 5) หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ความสามารถ ความประพฤติทักษะและเจตคติของผู้เรียนในอันที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และชาติบ้านเมือง หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นเช่นไร สอดคล้องกับ เกียรติภูมิ มะแสงสม (2561, หน้า 61) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญเพราะเป็นเอกสารที่กำหนดแนวทางการจัดมวลประสบการณ์ และทิศางการจัดการศึกษาให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่หลักสูตรกำหนดไว้ และสอดคล้องกับอิสระ ชอนบุรี (2568) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะครูผู้ช่วย ด้านการจัดการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาการ พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหาสาระหรือประสบการณ์ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) เอกสารประกอบผลการประเมินความเหมาะสม ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะผู้ช่วยด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้ช่วยที่ใช้หลักสูตร มีสมรรถนะด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้ บทบาทของครูในยุคดิสรัปชั่น ได้เปลี่ยนผ่านจาก “ผู้ถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Provider)” ไปสู่การเป็น “อำนวยความสะดวกและโค้ช (Facilitator and Coach)” เนื่องจากความรู้สามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่านโลกออนไลน์ ภาวะผู้นำครูในด้านนี้จึงแสดงออกผ่านความเชี่ยวชาญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ครูต้องสามารถบริหารจัดการชั้นเรียนที่มีความหลากหลาย สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อดึงศักยภาพสูงสุดของผู้เรียนแต่ละคนออกมา สอดคล้องกับ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2556, หน้า 13) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือวรรณกรรมด้านการศึกษาร่วมสมัยชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่าทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมือง และการทำงาน เช่น ทักษะ 4C คือความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานเป็นทีม (Collaboration) ทักษะเหล่านี้มีลักษณะเปลี่ยนไปในโลกยุคดิจิตอล รวมถึงทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น จนกลายเป็นสิ่งที่ต้อง “มี” มากกว่า “น่าจะ” มีขณะที่บางทักษะถือเป็นทักษะชุดใหม่ที่จำเป็นในบริบทของศตวรรษใหม่ เช่น ทักษะการสื่อสาร และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน และสอดคล้องกับ พรทิพย์ ศิริภัทรา (2556, หน้า 7 – 16) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการวิจัยเกี่ยวกับสมอง และการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็น ส่งผลให้กระบวนทัศน์ทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหาการคิดแบบวิจารญาณ รวมทั้งการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ และการมีทักษะทางสังคม แนวโน้มการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ และบูรณาการเรียนในห้องเรียนและชีวิตจริง ทำให้การเรียนนั้นมีความหมายต่อผู้เรียน และสอดคล้องกับ ศักดิ์นคร สีหอแก้ว (2560, หน้า 20) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้เป็นการกำหนดความสำคัญ และแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง มีการบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ ในห้องเรียนและชีวิตจริง และสอดคล้องกับ รุณี ห่อทอง (2563, หน้า 1) ได้ศึกษา

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า ผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) ปัจจัยการบริหาร 3) กระบวนการบริหาร และ 4) ผลลัพธ์และแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ของแต่ละองค์ประกอบ ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในปีการศึกษา 2563 สูงกว่าปีการศึกษา 2562 โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีผลการประเมินเพิ่มขึ้นสูงสุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีผลการประเมินเพิ่มขึ้นต่ำที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบร้อยละของผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนทุกข้อ ในปีการศึกษา 2563 สูงกว่าในปีการศึกษา 2562 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อที่ 4 ใฝ่เรียนรู้ มีผลการประเมินเพิ่มขึ้นสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง ข้อที่ 7 รักความเป็นไทย ข้อที่ 6 มุ่งมั่นในการทาน ข้อที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ ข้อที่ 3 มีวินัย และข้อที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต มีผลการประเมินเพิ่มขึ้นต่ำที่สุด 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการปฏิบัติตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อ

1.5 องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี คือกลไกหลักที่ทำให้เกิดภาวะดิสรัปชั่น ภาวะผู้นำครูจึงไม่สามารถแยกออกจากการมีความรอบรู้ทางดิจิทัล (Digital Literacy) ได้ ครูจำเป็นต้องบูรณาการความรู้ด้านเทคโนโลยี ผนวกเข้ากับวิธีสอนและเนื้อหาวิชา (TPACK) ได้อย่างกลมกลืน ไม่ใช่เพียงแค่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อนำเสนอ แต่ต้องใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ การประเมินผล การลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning)

นอกจากนี้ ครูยังต้องเป็นผู้นำในการชี้แนะการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม (Digital Citizenship) ให้แก่ผู้เรียนอีกด้วยซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ของภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา คือ กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา (2559, หน้า 20 – 21) ได้กล่าวถึงการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนของครู ดังนี้ 1) ครูพึงน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประยุกต์ใช้ได้ดีในวิชาชีพครู เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้และการทำงาน 2) จัดการศึกษาต้องสอดคล้องสภาพสังคมเทคโนโลยีก้าวไกล 3) เน้นการใช้และสร้างนวัตกรรมในบริบทของไทย มุ่งพัฒนาคนให้มีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยมนุษยธรรม สอดคล้องกับ กรองทิพย์ นาควิเชียร (2560, หน้า 20 – 21) ได้กล่าวถึงการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน ไว้ว่า 1) ผู้สอนใช้สื่อแผ่นภาพโจทย์สถานการณ์สร้างความสนใจและตั้งคำถามให้ผู้เรียนวิเคราะห์เพื่อทบทวนความรู้เดิมโดยบูรณาการทั้ง 8 กลุ่มสาระตามตัวชี้วัดที่ผู้เรียนเรียนผ่านมาแล้ว 2) ผู้สอนรวบรวมประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์ สรุปอธิบายเพิ่มเติม และเข้าสู่ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ บันเย็น เพ็งกระจ่าง (2561, หน้า 51) ได้สรุปเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนว่า มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่จะช่วยเตรียมความพร้อมในทุกด้าน ดังนี้ 1) ให้รู้คนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิผลไปตลอดชีวิต 2) เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลง 3) คนยุคใหม่ต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปแบบเศรษฐกิจ 4) การพึ่งพาอาศัยเพิ่มมากขึ้น 5) ภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป พรชัย เจดามาน และคณะ (2559, หน้า 5) ได้กล่าวถึงการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน ได้แก่ 1) มีความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการเพราะทำให้กลุ่มเป้าหมาย 2) มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนรู้แบบบูรณาการ 3) รู้วิธีการเชื่อมโยงและผสมผสานเนื้อหาตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ในการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืนได้ เพ็ญจันทร์ สินธุเขต (2560, หน้า 9) กล่าวถึงการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนว่า ยุคดิจิทัลเป็นยุค “โลกคือห้องเรียน” ครูยุคดิจิทัลควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) มีการนำสื่อเทคโนโลยีในการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ

สนใจใฝ่เรียนรู้สนุกสนาน กระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น 2) ครูมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก 3) ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ 4) ต้องเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียนด้วย จึงต้องมีลักษณะที่เรียกว่า e – teacher สุกัญญา แช่มช้อย (2562, หน้า 31 – 32) ได้สรุปการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน ได้แก่ 1) ผู้ฝึกสอนหรือผู้ชี้แนะ (Coach) โดยครูจะต้องไม่ตั้งตนเป็นผู้รู้ แต่จะต้องเป็นผู้ที่พร้อมจะเรียนรู้ไปกับผู้เรียน ครูจะต้องมีทักษะในการกำกับ ติดตามการเรียนรู้ และคอยชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้กับผู้เรียน 2) นักตั้งคำถาม (Questioner) ทักษะการตั้งคำถามเป็นทักษะที่สำคัญมากสำหรับครูในยุคดิจิทัล ครูต้องฝึกการตั้งคำถามที่สามารถไปกระตุ้นความคิด ท้าทายให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน 3) นักออกแบบการเรียนรู้ (Learning designer) ทักษะการออกแบบการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อครูมีความรู้ความเข้าใจศาสตร์การสอนต่าง ๆ เป็นอย่างดี แล้วนำมาออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของผู้เรียน และวิถีการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล 4) นักจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Context provider) การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลนั้น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัลอย่างมาก หากครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมแล้ว ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างที่ครูอาจจะคาดไม่ถึงเลยทีเดียว 5) นักเทคโนโลยี (Educational technology) สำหรับการเป็นครูในยุคดิจิทัลที่ผู้เรียนเป็นชนพื้นเมืองชาวดิจิทัลดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นครูจึงจำเป็นต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการบูรณาการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องใช้เทคโนโลยีทั้งหมดในการจัดการเรียนรู้ แต่ก็ควรที่จะมีการใช้สื่อและนวัตกรรมที่หลากหลายมากยิ่งกว่าในยุคที่ผ่านมา 6) ผู้ควบคุมคุณภาพ (Queally controller) การประเมินผลการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลนี้ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตามมาตรฐานอาจจะไม่เพียงพอ หากพบว่าผู้เรียนมีศักยภาพที่พัฒนาชิ้นงาน หรือมีผลการเรียนได้สูงกว่านี้หน้าที่ของครูคือต้องกำกับ ควบคุม และก็ผลักดันให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ที่เต็มศักยภาพสูงสุดของผู้เรียน โดยครูไม่ควรพอใจที่เด็กสามารถทำได้ตามเกณฑ์มาตรฐานเพียงเท่านั้น 7) ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี (Role model) ทั้งในด้าน 1) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้โดยจะต้องมีทักษะในการทำงานเป็นทีม ร่วมเรียนรู้กับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นเพื่อนครูหรือชุมชน สามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และออกไปใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้

ให้กับตนเองและผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และ 2) การเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ และเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อสร้างสังคมแห่งความเสมอภาค เท่าเทียม อนันต์ เถื่อนเนาว์ (2561, หน้า 937 – 943) ได้กล่าวถึงการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนว่าเป็นบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะที่เป็นไปของสังคม 2) ครูคือผู้ที่ต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้สูงสุดเท่าที่เป็นไปได้ 3) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพของเขา 4) สอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) ครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพโดยสอดคล้องกับความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ 6) ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต อินทิรา ชูศรีทอง (2563, หน้า 104) ได้สรุปองค์ประกอบของทักษะการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอนมี 5 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) การใช้ ICT พื้นฐานและระบบเครือข่าย 2) การใช้ ICT พัฒนา สนับสนุน ทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ 3) การใช้ ICT ในการประเมิน และวัดผลการเรียนการสอน 4) การใช้ ICT ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ 5) การกำหนดเป้าหมาย และการออกแบบกิจกรรมควบคู่ไปกับการใช้ ICT สอดคล้องกับ Fansher (2011, p. 84) ได้กล่าวถึง การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนโดย 1) นำเสนอวิธีการสอนของครูจากการบอกให้ทำหรือการบรรยายไปเป็นการสอนแบบใหม่ที่ปล่อยให้ผู้เรียนสอนตัวเอง 2) ครูเป็นผู้แนะนำ และ Park, Y. (2016, p. 11) ได้กล่าวถึงการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนว่า 1) การเป็นผู้สอนจำเป็นต้องสร้างเนื้อหาสื่ออื่น ๆ มากขึ้น 2) ช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและแก้ปัญหา 3) มีสามารถแยกแยะเนื้อหาที่ดีและไม่ดีได้ให้แก่ผู้เรียนได้โดยเฉพาะในโลกออนไลน์ที่เนื้อหาถูกนำเสนอแบบรวดเร็วแต่มีคุณภาพต่ำขาดการประเมินเนื้อหาก่อนเผยแพร่ 4) ผู้สอนจำเป็นต้องสร้างแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องให้มากขึ้นผ่านสื่อดิจิทัล และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะได้เข้าใจและทบทวน 5) การประยุกต์ใช้ แก้ปัญหา สำหรับการสร้างอนาคตของผู้เรียน

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์

ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและการประเมินผล ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของครูที่เข้าร่วมการพัฒนาเพิ่มขึ้นสูง โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น มีการปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และนำทักษะที่ได้จากการเข้ารับการพัฒนาไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานจนเกิดประสิทธิผล แสดงว่าการใช้รูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีผลทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้พัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัตติกา ผาลี (2566, หน้า 281) ได้ศึกษาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของรัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 173 – 188) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาภาค 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล ส่วนสรรฤดี ดีปู่ (2560, หน้า 170) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรินทร์ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) แนวคิดและหลักการกำกับรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์การร่างรูปแบบ 3) คุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ 4) แผนพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ และ 5) กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ นอกจากนี้ Dessler (1991, pp. 337 – 355) มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

3. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรวจสอบได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ การวัดและประเมินผล หลักการของรูปแบบ และเนื้อหาของรูปแบบ

3.2 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างก่อนการทดลองใช้รูปแบบและหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาระยะหลังการทดลองใช้รูปแบบ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 0.99 ซึ่งหมายความว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เข้าร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับปานกลาง หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบมีภาวะผู้นำครูในยุคดิสรัปชั่นอยู่ในระดับมาก มีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 0.99 หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า 19.80 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาและรูปแบบมีกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นที่เข้าร่วมการพัฒนาเพิ่มสูงขึ้น โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เข้าร่วมการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น มีการปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และนำทักษะที่ได้จากการเข้ารับการพัฒนาไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานจนเกิดประสิทธิผล แสดงว่าการใช้รูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงรเยนประถมศึกษา มีผลทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้พัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัชฎาพร พิมพิชัย (2556, หน้า 201) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสัง กัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทดลองใช้รูปแบบจะมีดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นร้อยละ 94.94 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 207) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทดลองใช้รูปแบบจะมีดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.19 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติยา พร้อมสิ้น (2559, หน้า 258) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทดลองใช้รูปแบบจะมีดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.97 ส่วนรัษฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 285) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทดลองใช้รูปแบบจะมีดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.77

จากผลากรวิจัยที่พบในครั้งนี้ ครูผู้สอนในสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างแก่เพื่อนร่วมงาน โดยการฝึกฝนด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลายทำให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาเกิดหลักการแนวคิดทักษะความสามารถและตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การสร้างนวัตกรรม 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การใช้เทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหาร

โรงเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้นี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครู และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองและพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ครูกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น มีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นสูงขึ้น จึงควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นนี้ไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น เพื่อให้เกิดการเรียนนรู้ใหม่ ๆ เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและเป็นการเปลี่ยนจุดเน้นเรื่องกระบวนการสอนของครูไปสู่การพัฒนาผู้เรียน

1.3 จากผลการทดลองใช้รูปแบบในการพัฒนาระยะที่ 2 การปฏิบัติจริง และระยะที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) สามารถใช้เวลาในการปฏิบัติไปพร้อมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ระดับภาค หรือระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบว่ามีความเหมาะหรือแตกต่างกัน หากมีความแตกต่างกันจะได้พิจารณาถึงสาเหตุที่แตกต่าง ถ้ามีความเหมือนกันจะได้เป็นเครื่องยืนยันข้อค้นพบ ซึ่งจะทำให้ข้อค้นพบที่ได้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัชชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคอื่น เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). *การสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย (Thailand Internet User Behavior).* https://www.etda.or.th/th/Our-Service/statistics-and-information.aspx

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา.* สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.

กษมน มังคละคีรี. (2557). *ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูผู้ช่วยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). *เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ พิธีเปิดการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้ได้รับรางวัล "ครูดีในดวงใจ".* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2559). *Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน.* มหาวิทยาลัยมหิดล.

กัลยา ติงศภัทิย์. (2557). ความท้าทาย ณ ขอบแดนใหม่แห่งการเรียนรู้: การศึกษาระบบ 4.0. *ในสัมมนาทางวิชาการ จัดสัมมนาโดย ศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.* โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพมหานคร.

กัลยารัตน์ เมืองสง. (2550). *การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

กาญจนา บุญภักดิ์. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 19*(2), 1 – 12.

กิติ ตยัคคานนท์. (2543). *เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ.* (พิมพ์ครั้งที่ 6). บัตเตอร์ฟลาย.

ขนิษฐา ชัยประโคน. (2556). *ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2553). *ปฏิรูปการเรียนรู้: ผู้เรียนสำคัญที่สุด.* โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง. (2558). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จงกลนี ชุติมาเทวินทร์. (2544). *การฝึกอบรมเชิงพัฒนา.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). พี เอ ลีฟวิ่ง.

จีระ หงส์ลดารมภ์. (2553). *แนวคิดและหลักการขอบข่ายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.* (พิมพ์ครั้งที่ 31). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชัชชญา พีระธรณิศร์. (2563). ความท้าทายการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change ของผู้บริหารสถานศึกษา. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 4*(2), 1 – 15.

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2557). *ภาวะผู้นำร่วมสมัย.* ปัญญาชน.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2550). *ภาวะผู้นำในองค์กร.* ปัญญาชน.

ไชยา ภาวะบุตร. (2555). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ฐปนีย์ นารี. (2561). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ฐิติมา ไชยมหา. (2556). *ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม. (2553). *การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำครูของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตวัญจ์ลักษณ์ พวงนิล. (2555). *โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21.* มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทักษิณา ข่ายแก้ว. (2565). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.* สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทิศนา แขมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 27). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนตรนิยมาศ วรรณพยันต์. (2564). *ภาวะผู้นำครูในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

เนตร์พัณณา ยาวิราช. (2552). *การจัดการสมัยใหม่.* (พิมพ์ครั้งที่ 6). เซ็นทรัลพับลิชชิ่ง.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

ประสพชัย พสุนนท์. (2565). *ภาวะผู้นำและพฤติกรรมองค์การ.* สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร. (2562). *ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

พงษ์สวัสดิ์ สายกัน, เพลินพิศ ธรรมรัตน์, และศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์. (2565). ภาวะผู้นำครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. *วารสารรัชต์ภาคย์, 16*(46), 141 – 155.

พรรณี ลีกิจวัฒนะ. (2554). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). มีนเซอร์วิสซัพพลาย.

พัชราภรณ์ ปัญญา. (2565). ภาวะผู้นำครูในยุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการศึกษา, 10*(2), 45 – 58.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2566). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาองค์กร.* สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มัตติกา ผาลี. (2566). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2554). *การวัดผลและการสร้างแบบสอบสัมฤทธิ์ผล.* (พิมพ์ครั้งที่ 10). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รัษฎากร อัครจันทร์. (2560). ภาวะผู้นำครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 4*(1), 158 – 173.

รุณี ห่อทอง. (2563). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนบ้านห้วยนกแล.* โรงเรียนบ้านห้วยนกแล สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

วารินท์พร ฟันเฟื่องฟู. (2563). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 9*(1), 135 – 145.

วิจารณ์ พานิช. (2560). *ศาสตร์และศิลป์ของการสอนในศตวรรษที่ 21.* มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.

วิเชียร วิทยอุดม. (2550). *ภาวะผู้นำ.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

_____. (2562). *การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation.* ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

_____. (2562). *การจัดการเรียนรู้ในยุคความพลิกผันทางนวัตกรรม.* ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

วิริยา วิจิตรวาทการ. (2562). *ภาวะผู้นำครูกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21.* https://www.educathai.com/knowledge/articles/261

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2565). *ภาวะผู้นำ: ทัศนะเชิงร่วมสมัย.* ทิพยวิสุทธิ์.

วิศิษฐ์ มุ่งนากลาง. (2556). *ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ศิริพร กุลสานต์. (2557). *ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สมหมาย จันทร์เรือง. (2564). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคดิจิทัล.* https://www.moe.go.th/active-learning-digital-era

สยามรัฐออนไลน์. (2565). *การใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล.* https://siamrath.co.th/n/366542

สรรฤดี ดีปู่. (2560). *ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

สร้อยสุดา กรีน. (2563). *ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สันติ บุญภิรมย์. (2557). *การบริหารจัดการในห้องเรียน.* ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

สัมมา รธนิธย์. (2553). *ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา.* ข้าวฟ่าง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา. คุรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). *มาตรฐานวิชาชีพและสมรรถนะภาวะผู้นำครูในศตวรรษที่ 21.* พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานศึกษาธิการภาค 10. (2563). *แนวทางการนิเทศทางไกลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัล.* สำนักงานศึกษาธิการภาค 10.

สุขุม เฉลยทรัพย์. (2566). *ทิศทางภาวะผู้นำไทยในยุคการเปลี่ยนแปลง.* สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.* 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). *ภาวะความเป็นผู้นำ.* เอ็กซเปอร์เน็ท.

สุพิชญ์ชญา มีแก้ว, นเรศ ขันธะรี, และจิณณวัตร ปะโคทัง. (2564). ภาวะผู้นำครูในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. *วารสารการบริหารท้องถิ่น, 14*(4), 1945 – 1960.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2565*). โลกเปลี่ยน คนปรับ: การศึกษาในโลกแห่งการพลิกผัน.* รวมด้วยช่วยกัน.

สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2554). *การศึกษากระบวนการบริหารจัดการและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2566). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องอาจ นัยพัฒน์. (2566). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และแบบผสมวิธี.* โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนัตตา ชาวนา. (2555). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตตรวจราชการที่ 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อริญญา เถลิงศรี. (2564). *ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคความพลิกผัน. SEAC Center.* https://www.seasiacenter.com/insights/leadership-disruption

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2554). *หลักการสอน.* โอเดียนสโตร์.

อิสระ ชอนบุรี. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Altschuld, J. W., & White, J. L. (2023). *Needs assessment: Analysis and prioritization.* SAGE Publications.

Bates, A. W. (2022). *Teaching in a digital age.* Tony Bates Associates Ltd.

Bennis, W., & Nanus, B. (1985). *Leaders: The strategies for taking charge.* Harper & Row.

Christensen, C. M., Horn, M. B., & Johnson, C. W. (2017). *Disrupting class: How disruptive innovation will change the way the world learns.* McGraw – Hill.

Collett, J., & Bloom, J. L. (2005). *Teacher leadership: A review of the literature.* Journal of School Leadership.

Daft, R. L. (1999). *Leadership: Theory and practice.* Dryden Press.

Dessler, G. (2002). *Human resource management (9th ed.).* Prentice – Hall.

DuBrin, A. J. (1998). *Leadership: Research findings, practice, and skills.* Houghton Mifflin.

Harris, A., & Lambert, L. (2003). *Building leadership capacity for school improvement.* Open University Press.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice.* McGraw – Hill.

Katzenmeyer, M., & Moller, G. (2001). *Awakening the sleeping giant: Helping teachers develop as leaders.* Corwin Press.

Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (2000). *Educational administration: Concepts and practices.* Wadsworth.

Northouse, P. G. (2010). *Introduction to leadership: Concepts and practice.* Sage.

Suranna, K. J., & Moss, D. M. (2002). *Teacher leadership in the classroom: Voices from the field.* University Press of America.

Trulove, S. (1992). *Handbook of training and development.* Blackwell Publishers.

Watkins, R., & Kavale, J. (2022). The updated guide to needs assessment. Wiley.

Yamane, T. (1973*). Statistics: An introductory analysis (3rd ed.).* Harper & Row.

York – Barr, J., & Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. *Review of Educational Research, 74*(3), 255 – 316.

Yukl, G. A. (1998). *Leadership in organizations.* Prentice Hall.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญและรายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 ท่าน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

3. นางคำปิ่น ทีสุกะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

4. นางสาวรษิกา วัฒนมาลี ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านหนองยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

5. นายพงศักดิ์ เอกจักรแก้ว ผู้อำนวยกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

6. ดร.วิชนีย์ ทศศะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านภูกระแต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

7. ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

8. นายพิทักษ์ ไชยแก้ว ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านถ่อนนาเพลิน หน่วยงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

9. นางภัสรา ฐานวิเศษ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

10. นางกัญญาภัค ลุนชัยภา ครูชำนาญการพิเศษ หน่วยงาน โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 ท่าน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ดร.พลชัย ชุมปัญญา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

4. ดร.สท้าน วารี ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

5. ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

6. นางกฤติยา โพธิ์เสนา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

7. ดร.เมธี นาอุดม ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

8. นายประจักษ์ ทามี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโพธิ์ไทรทองวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

9. นางภัสรา ฐานวิเศษ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

10. นางสาวพิสมัย ขวาไชยวี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 ท่าน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

4. นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

5. ดร.เมธี นาอุดม ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

6. ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

7. ดร.สุชาติ เสนาสี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

8. ดร.พนิดา ยาทองไชย รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

9. ดร.มัตติกา ผาลี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

10. นางศศิธร กิตติศรีวรพันธ์ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน นายพงษ์ศักดิ์ เอกจักรแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน นางสาวรษิกา วัฒนมาลี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน ดร.วัณรัฐ สอนสิทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน ดร.วิชนีย์ ทศศะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน นางภัสรา ฐานวิเศษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน นางสาวกัญญาภัค ลุนชัยภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน นายพิทักษ์ ไชยแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

เรียน นางคำปิ่น ทีสุกะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายยันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.พลชัย ชุมปัญญา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.สท้าน วารี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางกฤติยา โพธิ์เสนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.เมธี นาอุดม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายประจักษ์ ทามี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางภัสรา ฐานวิเศษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายพิสมัย ขวาไชยวี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

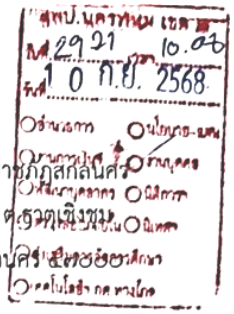
ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/๑๒๗๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต ๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบเร็ว จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยยึดหลักพื้นฐานของหลักจริยธรรมการวิจัยสากล เลขที่ใบรับรอง ๐๔๒/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๔๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบเร็ว จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยยึดหลักพื้นฐานของหลักจริยธรรมการวิจัยสากล เลขที่ใบรับรอง ๐๔๒/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน ดร.เมธี นาอุดม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน ดร.สุชาติ เสนาสี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน ดร.พนิดา ยาทองไชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน ดร.มัตติกา ผาลี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ มกราคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน นางศศิธร กิตติศรีวรพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๓๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากร

เรียน ดร.สุชาติ เสนาสี

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการโครงการ

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อดังกล่าว ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๓๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากร

เรียน ดร.เมธี นาอุดม

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการโครงการ

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อดังกล่าว ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๓๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากร

เรียน ดร.อิสระ ชอนบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการโครงการ

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อดังกล่าว ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/๑๔๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สถานที่ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านแพง

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการจัดโครงการอบรมในครั้งนี้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง จัดกิจกรรมอบรมดังกล่าว ในวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๐๐ น. เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านแพง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหัวหาด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนบาก

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหญ้าไซ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหาดกวน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพธิ์ไทรทองวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าหว้าน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขว้างคลีชูชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวานรนิวาส (ราษฎร์บำรุง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านศรีเวินชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านสามผง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านพืชผล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการอบรม
๒. รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

ด้วย นายฉัตรชัย จันทา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๖๓๒๕๐๑๐๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เข้าร่วมโครงการอบรม ในระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นายฉัตรชัย จันทา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๗๖ ๕๒๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ค

หนังสือรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

AF/10-05/03.0

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา โทร. IP ๒๖๘

ที่ อว ๐๖๒๑.๐๘/ว ๖๔๖ **วันที่** ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณารับทราบ/รับรองโครงการวิจัยภายหลังการขอชี้แจงต่อข้อคำถามหรือข้อเสนอแนะของกรรมการ

เรียน นายฉัตรชัย จันทา

ตามที่ท่านได้ขอชี้แจงต่อข้อคำถามหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Teacher Leadership Development Model in the Instructional Management in Disruption Era of Secondary Schools Under the Office of the Basic Education Commission in North - Eastern) หมายเลขสำคัญโครงการ HE ๖๘ - ๐๓๖ นั้น

ในการนี้ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาการขอชี้แจงดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว “มีมติรับรองโครงการวิจัยของท่าน” ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และบรรจุวาระการประชุมเพื่อทราบ ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๘ ต่อไป โดยหลังจากนี้ผู้วิจัยจะต้องรายงานความก้าวหน้าทุก ๑๒ เดือน (รายงานครั้งแรกวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๙) และหมดอายุการรับรอง ในวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๙ รายละเอียดตามข้อปฏิบัติสำหรับโครงการวิจัยที่ผ่านการรับทราบ/รับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ด้านหลังหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทุมพร หลอดโค)
ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

COA NO. 042/2568
IEC NO. HE68-036

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขอรับรองว่าโครงการวิจัยเรื่อง : รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Teacher Leadership Development Model in the Instructional Management in Disruption Era of Secondary Schools Under the Office of the Basic Education Commission in North - Eastern)

หัวหน้าโครงการวิจัย : นายฉัตรชัย จันทา

ผู้ร่วมโครงการวิจัย : ไม่มี

หน่วยงานต้นสังกัด : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

เอกสารที่รับรอง

1. แบบขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2568
2. แบบฟอร์มโครงการวิจัย ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2568
3. ประวัติผู้วิจัย ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2568
4. แบบแจ้งผลประโยชน์ทับซ้อน ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2568
5. เอกสารชี้แจงอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ได้แก่
   5.1 เอกสารชี้แจงอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย (สำหรับตอบแบบสัมภาษณ์) ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2568
   5.2 เอกสารชี้แจงอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย (สำหรับตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์) ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2568
   5.3 เอกสารชี้แจงอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย (สำหรับตอบแบบสอบถามทาง Application Google Form) ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2568
6. แบบแสดงความยินยอมให้ทำการวิจัยจากอาสาสมัคร ได้แก่
   6.1 แบบแสดงความยินยอมให้ทำการวิจัยจากอาสาสมัคร (สำหรับการตอบแบบสัมภาษณ์) ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2568

6.2 แบบแสดงความยินยอม ...

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสัมภาษณ์

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้วิจัย
แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง

เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือสำหรับข้อมูลที่ได้จะใช้เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านองค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนแนะอื่น ๆ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์ นายฉัตรชัย จันทา นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ ประธานที่ปรึกษา
ดร.สุมันทนา หาญสุริย์ กรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านองค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ได้ 5 องค์ประกอบหลัก คือ

1. การพัฒนาตนเอง
2. การสร้างนวัตกรรม
3. การพัฒนาหลักสูตร
4. การจัดการเรียนรู้
5. การใช้เทคโนโลยี

1. การพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเอง หมายถึง ลักษณะของครูผู้สอนที่ต้องการที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถ ด้านเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านภาวะผู้นำของครู โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนครูและการฝึกอบรมอยู่เสมอ เพื่อมุ่งมั่นให้ประสบผลสำเร็จ มี 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
2. สามารถค้นหาตนเองได้
3. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม
4. สร้างแนวคิดใหม่

จากองค์ประกอบของการพัฒนาตนเอง ดังกล่าวท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร

– เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใด ในการพัฒนาภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ตามองค์ประกอบของการพัฒนาตนเอง

.....

.....

.....

.....

.....

2. การสร้างนวัตกรรม

การสร้างนวัตกรรม หมายถึง ลักษณะของครูผู้สอนที่ต้องการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลายจัดการเรียนรู้ได้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน จัดการเรียนรู้แบบ E – learning จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรม และจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การสร้างนวัตกรรม มี 8 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง

2. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education
4. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
5. จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์
6. ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้
7. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ และ
8. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

– เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใด ในการพัฒนาภาวะผู้นำครู ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ตามองค์ประกอบของการสร้างนวัตกรรม

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ลักษณะของครูผู้สอนมีทักษะวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา ปี 2561 ศึกษาแหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียน วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กำหนดโครงสร้างเวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับปัจจุบัน การพัฒนาหลักสูตร มี 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
3. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
4. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา

– เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใด ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ตามองค์ประกอบของการพัฒนาหลักสูตร

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของครูที่มีความมุ่งมั่นพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพต้องมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ พร้อมทั้งใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ มี 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้
3. การวัดและประเมินผล
4. การออกแบบการเรียนรู้

– เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใดในการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. การใช้เทคโนโลยี

การใช้เทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมของครูที่ทำหน้าที่สอนแสดงออกถึงการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดกิจกรรมการเรียนรูในการยกระดับการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่นวัตกรรมในการเรียนรู้มี 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ใช้สื่อที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำการใช้และพัฒนาสื่อ

3. ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นและเชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวให้เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

4. เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

5. จัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนให้เอื้อต่อการใช้สื่อและประสิทธิผลที่ได้รับจากสื่อ

– เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

– ไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก และตัวบ่งชี้ ใดบ้าง

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ท่านคิดว่าควรใช้กระบวนการและวิธีการใดในการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของการใช้เทคโนโลยี

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความสำคัญแต่ละองค์ประกอบ

โปรดเรียงลำดับองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ จากลำดับที่มีความสำคัญมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด (จากลำดับที่ 1 – 6)

1. การพัฒนาตนเอง
2. การสร้างนวัตกรรม
3. การพัฒนาหลักสูตร
4. การจัดการเรียนรู้
5. การใช้เทคโนโลยี

.....

.....

เหตุผลในการเรียงลำดับองค์ประกอบ

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ .....

ตำแหน่ง .....

สถานที่ทำงาน .....

คำชี้แจง

1. ขอให้ท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทำเครื่องหมายถูกลงในช่องความคิดเห็นที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์

2. ขอความกรุณาท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โปรดพิจารณาข้อคำถามแต่ละรายการว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และเสนอแนะแบบประเมิน โดยทำเครื่องหมาย □ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงกับเนื้อหาเรื่องที่วิจัย

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงกับเนื้อหาเรื่องที่วิจัย

–1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงกับเนื้อหาเรื่องที่วิจัย

นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญา เอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	–1	
องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง					
1	เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง				
2	มุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้				
3	สร้างเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์				
4	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม				
5	มีความสามารถในการแก้ปัญหา				
6	มีความมุ่งมั่นอดทน สู่เป้าหมายที่กำหนด				
7	มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ				
8	สร้างแรงจูงใจภายในร่วมกัน				
9	ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู				
10	การสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อนครูให้สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ				
11	สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาตนเอง				
12	.....				
13	.....				

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	–1	
องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม					
1	ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน				
2	ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้				
3	จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง				
4	จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education				
5	จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลาย				
6	จัดการเรียนรู้ได้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน				
7	จัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์				
8	จัดการเรียนรู้แบบ E – Learning				
9	จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรมและนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างนวัตกรรม				
11	.....				
12	.....				
13	.....				

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	–1	
องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร					
1	สร้าง / พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น				
2	เป็นผู้ที่มีความรู้ดีและมีสติปัญญาที่ดี ทันต่อการพัฒนาที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ				
3	มีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การวัดประเมินผลการเรียนการสอน				
4	มีความสามารถในการวิเคราะห์ เน้นวิธีการหลักการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน				
5	นำความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน				
6	ติดตามความก้าวหน้าของวิชาการอยู่เสมอและต่อเนื่อง				
7	ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร				
8	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้				
9	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยความต้องการของผู้เรียน และชุมชน				
10	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน				
11	.....				
12	.....				
13	.....				

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	–1	
องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้					
1	กำหนดเป้าหมายและการออกแบบกิจกรรมควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยี				
2	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้				
3	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ				
4	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้โปรแกรมผังมโนทัศน์ (Concept Mapping Tools) เพื่อรวบยอดความคิดของผู้เรียน				
5	เลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้เรียน				
6	ใช้โปรแกรมสนทนาในการอภิปราย และแสดงความคิดเห็นกับผู้เรียน				
7	วางแผนการจัดทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้				
8	ใช้เทคโนโลยีในการคำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผล				
9	ใช้เทคโนโลยีจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา				
10	มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการสอนแต่ละครั้ง				
11	มีการจัดการเรียนรู้แบบเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา				
12	สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง				
13	มีการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้				
14	มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง				

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	–1	
องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี					
1	ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้				
2	ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้				
3	ใช้ระบบที่คั่นหนังสือสำหรับการรวบรวมและเรียกข้อมูลบนเว็บไซต์ที่ต้องการดูซ้ำ ๆ เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงได้				
4	สังเคราะห์ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้				
5	ดาวน์โหลดและเก็บรวบรวมข้อมูลเว็บไซต์ PDF ไฟล์เสียง ไฟล์วีดีโอ และกราฟิกเพื่อระบุข้อมูลที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้				
6	ใช้การค้นหาจากฐานข้อมูลเฉพาะทาง เช่น หนังสือพิมพ์ รัฐบาล วิทยาศาสตร์ ฐานข้อมูลออนไลน์ได้				
7	รู้จักวิธีการใช้สารระบบเนื้อหา (Subject Directory) และเครื่องมือการสืบค้น (Search Engine) หรือสารระบบเนื้อหาเฉพาะทาง เพื่อความสำเร็จในการค้นหาข้อมูลได้				
8	ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์มากกว่า 1 ฐานข้อมูล เพื่อค้นหาข้อมูลได้				
9	ใช้ระบบและเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล (Bookmarks/Endnote) จากหลายแหล่งที่รวบรวมไว้ได้				
10	ใช้เครื่องมือการสื่อสารและโทรคมนาคม รวมทั้งเครือข่ายทางสังคม (Social Media) ในการส่งข้อความ หรือข้อมูลอื่นร่วมกันเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ และตอบกลับ (Feedback) ได้				
11	ใช้เครื่องมือออกแบบ Infographic เพื่อนำเสนอข้อมูลให้เข้าใจง่ายและดึงดูดความสนใจได้				
12	สามารถชักจูงและสนับสนุนเพื่อนครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน				
13	สามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน				

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี).....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(ฉบับสอบถามครู)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อมูลผู้วิจัย

นายฉัตรชัย จันทา

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

หมู่ 4 ตำบลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม 48140

โทรศัพท์ 080 – 1765234, E – mail: chatchai.jantha@gmail.com

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

2.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา

2.3 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา

2.4 ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และการพัฒนาภาวะผู้นำครูในยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา

โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนและตรงตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ออกแบบ และพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา ข้อมูลและความคิดเห็นของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ น้อยกว่า 30 ปี ☐ 30 – 39 ปี

☐ 40 – 49 ปี ☐ 50 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

4. ระดับชั้นที่สอน

☐ ปฐมวัย (อ.1 – อ.3)

☐ ประถมศึกษา (ป.1 – ป.6)

☐ มัธยมศึกษา (ม.1 – ม.3 สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส)

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

☐ น้อยกว่า 10 ปี ☐ 11 – 20 ปี

☐ 21 – 30 ปี ☐ 31 ปีขึ้นไป

6. ขนาดโรงเรียน

☐ ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1 – 119 คน)

☐ ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 120 – 719 คน)

☐ ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720 – 1,679 คนขึ้นไป)

☐ ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1,680 คนขึ้นไป)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 2 ระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ของโรงเรียนประถมศึกษา

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามนี้ถามความคิดเห็นของท่านเพื่อหาความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา

2. โปรดอ่านข้อคำถามและพิจารณาว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าอยู่ในระดับใด โดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อละช่องให้ครบทั้งสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น

2.1 ระดับสภาพที่เป็นจริง หมายถึง การปฏิบัติงานที่เป็นอยู่จริงของครูในการใช้ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

2.2 ระดับสภาพที่ควรจะเป็น หมายถึง ความปรารถนา หรือความต้องการของครูหรือความคาดหวังในการใช้ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

ตัวอย่าง

ข้อ	ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง											
0	เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง				✓			✓			

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง											
1	เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง										
2	มุ่งมั่นในการศึกษาหาความรู้										
3	สร้างเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์										
4	มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม										
5	มีความสามารถในการแก้ปัญหา										
6	มีความมุ่งมั่นอดทนสู่เป้าหมายที่กำหนด										
7	มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ										
8	สร้างแรงจูงใจภายในร่วมกัน										
9	ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู										
10	การสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อนครูให้สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ										
11	สามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาตนเอง										
องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม											
12	ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน										
13	ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้										
14	จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง										
15	จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education										
16	จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลาย										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม (ต่อ)											
17	จัดการเรียนรู้ได้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน										
18	จัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์										
19	จัดการเรียนรู้แบบ E – Learning										
20	จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรมและนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างนวัตกรรม										
องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร											
21	สร้าง / พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น										
22	เป็นผู้ที่มีความรู้ดีและมีสติปัญญาที่ดี ทันต่อการพัฒนาที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ										
23	มีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การวัดประเมินผลการเรียนการสอน										
24	มีความสามารถในการวิเคราะห์เน้นวิธีการหลักการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน										
25	นำความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน										
26	ติดตามความก้าวหน้าของวิชาการอยู่เสมอและต่อเนื่อง										
27	ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร										

บัณฑิตวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร (ต่อ)											
28	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้										
29	ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยความต้องการของผู้เรียน และชุมชน										
30	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน										
องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้											
31	กำหนดเป้าหมายและการออกแบบกิจกรรมควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยี										
32	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้										
33	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ										
34	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้โปรแกรมผังมโนทัศน์ (Concept Mapping Tools) เพื่อรวบยอดความคิดของผู้เรียน										
35	เลือกใช้สื่อมัลติมีเดียที่เหมาะสมในการสื่อสารกับผู้เรียน										
36	ใช้โปรแกรมสนทนาในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นกับผู้เรียน										
37	วางแผนการจัดทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้										
38	ใช้เทคโนโลยีในการคำนวณผลการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้องตามการประเมินและวัดผล										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้ (ต่อ)											
39	ใช้เทคโนโลยีจัดทำแบบทดสอบความรู้ตามเนื้อหาวิชา										
40	มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งประเมินสื่อเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการสอนแต่ละครั้ง										
41	มีการจัดการเรียนรู้แบบเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา										
42	สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง										
43	มีการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้										
44	มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง										
องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี											
45	ใช้เครื่องมือเว็บบราวเซอร์เพื่อค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้										
46	ใช้เทคนิค / วิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้										
47	ใช้ระบบที่คั่นหนังสือสำหรับการรวบรวมและเรียกข้อมูลบนเว็บไซต์ที่ต้องการดูซ้ำ ๆ เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงได้										
48	สังเคราะห์ข้อมูลจากหลายๆ แหล่งข้อมูลน่าเชื่อถือได้										

สถาบันวิทยบริการราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี (ต่อ)											
49	ดาวน์โหลดและเก็บรวบรวมข้อมูล เว็บไซต์ PDF ไฟล์เสียง ไฟล์วีดีโอ และกราฟิกเพื่อระบุข้อมูลที่จำเป็น สำหรับใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้										
50	ใช้การค้นหาจากฐานข้อมูลเฉพาะทาง เช่น หนังสือพิมพ์รัฐบาล วิทยาศาสตร์ ฐานข้อมูลออนไลน์ได้										
51	รู้จักวิธีการใช้สารระบบเนื้อหา (Subject Directory) และเครื่องมือการสืบค้น (Search Engine) หรือสารระบบเนื้อหาเฉพาะทาง เพื่อความสำเร็จในการค้นหาข้อมูลได้										
52	ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์มากกว่า 1 ฐานข้อมูล เพื่อค้นหาข้อมูลได้										
53	ใช้ระบบและเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล (Bookmarks / Endnote) จากหลายแหล่งที่รวบรวมไว้ได้										
54	ใช้เครื่องมือการสื่อสารและโทรคมนาคม รวมทั้งเครือข่ายทางสังคม (Social Media) ในการส่งข้อความ หรือข้อมูลอื่นร่วมกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและตอบกลับ (Feedback) ได้										
55	ใช้เครื่องมือออกแบบ Infographic เพื่อนำเสนอข้อมูลให้เข้าใจง่าย และดึงดูดความสนใจได้										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น	สภาพที่เป็นอยู่จริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี (ต่อ)											
56	สามารถชักจูงและสนับสนุนเพื่อนครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน										
57	สามารถใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน										

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครู

งานวิจัยเรื่อง

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ประเมิน .....

ตำแหน่ง .....

สถานที่ทำงาน .....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์การประเมิน

5 หมายถึง ความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง ความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง ความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง ความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง ความเหมาะสมน้อยที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา						
1	หลักการของรูปแบบ					
2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ					
3	เนื้อหาของรูปแบบ					
4	กระบวนการของรูปแบบ					
5	การวัดและประเมินผล					
6	คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู					
เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครู เล่มที่ 1 การพัฒนาตนเอง						
	1) วัตถุประสงค์					
	2) เนื้อหา					
	3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
	4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้					
	5) การวัดและประเมินผล					
	6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา					
เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครู เล่มที่ 2 การสร้างนวัตกรรม						
	1) วัตถุประสงค์					
	2) เนื้อหา					
	3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
	4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้					
	5) การวัดและประเมินผล					
	6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการประเมิน	ความเหมาะสม				
		เหมาะสมที่สุด	เหมาะสม	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมที่สุดน้อย
เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครู เล่มที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร						
	1) วัตถุประสงค์					
	2) เนื้อหา					
	3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
	4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้					
	5) การวัดและประเมินผล					
	6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา					
เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครู เล่มที่ 4 การจัดการเรียนรู้						
	1) วัตถุประสงค์					
	2) เนื้อหา					
	3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
	4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้					
	5) การวัดและประเมินผล					
	6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา					
เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครู เล่มที่ 5 การใช้เทคโนโลยี						
	1) วัตถุประสงค์					
	2) เนื้อหา					
	3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม					
	4) สื่อและแหล่งการเรียนรู้					
	5) การวัดและประเมินผล					
	6) กิจกรรมประกอบการพัฒนา					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 33 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถาม

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
องค์ประกอบที่ 1	1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
การพัฒนาตนเอง	2	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	3	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	4	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	5	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	6	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	7	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	8	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	9	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	10	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
องค์ประกอบที่ 2	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
การสร้างนวัตกรรม	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 3	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
การพัฒนาหลักสูตร	2	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	3	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	4	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 33 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	5	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	6	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	7	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	8	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	9	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	10	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้	1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	2	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	3	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	4	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	5	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	6	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	7	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	8	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	9	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	10	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี	1	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
	2	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	3	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	4	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	5	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	6	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	7	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	8	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	9	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	10	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	11	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 34 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถาม

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเอง	1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	2	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	3	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	4	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	5	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	6	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	7	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	8	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	9	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	10	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
องค์ประกอบที่ 2 การสร้างนวัตกรรม	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	7	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
	2	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	3	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	4	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 34 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ										สรุป
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	5	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	6	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	7	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	8	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	9	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	10	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนรู้	1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	2	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	3	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	4	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	5	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	6	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	7	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	8	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	9	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	10	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
องค์ประกอบที่ 5 การใช้เทคโนโลยี	1	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
	2	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	3	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	4	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	5	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	6	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	7	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	8	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	9	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	10	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
	11	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ฉ

ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก

ภาพประกอบ 5 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล
อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและ
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 11 มิถุนายน 2568

ภาพประกอบ 6 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครพนม เขต 2 12 มิถุนายน 2568

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 7 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นางคำปิ่น ทีสุกะ
ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 2 12 มิถุนายน 2568

ภาพประกอบ 8 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นางสาวรษิกา วัฒนมาลี
ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านหนองยาว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
24 มิถุนายน 2568

ภาพประกอบ 9 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นายพงศักดิ์ เอกจักรแก้ว
ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครพนม เขต 2 12 มิถุนายน 2568

ภาพประกอบ 10 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก ดร.วิชนีย์ ทศศะ
ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านภูกระแต
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 2 30 มิถุนายน 2568

ภาพประกอบ 11 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 19 มิถุนายน 2568

ภาพประกอบ 12 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นายพิทักษ์ ไชยแก้ว ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านถ่อนนาเพลิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 28 มิถุนายน 2568

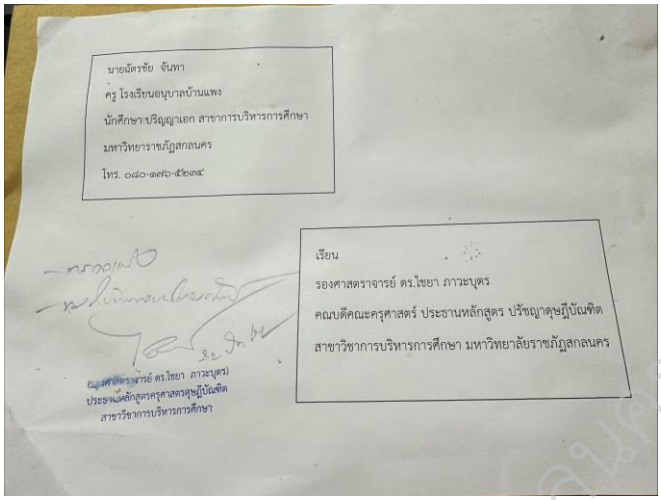

ภาพประกอบ 13 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นางภัสรา ฐานวิเศษ
ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลนครพนม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 1 20 มิถุนายน 2568

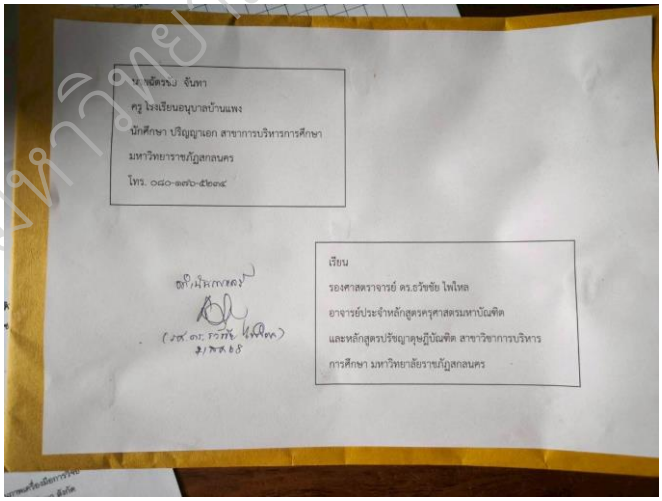

ภาพประกอบ 14 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก นางกัญญาภัค ลุนชัยภา
ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหมากแข้ง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
เขต 1 28 มิถุนายน 2568

ภาพประกอบผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ภาพประกอบ 15 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร
ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 22 สิงหาคม 2568

ภาพประกอบ 16 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพโหล
อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตและ
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 21 สิงหาคม 2568

ภาพประกอบ 17 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดร.พลชัย ชุมปัญญา
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 2 20 สิงหาคม 2568

ภาพประกอบ 18 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดร.สท้าน วารี
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 1 20 สิงหาคม 2568

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 19 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ นางกฤติยา โพธิ์เสนา
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครพนม เขต 1 15 สิงหาคม 2568

ภาพประกอบ 20 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ นางภัสรา ฐานวิเศษ
ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลนครพนม สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
15 สิงหาคม 2568

ภาพประกอบ 21 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ นายประจักษ์ ทามี
ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโพธิ์ไทรทอง
วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครพนม เขต 2 21 กรกฎาคม 2568

ภาพประกอบ 22 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ นางสาวพิศมัย ขวาไชยวี
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
19 กรกฎาคม 2568

ภาพประกอบผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา

ภาพประกอบ 23 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 2 30 มกราคม 2569

ภาพประกอบ 24 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครพนม เขต 2 3 กุมภาพันธ์ 2569

ภาพประกอบ 25 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา ดร.สุชาติ เสนาสี
ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเข
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
29 มกราคม 2569

ภาพประกอบ 26 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา ดร.พนิดา ยาทองไชย
รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
31 มกราคม 2569

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 27 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา ดร.มัตติกา ผาสี
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
2 กุมภาพันธ์ 2569

ภาพประกอบ 28 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการพัฒนา นางศศิธร กิตติศรีวรพันธ์
ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 31 มกราคม 2569

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ

ภาพประกอบ 29 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 29 (ต่อ)

ภาพประกอบ 29 (ต่อ)

ภาพประกอบ 29 (ต่อ)

ภาพประกอบ 29 (ต่อ)

ภาพประกอบ 29 (ต่อ)

ภาพประกอบ 29 (ต่อ)

ภาพประกอบ 29 (ต่อ)

ภาพประกอบ 29 (ต่อ)

ภาคนวก ช

คู่มือการใช้รูปแบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คู่มือ
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้วิจัย
นายฉัตรชัย จันทา

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมุ่งพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ เพื่อให้ครูผู้สอนเกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่และภาระงานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาทั้งหมด จำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วย

เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง
เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม
เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร
เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้
เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ประธานและกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการพัฒนานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ 357
หลักการของรูปแบบ 361
วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 362
เนื้อหาของรูปแบบ 363
กระบวนการของรูปแบบ 363
รายละเอียดของกิจกรรม 365
การวัดและประเมินผล 367
กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ 371
กำหนดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ชุมชนวิชาชีพ (PLC) 373
กำหนดการฝึกปฏิบัติการ 374
เอกสารอ้างอิง 376
เอกสารประกอบการพัฒนา เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง 380
เอกสารประกอบการพัฒนา เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม 417
เอกสารประกอบการพัฒนา เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร 452
เอกสารประกอบการพัฒนา เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้ 492
เอกสารประกอบการพัฒนา เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี 533

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ

ในบริบทของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐให้เข้าถึงคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา รวมถึงนโยบายการศึกษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid –19 ที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาแก้ปัญหาทางการศึกษาอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ นอกจากนี้ในส่วนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ได้กำหนดรายวิชาใหม่ที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านทักษะดิจิทัลให้กับผู้เรียน (สยามรัฐออนไลน์, 2565, ออนไลน์) การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการเตรียมคนและสังคมให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงให้สามารถรับและปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข นอกจากนี้การศึกษายังสามารถช่วยและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งรัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่ามีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของพลเมืองมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 10 ได้บัญญัติไว้สอดคล้องกันในด้านสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดให้มีการพัฒนาการศึกษาให้ปวงชนชาวไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นอย่างกว้างขวางทั่วถึงและเป็นธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 2)

ครูในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้พฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครู ภาวะผู้นำครู เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยตรงในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการชั้นเรียนที่รับผิดชอบ ครูจะต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการนักเรียนที่ตนสอนให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมและมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เน้นที่การพัฒนาคนมาโดยตลอด โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ซึ่งเป็นกรอบกำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศไทยทั้งระบบ ได้กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายมุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว นั่นคือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ โดยมีแนวทางในการพัฒนาด้านการศึกษาโดยเน้นที่การพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยและการปฏิรูประบบเพื่อสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 16)

ในโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญ การใช้อินเทอร์เน็ตจะช่วยให้วิถีชีวิตของคนปัจจุบันทันสมัย ทันเหตุการณ์ เพราะความสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย อีกทั้งเป็นแหล่งสารสนเทศสำหรับทุกวงการ สามารถค้นหาสิ่งที่ต้องการได้โดยไม่ต้องเสียเวลาและการเดินทาง สอดคล้องกับข้อมูลจาก สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ Electronic Transactions

Development Agency (ETDA) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2564, ออนไลน์) ระบุผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564 คนไทยเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉลี่ยต่อวัน 12 ชั่วโมง 5 นาที หรือคิดเป็นสองในสี่ของเวลาแต่ละวัน และได้กลายเป็นสื่อการศึกษาของโลกยุคใหม่ ทั้งนี้การเรียนรู้ต่าง ๆ จะเป็น Digital Learning เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Application สื่อออนไลน์ และอุปกรณ์ดิจิทัล (Digital devices & Tools) เช่น Smart Phone, Tablet, Computer เป็นต้น เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ใช้เวลาลดลง (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล, 2562, หน้า 1)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554 – 2559) ได้กล่าวถึง การผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามนโยบายด้านการศึกษา เพิ่มพูนให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ เช่นเดียวกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 52 ที่มีการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งในสมรรถนะและมาตรฐานครู ภาวะผู้นำครูเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงาน นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยตรงในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 42) ที่ว่าในห้องเรียน ครูต้องเป็นทั้งผู้สอนและผู้บริหารนักเรียนที่ตนเองสอน มีส่วนร่วมและมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากบทบาท ของครูในการเป็นครูผู้นำชัดเจนขึ้น เช่น บทบาทครูพี่เลี้ยง บทบาทผู้นำทีมงาน และบทบาท ผู้นำการพัฒนาหลักสูตร จุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูมีภาวะผู้นำสูงขึ้นเพียงพอที่จะดำเนินการ พัฒนาคุณภาพด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของLieberman & Miller (2004, p. 11) พบว่า ภาวะผู้นำครูจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน ทั้งในด้านวัฒนธรรมการทำงานและคุณภาพของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation ปัจจัยสำคัญ คือ การมี Global Growth Mindset หรือกระบวนการทางความคิดเพื่อการเติบโตที่เป็นสากล การจัดการเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จนั้นกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญกว่าผลสัมฤทธิ์

ของการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนผ่านการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

เมื่อพิจารณาถึงการจัดการเรียนรู้ในโลกที่เต็มไปด้วย Disruptive Innovation จึงไม่ใช่การยึดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเดิมไว้โดยไม่เปลี่ยนแปลง แล้วสร้างกำแพง comfort zone ไว้ปกป้องตนเองไม่ให้การเปลี่ยนแปลงเข้ามาคุกคาม หากแต่ต้องทำลายกำแพง comfort zone แล้วสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation ที่สามารถ Disrupt สิ่งดึงดูดอื่นที่ไม่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีจิตใจมุ่งมั่นอยู่กับการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการ ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนรู้แบบออนไลน์ ภายใต้แนวคิดหลักการการเรียนรู้จากการปฏิบัติแบบ Hands-On และ Minds-On การเรียนรู้จากการถอดบทเรียนประสบการณ์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ในลักษณะการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalize learning) และนำความรู้ไปใช้สร้างสรรค์นวัตกรรมที่ผู้เรียนสนใจ กิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะเป็น active Learning ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและตื่นตัวผู้สอนเป็น Coach ให้กับผู้เรียน ด้วยการจูงใจ และชี้แนะให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเอง ให้กำลังใจผู้เรียน กระตุ้นความเชื่อมั่นในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเองกระบวนการเรียนรู้ (learning process) จะมีความสำคัญมากกว่าผลผลิตของการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามที่ผู้เรียนต้องการและถนัด วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562, หน้า 13)

ครูต้องทำความเข้าใจและวิเคราะห์ให้ได้ว่าจะตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างไร เอาความต้องการของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อนำเทคโนโลยีหรือสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาตอบโจทย์และสร้างทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนในการจัดการเรียนรู้จากการเรียนในรูปแบบเดิม ๆ แต่หากคุณครูคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ไม่ออก หรือไม่ทราบว่ามีเทคโนโลยี หรือ Application ใดบ้าง ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้บ้าง ก็สามารถค้นหานวัตกรรมที่ครูท่านอื่นได้เผยแพร่ผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ ได้ เช่น ช่องทาง YouTube Channel, เว็บไซต์สื่อการสอนของครู – โรงเรียน หรือถ้าคุณครูมีนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อครูท่านอื่น ก็สามารถเผยแพร่ผ่านสื่อ

หรือช่องทางต่าง ๆ เองได้ การเปลี่ยนแปลงการทำงานของครู ยุคดิสรัปชั่น เช่น Cloud Computing ในการบันทึกงาน แก้ไข เพื่อลดความซ้ำซ้อน สามารถทำงานได้ทุกที่ (แทนการบันทึกลง Flash Drive) การจัดการเรียนการสอน Online (Google Classroom, Google form) เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียน สามารถทบทวนความรู้ย้อนหลังได้ ส่งงานได้ทุกเวลา ตอบโจทย์สถานการณ์ COVID –19 แฟ้มสะสมผลงานออนไลน์ (e – Portfolio) ลดการใช้กระดาษ เผยแพร่สื่อ–นวัตกรรมการสอน เผยแพร่เอกสารวิชาการต่าง ๆ เช่น แผนการจัดการเรียนรู้, สื่อการสอน, ผลงานการตัดต่อวีดิทัศน์, งานออกแบบ Graphic และแผนการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเตรียมพร้อมทุกสถานการณ์ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด (ครูหนุ่ยออนไลน์, 2563, ออนไลน์)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยกลุ่มจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ 20 จังหวัดได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุดรธานี อุบลราชธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยให้จังหวัดอุดรธานี เป็นศูนย์ปฏิบัติการระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งจังหวัดออกตามกลุ่มอนุภาคเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วย กลุ่มย่อยที่ 1 อุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย เลย บึงกาฬ กลุ่มย่อยที่ 2 มุกดาหาร สกลนคร นครพนม กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย กลุ่มย่อยที่ 1 นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ กลุ่มย่อยที่ 2 อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการในระดับพื้นที่ มีจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด 12,204 โรงเรียนจำนวนครูทั้งหมด 147,960 คน แยกเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 60 เขต สำนักงานศึกษาธิการภาค 10 (2563, หน้า 1)

หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีหลักการดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

2. เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำ เป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิดรวบยอด การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การปฏิบัติจริง และการนิเทศติดตาม

4. เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย การใช้ประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม การเรียนรู้ด้วยการกระทำจนทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม การปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรมทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่อย่างกว้างขวาง และการสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

2. เพื่อสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

3. เพื่อพัฒนาทักษะในการใช้ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ในการปฏิบัติภารกิจให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

เนื้อหาของรูปแบบ

เนื้อหารของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีจำนวน 5 หน่วย ดังนี้

เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง
เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม
เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร
เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้
เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

กระบวนการของรูปแบบ

กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา มีวิธีการพัฒนา ดังนี้

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เข้ารับการพัฒนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดคุย ระดมสมอง อภิปราย เรียนรู้การปฏิบัติงาน การสอนงาน และวิธีการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายในการอบมเชิงปฏิบัติการ

2. การฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนา ประกอบการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถ่องแท้จนเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ของโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งจะมีหัวข้อที่เป็นปัญหาเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดในการแก้ปัญหา เพื่อจะได้ร่วมกันสรุปเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหานั้น ๆ

4. การนิเทศ ติดตาม หมายถึง นิเทศ และกำกับติดตามงานที่บริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาตรงตามมาตรฐาน เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิผลกับนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กระบวนการของรูปแบบ ดำเนินการเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ตามเอกสารประกอบการพัฒนา จำนวน 5 ชุด มีกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2. สำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาตอบแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 องค์ประกอบก่อนการอบรม

3. ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการใช้เวลา 2 วัน

ระยะที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ใช้เวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

ระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริง เป็นกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 5 ชั่วโมง รวม 50 ชั่วโมง

ระยะที่ 4 การนิเทศติดตาม ประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูในยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา หลังการฝึกปฏิบัติจริง 1 สัปดาห์ โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติจริงทำแบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงเป็นภาพประกอบ ได้ดังนี้

ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3	ระยะที่ 4
การศึกษาเอกสาร ประกอบ 1 สัปดาห์	การอบรม เชิงปฏิบัติการ 2 วัน	การฝึกปฏิบัติจริง 2 สัปดาห์	PLC 2 สัปดาห์
การศึกษาเอกสาร ประกอบ ทั้ง 7 เล่ม 1 สัปดาห์	1. กิจกรรมสร้าง ปฏิสัมพันธ์ 2. ตอบแบบประเมิน ก่อนการอบรม 3. การอบรม	ฝึกปฏิบัติจริง เวลา 7 วัน วันละ 5 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้เวลา 1 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

ภาพประกอบ 1 กระบวนการรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้
ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

รายละเอียดของกิจกรรม

กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย รายละเอียดของกิจกรรม ตามระยะต่าง ๆ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ การแนะนำตัวเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคนทำความรู้จักซึ่งกันและกัน เป็นการละลายพฤติกรรมเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเป็นกัลยาณมิตรเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาการที่จะอภิปรายและนำเสนอความคิดเห็น ประกอบด้วย ครูสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน โดยระบุจำนวนครูที่เข้ารับการพัฒนาตามเกณฑ์ขนาดของโรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720 – 1,679 คน) จำนวน 15 คน คือ ครูโรงเรียนอนุบาลบ้านแพง จำนวน 14 คน คือ ครูโรงเรียนอนุบาลวานรนิวาส (ราษฎร์บำรุง) จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 120 – 719 คน) จำนวน 10 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านสามผง จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านศรีเวินชัย จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านขว้างคลีชูชาติ 2 คน ครูโรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บ้านป่าหว้าน จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านพืชผล จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนบ้านหาดกวน จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านหนองหญ้าไซ จำนวน 1 คน โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 119 คนลงมา) จำนวน 5 คนคือ ครูโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ 2 คน ครูโรงเรียนบ้านดอนบาก จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านโพธิ์ไทรทองวิทยา จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนบ้านหัวหาด จำนวน 1 คน ครูผู้เข้ารับการพัฒนา คือ ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 รวม 30 คน

2. กิจกรรมสำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา 5 องค์ประกอบ

3. ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มทดลองเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการและร่วมกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นเวลา 2 วัน โดยมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนี้

3.1 ขั้นให้ความรู้ เป็นขั้นให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการพัฒนาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้วิธีการบรรยาย อภิปราย การศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนา จัดกิจกรรมระดมสมอง โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนาออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ และสนทนากลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา

3.2 ขั้นนำเสนอผลงานการทำงานกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานที่ได้รับจากการระดมความคิดจากการศึกษาองค์ความรู้ และการศึกษาจากสถานการณ์ต่าง ๆ จากเอกสารประกอบการพัฒนา แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน หลังจากนั้นสรุปผลเพื่อเตรียมเสนอเป็นผลงานกลุ่ม และสรุปประเด็นสำคัญ นำเสนอโดยการเขียนแผนภาพความคิด

4. กิจกรรมสรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้เข้ารับการพัฒนานำเสนอความก้าวหน้าของตนเอง จากการปรับและพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 ด้าน จากนั้นผู้ที่เข้ารับการพัฒนาร่วมกันสรุปและสะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียน

ประถมศึกษา และนำเสนอความต้องการในการพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการสรุป และปิดการฝึกปฏิบัติการ

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลรูปแบบการพัฒนา (mind Mapping)

1. ขั้นสรุปองค์ความรู้จากการนำเสนอผลงานการทำงานกลุ่มเป็นขั้นตอนที่วิทยากรและผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา แนะนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา แนะนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

2. ขั้นสร้างแนวการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้และฝึกการสร้างแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีกิจกรรม ดังนี้ เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้และฝึกการสร้างแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุดดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีกิจกรรมดังนี้

วันที่ 1 ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- ลงทะเบียนและรับเอกสาร
- ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการอบรมและแนวคิดในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา
- พิธีเปิด
- ดำเนินกิจกรรมตามเอกสารการพัฒนา เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง
- ดำเนินกิจกรรมตามเอกสารการพัฒนา เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม
- ดำเนินกิจกรรมตามเอกสารการพัฒนา เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร

วันที่ 2 ของการอบรม

- ดำเนินกิจกรรมตามเอกสารการพัฒนา เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้
- ดำเนินกิจกรรมตามเอกสารการพัฒนา เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

เมื่อสิ้นสุดกระบวนการดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. สรุปพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

2. บันทึกผลการเรียนรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

3. ประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการสะท้อนผลภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

ระยะที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ของโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งมีหัวข้อที่เป็นปัญหาเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดในการแก้ปัญหาเพื่อจะได้ร่วมกันสรุปในการหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหานั้น ๆ

ระยที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริง

การฝึกปฏิบัติการที่เป็นกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นรายสัปดาห์ เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ๆ ละ 8 ครั้ง ๆ ละ 5 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง โดยแต่ละครั้งมีการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการสร้างนวัตกรรม ผู้เข้ารับการพัฒนาวิเคราะห์พฤติกรรมตนเองโดยนำเสนอพฤติกรรมภาวะผู้นำครู การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการสร้างนวัตกรรม ร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนา นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการสร้างนวัตกรรม และผู้เข้ารับการพัฒนาต่อแบบประเมินการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

2. การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

ในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการอบรมทบทวนพฤติกรรมของตนเองโดยเสนอความก้าวหน้าของตนเองจากการปรับและพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้นำเสนอไว้ในสัปดาห์ที่ 1 พร้อมกับนำเสนอพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ต้องปรับและพัฒนาร่วมกัน อภิปรายแบบกิจกรรมการพัฒนาและนำเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาของตนเอง

3. กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยี ผู้เข้าร่วมการอบรมทบทวนทฤติกรรมของตนเองโดยเสนอความก้าวหน้าของตนเองจากการปรับและพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้นำเสนอไว้ในสัปดาห์ที่ 2 พร้อมกับนำเสนอพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ต้องปรับและพัฒนาร่วมกันอภิปรายรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาและนำเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยี เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การสร้างนวัตกรรม 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การใช้เทคโนโลยี

ระยะที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมขนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง

2) การสร้างนวัตกรรม 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัติจริง

ระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริง ประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้เข้ารับการพัฒนาก่อนการฝึกปฏิบัติจริงและหลังสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติจริง โดยการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการพัฒนาเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การสร้างนวัตกรรม 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การใช้เทคโนโลยี

ระยะที่ 4 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา หลังการฝึกปฏิบัติจริง 1 สัปดาห์ โดยให้ผู้ฝึกปฏิบัติจริงทำแบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การสร้างนวัตกรรม 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การใช้เทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ณ ห้องประชุมต้นแพงน้อย โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
ในวันที่ 21 – 22 กุมภาพันธ์ 2569

การอบรมวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2569

เวลา 08.00 – 08.30 น. ลงทะเบียนและรับเอกสาร

เวลา 08.30 – 08.50 น. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการอบรมและแนวคิดการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
โดย : นายฉัตรชัย จันทา นักศึกษาปริญญาเอก
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เวลา 09.00 – 09.20 น. พิธีเปิดและบรรยายพิเศษ
โดย : นายลิขิต พิมพ์คำ
ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านแพง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประศึกษานครพนม เขต 2

เวลา 09.20 – 09.30 น. ผู้เข้าร่วมอบรมทำแบบทดสอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ

เวลา 09.30 – 11.00 น. บรรยาย: ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง
โดย: ดร.สุชาติ เสนาสี
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเข
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประศึกษานครพนม เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เวลา 11.00 – 12.00 น. บรรยาย: ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น
ในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการสร้างนวัตกรรม
โดย: ดร.เมธี นาอุดม
ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประศึกษานครพนม เขต 1

เวลา 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา 13.00 – 14.30 น. บรรยาย: ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น
ในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร
โดย: ดร.อิสระ ชอนบุรี ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประศึกษานครพนม เขต 2

การอบรมวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2569

เวลา 09.00 – 10.30 น. บรรยาย: ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น
ในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้
โดย: ดร.อิสระ ชอนบุรี
ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประศึกษานครพนม เขต 2

เวลา 10.30 – 12.00 น. บรรยาย: ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น
ในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยี
โดย: ดร.เมธี นาอุดม ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา
ทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประศึกษานครพนม เขต 1

เวลา 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา 13.00 – 14.00 น. พิธีปิดการอบรมและมอบเกียรติบัตร
โดย: นายลิขิต พิมพ์คำ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลบ้านแพง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

เวลา 14.00 – 14.30 น ผู้เข้าร่วมอบรมทำแบบทดสอบหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กำหนดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ

กำหนดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC : Professional Learning Community) การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ 1 ของการ PLC

เวลา 15.00 – 17.00 น – แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

วันที่ 2 ของการ PLC

เวลา 15.00 – 16.00 น. – แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) ด้านการพัฒนาตนเอง

วันที่ 3 ของการ PLC

เวลา 15.00 – 16.00 น. – แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) ด้านการสร้างนวัตกรรม

วันที่ 4 ของการ PLC

เวลา 15.00 – 16.00 น. – แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) ด้านการพัฒนาหลักสูตร

วันที่ 5 ของการ PLC

เวลา 15.00 – 16.00 น. – แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) ด้านการจัดการเรียนรู้

วันที่ 6 ของการ PLC

เวลา 15.00 – 16.00 น. – แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) ด้านการใช้เทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กำหนดการฝึกปฏิบัติการ

การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

.....

วันที่ 1 ของการฝึกปฏิบัติการ

เวลา 09.00 – 12.00 น. – ทบทวนกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เล่มที่ 1 การพัฒนาตนเอง

เวลา 12.00 – 13.00 น. – พักรับประทานอาหาร

เวลา 13.00 – 14.00 น. – ทบทวนกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เล่มที่ 1 การพัฒนาตนเอง

วันที่ 2 ของการฝึกปฏิบัติการ

เวลา 09.00 – 12.00 น. – ทบทวนกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เล่มที่ 2 การสร้างนวัตกรรม

เวลา 12.00 – 13.00 น. – พักรับประทานอาหาร

เวลา 13.00 – 14.00 น. – ทบทวนกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เล่มที่ 2 การสร้างนวัตกรรม

วันที่ 3 ของการฝึกปฏิบัติการ

เวลา 09.00 – 12.00 น. – ทบทวนกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เล่มที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร

เวลา 12.00 – 13.00 น. – พักรับประทานอาหาร

เวลา 13.00 – 14.00 น. – ทบทวนกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เล่มที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร

วันที่ 4 ของการฝึกปฏิบัติการ

เวลา 09.00 – 12.00 น. – ทบทวนกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เล่มที่ 4 การจัดการเรียนรู้

เวลา 12.00 – 13.00 น. – พักรับประทานอาหาร

เวลา 13.00 – 14.00 น. – ทบทวนกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เล่มที่ 4 การจัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วันที่ 5 ของการฝึกปฏิบัติการ

เวลา 09.00 – 12.00 น. – ทบทวนกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ
เล่มที่ 5 การใช้เทคโนโลยี

เวลา 12.00 – 13.00 น. – พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา 13.00 – 14.00 น. – ทบทวนกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ
เล่มที่ 5 การใช้เทคโนโลยี

วันที่ 6 ของการฝึกปฏิบัติการ

เวลา 09.00 – 12.00 น. – สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา
ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น
ในโรงเรียนประถมศึกษา

เวลา 12.00 – 13.00 น. – พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา 13.00 – 15.00 น. – สรุปและอภิปรายผลจากการทดลองใช้รูปแบบ
จากคู่มือเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครู
ในการจัดการเรียนรูยุคดิสรัปชั่น
ในโรงเรียนประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). *การสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย Thailand Internet User Behavior.* ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2565. แหล่งที่มา : https://www.etda.or.th/th/Our-Service/statistics-and-information.aspx

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา.* นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). *เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ พิธีเปิดการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้ได้รับรางวัล "ครูดีในดวงใจ".* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ครูหนุ่ยออนไลน์. (2563). *ฉันจะเป็นครูอย่างไรในยุค Disruption.* ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2564. แหล่งที่มา : https://www.xn--42c6baa7ber8bua2jj4m1bzd.com/2020/06/teacher-gen-disruption.html

พิสิทธิ์ สารวิจิตร. (2529).*วิชายุทธศาสตร์การพัฒนาตนเองและบุคลิกภาพจากระดับอนุบาลถึงปริญญาเอก.*กรุงเทพมหานคร: พงษ์เจริญการพิมพ์.

วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒผล. (2562). *การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

สยามรัฐ. (2565). *"เทคโนโลยี ดิสรัปชัน" กับครูในยุคดิจิทัล.* ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: https://siamrath.co.th/n/317609

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564).* กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานศึกษาธิการภาค 10. (2563). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2563 – 2565) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* แหล่งที่มา: http://www.reo10.moe.go.th/web2019/wp-content/uploads/2021/03/plan_esan_2563.pdf

Lieberman, Ann, Miller, Lynne. (2004). *Teacher Leadership*. United State of America: Jossey – bass.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

4. นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

5. ดร.เมธี นาอุดม ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

6. ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

7. ดร.สุชาติ เสนาสี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

8. ดร.พนิดา ยาทองไชย รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

9. ดร.มัติติกา ผาลี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบ้าลบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

10. นางศศิธร กิติศรีวรพันธุ์ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ ประธานที่ปรึกษา
2. ดร.สุมัทนา หารสุริย์ กรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา
เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้วิจัย
นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมุ่งเน้นพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติ เพื่อให้ครูผู้สอนเกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่และภาระงานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาทั้งหมด จำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วย

เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง
เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม
เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร
เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้
เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ประธานและกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการพัฒนานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 383
เนื้อหา 383
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 383
สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 384
การวัดและประเมินผล 384
กระบวนการพัฒนาตนเอง 385
ความหมายของการพัฒนาตนเอง 385
ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง 386
จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเอง 388
องค์องการพัฒนาตนเอง 389
ขั้นตอนของการพัฒนาตนเอง 391
วิธีการพัฒนาตนเอง 393
ภาวะผู้นำของครู 395
บทสรุป 397
กรณีศึกษา 399
ใบกิจกรรมที่ 1 409
ใบกิจกรรมที่ 2 410
ใบกิจกรรมที่ 3 411
ใบกิจกรรมที่ 4 412
เอกสารอ้างอิง 413
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา 415
รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ 416

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบการพัฒนา
เล่มที่ 1 การพัฒนาตนเอง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ด้านการพัฒนาตนเอง

2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ สามารถวิเคราะห์ แนวคิด หลักการ ไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง

เนื้อหา

การพัฒนาตนเอง

1. ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
2. สามารถค้นหาตนเองได้
3. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม
4. สร้างแนวคิดใหม่

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. เชิญวิทยากรอธิบายขั้นตอน วิธีการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาแก่ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ แล้วแบ่งกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ร่วมสนทนา อภิปราย วิเคราะห์ ตามเนื้อหาที่กำหนดให้

2. ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่มสนทนา และสรุปประเด็นสำคัญนำเสนอโดยการเขียนแผนภาพความคิด (Mind Mapping) อภิปราย และสรุปประเด็นของการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

3. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอ อภิปรายและสนทนา ซักถาม สรุปความสำคัญของการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมภาวะผู้นำครู

สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการพัฒนา เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง
2. ตัวอย่างการพัฒนาตนเอง
3. กระดาษชาร์จเทา – ขาว
4. ปากกาเมจิก

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินการปฏิบัติกิจกรรม
2. ประเมินความสนใจ ตั้งใจในการร่วมกิจกรรม
3. ประเมินผลการปฏิบัติงานการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การพัฒนาตนเอง
เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

การพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น รวมทั้งเป็นแนวทางในการให้การศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนด

1. ความหมายของการพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเอง คือ กระบวนการที่บุคคลมุ่งพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตหรือการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กนกวรรณ เอี่ยมชัย และคณะ (2562, หน้า 45 – 60) ได้ให้ความหมายการพัฒนาตนเองคือกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ชไมพร กาญจนกิจสกุล (2561, หน้า 112 – 125) ยังได้กล่าวว่า การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการเพิ่มพูนศักยภาพของบุคคลผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self – Directed Learning) เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ในทำนองเดียวกัน ธนากร ลิ้มศิริ (2561) ได้อธิบายว่า การพัฒนาตนเองเป็นการตัดสินใจและการกระทำอย่างตั้งใจของบุคคลในการปรับปรุงความสามารถ ขีดความสามารถ และทัศนคติของตน เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพและคุณภาพชีวิต ขณะเดียวกัน ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563, หน้า 22 – 35) ได้ให้ความหมาย การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (Lifelong Learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ พิมพา วัฒนธรรม (2565, หน้า 89 – 104) ยังได้กล่าวว่า การพัฒนาตนเองคือการจัดการตนเองเพื่อรักษาความสมดุลระหว่างทักษะวิชาชีพ (Hard Skills) และทักษะทางสังคม (Soft Skills) ท่ามกลางสภาวะความผันผวนของสังคมและเศรษฐกิจ ส่วน วรยุทธ มั่งมี (2564, หน้า 15 – 28) ได้ให้ความหมาย การพัฒนาตนเองเป็นการสร้างการเรียนรู้เชิงรุก (Proactive Learning) เพื่อยกระดับความสามารถในการแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระดับสากล ขณะเดียวกัน สุธาสินี ปาณะพงศ์ (2560) ได้อธิบายว่า การพัฒนา

ตนเองคือการนำความสามารถแฝงในตัวบุคคลออกมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ ผ่านกระบวนการฝึกฝนและการสะท้อนคิด (Reflection) ส่วน อภิชาต เหล็กดี (2563, หน้า 54 – 68) ได้ให้ความหมาย การพัฒนาตนเองเป็นการแสวงหาโอกาสในการเรียนรู้ใหม่ ๆ (Reskilling) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยี ยิ่งไปกว่านั้น สมชาย วรกิจเกษมสกุล (2563, หน้า 45 – 62) ได้กล่าวว่า การพัฒนาตนเองเป็นการพัฒนาองค์รวมของมนุษย์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของความเป็นมนุษย์ในสังคมสมัยใหม่ และสุดท้าย วิจิตร ศรีสอ้าน (2562) ได้ให้ความหมายการพัฒนาตนเองเป็นการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์และการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่

สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลมุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะของตนเองอย่างต่อเนื่อง ผ่านการเรียนรู้ การฝึกฝน และการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ตลอดจนส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพ คุณภาพชีวิต และการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์อย่างรอบด้าน

2. ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง

ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง คือ กระบวนการที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และระบบการศึกษาในปัจจุบัน โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองไว้ ดังนี้

วิจิตร ศรีสอ้าน (2562, หน้า 5 – 18) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองว่า เป็นรากฐานสำคัญของการเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล โดยครูจำเป็นต้องปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว ไปสู่การเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ (Facilitator) เพื่อให้สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ นอกจากนี้ ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563, หน้า 22 – 35) ยังได้กล่าวว่า การพัฒนาตนเองมีความสำคัญต่อการยกระดับวิทยฐานะ และการรักษามาตรฐานวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนและคุณภาพของผู้เรียน ขณะเดียวกัน

วรยุทธ มั่งมี (2564, หน้า 15 – 28) ได้อธิบายว่า การพัฒนาตนเองช่วยให้ครูมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า รวมทั้งสามารถคิดค้นและสร้างนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนในยุคดิจิทัลที่เติบโตมากับเทคโนโลยี ในทำนองเดียวกัน สุธาสินี ปาณะพงศ์ (2560) ได้กล่าวว่า การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการที่ช่วยเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งถือเป็นต้นแบบที่สำคัญให้กับนักเรียน นอกเหนือจากการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ นอกจากนี้ ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม และคณะ (2565, หน้า 89 – 104) ได้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาตนเองของครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง บุญชม ศรีสะอาด (2561, หน้า 1 – 10) ยังได้เน้นย้ำว่า ครูควรพัฒนาทักษะการวิจัยในชั้นเรียน (Action Research) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563, หน้า 145 – 158) ได้กล่าวว่า การพัฒนาตนเองช่วยให้ครูเกิดความพึงพอใจในงาน มีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถลดความเหนื่อยหน่ายในวิชาชีพครู ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้ กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูในการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน นพรัตน์ ผลวิวัฒน์ (2566, หน้า 201 – 215) ได้กล่าวว่า ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองเพื่อทำความเข้าใจและประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการเป็นผู้ช่วยสอน เพื่อช่วยลดภาระงานด้านเอกสาร และเพิ่มเวลาในการดูแลและพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล สุดท้าย พรพรรณ ไวทยางกูร (2561, หน้า 3 – 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาครูในกลุ่มสาระสะเต็มศึกษา (STEM Education) โดยเน้นให้ครูสามารถบูรณาการความรู้จากหลายสาขาวิชา เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง และส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองของครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา เนื่องจากช่วยให้ครูสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ

และสมรรถนะทางวิชาชีพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี อีกทั้งยังส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพ ซึ่งล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21

3. จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเอง

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเองของครู เป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับศักยภาพทางวิชาชีพของครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเองไว้ดังนี้

วิจิตร ศรีสอ้าน (2562, หน้า 5 – 18) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเองของครู คือการปรับเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้ถ่ายทอดความรู้” ไปสู่การเป็น “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” (Learning Facilitator) โดยครูควรสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน และสร้างห้องเรียนเสมือนจริงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ในทำนองเดียวกัน ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563, หน้า 22 – 35) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเอง คือการเพิ่มสมรรถนะทางวิชาชีพของครูให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานใหม่ (ว PA) อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในวิทยฐานะของครูอย่างเป็นระบบผ่านการพัฒนาประสบการณ์และการปฏิบัติงานจริงในชั้นเรียน ขณะเดียวกัน วรยุทธ มั่งมี (2564, หน้า 15 – 28) ได้อธิบายว่า การพัฒนาตนเองมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูสามารถสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม และคณะ (2565, หน้า 89 – 104) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเองของครู คือการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence) รวมทั้งความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอนรูปแบบมัลติมีเดียที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อีกทั้ง กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเองผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งมุ่งหวังให้ครูสามารถแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์ ปัญหา และแนวทางแก้ไขในการจัดการเรียนการสอนร่วมกันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563, หน้า 145 – 158) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเอง คือการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ อีกทั้งยังช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม นอกจากนี้ สมชาย วรกิจเกษมสกุล (2563, หน้า 145 – 158) ได้กล่าวว่า การพัฒนาตนเองมีจุดมุ่งหมายเพื่อบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ (Multi – disciplinary) เข้ากับกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสมขณะเดียวกัน สุธาสินี ปาณะพงศ์ (2560) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเอง คือการเสริมสร้างอัตลักษณ์และจิตวิญญาณความเป็นครู (Teacher's Soul) รวมทั้งส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่ผู้เรียน ยิ่งไปกว่านั้น นพรัตน์ ผลวิวัฒน์ (2566, หน้า 201 – 215) ได้กล่าวว่า การพัฒนาตนเองของครูมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูมีความรู้เท่าทันในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) และสามารถนำ AI มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการประเมินผลและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละบุคคลสุดท้าย นันทนา วงษ์อินทร์ (2561, หน้า 32 – 45) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเอง คือการพัฒนาทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียน (Action Research) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม และนำผลการวิเคราะห์ไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเองของครู คือการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะทางวิชาชีพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี โดยครูสามารถปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สร้างนวัตกรรมการสอน พัฒนาทักษะดิจิทัลและการวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งส่งเสริมจิตวิญญาณและคุณธรรมความเป็นครู ซึ่งทั้งหมดนี้มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

4. องค์ประกอบของการพัฒนาตนเอง

องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองของครู เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะทางวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการพัฒนาตนเองไว้ ดังนี้

วิจิตร ศรีสอ้าน (2562) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองประกอบด้วย 4 ส่วนสำคัญ ได้แก่ (1) การเรียนรู้ผ่านเครือข่ายสังคม (Social Learning) ซึ่งช่วยให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้อื่น (2) การสะท้อนคิด (Reflection) เพื่อทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง (3) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มุ่งเน้นให้ครูมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น และ (4) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ในทำนองเดียวกัน ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองของครูควรมุ่งเน้นด้านวิชาชีพเป็นสำคัญ โดยประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาความรู้ในเนื้อหาวิชา (Content Knowledge) (2) การพัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ (Pedagogy) และ (3) การพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู (ว PA) เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาชีพ ขณะเดียวกัน วรยุทธ มั่งมี (2564) ได้อธิบายว่า องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองมีลักษณะเชิงพฤติกรรม ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ (1) การวางแผนพัฒนาตนเอง (Individual Development Plan: ID Plan) (2) การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ และ (4) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม และคณะ (2565) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองของครูควรมุ่งเน้นด้านสมรรถนะดิจิทัล โดยประกอบด้วย (1) ความสามารถในการสืบค้นและจัดการข้อมูล (2) การสร้างสื่อดิจิทัลเพื่อการศึกษา และ (3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สุธาสินี ปาณะพงศ์ (2560) ได้จำแนกองค์ประกอบของการพัฒนาตนเองออกเป็นด้านภายในและด้านภายนอก ได้แก่ (1) แรงจูงใจและเจตคติต่อวิชาชีพ (2) บุคลิกภาพและจริยธรรมของครู และ (3) ความสามารถในการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาตนเอง คือการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) ซึ่งประกอบด้วย (1) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) (2) การสอนแนะ (Coaching) และ (3) การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) เพื่อช่วยส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครูร่วมกันในองค์กร

ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองของครูควรมุ่งเน้นด้านสมรรถนะการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การจัดการเรียนรู้ (3) การบริหารจัดการชั้นเรียน (4) การวิเคราะห์และการทำวิจัย และ(5) ภาวะผู้นำครู นอกจากนี้ สมชาย วรกิจเกษมสกุล (2563) ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับครูยุคใหม่ในรูปแบบ 4C ได้แก่ (1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) (2) การสื่อสาร (Communication) (3) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) และ (4) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ซึ่งล้วนเป็นทักษะสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ พิมพา วัฒนธรรม (2565) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองควรเน้นด้านการจัดการตนเอง (Self–Management) ซึ่งประกอบด้วย (1) การตระหนักรู้ในตนเอง (2) การควบคุมอารมณ์ และ (3) ความสามารถในการปรับตัวต่อเทคโนโลยีหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ อย่างยืดหยุ่น สุดท้าย บุญชม ศรีสะอาด (2561) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย (1) การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (2) การเข้าร่วมอบรมและสัมมนาทางวิชาการ (3) การเขียนบทความทางวิชาการ และ (4) การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองของครูประกอบด้วยหลายด้าน ได้แก่ ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ด้านพฤติกรรมและการวางแผนพัฒนาตนเอง ด้านสมรรถนะดิจิทัล ด้านจิตวิญญาณและจริยธรรมความเป็นครู รวมถึงการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนวิชาชีพและการพัฒนาทางวิชาการ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องและนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ขั้นตอนการพัฒนาตนเอง

ขั้นตอนของการพัฒนาตนเองของครู เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงขั้นตอนของการพัฒนาตนเองไว้ ดังนี้

วิจิตร ศรีสอ้าน (2562, หน้า 5 – 18) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาตนเองผ่านวงจรการพัฒนา 4 ขั้น ได้แก่ (1) Awareness การตระหนักถึงความจำเป็น

ในการปรับเปลี่ยนบทบาทของครู (2) Exploration การแสวงหาเครื่องมือหรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ (3) Implementation การนำเทคโนโลยีหรือแนวคิดใหม่ไปทดลองใช้ในห้องเรียน และ (4) Evaluation การประเมินผลการใช้งานและนำผลที่ได้มาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในทำนองเดียวกัน ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563, หน้า 22 – 35) ได้อธิบายขั้นตอนของการพัฒนาตนเองตามกระบวนการของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู (ว PA) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Planning การจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan: ID Plan) (2) Action การเข้ารับการพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ (3) Observation การนิเทศหรือสังเกตการสอนโดยเพื่อนร่วมวิชาชีพ เพื่อรับข้อเสนอแนะ และ (4) Reflection การสะท้อนคิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและการทำวิจัยในชั้นเรียน ขณะเดียวกัน วรยุทธ มั่งมี (2564, หน้า 15 – 28) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาตนเอง 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Assessment การประเมินตนเองเพื่อค้นหาจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา (2) Goal Setting การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง (3) Method Selection การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น การอบรมออนไลน์ หรือการเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และ (4) Performance Check การติดตามผลจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ สุธาสินี ปาณะพงศ์ (2560) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาตนเองไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Self – Analysis การวิเคราะห์ตนเองในบทบาทความเป็นครู (2) Motivation Building การสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง (3) Knowledge Acquisition การแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ (4) Experience Sharing การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น และ (5) Sustainability การรักษาความต่อเนื่องและวินัยในการพัฒนาตนเอง ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม และคณะ (2565, หน้า 89 – 104) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครู ซึ่งประกอบด้วย (1) Needs Assessment การสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (2) Course Enrollment การเลือกหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาที่เหมาะสม (3) Tool Application การประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสร้างสื่อการเรียนรู้ และ (4) Innovation Sharing การเผยแพร่นวัตกรรมหรือผลงานผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ในขณะเดียวกัน กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Discovery การร่วมกันค้นหาปัญหา

ในการจัดการเรียนรู้ (2) Design การออกแบบแนวทางแก้ไขปัญหา (3) Development การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ (4) Delivery การนำแผนไปทดลองใช้จริงในชั้นเรียน โดยมีการสังเกตการณ์ และ (5) Debriefing การสรุปผลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน บุญชม ศรีสะอาด (2561, หน้า 1 – 10) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพแบบครบวงจร ซึ่งประกอบด้วย (1) Professional Identification การระบุเป้าหมายและทิศทางของวิชาชีพ (2) Skill Building การพัฒนาทักษะใหม่ ๆ (3) Research Integration การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ผ่านการทำวิจัย และ (4) Expertise Confirmation การได้รับการยอมรับหรือรับรองความเชี่ยวชาญจากองค์กรวิชาชีพ ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563, หน้า 145 – 158) ได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาตนเอง ได้แก่ (1) Identify Gap การระบุช่องว่างของสมรรถนะหรือทักษะที่ต้องพัฒนา (2) Learning Design การออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (3) Experimental Teaching การทดลองใช้วิธีการสอนรูปแบบใหม่ และ (4) Reflective Journaling การบันทึกและสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้ นพรัตน์ ผลวิวัฒน์ (2566, หน้า 201 – 215) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาตนเองในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งประกอบด้วย (1) Concept Learning การเรียนรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ AI (2) Practice การฝึกใช้งาน AI เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน (3) Ethical Consideration การพิจารณาด้านจริยธรรมและความเหมาะสมในการใช้เทคโนโลยี และ (4) Workflow Optimization การปรับกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สุดท้าย นันทนา วงษ์อินทร์ (2561, หน้า 32 – 45) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาตนเองของครู ได้แก่ (1) Self – Directed Planning การวางแผนพัฒนาตนเองด้วยความตั้งใจและความรักในวิชาชีพ (2) Resource Management การจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม (3) Active Practice การฝึกฝนทักษะเฉพาะด้านอย่างต่อเนื่อง และ (4) Knowledge Sharing การแบ่งปันองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนทางวิชาชีพ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการพัฒนาตนเองของครูเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การตระหนักรู้และประเมินตนเอง การกำหนดเป้าหมายและวางแผนพัฒนา การแสวงหาความรู้และทดลองปฏิบัติจริง ตลอดจนการสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

6. วิธีการพัฒนาตนเอง

ขั้นตอนของการพัฒนาตนเองของครู เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงขั้นตอนของการพัฒนาตนเองไว้ ดังนี้

วิจิตร ศรีสอ้าน (2562, หน้า 5 – 18) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาตนเองผ่านวงจรการพัฒนา 4 ขั้น ได้แก่ (1) Awareness การตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนบทบาทของครู (2) Exploration การแสวงหาเครื่องมือหรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ (3) Implementation การนำเทคโนโลยีหรือแนวคิดใหม่ไปทดลองใช้ในห้องเรียน และ (4) Evaluation การประเมินผลการใช้งานและนำผลที่ได้มาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในทำนองเดียวกัน ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563, หน้า 22 – 35) ได้อธิบายขั้นตอนของการพัฒนาตนเองตามกระบวนการของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู (ว PA) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Planning การจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan: ID Plan) (2) Action การเข้ารับการพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ (3) Observation การนิเทศหรือสังเกตการสอนโดยเพื่อนร่วมวิชาชีพ เพื่อรับข้อเสนอแนะ และ (4) Reflection การสะท้อนคิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและการทำวิจัยในชั้นเรียน ขณะเดียวกัน วรยุทธ มั่งมี (2564, หน้า 15 – 28) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาตนเอง 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Assessment การประเมินตนเองเพื่อค้นหาจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา (2) Goal Setting การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง (3) Method Selection การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น การอบรมออนไลน์ หรือการเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และ (4) Performance Check การติดตามผลจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ สุธาสินี ปาณะพงศ์ (2560) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาตนเองไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Self – Analysis การวิเคราะห์ตนเองในบทบาทความเป็นครู (2) Motivation Building การสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง (3) Knowledge Acquisition การแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ (4) Experience Sharing การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น และ (5) Sustainability การรักษาความต่อเนื่องและวินัยในการพัฒนาตนเอง ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม และคณะ (2565, หน้า 89 – 104) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครู

ซึ่งประกอบด้วย (1) Needs Assessment การสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (2) Course Enrollment การเลือกหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาที่เหมาะสม (3) Tool Application การประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสร้างสื่อการเรียนรู้ และ (4) Innovation Sharing การเผยแพร่นวัตกรรมหรือผลงานผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ในขณะเดียวกัน กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) Discovery การร่วมกันค้นหาปัญหาในการจัดการเรียนรู้ (2) Design การออกแบบแนวทางแก้ไขปัญหา (3) Development การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ (4) Delivery การนำแผนไปทดลองใช้จริงในชั้นเรียน โดยมีการสังเกตการณ์ และ (5) Debriefing การสรุปผลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน บุญชม ศรีสะอาด (2561) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพแบบครบวงจร ซึ่งประกอบด้วย (1) Professional Identification การระบุเป้าหมายและทิศทางของวิชาชีพ (2) Skill Building การพัฒนาทักษะใหม่ ๆ (3) Research Integration การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ผ่านการทำวิจัย และ (4) Expertise Confirmation การได้รับการยอมรับหรือรับรองความเชี่ยวชาญจากองค์กรวิชาชีพ ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563, หน้า 145 – 158) ได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาตนเอง ได้แก่ (1) Identify Gap การระบุช่องว่างของสมรรถนะหรือทักษะที่ต้องพัฒนา (2) Learning Design การออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (3) Experimental Teaching การทดลองใช้วิธีการสอนรูปแบบใหม่ และ (4) Reflective Journaling การบันทึกและสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้ นพรัตน์ ผลวิวัฒน์ (2566, หน้า 201 – 215) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาตนเองในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งประกอบด้วย (1) Concept Learning การเรียนรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ AI (2) Practice การฝึกใช้งาน AI เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน (3) Ethical Consideration การพิจารณาด้านจริยธรรมและความเหมาะสมในการใช้เทคโนโลยี และ (4) Workflow Optimization การปรับกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สุดท้าย นันทนา วงษ์อินทร์ (2561, หน้า 3 – 7) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาตนเองของครู ได้แก่ (1) Self – Directed Planning การวางแผนพัฒนาตนเองด้วยความตั้งใจและความรักในวิชาชีพ (2) Resource Management การจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม (3) Active Practice การฝึกฝนทักษะเฉพาะด้านอย่างต่อเนื่อง และ (4) Knowledge Sharing การแบ่งปันองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนทางวิชาชีพ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการพัฒนาตนเองของครูเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การตระหนักรู้และประเมินตนเอง การกำหนดเป้าหมายและวางแผนพัฒนา การแสวงหาความรู้และทดลองปฏิบัติจริง ตลอดจนการสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

7. ภาวะผู้นำของครู

ภาวะผู้นำของครู เป็นแนวคิดสำคัญที่สะท้อนถึงบทบาทของครูในการขับเคลื่อนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนทางการศึกษา โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำของครูไว้ ดังนี้

สุนันทา นิลสำราญ (2563, หน้า 245 – 258) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำของครูเป็นกระบวนการที่ครูแสดงออกถึงอิทธิพลต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และสมาชิกในชุมชนโรงเรียน เพื่อร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตลอดจนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยเน้นการทำงานเป็นทีมและการเป็นผู้นำทางวิชาการ ในทำนองเดียวกัน เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2561, หน้า 7 – 19) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำของครูหมายถึง การที่ครูมีบทบาทนำในการเปลี่ยนแปลงภายในห้องเรียนและโรงเรียน โดยใช้การวิจัยเป็นฐานในการพัฒนา รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา อีกทั้งยังมีบทบาทในการเป็นพี่เลี้ยงหรือให้คำปรึกษาแก่เพื่อนครูร่วมวิชาชีพ ธนพร ผูกพึ่ง (2564) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำของครูเป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมที่ครูใช้ในการจูงใจและประสานความร่วมมือกับบุคคลอื่นเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ขณะเดียวกัน พงษ์ศักดิ์ ศิริโสภณา (2561, หน้า 55 – 68) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำของครูเป็นความสามารถในการนำวิสัยทัศน์ทางการศึกษามาสู่การปฏิบัติในระดับห้องเรียน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางวิชาการร่วมกับผู้บริหาร เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้าอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ สมเจตน์ ผิวทอง และคณะ (2562, หน้า 85 – 102) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำของครูเป็นการแสดงบทบาทในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ริเริ่มนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา รวมถึงการสร้างความร่วมมือ

ระหว่างครูในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำของครู หมายถึง บทบาทเชิงรุกของครูในการยกระดับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ที่กล้าปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563, หน้า 145 – 158) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำของครูเป็นสมรรถนะที่ครูแสดงออกในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีและทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับเพื่อนครูได้ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน นอกจากนี้ สมชาย วรกิจเกษมสกุล (2563, หน้า 45 – 62) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำของครูเป็นการเป็นผู้นำในมิติของการพัฒนาปัญญาและทักษะการคิดของผู้เรียน โดยครูมีบทบาทสำคัญในการออกแบบระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ในขณะเดียวกัน วิจิตร ศรีสอ้าน (2562, หน้า 5 – 18) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำของครูเกิดจากการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนเกิดความเชี่ยวชาญ และสามารถนำความเชี่ยวชาญนั้นมาเป็นพื้นฐานในการนำพาองค์กรทางการศึกษาไปสู่เป้าหมายในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุดท้าย นันทนา วงษ์อินทร์ (2561, หน้า 32 – 45) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำของครูหมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการตนเอง รวมทั้งการเป็นผู้นำในการจัดการองค์ความรู้ภายในโรงเรียน เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิชาการไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างเป็นระบบและมีความเป็นมืออาชีพ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำของครูหมายถึง ความสามารถของครูในการแสดงบทบาทนำในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การสร้างความร่วมมือกับเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา การริเริ่มนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา รวมทั้งการเป็นแบบอย่างทางวิชาชีพและผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ เพื่อมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

บทสรุป

การพัฒนาตนเองมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพและการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยครูจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ในเนื้อหาวิชา ทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม

การพัฒนาตนเองของครูมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับศักยภาพทางวิชาชีพ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยครูต้องปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และเป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองประกอบด้วยการพัฒนาความรู้ทางวิชาการ ทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสะท้อนคิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนวิชาชีพ และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของความเป็นครู กระบวนการพัฒนาตนเองประกอบด้วยการตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนา การประเมินตนเอง การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนพัฒนา การนำไปสู่การปฏิบัติจริง และการประเมินผลเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ การพัฒนาตนเองยังมีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างภาวะผู้นำของครู ซึ่งช่วยให้ครูสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ สร้างนวัตกรรม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การพัฒนาตนเองของครูจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับสมรรถนะทางวิชาชีพ การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการศึกษา อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการศึกษาที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรณีศึกษา: การพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

อมราลักษณ์ คล้ายเรือง
วาสนา ขัตติยวงษ์
สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์

1. เกริ่นนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ให้คำนิยาม ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ครู ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียน การสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน และในมาตราเดียวกันนี้ได้ให้ความหมายการศึกษา หมายถึง กระบวนการ เรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยที่เกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 2 – 3) ซึ่งสอดคล้องกับสุภาภรณ์ สนใจยิ่ง (2557, หน้า 1) การศึกษาเป็นพื้นฐาน สำคัญ ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถที่จะได้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคมตาม บทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยให้ผู้นักเรียนได้มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างการและจิตใจทำงานที่ได้รับมอบหมายได้และครองชีวิต ครองงานได้ อย่างสงบสุขและพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2547, หน้า 40) มาตรา 80 จึงกำหนดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งและบางวิทยฐานะเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการครูจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่ออบรมหรือพัฒนาความรู้ ความสามารถของเด็กให้ก้าวทันตามไปด้วย รวมทั้งอยู่ในสังคมได้อย่างถูกต้อง และมีความสุข การพัฒนาความรู้ของครูมีอยู่ด้วยกันหลายวิธี เช่น การพัฒนาตนเองในด้านการเรียนรู้ด้วย

ตนเอง ด้านการศึกษาเล่าเรียนเพื่อเพิ่มระดับวุฒิการศึกษา การฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ (ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์, 2550, หน้า 5) เพราะครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมือง ครูต้องรับหน้าที่ใน การพัฒนาบุคคลในสังคมให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ ครูจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเทคนิคการสอนที่แปลกใหม่ กระตือรือร้นต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ (ยนต์ ชุ่มจิตร, 2558 หน้า 34)

ในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ได้กำหนดประเด็นสำคัญของระบบ การศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลัก คือ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมมีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มี สุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ห่างไกลยาเสพติด เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็นมี สมรรถนะ ความรู้ความสามารถสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็น ผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่ามีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ มีคุณภาพ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและภาคเอกชน และ ทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เป็นธรรมตรวจสอบได้มีการบริหารจัดการการเงิน และงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 5)

ครูมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาคุณภาพครู ดังเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้ ปี 2549 เป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน ในหลักการ กล่าวไว้ว่า ครูคือ หัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่ดีครูทุกคนต้องปรับการเรียนเปลี่ยน การสอนเพื่อสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียน

เป็นศูนย์กลางได้เปลี่ยนบทบาท การเรียนรู้ของผู้รับมาเป็นผู้เรียน และเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้สอนหรือ ผู้ถ่ายทอดข้อมูลความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 1) การเปลี่ยนบทบาทดังกล่าวทำให้ครูต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถด้าน วิชาการและการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูตลอดจนศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2541, หน้า 10) ถ้าครูขาดการพัฒนาตนเอง ครูก็ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่ จุดหมายได้(ณรงค์รอดพันธุ์, 2542, หน้า 37) การพัฒนาตนเองของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามี ความเข้มแข็งในงานวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดีคนเก่ง มีความสุข ได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันการจัดการศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับครูหลายด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 60 – 61) พบว่าปัจจุบันครูในสถานศึกษาต้องรับผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบบริหารและแนวคิดการจัดการเรียนการสอน ครูต้องมีภารกิจเพิ่มขึ้นหลาย ประการ เช่น ครูต้องศึกษาวิจัยในชั้นเรียน สามารถให้คำแนะนำได้ทุกเรื่องทุกเวลา ร่วมวางแผนการเรียนรู้กับ ผู้เรียน เป็นต้น ทำให้ครูทั่วไปตอบสนองด้วยการให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการทำรายงานที่เป็นการเพิ่มภาระงานให้ผู้เรียนทุกวิชา นอกจากนี้มีรายงานวิจัยบางชิ้นที่ชี้ว่าปัญหาที่เกิดจากครู คือ ครูมีภารกิจการ สอนมากทำให้ครูไม่มีเวลาในการพัฒนาและจัดการเรียนรู้มากนัก ครูต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเอกสารรายงานการจัดการศึกษา ครูบางส่วนไม่ยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนมากจากการติดตามผลการใช้หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 1) พบปัญหาความเข้าใจไม่ตรงกันทั้ง ในด้านหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล จากสภาพปัญหา ดังกล่าวสรุปได้ว่าครูต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้แก่ การพัฒนา หลักสูตร การมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน การจัดการเรียนรู้การพัฒนาสื่อการเรียนรู้การวัดและการประเมินผล การวิจัยในชั้นเรียน ภาระงานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับงานวิชาการโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 9) งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแนวทางปฏิบัติการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

งานวิชาการของ โรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของ ตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำ หลักสูตรไปใช้การออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นต้น ดังที่ อรรณพ จีนะวัฒน (2559, หน้า 1379) ที่กล่าวว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องโดยมีทักษะ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึก หรือทัศนคติทางบวกในการจัดการกับการ เปลี่ยนแปลง การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตนเอง และการปรับปรุงตนเอง โดยแสวงหาการ สนับสนุนจากบุคคลในอาชีพเดียวกัน จุดเริ่มต้นของการพัฒนาตนของผู้ประกอบวิชาชีพครู คือ การประเมิน ความสามารถของตนเอง เพื่อนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งนี้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะมุ่งให้เกิดความสำเร็จในทุกขั้นตอนของการพัฒนาตน ซึ่งได้แก่ วัฒนธรรมการสนับสนุนบริบทของสถานศึกษา ระดับการพัฒนาของสถานศึกษา เวลา งบประมาณ ขั้นตอนในการพัฒนาวิชาชีพ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน และบทบาทขององค์การด้านวิชาชีพ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลสำคัญต่อการ พัฒนาตนที่มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนของผู้ประกอบวิชาชีพครู

2. เนื้อหา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัด การศึกษา กลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ใน 3 ด้านประกอบด้วย ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านวิสัยทัศน์

2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการ จัดการศึกษา กลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตาม เพศ วุฒิ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัด การศึกษา กลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 170 คนจาก 8 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษา กลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 118 คนได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608 – 610) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้โรงเรียนเป็น ชั้น (Strata)และสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามการพัฒนา ตนเองของครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ เพศ วุฒิ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 ตามขอบข่ายการ บริหารการศึกษา ซึ่งมี 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านวิสัยทัศน์มีลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)ตามวิธีของลิเคิร์จ (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538, หน้า 9) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและ ตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองตามแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549, หน้า 44) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม 2) ศึกษา วิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) 3) สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยาม ปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย 4) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของ เนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC)กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไปถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 – 1.00 5) นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try – Out) กับครูจำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (Cronbach Lee Joseph, 1974, p. 6) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัด การศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2) ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี เสนอต่อ ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบ แบบสอบถาม 3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 118 ฉบับ โดยชี้แจง วัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วย ตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งสถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา

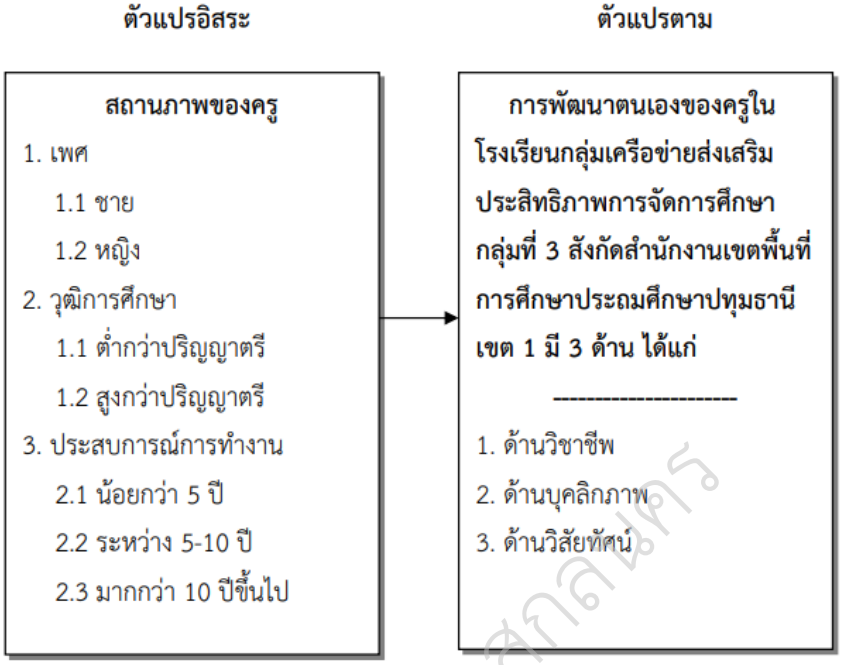
และประสบการณ์การทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage)แล้วนำเสนอในรูปตารางแปลผลด้วยการบรรยาย 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของ ครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการ ประเมินโดยใช้วิธีการแปรผลสมบูรณ์ (Absolute Criteria) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2545, หน้า 11) แล้วนำ ค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย 3) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครู ต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มที่ 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ การทำงาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t – test for Independent Samples) และจำแนกตามประสบการณ์การ ทำงานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: ANOVA) แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation)

6.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t – testและ F – test (One – Way Analysis of Variance: ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ่ (Scheffe)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

3. สรุปผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการ จัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ใน 3 ด้านประกอบด้วย ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านวิสัยทัศน์ พบว่า การพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ด้านวิชาชีพ และด้านบุคลิกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล แสงวิเศษ (2560, หน้า 5) ได้ศึกษาการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนสำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านวิสัยทัศน์ และเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองของ ครูในโรงเรียนสำนักงานเขตหนองจอก สังกัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนสำนักงานเขตหนองจอก สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิสัยทัศน์และด้านวิชาชีพ และสอดคล้องกับ

ผลงานวิจัยของ สุดารัตน์ รวมธรรม (2560, หน้า 5) ได้ศึกษาการพัฒนาตนเองของครู ในโรงเรียนกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพ เครือข่ายที่ 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและด้านวิสัยทัศน์และ เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพ เครือข่ายที่ 1 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาตนเองของครู ในโรงเรียนกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพเครือข่ายที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหา น้อย ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ และด้านวิสัยทัศน์ผลงานวิจัยของ สุภาภรณ์ สนใจยิ่ง (2557, หน้า 5) ได้ศึกษาการพัฒนาตนเองของครูในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านวิสัยทัศน์ผลการศึกษาพบว่า ผลเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองของ ครูจำแนกตาม สถานภาพบุคคล คือ เพศ อายุ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการพัฒนาตนเองของครู ในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิสัยทัศน์ด้านวิชาชีพ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เปรียบเทียบการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ การทำงาน ผลการเปรียบเทียบพบว่า 1) ครูที่มีเพศต่างกันมี ความคิดเห็นต่อการพัฒนา ตนเองของครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่ แตกต่างกัน 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตนเองของครูใน โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 3) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาตนเองของครูใน โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิชาชีพ และด้านบุคลิกภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ สนใจยิ่ง (2557, หน้า 6) ได้ศึกษาการพัฒนาตนเองของครูในสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านวิสัยทัศน์ผลการศึกษาพบว่า ผลเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองของครูจำแนกตามสถานภาพบุคคล คือ เพศ อายุ ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาตนเองของครูในสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของปองทิพย์ เทพอารีย์ (2556, หน้า 23) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานครใน 9 ด้าน โดยรวมครูมีระดับความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดและ ประเมินผล การบริหารจัดการในห้องเรียน การวิจัยทางการศึกษาและนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ครู มีระดับความต้องการพัฒนามากที่สุด ส่วนการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่าง กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิปริญญาตรีมีความต้องการพัฒนาตนเองมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและเมือจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน และผลงานวิจัยของสุภาภรณ์ สนใจยิ่ง (2557, หน้า 4) ได้ศึกษาการ พัฒนาตนเองของครูในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ ด้าน วิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านวิสัยทัศน์ผลการศึกษาพบว่า ผลเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองของครู จำแนกตามสถานภาพบุคคล คือ เพศ อายุ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อจำแนกตามอายุและประสบการณ์ โดยรวมและรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ใบกิจกรรมที่ 1

บันทึกการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาตนเอง

คำชี้แจง

จากการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ท่านมีความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาตนเอง มากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

.....

2. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

– การจัดทำหรือการหาแนวทางในการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

– การพัฒนาตนเอง ในการพัฒนางานและการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

– การประเมินผลการพัฒนาตนเอง

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ใบกิจกรรมที่ 2
ความสอดคล้องของการพัฒนาตนเอง

คำชี้แจง

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ร่วมศึกษาวิเคราะห์ การพัฒนาตนเองที่นำมาใช้ในปัจจุบันของสถานศึกษา

2. ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม

3. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันสรุปเรื่องถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาตนเองลงในกระดาษชาร์จเทาขาว และแบบบันทึกความสอดคล้องของการพัฒนาตนเอง

4. ส่งตัวแทน 1 คนออกมานำเสนอบันทึกความรู้ต่อที่ประชุมใหญ่โดยใช้เวลา 3 – 5 นาที และนำเสนอความรู้ การพัฒนาตนเองที่สามารถนำไปใช้ได้ตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เรียน

5. ส่งแบบบันทึกการนำเสนอการพัฒนาตนเอง ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ให้วิทยากรผู้ดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มและสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

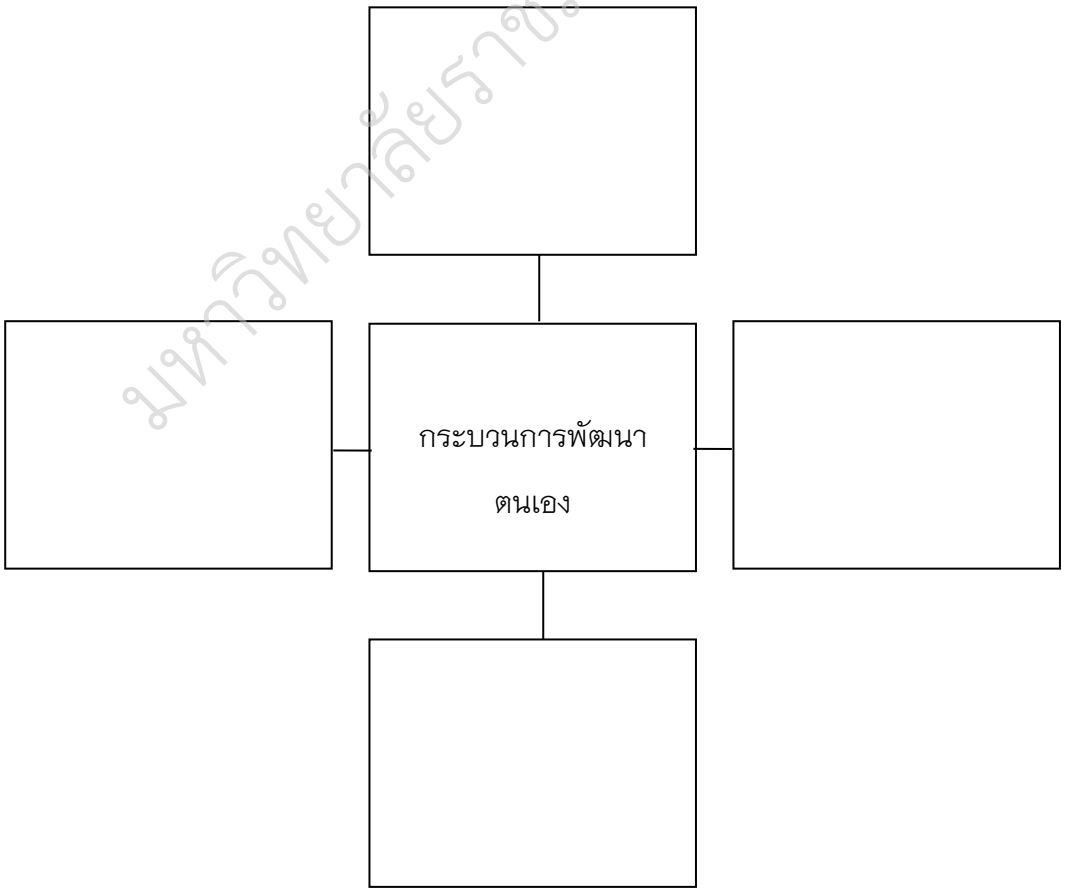
ใบกิจกรรมที่ 3

กระบวนการพัฒนาตนเอง

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ แต่ละกลุ่มร่วมกันสนทนาและระดมความคิด เรื่องกระบวนการพัฒนาตนเอง แล้วช่วยกันเขียนแผนภาพความคิด (Mind Mapping) ลงในกระดาษชาร์จเทาขาวแล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่ม และสรุปเป็นองค์ความรู้

กลุ่มที่..... ชื่อกลุ่ม.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ใบกิจกรรมที่ 4

การพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่มร่วมกันสนทนาและระดมความคิดเรื่องการพัฒนา แล้วช่วยกันตอบคำถาม แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปเป็นองค์ความรู้ร่วมกัน

1. การพัฒนาตนเอง ในเรื่องแนวทางการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้ ไปใช้ในการพัฒนางานและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. การพัฒนาตนเอง ในเรื่องการนำการพัฒนาตนเอง ท่านมีวิธีการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. การพัฒนาตนเองในเรื่องการประเมินผล การนำการพัฒนาตนเอง ท่านมีวิธีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ เอี่ยมชัย, ประสพชัย พสุนนท์ และนงนุช อัศวรุ่งนิรันดร์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดมหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์, 12*(1), 45 – 60.

กัญญาณัฐ ทะพอ, สิทธิชัย ถิรารมย์ และวิชัย อารีรักษ์. (2566). แนวทางการพัฒนาตนเองของครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมศึกษาและวิจัย, 7*(1), 210 – 225.

เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2561). ภาวะผู้นำของครูในการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12*(1), 7 – 19.

ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2561). แนวทางการพัฒนาตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร, 13*(2), 112 – 125.

ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม, พิสิฐ เมตตา และสมศักดิ์ เอี่ยมประเสริฐ. (2565). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองด้านสมรรถนะดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 17*(1), 89 – 104.

ธนากร ลิ้มศิริ. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของพนักงานในอุตสาหกรรมการผลิต.* วิทยานิพนธ์ บธ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธนพร ผูกพึ่ง. (2564). *ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

นันทนา วงษ์อินทร์. (2561). แนวทางการพัฒนาตนเองของครูสู่มืออาชีพ. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4*(1), 32 – 45.

นพรัตน์ ผลวิวัฒน์. (2566). การพัฒนาสมรรถนะตนเองของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับยุคปัญญาประดิษฐ์. *วารสารนวัตกรรมทางการศึกษา, 7*(2), 201–215.

บุญชม ศรีสะอาด. (2561). การพัฒนาครูในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 9*(1), 1 – 10.

ประสิทธิชัย นราภิรมย์. (2563). การพัฒนาตนเองของครูสู่ความเป็นครูอาชีพในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการครุศาสตร์, 4*(1), 22 – 35.

พรพรรณ ไวทยางกูร. (2561). ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูไทยสู่การศึกษายุค 4.0. *วารสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 46*(211), 3 – 7.

พงษ์ศักดิ์ ศิริโสภณา. (2561). ภาวะผู้นำครู: แนวคิดสำคัญและการประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ, 3*(1), 55 – 68.

พิมพา วัฒนธรรม. (2565). การพัฒนาศักยภาพตนเองของบุคลากรภาครัฐในยุคดิจิทัล. *วารสารบริหารรัฐกิจและนโยบายสาธารณะ, 5*(2), 89 – 104.

วรยุทธ มั่งมี. (2564). กลยุทธ์การพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ, 6*(3), 15 – 28.

วิจิตร ศรีสอ้าน. (2562). การพัฒนาตนเองของครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 17*(1), 5 – 18.

ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม. (2563). การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 16*(2), 145 – 158.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2563). แนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างสมรรถนะการทำงานในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 21*(2), 45 – 62.

สมเจตน์ ผิวทอง, ทัดดาว แสงกพันธ์ และสุรเชษฐ์ สุขประเสริฐ. (2562). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูของโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 10*(2), 85 – 102.

สุธาสินี ปาณะพงศ์. (2560). *รูปแบบการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาครูเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู.* ดุษฎีนิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนันทา นิลสำราญ. (2563). ภาวะผู้นำครูในศตวรรษที่ 21: ความท้าทายสู่การปฏิบัติ. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 12*(2), 245 – 258.

อภิชาต เหล็กดี. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการพัฒนาตนเองของพนักงานบริษัทเอกชน. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์, 3*(1), 54 – 68.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

4. นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

5. ดร.เมธี นาอุดม ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

6. ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

7. ดร.สุชาติ เสนาสี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

8. ดร.พนิดา ยาทองไชย รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร วิทยฐานะ

9. ดร.มัติติกา ผาลี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบ้าลบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

10. นางศศิธร กิติศรีวรพันธุ์ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานที่ปรึกษา
2. ดร.สุมัทนา หารสุริย์	กรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา
เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้วิจัย
นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติเพื่อให้ครูผู้สอนเกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นและสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่และภาระงานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาทั้งหมด จำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วย

เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง
เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม
เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร
เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้
เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ประธานและกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการพัฒนานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 420
เนื้อหา 420
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 420
สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 421
การวัดและประเมินผล 421
การสร้างนวัตกรรม..... 422
ความหมายของนวัตกรรม 422
ประเภทของนวัตกรรม 423
รูปแบบของนวัตกรรม 425
ประโยชน์และความสำคัญของนวัตกรรม 425
องค์ประกอบของนวัตกรรม 425
การเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม Co – Creation Learning 429
ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม 430
ขั้นตอนการเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม 430
บทบาทผู้สอนใน Co – Creation Learning 433
บทสรุป 434
กรณีศึกษา 436
ใบกิจกรรมที่ 1 442
ใบกิจกรรมที่ 2 443
เอกสารอ้างอิง 444
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา 450
รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ 451

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบการพัฒนา
เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการสร้างนวัตกรรม

2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาตระหนักและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การพัฒนาการสร้างนวัตกรรม

3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนา สามารถวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดนวัตกรรมและสามารถนำไปใช้ในโรงเรียนประถม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื้อหา

การสร้างนวัตกรรม

1. จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง
2. สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง
3. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education
4. สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
5. จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์
6. ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้
7. ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ และ
8. วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรอธิบายขั้นตอน วิธีการศึกษาคู่มือแก่ผู้เข้ารับการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนา กลุ่มละเท่า ๆ กัน ร่วมสนทนาและวิเคราะห์ตามเนื้อหาที่กำหนดให้

3. ผู้เข้ารับการพัฒนาชมวีดีทัศน์ เรื่อง “ความสำคัญของนวัตกรรม” แล้วร่วมกันวิเคราะห์และสรุปในประเด็นต่าง ๆ

4. ผู้เข้ารับการพัฒนาชมวีดีทัศน์ เรื่อง “ทักษะของนวัตกรรมกับชีวิตวิถีใหม่” แล้วร่วมการวิเคราะห์และสรุปในประเด็นอิทธิพลของเทคโนโลยีการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

5. ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเพื่อนำมาเสนอผลงาน อภิปราย และสรุปถึงทักษะการสอนและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม

6. วิทยากรและผู้เข้าอบรมการพัฒนาร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดนวัตกรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรม การพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการพัฒนา เล่มที่ 2 การสร้างนวัตกรรม
2. ตัวอย่างการบูรณาการการสร้างนวัตกรรม
3. กระดาษชาร์จเทา – ขาว
4. ปากกาเมจิก

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินการปฏิบัติกิจกรรม
2. ประเมินความสนใจ ตั้งใจในการร่วมกิจกรรม
3. ประเมินผลการปฏิบัติงานการสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. ความหมายของนวัตกรรม

ในปัจจุบันองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนได้ให้ความสำคัญกับนวัตกรรม อีกทั้งนักวิชาการ หลายกลุ่มได้สนใจศึกษานวัตกรรมมากขึ้น โดยให้ความหมายของนวัตกรรมไว้หลากหลาย อาทิ

วิจิตร ศรีสอ้าน (2562, หน้า 5 – 18) ได้อธิบายว่า นวัตกรรม หมายถึงการนำความคิดสร้างสรรค์มาผสมผสานกับเทคโนโลยีเพื่อสร้างสิ่งใหม่ หรือปรับปรุงสิ่งเดิมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในระบบการทำงานให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นในทำนองเดียวกัน เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2561, หน้า 7 – 19) กล่าวว่า นวัตกรรมคือแนวคิด วิธีการปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่ยังไม่เคยมีมาก่อน หรืออาจเป็นการพัฒนาและดัดแปลงจากสิ่งเดิมให้มีความทันสมัย สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 ขณะที่ ธนกร ลิ้มศิริ (2561) มองว่า นวัตกรรมเป็นกระบวนการเปลี่ยนความคิดให้เกิดคุณค่า โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ในมุมมองด้านการศึกษา ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563, หน้า 22 – 35) ได้ให้ความหมายว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการวิจัยและการทดลองอย่างเป็นระบบ และสามารถพิสูจน์ได้ว่าสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ สมเจตน์ ผิวทอง และคณะ (2562, หน้า 85 – 102) ได้กล่าวว่า นวัตกรรมคือการนำวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการดำเนินงาน ลดขั้นตอนที่ซับซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน บุญชม ศรีสะอาด (2561, หน้า 1 – 10) อธิบายว่า นวัตกรรมคือการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสิ่งเดิมด้วยความคิดสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้าและพิสูจน์อย่างเป็นระบบ จนได้รับการยอมรับว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง และช่วยเพิ่มคุณภาพของผลผลิตหรือการดำเนินงาน ในอีกมุมหนึ่ง ชไมพร กาญจนกิจสกุล (2561, หน้า 112 – 125) กล่าวว่า นวัตกรรมเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปะการจัดการร่วมกัน เพื่อสร้างแนวทางหรือวิธีการใหม่ที่สามารถให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าวิธีการปฏิบัติงานแบบเดิม ขณะเดียวกัน พิมพา

วัฒนธรรม (2565, หน้า 89 – 104) ได้กล่าวว่านวัตกรรมเป็นกระบวนการขับเคลื่อนทางปัญญาที่นำไปสู่การสร้างคุณค่าใหม่ในองค์กรภาครัฐ เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ในบริบทของเทคโนโลยีสมัยใหม่ นพรัตน์ ผลวิวัฒน์ (2566, หน้า 201 – 215) อธิบายว่า นวัตกรรมหมายถึงการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบการประมวลผลข้อมูลมาใช้ในการออกแบบและพัฒนางาน เพื่อช่วยลดภาระงานที่ซ้ำซ้อน และเพิ่มศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ในงานวิชาชีพ นอกจากนี้ นันทนา วงษ์อินทร์ (2561, หน้า 32 – 45) ยังได้ให้ความหมายว่านวัตกรรมทางการศึกษา คือ สิ่งใหม่ที่ครูสร้างขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ การออกแบบ และการทดลองใช้จนเกิดความชำนาญ และสามารถนำไปใช้ได้จริงเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

สรุปได้ว่า นวัตกรรมหมายถึงแนวคิด วิธีการ กระบวนการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่เกิดจากการผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนา ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงสิ่งเดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหา พัฒนาการทำงาน หรือยกระดับคุณภาพการศึกษาและการบริการได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน.

2. ประเภทของนวัตกรรม

นวัตกรรม (Innovation) มีที่มาจากรากศัพท์ภาษาลาตินของคำว่า Innovare แปลว่า ทำสิ่งใหม่ขึ้นมา แต่สำหรับประเทศไทยสำนักงาน นวัตกรรมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของคำว่า นวัตกรรม คือ สิ่งใหม่ที่ เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ และสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่า นวัตกรรม (Innovation) คือ สิ่งที่เกิดจาก การคิดค้นหรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่ หรือถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ได้แก่ เทคโนโลยี ความคิด สิ่งประดิษฐ์ และผลิตภัณฑ์ เป็นต้น โดยไม่ จำเป็นต้องสร้างขึ้นใหม่อย่างไม่เคยมีมาก่อน แต่อาจมาจากการดัดแปลง หรือต่อยอดมาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นก็ได้ การจำแนกประเภทของนวัตกรรมสามารถจำแนกได้หลากหลายลักษณะ ประกอบด้วย

นวัตกรรม สามารถแบ่งได้ออกเป็น 4 ประเภท แต่ละประเภทก็จะแตกต่างกันออกไปตามความแปลกใหม่ของเทคโนโลยีและผู้ใช้งาน ซึ่ง แต่ละประเภทส่งผลกระทบแตกต่างกับตลาดและกลยุทธ์ขององค์กร ประกอบด้วย 4 ประเภทตาม Innovation Matrix ดังนี้

นวัตกรรมแบบก่อกวนทำลาย (Disruptive Innovation)

คือ นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีใหม่และมีผลกระทบสูงต่อผู้ใช้งาน นิยมใช้สร้างตลาดใหม่อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน เป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อทดแทนของเก่าโดยสิ้นเชิง ตัวอย่างการนวัตกรรมแบบนี้ เช่น การเข้ามาของ Google Maps ทำให้ผู้คนหันมาใช้แทนแผนที่แบบกระดาษ, การใช้แอปพลิเคชันในการเรียกแท็กซี่แทนการโบกเพื่อลดการปฏิเสธการเดินทาง, การเข้ามาของ Netflix ซึ่งทดแทนร้านเช่าแผ่นภาพยนตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นวัตกรรมแบบสิ้นเชิง (Radical Innovation)

คือ นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีใหม่ แต่ยังไม่ได้สร้างผลกระทบต่อผู้ใช้งาน โดยมากมักเป็นเทคโนโลยีที่ยังไม่สามารถหาตลาด หรือช่องทางทำกำไรได้ ตัวอย่างเช่น เทคโนโลยีหุ่นยนต์ (Robotics), ปัญญาประดิษฐ์ (AI), บล็อคเชน, การตัดต่อพันธุกรรม เป็นต้น

นวัตกรรมแบบยั่งยืน (Sustaining Innovation)

คือ นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีที่ไม่ได้ใหม่มาก แต่มีผลกระทบสูงต่อผู้ใช้งาน มักใช้ทำให้ตลาดเติบโตขึ้น เพื่อกอบโกยกำไร โดยไม่มีการหาตลาดใหม่ โดยมากมักเป็นนวัตกรรมที่ค่อย ๆ พัฒนาไปที ละเล็กทีละน้อย แต่จะเป็นนวัตกรรมที่ดีกว่า เร็วกว่า ถูกกว่า เน้นความต้องการของผู้ใช้งานและธุรกิจมากกว่าเทคโนโลยี

3. รูปแบบของนวัตกรรม

สามารถแบ่งประเภทของนวัตกรรมออกไป 4 ประเภทดังตัวอย่าง ข้างต้น เรายังสามารถแบ่งรูปแบบของนวัตกรรมออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกัน ดังนี้

1. นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) คือ การสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นใหม่ หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม เช่น การปรับเปลี่ยนรูปแบบดีไซน์ของสินค้า วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต และการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์สินค้า เป็นต้น

2. นวัตกรรมการดำเนินงาน (Process Innovation) คือ ใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานหรือการออกแบบการดำเนินงานขึ้นใหม่ เช่น ปรับปรุงวิธีการดำเนินงานภายในองค์กรให้แตกต่างออกไปจากเดิม ตัวอย่างเช่น บริษัทผลิตรถยนต์ได้นำระบบ Just In Time มาใช้ผลิตสินค้า ให้เท่ากับจำนวนการสั่งซื้อแทนที่จะผลิตจำนวนมาก ๆ เหมือนในอดีต

3. นวัตกรรมธุรกิจ (Business Innovation) คือ นวัตกรรมเพื่อใช้เปลี่ยนแปลงตลาดหรืออุตสาหกรรม เช่น การปรับวิธีการดำเนินงานขององค์กร รวมถึงการพัฒนาสินค้า บริการใหม่ ๆ อันเกิดจากการวิจัยและพัฒนาภายในองค์กร เพื่อตอบโจทย์การความต้องการของตลาด ตัวอย่างเช่น Uber หรือ Grab ที่เกิดขึ้นจากการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่จนติดตลาดและเปลี่ยนอุตสาหกรรมเป็นนวัตกรรมทางธุรกิจในที่สุด

4. ประโยชน์และความสำคัญของนวัตกรรม

จากความหมายประเภทและรูปแบบของนวัตกรรม จะเห็นได้ว่า นวัตกรรมมีประโยชน์และความสำคัญอยู่ที่การพัฒนาและสร้างคุณค่า โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการลดต้นทุนในการผลิต พัฒนาขั้นตอนในการผลิตและดำเนินงาน และช่วยขยายขอบเขตทางธุรกิจด้วยการมุ่งพัฒนาสินค้าใหม่เพื่อขยายตลาด อย่างไรก็ตามนวัตกรรมก็มีความเสี่ยงที่จะเกิดความล้มเหลวได้ในแง่ของการมีคู่แข่งจำนวนมาก และการจัดสรรเงินทุนหรือทรัพยากรที่ไม่เหมาะสมก็เสี่ยงต่อความล้มเหลวของนวัตกรรมได้เช่นกัน

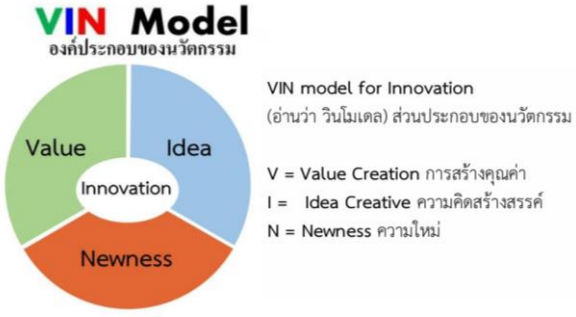
5. องค์ประกอบของนวัตกรรม

นวัตกรรม (Innovation) คือ การใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาหรือประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ เช่น บริการ ผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการใหม่ ๆ (Service, Product, Process) เป็นต้น ที่มีคุณค่า (Value Creation) และมีประโยชน์ต่อผู้อื่นเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเมื่อมีคุณค่าและมีประโยชน์แล้วจะสามารถขยายผลต่อได้เชิงพาณิชย์

Innovation = Creative + New + Value Creation

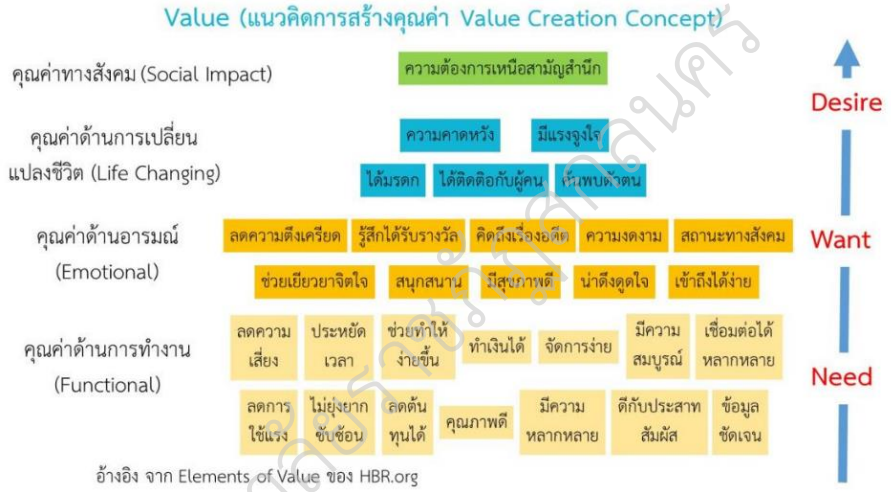
(นวัตกรรม = ความคิดสร้างสรรค์ + สิ่งใหม่ + มีคุณค่า)

การพัฒนาโมเดลนวัตกรรม เพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบของ นวัตกรรมให้จำง่ายตั้งแต่ช่วงแรก ๆ ในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อใช้เอาไว้สอน ถาม และเอาไอเดียใหม่ ๆ มานำเสนอ โดยเอาความหมายมาพัฒนาโมเดล ที่เรียกว่า “VIN model for Innovation” หรือเวลาที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมเพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบของนวัตกรรม โดยเอาความหมายมาทำเป็นโมเดลที่เรียกว่า “VIN model for Innovation” ดังนี้ โดยมีความหมายของ องค์ประกอบดังนี้

1. การสร้างคุณค่า (Value Creation)

V = Value Creation คุณค่า (Value Creation) ของนวัตกรรม ส่วนประกอบที่สำคัญอีกอย่างของนวัตกรรม (Innovation) คือ ต้องมีคุณค่า (Value Creation) และมีประโยชน์ต่อผู้อื่นเศรษฐกิจและสังคม หากไม่สามารถสร้างคุณค่าเพื่อแก้ปัญหาและตอบโจทย์ของกลุ่มเป้าหมายได้ ไม่ใช่นวัตกรรมที่สมบูรณ์และมีคุณค่าแล้ว คุณค่า (Value Creation) มีอะไรบ้างอ้างอิงจาก Elements of Value ของ HBR.org นำไปแบ่งปันในองค์กรอยู่เสมอ โดยคุณค่าแบ่งเป็น 4 ระดับตามรูป ด้านล่าง

1.1 คุณค่าด้านการทำงาน (Functional Value) เป็นคุณค่าขั้นพื้นฐานคือสามารถแก้ปัญหาด้านการพื้นฐานได้ เช่น ประหยัดเวลา, การสร้างรายได้, การลดความเสี่ยง, การลดผลกระทบต่าง ๆ การลดอันตราย คุณภาพ ความหลากหลายรูปแบบที่น่าสนใจ เป็นต้น

1.2 คุณค่าด้านการตอบสนองด้านอารมณ์ (Emotional) เป็นคุณค่าอีกระดับหนึ่ง ที่สามารถแก้ไขปัญหาในด้านอารมณ์ความรู้สึก เช่น การลดความกังวล การให้รางวัล การรู้สึกภาคภูมิใจ การดึงดูดความสนใจ ความสนุกสนานบันเทิง

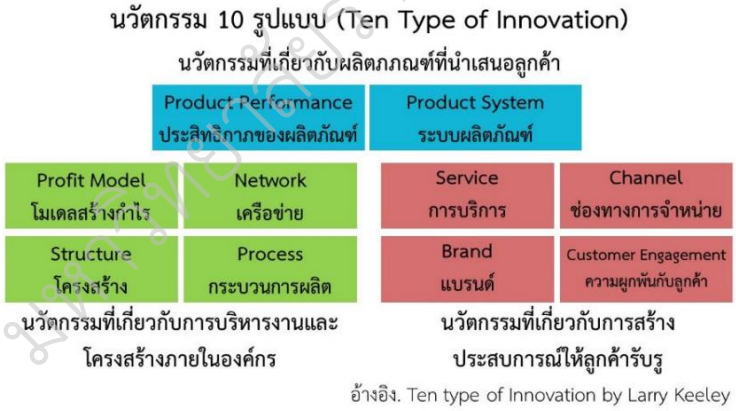
1.3 การเปลี่ยนแปลงชีวิต (Life Changing) เช่น การสร้างความหวัง การมั่นใจในตัวเอง การสร้างแรงบันดาลใจ และการสร้าง สถานะทางสังคม เป็นต้น

1.4 ผลกระทบทางสังคม (Social impact) เช่น การสร้างคุณค่าให้กับชีวิต (Life Value) การสร้างคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ หากสินค้า ผลิตภัณฑ์

หรือนวัตกรรมของเรามีคุณค่าก็จะสร้างมูลค่า และมีประโยชน์ต่อนวัตกรรมค่ะ เช่น คุณค่าด้านการทำงาน (Functional Value) เป็นคุณค่าที่เป็นพื้นฐานที่ทุกผลิตภัณฑ์ต้องมี แต่หากเพิ่มคุณค่าในลำดับต่อ ๆ ไปมูลค่าและราคาจะสูงหรือแตกต่างกันไปด้วย

2. ความคิดสร้างสรรค์ (Idea Creative)

I = Idea Creative ความคิดสร้างสรรค์ การเข้าใจไอเดีย สร้างสรรค์นวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะคนส่วน ใหญ่เมื่อคิดถึงนวัตกรรมจะนึกถึงเพียงนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) และนวัตกรรมการบริการ (Service Innovation) เท่านั้นซึ่งนวัตกรรมนั้นเราสามารถ พัฒนาได้หลากหลายรูปแบบในด้านต่าง ๆ ซึ่งแนวคิด หรือ Idea ในการ พัฒนานวัตกรรมด้านต่าง ๆ เก่ขออ้างอิงมาจาก Ten type of Innovation by Larry Keeley ซึ่งได้ทำการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมในบริษัทใหญ่ ๆ มามากมายและรวมรวมข้อมูลอยู่หลายปี นวัตกรรมมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นแนวคิด 10 แบบ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรม (Ref. Ten type of Innovation by Larry Keeley) ได้ดังนี้

อ้างอิง. Ten type of Innovation by Larry Keeley

1. Profit Model – นวัตกรรมโมเดลธุรกิจแบบใหม่ ๆ การสร้างรูปแบบการทำรูปแบบโมเดลธุรกิจเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือขายสินค้าได้แพงขึ้นเพื่อสร้างกำไรมากขึ้น หรือเป็นวิธีการที่องค์กรจะเปลี่ยน Values มูลค่าของบริการให้เป็นกำไร

2. Network – Values นวัตกรรมจากการสร้างเครือข่ายหรือความร่วมมือเพื่อให้เกิดมูลค่า หรือสร้างคุณค่าใหม่ ๆ โดยการทำงานร่วมหรือสร้างเครือข่ายกับคนอื่น ๆ เช่น Third Party Vender Cluster เป็นต้น

3. Structure – นวัตกรรมจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างองค์กร การบริหารบุคลากรใหม่ ๆ และกระบวนตัดสินใจในโครงสร้างองค์กร

4. Process – นวัตกรรมในการพัฒนากระบวนการ การผลิต บริการแบบใหม่ ๆ

5. Product Performance – นวัตกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้มีประสิทธิภาพ คุณสมบัติ ความสามารถของบริการ หรือผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม

6. Product System – นวัตกรรมที่ได้จากกระบวนการพัฒนาระบบปรับปรุงกระบวนการผลิต และวิธีที่สร้างมูลค่าเพิ่มโดยการเพิ่มส่วนเสริมบริการเสริมให้กับผลิตภัณฑ์และบริการ

7. Service – นวัตกรรมการบริการแบบใหม่ ๆ ให้โดนใจกลุ่มเป้าหมาย

8. Channel – นวัตกรรมที่เกิดจากการสร้างช่องทางใหม่ ๆ ในการส่งมอบผลิตภัณฑ์หรือบริการให้ถึงมือผู้บริโภคหรือติดต่อกับลูกค้า

9. Brand – นวัตกรรมในการสร้างตราสินค้าและภาพลักษณ์ของแบรนด์มีความน่าจดจำในแง่ไหนดี / ไม่ดี ให้มีคุณค่า

10. Customer Experience – นวัตกรรมในการสร้างรูปแบบการติดต่อลูกค้าให้มีประสบการณ์ที่จะทำให้ผู้บริโภคจดจำบริการหรือผลิตภัณฑ์ได้ ดังนั้นเราสามารถพัฒนาพัฒนานวัตกรรมได้หลากหลาย อย่าจำกัดเพียงแต่ Product, Process และ Service เท่านั้น

3. ความใหม่ (Newness)

เมื่อเราใช้คำว่านวัตกรรม ต้องมีระดับความใหม่ ๆ (Newness) ซึ่งตามมาตรฐาน BRITISH STANDARD BS 7000 – 1: 2008 ได้กำหนดระดับความใหม่ของนวัตกรรม Guide to managing innovation ไว้ 9 ระดับ ตามรูปด้านล่าง ได้แก่

1. New to an individual	ใหม่ระดับบุคคล
2. New to department	ใหม่ระดับแผนก
3. New to site	ใหม่ระดับส่วน
4. New to Organization	ใหม่ระดับองค์กร
5. New to market	ใหม่ระดับตลาด
6. New to a sector/industry	ใหม่ระดับอุตสาหกรรม
7. New to a country	ใหม่ระดับประเทศ
8. New to a region	ใหม่ระดับภูมิภาค
9. New to the world	ใหม่ระดับโลก

ซึ่งหากมีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมแล้ว เราสามารถริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ ได้ตั้งแต่ระดับตัวเอง เพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมในตัวเอง แล้วค่อย ๆ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ต่อยอดขยายต่อในระดับแผนกขึ้นไปเรื่อย ๆ เมื่อทุกคนในองค์กรร่วมมือร่วมใจในการที่จะคิดสร้างสรรค์และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ แล้ว องค์กรจะเป็นองค์กรนวัตกรรม และสามารถที่จะสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้

4. การเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม Co – Creation Learning

วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒผล (2563) กล่าวว่า โลกแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทำให้การเรียนรู้ต้องมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลง จากการเรียนรู้แบบตื้น ๆ เรียนผ่าน ๆ ที่ทำให้ไม่เกิดการรู้จริง รู้ชัด ปฏิบัติไม่ได้มาเป็นการเรียนรู้แบบรู้จริงรู้ชัด ปฏิบัติได้เป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการเรียนรู้

ในปัจจุบัน และหากต้องการพัฒนาผู้เรียนไปสู่สังคมนวัตกรรม ในอนาคต จำเป็นต้อง เร่งพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม ของผู้เรียนตั้งแต่วันนี้

5. ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม

ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation Skills) เป็นทักษะเชิงประยุกต์ที่ต้องใช้การคิดอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดประเมินค่า การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น อีกทั้งยังต้องใช้ความรู้เชิงลึก (Deep Knowledge) คือ รู้จริง รู้ชัด ปฏิบัติได้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงกับบริบทตามหลัก “ภูมิสังคม” พัฒนาไปสู่แนวคิดของนวัตกรรม (Innovation Idea) จากนั้นจึงใช้ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม การเรียนรู้สร้างสรรค์ (Creative Team Learning) เพื่อแปลงแนวคิด (Idea) ให้เป็นความจริง นั่นคือ นวัตกรรม เรียกแนวคิดนี้ว่า “การเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์ นวัตกรรม” (Co – Creation Learning) ที่สามารถตอบโจทย์ความ ต้องการทรัพยากรมนุษย์ในโลกอนาคต

6. ขั้นตอนการเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม

Co – Creation Learning หรือการเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning วิธีการหนึ่ง โดยผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ กระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาคุณลักษณะการเป็น บุคคลแห่งการเรียนรู้ นิสัยใฝ่เรียนรู้ และนิสัยรักการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นรากฐานของการสร้างสรรค์นวัตกรรม และความเป็นนวัตกร โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. กระตุ้นความสนใจสร้างสรรค์นวัตกรรม
2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ก่อกำเนิด Idea
3. แสวงหาเครือข่ายความร่วมมือ
4. ร่วมกันพัฒนา นวัตกรรม
5. ขยายผลและแบ่งปัน

ขั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจสร้างสรรค์นวัตกรรม

เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะสร้างสรรค์นวัตกรรมใด ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบตัวซึ่งอาจเป็น ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ หรือโลก จากนั้นผู้เรียนสืบค้นข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้

ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการนำมาสร้างสรรค์นวัตกรรม จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ หรืออาจเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ สังเคราะห์ ก่อกำเนิด Idea

เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการนวัตกรรมของกลุ่มเป้าหมาย (Demand side) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเชิงลึก (Deep understanding) ว่านวัตกรรม ลักษณะใดที่จะสามารถตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้จากนั้นผู้เรียนสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เป็นแนวคิด (Idea) ของนวัตกรรรมที่ต้องการพัฒนาขึ้น ซึ่ง Idea เป็นองค์ประกอบสำคัญของนวัตกรรม ที่จะนำไปสู่หลักการ วัตถุประสงค์และเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรม

นอกจากนี้ผู้เรียนยังต้องวิเคราะห์ความเป็นไปได้ และปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการพัฒนานวัตกรรมคืออะไรอีกด้วย ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือสร้างสรรค์ นวัตกรรม (Co – Creation)

จากนั้นผู้เรียนนำเสนอแนวคิดของนวัตกรรมกับผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน และปรับแนวคิดให้ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ ในการทำให้เกิดขึ้นจริง

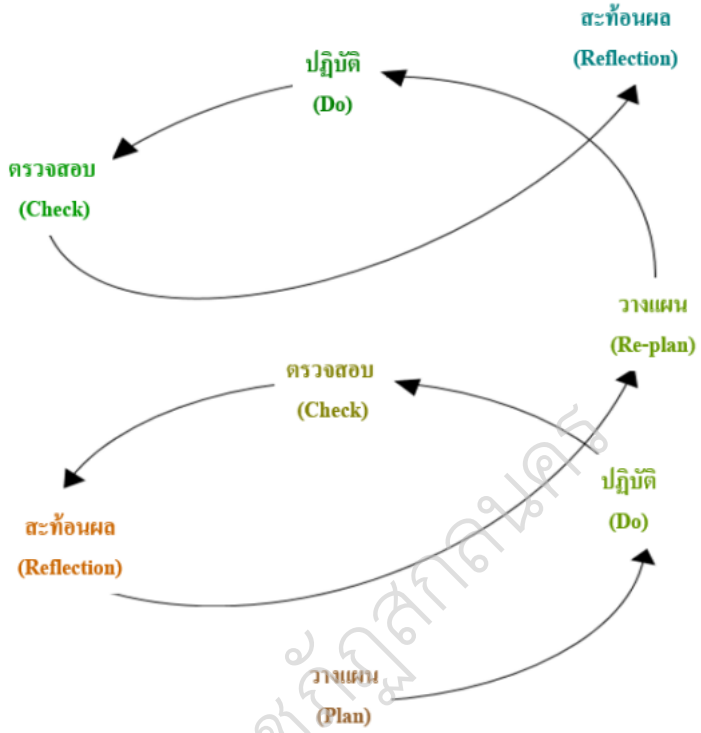
ขั้นที่ 3 แสวงหาเครือข่ายความร่วมมือ

เป็นการให้ผู้เรียนแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนา นวัตกรรมกับบุคคลอื่นที่มีความรู้ความสามารถ หรือมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม (Co – Creation) ซึ่งอาจจะเป็นความร่วมมือกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนต่างชั้นเรียน ผู้เชี่ยวชาญในชุมชน ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญในอาชีพต่าง ๆ

จากนั้นผู้เรียนสื่อสารแนวคิดของนวัตกรรมกับบุคคลเหล่านั้นด้วยวิธีการและช่องทางต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ และปรับปรุงแนวคิดของนวัตกรรมร่วมกันก่อนที่จะร่วมกันพัฒนานวัตกรรมต่อไป

ขั้นที่ 4 ร่วมกันพัฒนานวัตกรรม

เป็นการร่วมกันพัฒนานวัตกรรมระหว่างผู้เรียน และเครือข่ายความร่วมมือตามวงจร PDCR คือ วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Do) ตรวจสอบ (Check) สะท้อนคิดและปรับปรุง (Reflect) โดยวงจร PDCR เป็นวงจรการพัฒนานวัตกรรมที่มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกันไป

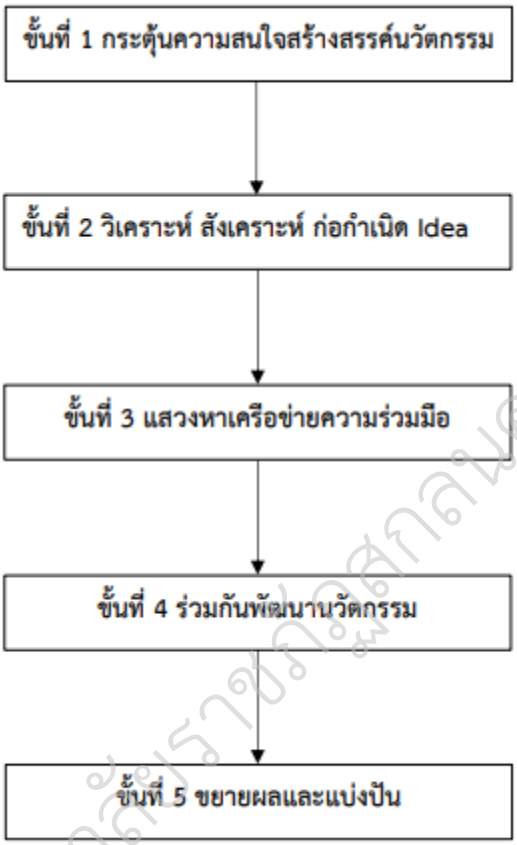
ภาพประกอบ 1 วงจร PDCR

ขั้นที่ 5 ขยายผลและแบ่งปัน

เป็นการนำนวัตกรรมที่พัฒนาได้แล้วไปใช้ประโยชน์ในสถานการณ์จริง หรือในบริบทอื่น ๆ ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การต่อยอดนวัตกรรมและการแบ่งปันนวัตกรรมที่ช่วยให้เกิดการ พัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

รายละเอียดการดำเนินการแต่ละขั้นตอนตั้งแต่ขั้นที่ 1 – 5 ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมระดับความสามารถของผู้เรียนตลอดจนสภาพ “ภูมิสังคม” ของแต่ละสถานศึกษา และชั้นเรียน

นอกจากนี้ผู้สอนควรสร้าง Growth mindset ให้ผู้เรียนตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่า “นวัตกรรม” อาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด หรือใหม่เพียงบางส่วนก็ได้ และอาจจะใหม่ในบริบทใดบริบทหนึ่งก็ได้ จุดเน้นของการจัดการเรียนรู้ อยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) มากกว่าผลผลิตหรือ Product ของนวัตกรรม

ภาพประกอบ 2 กระบวนการเรียนรู้ Co – Creation Learning

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

7. บทบาทผู้สอนใน Co – Creation Learning

1. กระตุ้นความอยากรู้อยากทำของผู้เรียน ความอยากรู้อยากทำเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการ สร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้สอนอาจใช้การเล่าเรื่อง การใช้สื่อการพาผู้เรียน ไปในแหล่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นการกระตุ้นความอยากรู้อยากทำของผู้เรียนได้ตามบริบท

2. เสริมสร้างคุณลักษณะการแสวงหาสิ่งที่ดีกว่า คุณลักษณะการแสวงหาสิ่งที่ดีกว่า (Find the Better) เป็นจิตนวัตกร (Innovator mind) หรือเป็นความคิดของคนที่จะเป็นนวัตกรที่มักจะตั้งคำถามว่า “มีอะไรที่ดีกว่านี้อีกหรือไม่” ซึ่งจะเป็นคำถามเริ่มต้นของการสร้างสรรค์นวัตกรรม

3. เปิดโอกาสให้คิดมากกว่าการสอนให้เชื่อตามการเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนใช้ความคิดและจินตนาการจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมองเห็นภาพนวัตกรรมล่วงหน้าตลอดจนมองเห็น การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น หากสามารถพัฒนานวัตกรรมนั้นได้สำเร็จ ช่วยทำให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์หรือภาพอนาคตอย่างชัดเจน เป็นทิศทางของการพัฒนานวัตกรรม

4. อำนวยความสะดวกในการสร้างสรรค์นวัตกรรม การสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนเป็นกระบวนการที่ต้องมีการวางแผน การดำเนินการ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข อีกทั้งยังต้องใช้กระบวนการคิดขั้นสูงหลายประการ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติการสร้างสรรค์ นวัตกรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยการให้การส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ การให้คำแนะนำ คำชี้แนะ และอาจจะต้องเข้าไปเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมร่วมกับผู้เรียนอีกด้วย

5. ประเมินตามสภาพจริง เน้นการประเมินกระบวนการเรียนรู้ การประเมินตามสภาพจริงเป็นหัวใจสำคัญของการตรวจสอบทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนที่ผู้สอนใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย สอดคล้องกับกระบวนการและกิจกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีการตัดสินผู้เรียน

สรุปได้ว่า การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทำให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างแท้จริง การเรียนรู้แบบร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม (Co – Creation Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการสร้างสรรค์ นวัตกรรมที่เชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือกับบุคคลอื่นอย่างหลากหลาย เป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพในอนาคต

บทสรุป

นวัตกรรม (Innovation) มิได้จำกัดเพียงแค่สิ่งประดิษฐ์ใหม่ แต่คือกระบวนการทางปัญญาที่ผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ (Creative) เข้ากับความใหม่ (New) เพื่อสร้างให้เกิดคุณค่า (Value Creation) ที่นำไปใช้แก้ปัญหาได้จริง ทั้งในเชิงผลิตภัณฑ์ กระบวนการดำเนินงาน หรือโมเดลธุรกิจ โดยสามารถจำแนกความแปลกใหม่ได้ตาม Innovation Matrix ตั้งแต่นวัตกรรมแบบยั่งยืนไปจนถึงนวัตกรรมแบบก่อกวนทำลาย

(Disruptive) ที่เข้ามาเปลี่ยนโฉมหน้าอุตสาหกรรมเดิม องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้นวัตกรรมสมบูรณ์คือโมเดล VIN (Value, Idea, Newness) ซึ่งต้องสร้างคุณค่าที่ตอบสนองทั้งด้านการทำงานและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้

ในบริบททางการศึกษา ครูยุคใหม่จึงมีบทบาทสำคัญในการเป็น “ครูผู้นำ” ที่ต้องปรับเปลี่ยนจากการสอนเพื่อความจำ เป็นการสร้างทักษะนวัตกรผ่านกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม (Co – Creation Learning) ซึ่งเป็น Active Learning รูปแบบหนึ่งที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) มากกว่าเพียงแค่ผลผลิต โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้น คือ 1) กระตุ้นความสนใจ 2) วิเคราะห์สังเคราะห์ไอเดีย 3) แสวงหาเครือข่ายความร่วมมือ 4) ร่วมพัฒนานวัตกรรมตามวงจร PDCR (Plan, Do, Check, Reflect) และ 5) ขยายผลแบ่งปัน

หัวใจสำคัญของความสำเร็จนี้ขึ้นอยู่กับบทบาทผู้สอนในการสร้าง Growth Mindset และ Innovator Mind ให้ผู้เรียนหมั่นตั้งคำถามเพื่อแสวงหาสิ่งที่ดีกว่า (Find the Better) เปิดพื้นที่แห่งจินตนาการ และทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่ประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อบ่มเพาะทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะการคิดขั้นสูงและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรณีศึกษา: แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอน เพื่อพัฒนาทักษะ การคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จุลลดา จุลเสวก
ชวนพบ เอี่ยวสานุรักษ์

1. เกริ่นนำ

การศึกษา 4.0 เป็นยุคที่การศึกษาเป็นมากกว่าการให้ ความรู้ กล่าวคือ ต้องมีเป้าหมายอย่างชัดเจน คำนึงถึง ความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน แล้วส่งเสริมสนับสนุนผ่านการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้วยการลงมือปฏิบัติ ให้ผู้เรียนรักเรียน มีคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเหมาะสม เป็นการพัฒนาและเสริมสร้างผู้เรียนให้มีทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่ สอดคล้องกับแนวคิดประเทศไทย 4.0 ควบคู่ไปกับทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21 ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาบูรณาการเชิง สร้างสรรค์ เพื่อสร้างผลผลิตและพัฒนานวัตกรรมที่ ตอบสนองความต้องการของสังคม (ธนภัทร จันทร์เจริญ) การพัฒนาศักยภาพทางความคิด มีความสำคัญยิ่ง สำหรับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 วัชรา เล่าเรียนดี ได้กล่าวว่า ความสามารถและทักษะในการคิดจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การเรียนรู้ และการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะในยุค ข้อมูลข่าวสาร ความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง แต่การส่งเสริมทักษะการคิดหรือความสามารถในการคิดในประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จากการประเมินมาตรฐานโรงเรียนพบว่า ผู้เรียนมี ความสามารถในการคิดขั้นสูงที่ประกอบด้วยทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า รวมทั้งการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับต่ำ จึงเป็นเรื่องที่ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น สิ่งที่สำคัญและจำเป็นในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน คือ การส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับทิศนา แขมมณี และคณะ ได้กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพทางการคิดจะช่วยเพิ่ม ขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนในยุคที่ห้องเรียนเต็มไปด้วยเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นผู้ใช้งาน ผู้ออกแบบ หรือผู้ร่วมออกแบบการเรียน การสอน (Cviko, McKenney, & Voogt) ดังนั้น ครู จำเป็นต้องเข้าใจเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการสอน ไม่ว่าจะเป็นการคาดคะเนผลกระทบที่จะเกิดกับผู้เรียน การวางแผนเวลาในการใช้เทคโนโลยีและการประเมินผลการเรียนรู้ ดังจะเห็นได้ว่า ความสามารถของครูในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในชั้นเรียนเพิ่มความสำคัญมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ รวมถึงเป้าหมายที่เน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาบูรณาการเข้ากับหลักสูตร แผนการสอน หรือเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการสอนแบบดั้งเดิม เช่น การใช้เทคโนโลยีเพื่อนำเสนอเนื้อหาเพียงอย่างเดียวมากกว่าใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการสร้างสรรค์นวัตกรรม หรือสนับสนุนการสอนให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ (Cuban, Kirkpatrick, & Peck)

จากสภาพปัญหาและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึง มีความสนใจที่จะหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหา วิชาไปพร้อมกับการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นและมีการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมถึงการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมครูให้มีระดับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในโรงเรียนและชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิผล

2. เนื้อหา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมการศึกษาของ ครูผู้สอน
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยมุ่งศึกษาการใช้นวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนและหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษ ที่ 21

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรีและตราด จำนวน 1,769 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรีและตราด จำนวน 317 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามตารางสำหรับพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามทัศนะของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) [6]

นิยามศัพท์เฉพาะนวัตกรรมการศึกษา หมายถึง การนำแนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งคิดค้นใหม่ ๆ มาช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สามารถจำแนกได้เป็นนวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมประเภทรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอน ทักษะการคิดขั้นสูง หมายถึง คุณลักษณะทางความคิด ของมนุษย์ที่ใช้กลยุทธ์ทางความคิดที่ซับซ้อนลึกซึ้ง สร้างสรรค์ มีหลักเกณฑ์ที่ต้องอาศัยคุณภาพความคิดขั้นสูงในการประมวลองค์ความรู้ ประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่คำตอบในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงการคิดขั้นสูง 3 ประเภท คือ การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สำรวจการใช้นวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษ ที่ 21 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ระยะที่ 2 หาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ระยะที่ 1 สำรวจการใช้นวัตกรรมการศึกษาของ ครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการศึกษาของครู ผู้สอนเพื่อพัฒนา

ทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะคำถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าตั้งแต่ 0 – 4 โดย 0 มีความหมายว่าไม่ใช้นวัตกรรมนั้นเลย จนถึง 4 หมายถึง ใช้นวัตกรรมเป็นประจำ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .23 – .75 แล้วนำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อ ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้การแปลผลค่าเฉลี่ยเป็นระดับการใช้นวัตกรรม 5 ระดับ ได้แก่ 0.00 หมายถึง ไม่ใช้นวัตกรรมเลย 0.01 – 0.49 หมายถึง ใช้นวัตกรรม เฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด 0.50 – 1.49 หมายถึง ใช้นวัตกรรมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 1.50 – 2.49 หมายถึง ใช้นวัตกรรมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2.50 – 3.49 หมายถึง ใช้นวัตกรรมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 3.50 – 4.00 หมายถึง ใช้นวัตกรรมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ระยะที่ 2 หาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอน ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน ได้แก่ 1) ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1 คน และจังหวัดตราด จำนวน 1 คน 2) ตัวแทนครูผู้สอนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการศึกษาในการเรียนการสอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี จำนวน 3 คน และจังหวัดตราด จำนวน 3 คน แล้วกำหนดประเด็นคำถามซหรือหัวเรื่องที่ จะศึกษาและนำมาสร้างเป็นกรอบคำถามและแนวทาง ในการสนทนากลุ่ม ซโดยมีประเด็นการสนทนากลุ่ม คือ แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

3. สรุปผล

1. การใช้นวัตกรรมการศึกษาประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการค้นคว้าข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตหรือใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น YouTube,

blog, Facebook, Twitter, Line เป็นนวัตกรรมที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด เนื่องจากปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนนั้นมีอยู่หลายตัวแปรด้วยกัน แต่จากผลการวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าการนำสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนล้วนมีความสัมพันธ์และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดขั้นสูงของผู้เรียน เพราะการใช้นวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำหรับส่งสารไปยังผู้เรียน เพื่อให้แสดงข้อค้นพบ สรุปความรู้ หรืออธิบายความคิดเห็นต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สราวุธ สุขสุผิวและคณะ ที่ได้ศึกษาประสิทธิผลของการเรียนด้วยสื่อการสอน อัจฉริยะแบบส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในนักศึกษาสาขาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยมุ่งเน้นทักษะการคิดวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัย พบว่า สื่อการสอนแบบ SEMC สามารถเอื้อประโยชน์ต่อ นักศึกษาในด้านการส่งเสริมทักษะการคิดและตอบสนองการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมนิสัย การเรียนรู้จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในที่สุด ส่วนการใช้นวัตกรรมการศึกษาประเภทรูปแบบ เทคนิค วิธีการ อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเฉพาะการใช้เทคนิคการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบ การสอน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปรายกลุ่มย่อย และการใช้สถานการณ์จำลองให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นผลจากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งในการเลือกรูปแบบ เทคนิค วิธีการ ของนวัตกรรมการศึกษาเพื่อใช้ในการเรียนการสอนผู้สอน จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการวางแผนการสอน และใช้เทคนิคการสอนสอดแทรกเข้าไปในระหว่างการสอน เพื่อเสริมสร้างการคิดลักษณะต่าง ๆ และกระตุ้นให้ผู้เรียน มีโอกาสฝึกทักษะการคิดควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศยามน อินสะอาด ได้ทำการศึกษาการออกแบบบทเรียนอีเลิร์นนิงเพื่อ พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงระดับอุดมศึกษา โดยใช้บทเรียน อีเลิร์นนิงที่ออกแบบตามกลยุทธ์การสอน 9 แบบ ได้แก่ แบบสร้างความรู้ บทบาทสมมติ สืบเสาะหาความรู้ แบบซิปปา แบบเรียนรู้ร่วมกัน แบบร่วมมือ โครงงาน การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ปัญหา และกรณีศึกษา ผลการวิจัย พบว่า สามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงได้เหมาะสม และเกิดทักษะการคิดเชิงวิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด วิจารณญาณ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ตามลำดับ

2. จากผลการสนทนากลุ่ม พบว่า แนวทางการพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนนั้น ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์และสิ่งประดิษฐ์ และประเภทรูปแบบ เทคนิค วิธีการ เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน

เนื่องจากปัจจุบันนวัตกรรมการศึกษามีการพัฒนาเป็นอย่างมาก ทำให้ครูต้องการที่จะพัฒนาตนเองและสามารถผลิตสื่อนวัตกรรมที่มีความสอดคล้องกับรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ ซึ่งสื่อการสอนที่มีอยู่อาจไม่ครอบคลุมเนื้อหาการจัดอบรมให้ความรู้จึงเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาการใช้นวัตกรรมการศึกษา เพื่อนำมาใช้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูงได้อย่างแท้จริง อีกประการหนึ่งคือ ควรเลือกใช้นวัตกรรมการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ครูได้ใช้นวัตกรรมการศึกษาที่มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น ได้รับประสบการณ์และความรู้ที่หลากหลาย นอกจากนี้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อ บำรุงรักษา และพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมให้ทันสมัยและเพียงพอกับความต้องการใช้งาน และควรมีการจัดสรรงบประมาณให้กับครูที่ต้องการผลิตนวัตกรรมขึ้นมาใช้ในรายวิชาของตนเอง เพราะเลือกใช้นวัตกรรมการศึกษาที่สอดคล้องกับสาระวิชา จะส่งผลให้ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษามีการใช้นวัตกรรมการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ใบกิจกรรมที่ 1

การสร้างนวัตกรรม

คำชี้แจง

1. ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละกลุ่มชมวีดีทัศน์เรื่อง “การศึกษาไทยในยุค 4.0” ระดมความคิดว่าครูไทยควรมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดนวัตกรรมในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างไรบ้าง

2. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันสรุป เรื่อง “การศึกษาไทยในยุค 4.0” ถึงความสอดคล้องของการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ลงในกระดาษชาร์จเทาขาว

3. ส่งตัวแทน 1 คนออกมานำเสนอบันทึกความรู้ต่อที่ประชุมใหญ่โดยใช้เวลา 3 – 5 นาที และนำเสนอความรู้การสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำไปในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

4. ส่งแบบบันทึกการนำเสนอทักษะดิจิทัลกับชีวิตวิถีใหม่ ให้วิทยากรผู้ดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มและสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ใบกิจกรรมที่ 2

การสร้างนวัตกรรม

คำชี้แจง

1. ให้ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละกลุ่มชมวิดีทัศน์เรื่อง “นวัตกรรม MAPLE 5 STEPs Model นวัตกรรมการพัฒนารูปแบบการสอนช่วงโควิด 19” และร่วมกันระดมความคิดว่าครูควรมีทักษะในการสร้างนวัตกรรมได้อย่างไรบ้าง

2. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันสรุป เรื่อง “นวัตกรรม MAPLE 5 STEPs Model” ถึงความสอดคล้องของการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ลงในกระดาษชาร์จเทาขาว

3. ส่งตัวแทน 1 คน ออกมานำเสนอบันทึกความรู้ต่อที่ประชุมใหญ่โดยใช้เวลา 3 – 5 นาที และนำเสนอความรู้ การสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิสรัปชั่น

4. ส่งแบบบันทึกการนำเสนอทักษะดิจิทัลกับชีวิตวิถีใหม่ ให้วิทยากรผู้ดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มและสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2561). ภาวะผู้นำของครูในการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12*(1), 7 – 19.

กษมน มังคละคีรี. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ก้องภพ ชาอามาตย์ และสาคร อินทะชัย. (2566). *การสร้างและพัฒนานวัตกรรมการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมเพื่อชุมชน.* ศูนย์ความเป็นเลิศด้านพลังงานทางเลือก สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จุลลดา จุลเสวก และชวนพบ เอี่ยวสานุรักษ์. (2566). แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 24*(2), 263 – 278.

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2557). ภาวะผู้นำร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2561). แนวทางการพัฒนาตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร, 13*(2), 112 – 125.

ไชยา ภาวะบุตร. (2555). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา.* สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ฐปนีย์ นารี. (2561). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ฐิติมา ไชยมหา. (2561). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ทิศนา แขมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนกร ลิ้มศิริ. (2561). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของพนักงานรัฐวิสาหกิจ.* วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นันทนา วงษ์อินทร์. (2561). แนวทางการพัฒนาตนเองของครูสู่มืออาชีพ. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4*(1), 32 – 45.

นพรัตน์ ผลวิวัฒน์. (2566). การพัฒนาสมรรถนะตนเองของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับยุคปัญญาประดิษฐ์. *วารสารนวัตกรรมทางการศึกษา, 7*(2), 201 – 215.

นภาพร พันธ์ชัย. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นิรมล เตชณัชถิรกุล. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เนตรนิยมาศ วรรณพยันต์. (2564). จิตตปัญญาศึกษากับการปรับตัวของผู้เรียนในยุค Disruptive Innovation. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 27*(1), 18.

เนตร์พัณณา ยาวิราช. (2552). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์.* (แก้ไขครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

บุญชม ศรีสะอาด. (2561). การพัฒนาครูในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 9*(1), 1 – 10.

ประภาดา คนคล่อง. (2560). *การพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: กรณีโรงเรียนอนุบาลคำชะอี.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ประสิทธิชัย นราภิรมย์. (2563). การพัฒนาตนเองของครูสู่ความเป็นครูอาชีพในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการครุศาสตร์, 4*(1), 22 – 35.

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร. (2562). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พงษ์สวัสดิ์ สายกัน, เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และศิกานต์ เพียร. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูตามการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 3. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12*(1), 145.

พิมพา วัฒนธรรม. (2565). การพัฒนาศักยภาพตนเองของบุคลากรภาครัฐในยุคดิจิทัล. *วารสารบริหารรัฐกิจและนโยบายสาธารณะ, 5*(2), 89 – 104.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2551). *ภาวะผู้นำ.* กรุงเทพฯ: ธนวัชการพิมพ์.

รังสรรค์ สุทารัมย์. (2556). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการบริหารจัดการเรียนรู้.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

รัชฎาพร พิมพิชัย. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

รัตติยา พร้อมสิ้น. (2559). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วาสนา ปุริโส. (2558). *การพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนน้ำตกห้วยสวนพลู.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิจารณ์ พานิช. (2560). เส้นทางสู่คุณภาพการศึกษายุคประเทศไทย 4.0. *เอกสารการประชุมวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 4.*

วิจิตร ศรีสอ้าน. (2562). การพัฒนาตนเองของครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 17*(1), 5 – 18.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2562). *การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2563). *การเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม (Co – Creation Learning).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริพร กุลสานต์. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศศิมา สุขสว่าง. (2567). *VIN model for Innovation องค์ประกอบของนวัตกรรม.* สืบค้นจาก https://www.nstda.or.th

ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์. (2568). *ทฤษฎีด้านนวัตกรรม (Innovation Theory).* สืบค้นจาก https://sju.ac.th

สันติ บุญภิรมย์. (2557). *การบริหารจัดการในห้องเรียน.* กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

สัมมา รธนิธย์. (2553). *ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สุพิชญ์ชญา มีแก้ว, นเรศ ขันธะรี และจิณณวัตร ปะโคทัง. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคดิจิทัล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, 9*(5), 1952.

สมเจตน์ ผิวทอง, ทัดดาว แสงกพันธ์ และสุรเชษฐ์ สุขประเสริฐ. (2562). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูของโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 10*(2), 85 – 102.

สมหมาย จันทร์เรือง. (2564). *ครูในยุค Disruption.* สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th

สร้อยสุดา กรีน. (2563). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ส่องแสง อัยวรรณ. (2559). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักวิชาการและมาตรฐานวิชาชีพ. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551.* กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อนัตตา ชาวนา. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อริญญา เถลิงศรี. (2564*). Disruption: ทำลายล้างหรือสร้างโอกาส.* สืบค้นจาก https://thaipublica.org

Bovill, C. (2019). Co – creation in learning and teaching: The case for a whole–class approach in higher education.

Carter, K. (1990). *Teachers Knowledge and Learning to Teach.* New York: Macmillan.

Collett, M. B. (2005). *Leadership Effectiveness and Instructional Supervision.* New York: McGraw – Hill.

Daft, R. L. (1999). *Leadership: Theory and Practice.* Orlando: Dryden Press.

DuBrin, A. J. (1998). *Leadership: Research Findings, Practice and Skills.* Boston: Houghton Mifflin.

Frigon, N. L., & Jackson, H. K. (1996). *The Leader.* New York: AMACOM.

Getzels, J. W., & Guba, E. G. (1959). *Social Behavior and the Administrative Process.*

Harris, A., & Lambert, L. (2003). *Building Leadership Capacity for School Improvement.* London: Open University Press.

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Educational Administration: Theory, Research and Practice (6th ed.).* New York: McGraw–Hill.

Katzenmeyer, M., & Moller, G. (2001). *Awakening the Sleeping Giant: Helping Teachers Develop as Leaders.* Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Knezevich, S. J. (1984). *Administration of Public Education (4th ed.).* New York: Harper & Row.

Lieberman, A., & Miller, L. (2004). *Teacher Leadership.* San Francisco: Jossey – Bass.

Lussier, R. N., & Achua, C. F. (2007). *Leadership: Theory, Application and Skill Development.*

Northouse, P. G. (2010). *Introduction to Leadership: Concepts and Practice (2nd ed.).*

Raelin, J. A. (2003). *Creating Leaderful Organizations.* San Francisco: Berrett–Koehler.

Richard, J. (2010). *Instructional Leadership: Quadrant D Leadership Practices.*

Sil, F. M. (1968). *Role Theory: Expectations, Identities and Behaviors.* New York: Wiley.

Suranna, K. J., & Moss, D. M. (2002). *Exploring Teacher Leadership in the Context of Teacher Preparation.*

York–Barr, J., & Duke, K. (2004). What Do We Know About Teacher Leadership? *Review of Educational Research, 74*(3), 255 – 316.

Yukl, G. A. (1998). *Leadership in Organizations (4th ed.).* New Jersey: Prentice Hall.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรหลักสูตรครุศาสาตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

4. นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

5. ดร.เมธี นาอุดม ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

6. ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

7. ดร.สุชาติ เสนาสี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

8. ดร.พนิดา ยาทองไชย รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

9. ดร.มัติติกา ผาลี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบ้าลบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

10. นางศศิธร กิติศรีวรพันธุ์ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานที่ปรึกษา
2. ดร.สุมัทนา หารสุริย์	กรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา
เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้วิจัย
นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติเพื่อให้ครูผู้สอนเกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นและสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่และภาระงานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาทั้งหมด จำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วย

เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง
เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม
เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร
เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้
เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ประธานและกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการพัฒนานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 455
เนื้อหา 455
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 455
สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 456
การวัดและประเมินผล 456
การพัฒนาหลักสูตร 456
ความหมายของหลักสูตร 456
ความสำคัญของหลักสูตร 458
องค์ประกอบของหลักสูตร 460
รูปแบบของหลักสูตร 463
การพัฒนาหลักสูตร 465
หลักสูตรสถานศึกษา 466
ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา 467
ความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรสถานศึกษา 468
ลักษณะของหลักสูตรสถานศึกษา 470
กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 471
ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 472
บทสรุป 474
กรณีศึกษา 475
ใบกิจกรรมที่ 1 484
ใบกิจกรรมที่ 2 485
เอกสารอ้างอิง 486
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา 450
รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ 491

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบการพัฒนา
เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นและการพัฒนาหลักสูตร

2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ สามารถวิเคราะห์ แนวคิดหลักการไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร

เนื้อหา

การพัฒนาหลักสูตร

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
3. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
4. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. เชิญวิทยากรอธิบายขั้นตอน วิธีการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาแก่ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติ แล้วแบ่งกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ร่วมสนทนา อภิปราย วิเคราะห์ตามเนื้อหาที่กำหนดให้

2. ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่มสนทนา และสรุปประเด็นสำคัญนำเสนอโดยการเขียนแผลภาพความคิด (Mind Mapping) อภิปรายและสรุปประเด็นของการพัฒนาหลักสูตร

3. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนออภิปรายและสนทนา ซักถาม สรุปความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น และนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมภาวะผู้นำครู

สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการพัฒนา เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร
2. กระดาษชาร์จเท่า – ขาว
3. ปากกาเมจิก

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินการปฏิบัติกิจกรรม
2. ประเมินความสนใจ ตั้งใจในการร่วมกิจกรรม
3. ประเมินผลการปฏิบัติงาน

1. ความหมายของหลักสูตร

คำว่า "หลักสูตร" หรือในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Curriculum” ได้มีนักวิชาการทาง การศึกษาได้ให้คำนิยามหรือความหมายของหลักสูตรไว้หลายทัศนะ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562) อธิบายว่า หลักสูตรคือกระบวนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีชีวิต (Living Curriculum) ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การคิดสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม มิใช่เพียงการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาตามตำราเท่านั้น ในทำนองเดียวกัน สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2561, หน้า 1 – 15) ได้กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรู้ และทักษะในทางที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ขณะที่ ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560, หน้า 180 – 192) อธิบายว่า หลักสูตรเป็นแผนงานหรือโครงการทางการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา นอกจากนี้ ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563, หน้า 40 – 55) ยังได้กล่าวว่า หลักสูตรเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม และองค์ความรู้ของสังคม อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพในศตวรรษที่ 21 ในมุมมองที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษายุคดิจิทัล ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม และคณะ (2565, หน้า 89 – 104) อธิบายว่า หลักสูตรเป็นระบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น (Flexible Curriculum) โดยบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับเนื้อหาวิชา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเส้นทางการเรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง ในขณะที่ บุญชม ศรีสะอาด (2561, หน้า 1 – 12) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือข้อกำหนด เชิงนโยบายและแนวปฏิบัติทางการศึกษาที่ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยและการกลั่นกรองอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด ด้าน ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563, หน้า 145 – 158) ได้กล่าวว่า หลักสูตรเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่คาดหวังไว้ชัดเจน เพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงและการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน นอกจากนี้ กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) ได้อธิบายว่าหลักสูตรเป็นข้อตกลงร่วมกันของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนควรจะรู้และสามารถปฏิบัติได้ โดยเชื่อมโยงกับบริบทของท้องถิ่นและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ในมุมมองด้านเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ พิมพาวัฒนธรรม (2565, หน้า 89 – 104) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความรอบรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy) และความสามารถในการปรับตัวของผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมสู่สังคมยุคปัญญาประดิษฐ์ ขณะเดียวกัน นันทนา วงษ์อินทร์ (2561, หน้า 32 – 45) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งกำหนดทิศทางของการพัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียน รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่สะท้อนถึงมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพในสาขาวิชานั้น ๆ และเอกราช โฆษิตพิมานเวช (2562, หน้า 5) ได้ให้ความหมายการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดทำหลักสูตรโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดแบบบูรณาการ และสอดแทรก ด้านคุณธรรม จริยธรรม หลากหลายรูปแบบ นำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ตามความสนใจ ของตนเอง เป็นผู้มีความประพฤติดี มีคุณธรรม ระเบียบ วินัย รักการอ่าน โรงเรียนมีสื่อและแหล่งเรียนรู้ มีการประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ มีสอนซ่อมเสริมและรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ

สรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึงกรอบหรือระบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม เทคโนโลยี และความต้องการของโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ หลักสูตรยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถ่ายทอดค่านิยมของสังคม และส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล

2. ความสำคัญของหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเปรียบเสมือน “เข็มทิศ” ที่ใช้กำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรเป็นกรอบสำคัญที่ชี้นำแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน หากหลักสูตรมีความชัดเจน ทันสมัย และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก็จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือกับความท้าทายของโลกอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2561, หน้า 1 – 15) อธิบายว่า หลักสูตรมีความสำคัญในฐานะเครื่องมือหลักในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ครอบคลุมทั้งสามด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective Domain) ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560, หน้า 180 – 192) ได้กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกที่เชื่อมโยงนโยบายทางการศึกษาระดับชาติไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา โดยมีการปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การจัดการศึกษามีความเหมาะสมและตอบสนองต่อสภาพสังคมได้อย่างแท้จริง

ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563, หน้า 40 – 55) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญในฐานะ “กลไกการประกันคุณภาพการศึกษา” เนื่องจากหลักสูตรทำหน้าที่เป็นมาตรฐานในการกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนใช้เป็นเกณฑ์

ในการตรวจสอบและประเมินผลว่าการจัดการศึกษาสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

บุญชม ศรีสะอาด (2561, หน้า 1 – 12) อธิบายว่า หลักสูตรเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ เนื่องจากหลักสูตรช่วยกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางของการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือวัดผล และนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563, หน้า 45 – 158) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีบทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคม โดยช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษา สิ่งที่ผู้เรียนควรได้รับจากการศึกษา และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) อธิบายว่า หลักสูตรทำหน้าที่เป็น “สะพาน” ที่เชื่อมโยงระหว่างโลกของวิชาการกับโลกแห่งการทำงานจริง โดยช่วยเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และช่วยลดช่องว่างด้านทักษะ (Skill Gap) ก่อนที่ผู้เรียนจะก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงาน

พิมพา วัฒนธรรม (2565, หน้า 89 – 104) กล่าวว่า หลักสูตรมีบทบาทสำคัญในฐานะฐานรากของการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) เนื่องจากหลักสูตรสามารถปลูกฝังค่านิยมในการแสวงหาความรู้ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้แก่ประชาชนในประเทศ

นันทนา วงษ์อินทร์ (2561, หน้า 32 – 45) ได้อธิบายว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครู เพราะหลักสูตรเป็นกรอบแนวทางที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการบริหารจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมืออาชีพ

สมชาย วรกิจเกษมสกุล (2563, หน้า 45 – 62) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ เนื่องจากหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความฉลาดทางดิจิทัล มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ และสามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลได้

สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในหลายมิติ โดยทำหน้าที่เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดทิศทางและมาตรฐานของการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งยังเชื่อมโยงนโยบายการศึกษากับการปฏิบัติในสถานศึกษา รวมถึงเชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทของสังคมและโลกการทำงาน นอกจากนี้ หลักสูตรยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และเตรียมผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศในยุคดิจิทัล

3. องค์ประกอบของหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะกับโรงเรียนและระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอนวัสดุอุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนใหม่ (Carter V. Good, 1973, pp. 157 – 158)

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 15) ได้เสนอแนวคิดองค์ประกอบของครูเพื่อการจัดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูต้องเป็นผู้สร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
3. ร่างหลักสูตร
4. วางแผนหลักสูตร

วิโรจน์ สารรัตนะ (2556, หน้า 24) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
3. ร่างหลักสูตร
4. วางแผนหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรตามงานวิจัยของ ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 62) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขยายโอกาสทางการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
3. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
4. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา
5. มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2559, หน้า 1) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดนวัตกรรม ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
3. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา
4. มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร
5. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

โพยม จันทร์น้อย (2559, หน้า 1 – 5) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดนวัตกรรม ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
3. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา
4. มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร
5. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

ดิเรก พรสีมา (2559, หน้า 1 – 3) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ไว้ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา
3. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
4. ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา
5. มีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560, หน้า 1 – 3) ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

3. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

Churches (2008, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 20) ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้ดังนี้

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

3. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

Fansher (2011, p. 1) กล่าวว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะสำคัญ ได้แก่

1. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

สรุปจากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันในสาระสำคัญ สามารถสรุปองค์ประกอบหลักของหลักสูตร ได้ดังนี้

1. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมาย โครงสร้าง เนื้อหา และแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้เรียน และสังคม

2. การตรวจสอบและประกันคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

เป็นการพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้อง และคุณภาพของหลักสูตร เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานและตอบสนองต่อการพัฒนาผู้เรียน

3. การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

เป็นการนำหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอนจริง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และการสร้างนวัตกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. การประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา

เป็นการติดตาม ตรวจสอบผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำข้อมูลไปพิจารณาประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน

5. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

เป็นการนำผลจากการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย เหมาะสม และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

4. รูปแบบหลักสูตร

Taba (1962, pp. 382 – 412) แบ่งรูปแบบหลักสูตร เป็น 5 แบบ คือ

1. หลักสูตรรายวิชา (Subject Curriculum)
2. หลักสูตรรวมวิชา (Broad – Field Curriculum)
3. หลักสูตรเน้นกระบวนการทางสังคม และภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน (Curriculum Based on Social Process and Life Function)
4. หลักสูตรกิจกรรมหรือหลักสูตรประสบการณ์ (Activity or Exsperience Curriculum)
5. หลักสูตรแกนวิชา (Core Curriculum)

รูจิร์ ภู่สาระ (2551, หน้า 18 – 27) แบ่งรูปแบบหลักสูตรเป็น 9 แบบ คือ

1. แบบรายวิชา (Subject – Matter – Curriculum)
2. แบบหมวดวิชา (Broad – Fields – Curriculum)
3. แบบยึดกระบวนการทางสังคมและการดำรงชีวิต (Social Process and Life Function Curriculum)
4. แบบแกนกลาง (The Core Curriculum)
5. แบบยึดกิจกรรมและประสบการณ์ (The Activity and Experience Curriculum)
6. แบบบูรณาการ (Integrated Curriculum)
7. แบบสหสัมพันธ์ (Corrclate Curriculum)
8. แบบเอกัตภาพบุคคล (Individualized Curriculum)
9. แบบส่วนบุคคล (Personalized Curriculum)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากการศึกษารูปแบบของหลักสูตร ตามที่นักการศึกษาได้กำหนดไว้ สรุปรูปแบบของ หลักสูตรได้ ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชา (Subject Curriculum) เป็นหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาสาระซึ่งจัด หมวดหมู่ในรูปของรายวิชา ซึ่งสิ่งที่ถูกนำมาจัดหมวดหมู่ ได้แก่ ความคิดรวบยอด ทักษะ หลักเกณฑ์หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนด จากการเรียนรู้รายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. หลักสูตรสัมพันธ์วิชา (Correlated Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ออกแบบเนื้อหา สาระในแต่ละกลุ่มวิชาหรือหมวดวิชามีความสอดคล้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันตลอดหลักสูตร

3. หลักสูตรประสบการณ์ (Experience Curriculum) เป็นหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ความถนัด และความสนใจ การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีความมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิต ผู้เรียนมีบทบาทในการคัดสรร ประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่ต้องการภายใต้กรอบความมุ่งหมายของหลักสูตร

4. หลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum) เป็นหลักสูตรที่ผสมผสานเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างสมดุล แล้วจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม

5. หลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard – based Curriculum) เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ มาตรฐานของเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ (Content Standard) และมาตรฐานของความสามารถในการปฏิบัติงาน หรือสิ่งที่ผู้เรียนสามารถที่จะทำได้ (Performance Standard) ผู้เรียนจะจบหลักสูตรก็ต่อเมื่อมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร

6. หลักสูตรเสริม (Enrichment Curriculum) เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงมีระยะเวลาในการใช้หลักสูตรไม่มากนัก เน้นการเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนเฉพาะด้าน

สรุปได้ว่าหลักสูตร หมายถึง แผนหรือกรอบการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ ประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนรู้

ที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยอาจจัดในรูปแบบรายวิชา หลักสูตรที่เชื่อมโยงหลายวิชา หลักสูตรที่เน้นประสบการณ์จริง หลักสูตรบูรณาการ หรือหลักสูตรอิงมาตรฐาน ทั้งนี้ หลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และบริบทการดำรงชีวิตของผู้เรียน รวมถึงอาจมีหลักสูตรเสริมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพเฉพาะด้าน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต การทำงาน และการพัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ

5. การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นภารกิจที่สำคัญและกว้างขวาง จึงมีผู้ให้ความหมายของคำว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นการพัฒนาหลักสูตรไว้หลายกรณี เช่น

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562) ได้อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึงกระบวนการสร้างสรรค์และการวางแผนมวลประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญตามเป้าหมายของการศึกษา โดยเน้นความยืดหยุ่นของหลักสูตรและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2561, หน้า 1 – 15) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมตั้งแต่การสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ หรือการปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดจนการวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560, หน้า 180 – 192) อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยยึดพื้นฐานจากความต้องการของชุมชนและบริบทของท้องถิ่น เพื่อนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม

ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563, หน้า 40 – 55) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวางแผนและจัดระบบประสบการณ์การเรียนรู้อย่างรอบคอบ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมในศตวรรษที่ 21

บุญชม ศรีสะอาด (2561, หน้า 1 – 12) อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการวางแผนและการเตรียมการอย่างเป็นวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบ การทดลอง และการวิจัย เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563, หน้า 145 – 158) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายและการดำเนินงานทางวิชาการ ที่มุ่งกำหนดทิศทางและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้านและเป็นระบบ

กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) ได้อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการบูรณาการความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม เพื่อร่วมกันออกแบบเส้นทางการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่สามารถแก้ไขปัญหาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

พิมพา วัฒนธรรม (2565, หน้า 89 – 104) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีความทันสมัย โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมหลักสูตรที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาบุคลากรในยุคดิจิทัล

ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม และคณะ (2565, หน้า 89 – 104) อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและสังคม เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นฐานในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรดิจิทัลที่ช่วยยกระดับสมรรถนะของทั้งผู้เรียนและผู้สอนให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นันทนา วงษ์อินทร์ (2561, หน้า 32 – 45) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกิจกรรมทางวิชาชีพที่ครูผู้สอนร่วมกันดำเนินการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และกระบวนการวัดและประเมินผล ให้เหมาะสมกับศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึงกระบวนการวางแผน ออกแบบ ปรับปรุง และจัดระบบประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง โดยอาศัยการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน สังคม และบริบทของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในสังคมยุคปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. หลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแบบแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุด ของตนรวมถึงระดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบการณ์สำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560, หน้า 180 – 192) ได้อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนและบริบทของสถานศึกษา จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ร่วมกับกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในสถานศึกษานั้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาในระดับโรงเรียน เพื่อยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ โดยอาศัยการทำงานแบบบูรณาการระหว่างครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงมวลประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีชีวิต (Living Curriculum) และมีความทันสมัยอยู่เสมอ

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2561, หน้า 1 – 15) อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานทางวิชาการของสถานศึกษาในการจัดทำเอกสารและแนวปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมถึงการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ตลอดจนแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ

ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563, หน้า 145 – 158) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการตัดสินใจร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับโรงเรียน ทั้งครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยอาศัยภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของครูและผู้บริหารในการขับเคลื่อนหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน
อย่างมีประสิทธิภาพ

กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) ได้อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (Co – creation) ของชุมชนวิชาชีพครูในการออกแบบและปรับปรุงเนื้อหาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ รวมทั้งทักษะแห่งอนาคตที่ผู้เรียนควรได้รับ โดยมุ่งเน้นการสร้างความหมายใหม่ให้กับบทเรียน เพื่อให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและประสบการณ์ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหมายถึงกระบวนการวางแผนออกแบบ และปรับปรุงการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชน และกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับชาติเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้ดำเนินการผ่านความร่วมมือของครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะและศักยภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันและอนาคต

ความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรสถานศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรสถานศึกษาว่า หลักสูตรสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในฐานะ “นวัตกรรมการบริหารจัดการเรียนรู้” ของสถานศึกษา เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา รวมทั้งออกแบบกระบวนการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมยุคดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนและบริบทของแต่ละพื้นที่ได้อย่างครอบคลุม ดังนั้น หลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นในการปรับประยุกต์และพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละบริบท

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2560, หน้า 180 – 192) ได้เน้นย้ำว่า หลักสูตรสถานศึกษาถือเป็น “หัวใจของการกระจายอำนาจทางการศึกษา” เนื่องจากเปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

จึงอยู่ที่การทำให้การศึกษาเชื่อมโยงกับปัญหา วิถีชีวิต และความต้องการที่แท้จริง ของผู้เรียนในชุมชน

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2561, หน้า 1 – 15) ได้อธิบายว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญในฐานะ “แผนแม่บท (Master Plan)” ของโรงเรียน เนื่องจากเป็นกรอบสำคัญที่ใช้กำหนดทิศทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดของสถานศึกษา ทั้งในด้านเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล นอกจากนี้ หลักสูตรสถานศึกษายังมีความจำเป็นในฐานะเครื่องมือควบคุมคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนตามเป้าหมายของการศึกษาระดับชาติและเป้าหมายของสถานศึกษา

ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม (2563, หน้า 145 – 158) ได้ชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญในมิติของการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจะส่งเสริมให้ครูต้องศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง และพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของชั้นเรียน ความจำเป็นของหลักสูตรสถานศึกษาจึงอยู่ที่การเสริมสร้าง “ภาวะผู้นำทางวิชาการ” ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สามารถออกแบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันหรือโลกแบบ VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity)

กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) ได้เสนอว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญในฐานะ “สะพานเชื่อมสู่ทักษะแห่งอนาคต” เนื่องจากในปัจจุบันยังคงมีช่องว่างระหว่างความรู้ที่ปรากฏในตำรากับทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ ดังนั้น หลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นในการบูรณาการทั้งทักษะด้านวิชาการ (Hard Skills) และทักษะชีวิตหรือทักษะทางสังคม (Soft Skills) เข้ากับบริบทของภูมิสังคม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถที่หลากหลายและสร้างคุณค่าใหม่ให้กับตนเองในอนาคต

สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และสังคมในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการเรียนรู้ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครู และการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับทักษะที่จำเป็นในอนาคต ทั้งนี้

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่และพร้อมต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ลักษณะของหลักสูตรสถานศึกษา

ธนา อาสา และคณะ (2565, หน้า 45 – 60) ได้อธิบายลักษณะของหลักสูตรสถานศึกษาในฐานะ “หลักสูตรบูรณาการข้ามศาสตร์” (Interdisciplinary Curriculum) ซึ่งมุ่งเน้นการเชื่อมโยงองค์ความรู้ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อช่วยลดความซ้ำซ้อนและความซับซ้อนของเนื้อหาในแต่ละรายวิชา อีกทั้งยังมุ่งพัฒนาสมรรถนะเฉพาะด้าน (Specific Competency) ที่สอดคล้องกับความต้องการของอาชีพใหม่ ๆ ในยุคดิจิทัล

นิตยา กาญจนวรรณ (2563, หน้า 1 – 15) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาว่า ควรมี “ความยืดหยุ่นตามความแตกต่างของผู้เรียนรายบุคคล” (Personalized Curriculum) โดยหลักสูตรต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเส้นทางการเรียนรู้ (Learning Pathway) ที่สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของตนเองได้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังควรปรับลดเวลาเรียนในภาคทฤษฎี และเพิ่มเวลาในการทำโครงงานหรือกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

ประพันธ์ศิริ สุสมาวัตตะกุล (2561, หน้า 201 – 218) ได้อธิบายว่าหลักสูตรสถานศึกษาควรมีลักษณะเป็น “หลักสูตรเชิงกระบวนการ” (Process – Oriented Curriculum) ซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการแสวงหาความรู้มากกว่าการมุ่งเน้นเพียงเนื้อหาความรู้เพียงอย่างเดียว หรือที่เรียกว่าแนวคิด “การเรียนรู้เพื่อให้รู้วิธีเรียนรู้” (Learning How to Learn) ดังนั้น โครงสร้างของหลักสูตรจึงควรเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การวิเคราะห์ และการวิพากษ์ข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

รุจิร์ ภู่สาระ (2560) ได้เสนอว่า หลักสูตรสถานศึกษาควรสะท้อน “มาตรฐานสากลบนฐานความเป็นไทย” กล่าวคือ หลักสูตรควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนแกนกลางที่มุ่งเน้นมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ 2) ส่วนของสถานศึกษาที่เน้นความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน และ 3) ส่วนของท้องถิ่นที่เน้นภูมิปัญญา วัฒนธรรม และบริบทของชุมชน โดยทั้งสามส่วนต้องเชื่อมโยงและบูรณาการเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

สมศักดิ์ เอี่ยมประเสริฐ และคณะ (2564, หน้า 88 – 102) ได้อธิบายลักษณะของหลักสูตรสถานศึกษาในรูปแบบ “หลักสูตรฐานชุมชน” (Community – Based Curriculum) ซึ่งใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญหรือเสมือนห้องเรียนขนาดใหญ่ โดยหลักสูตรมีลักษณะเป็นหน่วยการเรียนรู้หรือโมดูล (Module) ที่มีขนาดสั้น กระชับ และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของชุมชนในแต่ละช่วงเวลา

สรุปได้ว่า ลักษณะของหลักสูตรสถานศึกษาควรมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชน โดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้จากหลากหลายสาขาวิชา การพัฒนาทักษะการคิดและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเส้นทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง อีกทั้งยังเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาระดับชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สุวิมล ว่องวาณิช (2562) ได้เสนอว่า การนำเสนอการจัดทำหลักสูตรโดยใช้กระบวนการ "วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา โดยเริ่มจากการประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment) การออกแบบกิจกรรมที่เน้นสมรรถนะ และการใช้ผลการประเมินจากผู้เรียนมาสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเป็นปัจจุบัน

นพพร จันทรนำชู (2563, หน้า 15 – 28) ได้เสนอว่า การนำเสนอกระบวนการจัดทำหลักสูตรผ่านโมเดล “การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” (School – Based Curriculum Development: SBCD) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก: 1) การตั้งคณะทำงานและสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพผู้เรียน 3) การร่างโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาเพิ่มเติม 4) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และ 5) การประเมินผลเพื่อปรับปรุง

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2561, หน้า 30 – 45) ได้เสนอว่า เน้นกระบวนการ “บูรณาการมาตรฐานสู่การปฏิบัติ” โดยเริ่มจากการนำมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดจากหลักสูตรแกนกลางมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มใหม่ (Mapping)

ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน จากนั้นจึงจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการวัดผลตามสภาพจริง เพื่อให้กระบวนการจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงกับการสอนในห้องเรียนอย่างไร้รอยต่อ

พรรณี ลีกิจวัฒนะ (2564, หน้า 55 – 72) กระบวนการ: มุ่งเน้นกระบวนการ “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวิชาชีพ (PLC)” ในการจัดทำหลักสูตร โดยชี้ให้เห็นว่าขั้นตอนการวิพากษ์หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและเพื่อนครูเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์เชิงวิชาการ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยไม่เพิ่มภาระงานเอกสารให้ครูเกินความจำเป็น

สมเจตน์ ผิวทอง และคณะ (2562, หน้า 85 – 102) ได้เสนอว่า การนำเสนอกระบวนการจัดทำหลักสูตรที่เน้น “การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร” โดยแบ่งกระบวนการเป็นช่วงก่อนนำหลักสูตรไปใช้ (การเตรียมความพร้อมครู) ช่วงระหว่างการใช้หลักสูตร (การสังเกตการสอน) และช่วงหลังการใช้หลักสูตร (การสรุปผลสัมฤทธิ์) เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นวงจรต่อเนื่อง (Continuous Development)

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการและบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา การออกแบบโครงสร้างและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะของผู้เรียน การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ตลอดจนการประเมินผลและสะท้อนผลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวควรอาศัยความร่วมมือของครู ผู้บริหาร และเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษา เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้จริง และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการศึกษาในปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

กาญจนา กาญจนประดิษฐ์ (2563, หน้า 58 – 72) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้วงจรการบริหารคุณภาพ PDCA ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) ขั้นการวางแผน (Plan) โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา 2) ขั้นการดำเนินงาน (Do) คือการจัดทำสาระของหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) ขั้นการตรวจสอบ (Check) ซึ่งเป็นการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

ในสถานการณ์จริง และ 4) ขั้นการปรับปรุงพัฒนา (Act) เพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในรอบปีการศึกษาถัดไป

วิรรัช ลัดดากลม และคณะ (2564, หน้า 105 – 120) ได้อธิบายขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้แนวคิด “การออกแบบย้อนกลับ” (Backward Design) ซึ่งมุ่งเน้นการวางแผนหลักสูตรจากผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเป็นลำดับแรก โดยประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังหรือสมรรถนะของผู้เรียน 2) การกำหนดหลักฐานหรือเกณฑ์ที่ใช้แสดงถึงความสำเร็จของการเรียนรู้ และ 3) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลลัพธ์และการประเมิน ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างตรงเป้าหมายและเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล

ประวิต เอราวรรณ์ (2561, หน้า 7 – 20) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรโดยเน้น “การสร้างความพร้อมก่อนการพัฒนา” ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและทรัพยากรที่จำเป็น 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่บูรณาการร่วมกับมาตรฐานสากล 3) การทดลองใช้หลักสูตรในรูปแบบการทดลองภาคสนาม (Pilot Testing) เพื่อประเมินความเหมาะสม และ 4) การสรุปบทเรียนจากการนำหลักสูตรไปใช้ (Lessons Learned) เพื่อนำไปจัดทำเป็นคู่มือการใช้หลักสูตรให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีความเข้าใจตรงกัน

นันทกาญจน์ ปราบแก้ว และคณะ (2565, หน้า 35 – 50) ได้อธิบายขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาผ่าน “กระบวนการนิเทศแบบเอื้ออำนวย” (Facilitation) ซึ่งมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษา โดยประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาอย่างลึกซึ้ง 2) การร่วมกันออกแบบกรอบหลักสูตร (Co – designing) ระหว่างครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง 3) การนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนจริง และ 4) การจัดทำรายงานผลการประเมินหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2561, หน้า 7 – 19) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในรูปแบบ “การพัฒนาหลักสูตรอิงมาตรฐาน” (Standard – based Curriculum Development) โดยเริ่มจาก 1) การกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ 2) การจัดทำ

คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างเนื้อหาการเรียนรู้ 3) การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน และ 4) การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก เพื่อให้หลักสูตรมีความน่าเชื่อถือและมีคุณภาพทางวิชาการ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการและบริบทของสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมายหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการ การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม การนำหลักสูตรไปทดลองใช้และติดตามผล ตลอดจนการประเมินและปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานทางการศึกษา และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

หลักสูตรเป็นกรอบหรือแนวทางสำคัญในการจัดการศึกษา ซึ่งกำหนดมวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายทางการศึกษา นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าหลักสูตรไม่ได้หมายถึงเพียงเนื้อหาวิชาที่สอนเท่านั้น แต่รวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

นอกจากนี้ หลักสูตรยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ช่วยเชื่อมโยงนโยบายทางการศึกษากับการปฏิบัติจริงในโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

โดยสรุป หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการ การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การนำไปใช้ ตลอดจนการประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตในสังคมยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรณีศึกษา: การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

จริญญา ไศลบาท**
ปริญญา ทองสอน***
วิชิต สุรัตน์เรืองชัย****

1. เกริ่นนำ

การประเมินภายนอกสถานศึกษาโรงเรียนบ้านเขาหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า มีจำนวนครู 5 คน (รวมทั้งผู้บริหาร) นักเรียน 220 คน (ป.1 – 6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความยากลำบาก เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้มีคุณภาพแม้มีครูไม่ครบชั้น ในระยะแรกของการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น มอบหมาย ให้ครูผู้สอนสอนแบบแยกชั้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษา อังกฤษสอนแบบคละชั้นในกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่ครูประจำชั้นและประจำวิชาด้วย ผลจากการดำเนินงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีเวลาในการบริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนรับผิดชอบสอน ไม่สามารถปฏิบัติงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายให้ได้ส่งงานกับสำนักงานเขตพื้นที่ไม่ทันตามเวลา ที่กำหนด ด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจนักเรียนส่วนใหญ่อ่านหนังสือไม่ออก และอ่านหนังสือไม่คล่อง (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, 2550) การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานประถมศึกษา พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน คือ ปัญหาด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ โรงเรียนไม่พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา หลักสูตรประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระมาก ด้านการสอนพบว่าขาดแคลนบุคลากร ครูขาดทักษะการสอนแบบบูรณาการเพราะฉะนั้น การจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อใช้ในโรงเรียนประถมขนาดเล็ก จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น มีภาระหน้าที่งานมาก รวมทั้งเนื้อหาสาระของหลักสูตรมากจนเกินไป การบูรณาการจึงตอบสนองในส่วนนี้ได้ (มนตรี ศรีเพชร, 2546)

จากข้อเสนอแนะของสำนักงานมาตรฐานการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวมีแนวทางที่จะพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตรงกับสภาพและบริบทของโรงเรียน โดยเฉพาะสภาพของโรงเรียน ขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อการแก้ปัญหาขาดอัตรากำลังครู และ / หรือมีครูไม่ครบชั้นนั้น ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาที่สร้างร่วมกัน คือการเขียนแผน การสอนล่วงหน้าเพื่อให้ครูสอนแทนกันได้ การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญการสอนแทนกัน กฎกติกา การลา กฎกติกาเกี่ยวกับความปลอดภัยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการอ่านออก เขียนได้ ทั่วทั้งโรงเรียนการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทางปฏิรูปการเรียน การนิเทศ ติดตามงานวิชาการเดือนละครั้งและมีเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเทียบเคียงกับเกณฑ์ของ หน่วยงานต้นสังกัดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน และการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งรูปแบบการบูรณาการเนื้อหาวิชาและการบูรณาการครูผู้สอน (สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, 2550)

ปาเปิร์ต (Papert, 1999) กล่าวถึง การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญาเป็นการเรียนรู้ทางสติปัญญา เป็นการพัฒนาวิธีการในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมด้วยตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และความรู้ที่สร้างขึ้นจะได้ผลดีนั้นผู้เรียนต้องได้ลงมือสร้างผลงานหรือสิ่งที่เป็นจริงที่แสดงถึงการเรียนรู้ในสิ่งนั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้เรียนและครู นับว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษา อีกทั้งการเรียนรู้แบบการสร้างสรรค์ด้วยปัญญาจะเพิ่มเติมในประเด็นที่ว่าการสร้างความรู้นั้นผู้เรียนจะรู้ ได้อย่างสมบูรณ์จะต้องสร้างสิ่งนั้นขึ้นมาเป็นรูปธรรม สามารถจับต้องสัมผัสได้ และสะท้อนความรู้ทักษะ และความสามารถของผู้เรียน มีผลให้ผู้เรียนใช้ความคิดในการออกแบบหรือวางแผนการทำงาน มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง และประเมินตนเองจากสิ่งที่สร้างได้ และสามารถนำสิ่งที่สร้างขึ้นมาเป็นจุดเริ่มการเปลี่ยนแปลงความคิดและสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ ต่อไป เป็นการปรับความรู้ที่มีอยู่ภายในตัวเองและสิ่งที่กำลังเรียนให้เข้ากันได้และเอื้อประโยชน์ต่อ กันตลอดเวลา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้ประสบความสำเร็จนั้นควรนำแนวคิด การเรียนรู้แบบการสร้างสรรค์ด้วยปัญญามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อที่ผู้เรียนจะได้รับความรู้สามารถสร้างความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอน

ด้วยตนเอง ทำให้มีความเข้าใจเนื้อหาวิชาอย่างแท้จริง ในการนี้การบูรณาการเนื้อหาวิชา และการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการให้การศึกษารูปแบบหนึ่ง การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ด้วยการดำเนินการอย่างเป็นระบบระเบียบ และจำเป็นต้องมีหลักสูตร เป็นกรอบหรือแนวทางสำหรับการจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ จากการสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ พบว่า ไม่มีหลักสูตรใดที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดการเรียนรู้แบบการสร้างสรรค์ด้วยปัญญาโดยเฉพาะ และพบว่าผู้เรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการสรุปหรือสร้างความรู้ที่ได้รับ ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่ผู้วิจัยทำขึ้น จึงควรที่จะได้มีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการตามแนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถและเป็นการแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นของโรงเรียนบ้านเขาหิน

2. เนื้อหา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

2. เพื่อประเมินหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหินตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

กรอบแนวคิดในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหินตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ด้วยปัญญาโดยใช้ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิด ของทาบา Taba (1972) ดังนี้

1. วินิจฉัยความต้องการ โดยสำรวจสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของการพัฒนา หลักสูตร

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ชัดเจนหลังการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแล้ว

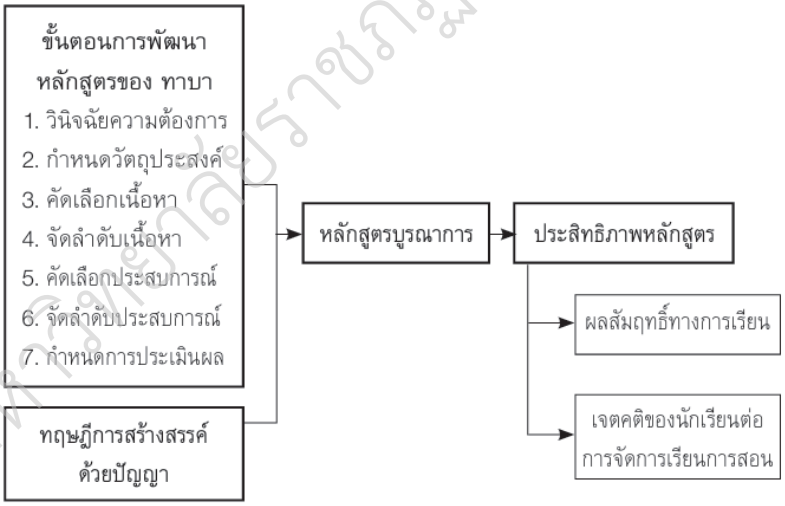
3. คัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยคัดเลือกเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร วัย และความสามารถของผู้เรียน

4. จัดลำดับขั้นตอน และแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรของทุกสาระการเรียนรู้ที่เลือก ไว้โดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง ความยากง่ายของเนื้อหาวุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องจะต้องเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ของหลักสูตร

6. จัดลำดับ ขั้นตอน และแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงสาระเนื้อหาความต่อเนื่อง และความสามารถของผู้เรียน

7. กำหนดสิ่งที่ต้องประเมิน และวิธีการวัดผลว่าจะใช้วิธีการอย่างไรเพื่อตรวจสอบว่าบรรลุ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดวิธีการประเมินผลอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร ประเมินผลหลักสูตรหลังจากทดลองใช้หลักสูตร กรอบแนวคิดในการวิจัยสามารถเขียนดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย เจตคติของนักเรียนต่อ การจัดการเรียนการสอนการวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเขาหิน ตำบลบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2552 จำนวน 25 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญาโดยมีตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.2.2 เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญาตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา Taba (1972) มี 7 ขั้นตอน คือ 1) วินิจฉัยความต้องการเพื่อนำมาเป็นสิ่งกำหนดหลักสูตร 2) เขียนร่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดประสงค์การเรียนรู้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 3) คัดเลือกได้หาสาระของหลักสูตร ร่างเนื้อหาสาระ จากการวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานด้านของหลักสูตรประถมศึกษาปีที่ 5 และรูปแบบการเรียนตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา และนำร่างที่จัดทำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน 4) จัดเนื้อหาสาระ โดยร่างเนื้อหาสาระ นำร่างสาระที่จัดเรียงแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน 5) คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ โดยร่างประสบการณ์การเรียนรู้ และนำร่างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เลือกไว้ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน 6) จัดลำดับขั้นตอน และแก้ไข ปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงสาระเนื้อหา ความต่อเนื่อง และความสามารถของผู้เรียน 7) กำหนดสิ่งที่ต้องประเมิน และวิธีการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ใช้การตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพหลักสูตรบูรณาการสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ ด้วยปัญญา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาหินตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญาโดยการทดลองกับนักเรียน จำนวน 20 คน โดยมีเครื่องมือดังต่อไปนี้ หลักสูตรบูรณาการตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ ด้วยปัญญา ได้มีการปรับปรุงในด้านเวลา จากเดิมวันละ 5 ชั่วโมง โดยขยายเวลาพักกลางวัน ๆ ละ 10 – 15 นาที ปรับปรุงในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการแสดงบทบาทสมมุติเรื่องโรงเรียนที่ฉันรัก และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงมากขึ้น ปรับปรุงในด้านสื่อการเรียนการสอน ขยายตัวอักษรให้ใหญ่ขึ้น เพื่อเป็นการเร้าความสนใจและมองเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบแผน การวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง แบบทดสอบที่นำมาใช้ได้ผ่านการตรวจสอบความ เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และนำไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR20 มีค่าความเชื่อมั่น 0.84 ความยากง่ายตั้งแต่ 0.29 – 0.71 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.24 ขึ้นไป

3. สรุป

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้าน เขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญาปรากฏผลดัง

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญาตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ของทาบา Taba (1972)

หลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ เขาเขียว พัทยา วัดญานสังวรารามวรมหาวิหาร และเรียนรู้รอบรั้วโรงเรียน

โดยกำหนดเวลาสอนหน่วยการเรียนรู้ละ 100 ชั่วโมง รวม 400 ชั่วโมง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ทำการทดลองใช้หลักสูตรในหน่วย การเรียนรู้ที่ 4 เรียนรู้รอบรั้วโรงเรียน ใช้เวลาเรียนรวม 100 ชั่วโมง โดยเรียนวันละ 5 ชั่วโมง รวม 20 วัน

หลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านเนื้อหาที่เกี่ยวกับเขาเขียว พัทยาวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร และเรียนรู้รอบรั้วโรงเรียนซึ่งเป็นเนื้อหารอบตัวนักเรียนและเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ไกลตัว อีกทั้งบูรณาการเนื้อหาสาระจาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดสรรและ รวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน โดยจัดกิจกรรมที่เน้นการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสแสดงออก ด้านความคิด ความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล โดยหลักในการจัดกิจกรรม คือ เน้นการคิดแบบองค์รวม การเชื่อมโยงความรู้อย่างต่อเนื่อง การประเมินผลตามสภาพจริง และการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมและการประเมินผล และคำนึงถึงความสามารถ ระหว่างบุคคลหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีลักษณะที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ การค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง การเรียนจากศูนย์การเรียน ใบความรู้ เอกสาร การจัดป้ายนิเทศ การอภิปรายการบันทึกความรู้ การเขียนบรรยาย การวาดภาพ การทำแบบฝึกหัด การประดิษฐ์ เกม และเพลงซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยและรายบุคคล สื่อการเรียนการสอนสำหรับแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วย แหล่งการเรียนรู้ วิทยากร ภูมิปัญญา ท้องถิ่นวัสดุอุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น ห้องสมุด เอกสารและใบความรู้ หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ และบุคลากรในชุมชน

การวัดและการประเมินผล ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ด้านความรู้และด้านเจตคติ โดยด้านความรู้ คือ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เรียนรู้รอบรั้วโรงเรียน ด้านเจตคติ คือ การวัดเจตคติของนักเรียน ต่อหลักสูตร ด้วยแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

2. การประเมินหลักสูตรบูรณาการ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ในภาพรวมหลักสูตรมีคุณภาพในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน ตามลำดับพบว่า สาระของหลักสูตรด้านได้หาสาระของหลักสูตร ด้านเวลาการเรียนการสอน ด้านจุดมุ่งหมาย

ด้านโครงสร้าง และด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งทุกด้านจะมีผลการประเมินระดับมากที่สุดในด้านของทรัพยากรของหลักสูตร พบว่า ด้านคุณสมบัติของนักเรียนมีคุณภาพมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ วัสดุอุปกรณ์ คุณสมบัติของครูผู้สอน สถานที่ เอกสารหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งทุกด้านจะมีผลการประเมินระดับมากที่สุด ในด้านการจัดการหลักสูตรพบว่า ด้านขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีคุณภาพมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านกิจกรรมการเรียน การสอน ด้านการติดตามการวัดประเมินผล ซึ่งทุกด้านจะมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา ตามรูปแบบการประเมิน ผลหลักสูตรของเทย์เลอร์ Tylor (1972) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา

3.1.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพิจารณารายสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับ ปานกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีและกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งอยู่ในระดับปรับปรุง ตามลำดับ

3.1.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งอยู่ใน

ระดับดีมาก และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพเทคโนโลยี ซึ่งอยู่ในระดับดี ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3.1.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร ด้วยค่าสถิติที (t – test) ปรากฏว่า มีค่าเท่ากับ 28.85 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวได้ว่า คะแนนก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันโดยคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมีค่าสูงกว่าก่อนทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาหิน ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ ด้วยปัญญา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังทดลองใช้หลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมการเรียน การสอน ด้านเนื้อหาวิชา ด้านสื่อการเรียนการสอน ส่วนด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับ

สรุปหลักสูตรบูรณาการที่ต้องพัฒนา คือ การมุ่งเน้นที่การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวก่อน แล้วค่อยเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ไกลตัว อีกทั้งมีการบูรณาการเนื้อหาจาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดสรรและรวมได้หาที่เกี่ยวข้องกัน เน้นการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสแสดงออก ด้านความคิดความถนัดของแต่ละคน มีการประเมินผลตามสภาพจริงและการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรม

ใบกิจกรรมที่ 1

บันทึกการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาหลักสูตร

คำชี้แจง

จากการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร มากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....
.....

2. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของการพัฒนาหลักสูตร ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การเข้าถึง (Access)

.....
.....
.....

การวิเคราะห์ (Analyze)

.....
.....
.....

แนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร (Digital Etiquette)

.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ใบกิจกรรมที่ 2

การพัฒนาหลักสูตร

คำชี้แจง

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ การพัฒนาหลักสูตร

2. ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มร่วม

3. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันระดมความคิด ในการพัฒนาหลักสูตรลงในกระดาษชาร์จเทา – ขาว

4. ส่งตัวแทน 1 คน ออกนำเสนอบันทึกความรู้ต่อที่ประชุมใหญ่โดยใช้เวลา 3 – 5 นาที และนำเสนอความรู้การพัฒนาหลักสูตร ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

5. ส่งแบบบันทึกการนำเสนอการพัฒนาหลักสูตร ให้วิทยากรผู้ดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มและสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เอกสารอ้างอิง

กัญญาณัฐ ทะพอ, สิทธิชัย ถิรารมย์ และวิชัย อารีรักษ์. (2566). การสร้างความหมายใหม่ของหลักสูตรสถานศึกษาผ่านเครือข่ายความร่วมมือ. *วารสารนวัตกรรมศึกษาและวิจัย, 7*(1), 210 – 225.

กาญจนา กาญจนประดิษฐ์. (2563). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 11*(1), 58 – 72.

เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2561). ภาวะผู้นำของครูในการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12*(1), 7 – 19.

จริญญา ไศลบาท, ปริญญา ทองสอน และวิชิต สุรัตน์เรืองชัย. (2562). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามแนวทฤษฎีการสร้างสรรค์ด้วยปัญญา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 30*(1), 126 – 139.

จิร์ ภู่สาระ. (2551). การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 4*(1), 180 – 192.

ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม, พิสิฐ เมตตา และสมศักดิ์ เอี่ยมประเสริฐ. (2565). การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรดิจิทัล. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 17*(1), 89 – 104.

ธนา อาสา, วิทวัส ขิมทอง และสมเกียรติ พ่วงรอด. (2565). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม. *วารสารวิชาการครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 13*(2), 45 – 60.

นันทกาญจน์ ปราบแก้ว, พรรณวดี แสนจันทร์ และสมชาย มานะงาม. (2565). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและวิจัย, 4*(1), 35 – 50.

นันทนา วงษ์อินทร์. (2561). หลักสูตรกับการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4*(1), 32 – 45.

นิตยา กาญจนวรรณ. (2563). แนวคิดการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้เชิงรุกในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 10*(1), 1 – 15.

บุญชม ศรีสะอาด. (2561). พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรและงานวิจัย. *วารสารวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 9*(1), 1 – 12.

ประพันธ์ศิริ สุสมาวัตตะกุล. (2561). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองดิจิทัล. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, 6*(2), 201 – 218.

ประวิต เอราวรรณ์. (2561). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 15*(1), 7 – 20.

ประสิทธิชัย นราภิรมย์. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ: แนวทางสำหรับครูยุคใหม่. *วารสารวิชาการครุศาสตร์, 4*(2), 40 – 55.

พิมพา วัฒนธรรม. (2565). นวัตกรรมหลักสูตรสำหรับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ. *วารสารบริหารรัฐกิจและนโยบายสาธารณะ, 5*(2), 89 – 104.

รุจิร์ ภู่สาระ. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2562). *แนวคิดและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

วิรรัช ลัดดากลม, อุดมพร พรหมมา และสมพงษ์ พันทอง. (2564). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ: แนวทางปฏิบัติสำหรับโรงเรียนยุคใหม่. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 16*(2), 105 – 120.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ์.

_____. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2563). แนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างสมรรถนะการทำงานในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 21*(2), 45 – 62.

สมศักดิ์ เอี่ยมประเสริฐ, ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม และพิสิฐ เมตตา. (2564). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเชิงนวัตกรรมเพื่อท้องถิ่น. *วารสารวิชาการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้, 1*(2), 88 – 102.

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์. (2561). การพัฒนาหลักสูตร: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 19*(2), 1 – 15.

ศิริลักษณ์ เชื้อประทุม. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 16*(2), 145 – 158.

ศิริพร กุลสานต์. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ดิเรก พรสีมา. (2559). ครูไทย 4.0. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/news/345042

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). *การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.* กรุงเทพฯ: โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการและคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ.

โพยม จันทร์น้อย. (2559). *การศึกษา 4.0.* สืบค้นจาก http://www.manager.co.th

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2560). *ไขคำตอบโรงเรียน ครู อยู่อย่างไรในยุค 4.0.* สืบค้นจาก http://www.komchadluek.net

เอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2560). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.* วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

Churches, A. (2008). Bloom's Digital Taxonomy.

Fansher, H. (2011). *21st Century Learning Environments: Building a Better School.* Canada.

Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education (3rd ed.).* New York: McGraw–Hill.

Marsh, C. J., Day, C., Hannay, L., & McCutcheon, G. (1990). *Reconceptualizing School – Based Curriculum Development.* London: Falmer Press.

Skilbeck, M. (1984). *School – Based Curriculum Development.* London: Harper & Row.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

4. นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

5. ดร.เมธี นาอุดม ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

6. ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

7. ดร.สุชาติ เสนาสี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

8. ดร.พนิดา ยาทองไชย ตำแหน่ง รองผู้อำนวยชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

9. ดร.มัติติกา ผาลี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบ้าลบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

10. นางศศิธร กิติศรีวรพันธุ์ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานที่ปรึกษา
2. ดร.สุมัทนา หาญสุริย์	กรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา
เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้วิจัย
นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติเพื่อให้ครูผู้สอนเกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นและสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่และภาระงานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาทั้งหมด จำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วย

เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง
เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม
เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร
เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้
เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ประธานและกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการพัฒนานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 495
เนื้อหา 495
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 495
สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 495
การวัดและประเมินผล 496
การจัดการเรียนรู้ 496
ความหมายของการจัดการเรียนรู้ 496
ทฤษฎีการเรียนรู้ 497
ทฤษฎีความรู้ 497
แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 499
ลักษณะของจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 500
ชีวิตกับการเรียนรู้ 502
บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ 503
การเรียนรู้ยุคใหม่ผู้เรียนสำคัญที่สุด 505
การวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข 506
เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 509
องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ 515
บทสรุป 518
กรณีศึกษา 520
ใบกิจกรรมที่ 1 526
ใบกิจกรรมที่ 2 527
เอกสารอ้างอิง 528
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา 531
รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ 532

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบการพัฒนา

เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในการจัดการเรียนรู้
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ สามารถวิเคราะห์ แนวคิดหลักการไปใช้ในการคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้

เนื้อหา

การจัดการเรียนรู้

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้
3. การวัดและประเมินผล
4. การออกแบบการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. เชิญวิทยากรอธิบายขั้นตอน วิธีการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาแก่ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ แล้วแบ่งกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ร่วมสนทนา อภิปราย วิเคราะห์ตามเนื้อหาที่กำหนดให้
2. ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่มสนทนา และสรุปประเด็นสำคัญนำเสนอโดยการเขียนแผนภาพความคิด (Mind Mapping) อภิปรายและสรุปประเด็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการพัฒนา เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้
2. กระดาษชาร์จเทา – ขาว
3. ปากกาเมจิก

การจัดและประเมินผล

1. ประเมินการปฏิบัติกิจกรรม
2. ประเมินความสนใจ ตั้งใจในการ่วมกิจกรรม
3. ประเมินผลการปฏิบัติงาน

1. ความหมายของการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดการศึกษา นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายของการเรียนรู้ในมุมมองที่แตกต่างกัน แต่ล้วนสะท้อนถึงกระบวนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนผ่านประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทิศนา แขมมณี (2561) อธิบายว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือแนวคิดอย่างค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ใช้กระบวนการทางปัญญาในการคิดวิเคราะห์ และจัดกระทำกับข้อมูลด้วยตนเอง

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2563) กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึงกระบวนการสร้างความหมายจากประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับข้อมูลหรือความรู้ใหม่ เพื่อพัฒนาไปสู่สมรรถนะที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จริง ดังนั้น การเรียนรู้จึงไม่ใช่เพียงการรับถ่ายทอดความรู้เชิงเนื้อหาเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) อธิบายว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างต่อเนื่องผ่านการฝึกฝนและการลงมือปฏิบัติ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประวิต เอราวรรณ์ (2561, หน้า 7 – 20) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพภายในของบุคคล ผ่านการสะท้อนคิดจากประสบการณ์หรือการปฏิบัติงานจริง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเชิงลึก และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้

สุวิมล ว่องวาณิช (2562) อธิบายว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมที่เกิดจากการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล โดยอาศัยแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ทางสังคม ซึ่งการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืนจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคมได้

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรม อันเกิดจากประสบการณ์ การลงมือปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา และนำไปพัฒนาตนเองรวมทั้งสังคมได้อย่างยั่งยืน

2. ทฤษฎีการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิดมนุษย์ สามารถเรียนได้จากการได้ยินการสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วย ประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบ วินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนให้สอดคล้องและเหมาะสม

3. ทฤษฎีความรู้

ทฤษฎีความรู้ (Theory of Knowledge) ที่เรียกว่า Constructivism เป็นทฤษฎีที่ช่วยให้ นักการศึกษา เกิดความรู้ความเข้าใจว่าคนเราเรียนรู้อย่างไร และการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร ทฤษฎีนี้อธิบายว่า เมื่อบุคคลแต่ละคนได้รับประสบการณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จะสร้างกฎเกณฑ์และรูปแบบของการคิด และการเข้าใจสอดคล้องรับกันได้กับประสบการณ์ของตนเอง การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการของการปรับ รูปแบบโครงสร้างความรู้ความคิดให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ในแต่ละบุคคล

นักการศึกษานิยมแบ่งทฤษฎีความรู้ออกเป็น Cognitive Constructivism ของ Piaget และ Social Constructivism ของ Vygotsky

1. Constructivism ของ Vygotsky Vygotsky ให้แนวคิดเกี่ยวกับเขตของการเชื่อมสู่การพัฒนา (Zone of Proximal Development) หรือ ZPD ซึ่งเป็นช่องว่างระหว่างระดับการพัฒนาปัจจุบันที่ผู้เรียนเป็นอยู่จาก การเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองกับระดับที่ผู้เรียนจะมีศักยภาพพัฒนาไปถึงได้ภายใต้การแนะนำของครูหรือผู้มีประสบการณ์ หรือผู้ใหญ่หรือจากการร่วมมือกับเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่า โดยได้ให้ความสำคัญกับเครื่องมือทางปัญญาเพื่อช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาเครื่องมือทางปัญญาให้มีระดับสูงกว่าเดิม โดยใช้หลักการพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

1.1 เด็กเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นเอง

1.2 พัฒนาการทางปัญญาของเด็กแยกออกจากบริบททางสังคมไม่ได้

1.3 การเรียนรู้ทำให้เกิดพัฒนาการ

1.4 ภาษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเครื่องมือทางปัญญา การจัดการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของ Vygotsky ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยความร่วมมือ (Cooperative learning) สื่อกลาง คือ กลุ่มเพื่อนและกิจกรรมที่นำสู่การใช้ภาษาเป็น เครื่องมือในการแลกเปลี่ยนสื่อสาร การแบ่งปันระหว่างกันเพื่อให้สามารถกระทำและแก้ปัญหาได้ และการเรียนด้วยรูปแบบโมเดล 5E ที่ใช้กิจกรรมสำคัญ 5 ขั้นตอน เป็นสื่อกลางในการให้ผู้เรียนมี ปฏิสัมพันธ์กับข้อมูลและสารสนเทศ

2. Constructivism ของ Piaget

สำหรับ Constructivism ของ Piaget นั้น เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวตนของเรากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่อยู่ใกล้และไกล เพื่อให้เกิดการสร้างความรู้และค้นพบความรู้จากการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ในโครงสร้างความรู้ความคิด เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้ความคิดนั้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดโครงสร้างของความรู้ใหม่ขึ้น

การจัดการเรียนการสอนตามแนว Constructivism ของ Piaget เป็นการสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดโครงสร้างความรู้ ความคิดใหม่ ซึ่งไม่ใช่การถ่ายทอดข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นสถานการณ์ที่ไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงสิ่งที่ได้รับฟังกับประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีอยู่เดิม เพราะผู้เรียนจะพยายามจดจำข้อมูลและสารสนเทศไว้และไม่นานก็ลืม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีโอกาสนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับนั้นมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมและประสบการณ์เดิม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการซึมซับข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับใหม่เข้ากับความรู้เดิมเพื่อปรับโครงสร้างความรู้ความคิดเดิม เกิดเป็นโครงสร้างความรู้ ความคิดใหม่หรือเกิดเป็นความรู้ขึ้น ที่เรียกว่า เป็นผู้สร้างความรู้เอง ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้เกิดการสร้างความรู้ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับสื่อ เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายนักการศึกษาที่ต้องการปฏิรูปการเรียนรู้ สถานการณ์ที่นิยมนำมาใช้คือการให้นักเรียนแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดภาวะไม่สมดุล การพยายามแก้ปัญหาทำให้ ผู้เรียนพยายามค้นคว้า แสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยให้คลี่คลายปัญหาหรือหาคำตอบ นั้นได้ นำไปสู่การต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว การจัดการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของ Piaget ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยโครงงาน

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวทางสำคัญของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายแนวคิดดังกล่าวไว้ในมุมมองที่แตกต่างกัน ดังนี้

ทิศนา แขมมณี (2561) อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรดำเนินการผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ CIPPA Model ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันสร้างองค์ความรู้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560) เสนอว่า การเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0 ควรเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจาก “ผู้รับความรู้” ไปสู่ “ผู้สร้างนวัตกรรม” หรือ Productive Learning โดยการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงาน และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมได้มากกว่าการมุ่งเน้นการท่องจำหรือการเรียนเพื่อสอบเพียงอย่างเดียว

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2563) เสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ Active Learning แบบ 7 ขั้นตอน ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการตั้งคำถาม สืบค้นข้อมูล วางแผน ลงมือปฏิบัติ และสะท้อนผลการเรียนรู้ กระบวนการดังกล่าวช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

ประพันธ์ศิริ สุสมาวัตตะกุล (2562, หน้า 142 – 155) อธิบายแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในลักษณะของการเรียนรู้รายบุคคล (Personalized Learning) โดยเน้นการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผู้เรียน และใช้ข้อมูลสารสนเทศมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และจังหวะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

สมชาย วรกิจเกษมสกุล (2564, หน้า 85 – 102) เสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้ผ่าน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริงหรือสถานการณ์จำลอง จากนั้นจึงนำประสบการณ์ดังกล่าวมาสะท้อนคิด วิเคราะห์ และสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งช่วยพัฒนาทั้งทักษะการปฏิบัติและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

สรุปความหมาย จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทหลักในการสร้างองค์ความรู้ผ่านการคิด วิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และมุ่งพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่

5. ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความกระตือรือร้น เช่น ได้คิด ค้นคว้า ทดลอง รายงาน ทำโครงการ สัมภาษณ์ แก้ปัญหา ฯลฯ ได้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทำให้เกิด การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ผู้สอนทำหน้าที่เตรียมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อสิ่งเร้า เสริมแรงให้คำปรึกษาและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

2. สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct)

เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง อันเกิดจากการได้ ศึกษาค้นคว้าทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน รวมทั้งทำให้ผู้เรียนรักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้าเกิดทักษะ ในการแสวงหาความรู้ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

3. เรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ (Resource)

เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งบุคคลและเครื่องมือ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ (เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่าง ๆ) ธรรมชาติและเทคโนโลยี ตามหลักการที่ว่า “การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกสถานการณ์”

4. ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ (Thinking)

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ เช่น คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดถูกทาง คิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล คิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น การฝึกให้ผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอในลักษณะต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น คิดอย่าง รอบคอบมีเหตุผล มีวิจารณญาณในการคิด มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่จะเลือกรับและปฏิเสธข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถแสดงความคิดเห็น ออกได้อย่างชัดเจน และมีเหตุผลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

5. เรียนอย่างมีความสุข (Happiness)

เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นความสุขที่เกิดจาก 1) ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนชอบหรือสนใจ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการใฝ่รู้ ท้าทาย

อยากค้นคว้า อยากแสดงความสามารถและให้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ 2) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่าง ผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกัน และกัน มีกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขและสนุกกับการเรียน

6. มีส่วนร่วม (Participation)

เป็นกิจกรรมที่เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผน กำหนดงาน วางเป้าหมาย ร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความถนัดความสามารถ ความสนใจของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความกระตือรือร้น มองเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน และสามารถ ประยุกต์ความรู้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

7. เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individualization)

เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกัตบุคคล ผู้สอนต้องยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ให้เต็มศักยภาพมากกว่าเปรียบเทียบแข่งขันระหว่างกัน โดยมีความเชื่อมั่นผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

8. สร้างคุณลักษณะที่ดีงาม (Good Habit)

เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ฯลฯ และลักษณะนิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับผู้อื่น และการเห็นคุณค่าของงาน เป็นต้น

9. ประเมินตนเอง (Self Evaluation)

เป็นกิจกรรมที่เน้นการประเมินตนเอง เดิมผู้สอนเป็นผู้ประเมินฝ่ายเดียว แต่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จุดเด่น จุดด้อยและพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในส่วนนี้ เป็นการประเมินตามสภาพจริงและอาจประเมินจากแฟ้มสะสมผลงานร่วมด้วย

สรุปได้ว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทในการลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการเรียนรู้

จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ควบคู่กับการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียน พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมาย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

6. ชีวิตกับการเรียนรู้

ชีวิตกับการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันเสมอ เมื่อมีชีวิตก็มีการเรียนรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง เรียนรู้เพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวมมีคำสำคัญ คือ ชีวิตคือการเรียนรู้ (Life as Learning) ชีวิตเพื่อการเรียนรู้ (Life for Learning) และชีวิตแห่งการเรียนรู้ (Life of Learning) มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ชีวิตคือการเรียนรู้ (Life as Learning) คือ การดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้ เป็นการปฏิบัติกิจการหน้าที่ต่าง ๆ อย่างมีสติรู้เท่าทัน และมีปัญญา ที่มีการวางแผนการดำเนินชีวิต การจัดการชีวิต และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้และการคิดเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้

ชีวิตเพื่อการเรียนรู้ (Life for Learning) คือ การดำรงชีวิตอยู่เพื่อการเรียนรู้ในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยไม่ละความมุ่งมั่น ใช้ความพยายาม ใช้ความอดทน ใช้สติและปัญญาในการศึกษาค้นคว้า พัฒนาองค์ความรู้นวัตกรรม เพื่อประโยชน์ของผู้อื่นและประโยชน์ของส่วนรวม อย่างต่อเนื่องไม่หยุดอยู่กับที่

ชีวิตแห่งการเรียนรู้ (Life of Learning) คือ การมีชีวิตที่มีคุณภาพ เจริญงอกงาม อันเป็นผลมาจากการปฏิบัติกิจการหน้าที่ต่าง ๆ อย่างมีสติรู้เท่าทัน และมีปัญญา ที่มีการวางแผนการดำเนินชีวิต การจัดการชีวิต และการพัฒนาคุณภาพชีวิต อย่างต่อเนื่อง (Life as Learning) และการทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม (Life for Learning) ชีวิตแห่งการเรียนรู้นี้ ถือว่าเป็นจุดสูงสุด ของการเรียนรู้ เป็นการดำเนินชีวิตที่ดีงาม จนกระทั่งเป็นตัวแบบ (role model) ของการดำเนินชีวิตให้กับบุคคลอื่นได้ดำเนินรอยตาม

การจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นอันดับแรก เพราะการ เรียนรู้เท่านั้นที่จะเป็นเครื่องมือสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

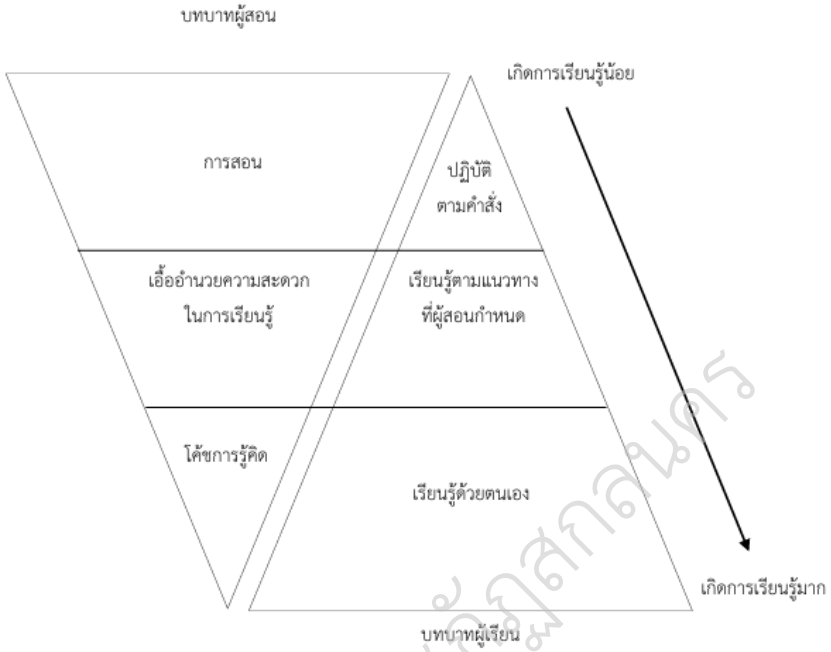
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ได้อย่างมีคุณภาพ ไม่ว่าสังคมจะมีการ เปลี่ยนแปลงอย่างไร และแม้ชีวิตจะต้องประสบกับสิ่งใด ๆ หากมีการเรียนรู้ย่อมมีชีวิตต่อไปได้อย่างดี

7. บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การเรียนรู้ยุคใหม่ ผู้สอนได้เปลี่ยนบทบาทจากการการสอน (teaching) และบทบาทการเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) มาเป็นผู้โค้ชการรู้คิด (cognitive coaching) ซึ่งเป็นบทบาทของผู้สอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง (self – learning) ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มาก ตรงกันข้ามกับบทบาทการสอนที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามคำสั่ง ตลอดจนการเรียนรู้ ตามแนวทางที่ผู้สอนกำหนด โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ มิติใหม่แห่งการเรียนรู้ ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้โค้ชการรู้คิด ที่คอยชี้แนะ (guide) ตั้งคำถาม (question) สะท้อนคิด (reflection) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ในตนเอง เข้าใจตนเอง ตลอดจนตรวจสอบประเมินตนเอง กำหนดเป้าหมายการพัฒนาตนเอง วางแผนการพัฒนา และดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง ภายใต้กระบวนการเรียนรู้ (learning process) สาระการเรียนรู้ (main concept) และที่สำคัญคือกระบวนการคิด บทบาทของผู้สอนในลักษณะต่าง ๆ มีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนที่แสดงบทบาทเป็นโค้ชการรู้คิด จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มาก เพราะผู้เรียนมีโอกาสได้คิด และตัดสินใจด้วยตนเอง มากกว่าการรอรับคำสั่งจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว ซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่ต้องคิด กลายเป็นการบ่มเพาะนิสัยไม่อยากคิด ขี้เกียจคิด และคิดไม่เป็นในที่สุด ด้วยเหตุนี้ผู้สอนควรตระหนักและปฏิบัติบทบาทที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการโค้ชการรู้คิด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่มากแต่มีความสำคัญ เปิดพื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนให้มากขึ้น ให้ผู้เรียนได้มี โอกาสพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของตนเองให้ได้มากที่สุด เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่สังคมในอนาคต ที่มีความซับซ้อน มีความหลากหลาย เป็นพหุสังคม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้พวกเขาเจริญเติบโตและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ คือ ศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ต้องฝึกฝนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวถึงบทบาทของผู้สอนและบทบาทของผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ข้างต้น สามารถแสดงได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 บทบาทผู้สอนและบทบาทผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเกิดการเรียนรู้

8. การเรียนรู้ยุคใหม่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

การเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการ ความสามารถ ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างมีความรับผิดชอบ ผู้เรียนตั้งคำถาม (questioning) และแสวงหาความรู้ (inquiry) เพื่อตอบคำถามนั้นด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นโค้ช การเรียนรู้ด้านการรู้คิด (cognitive coaching) Sweeney (2011)

ตาราง 1 ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นสำคัญกับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นสำคัญ	การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ
1. ผู้สอนเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	1. ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ผู้สอนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	2. ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ผู้สอนเป็นผู้กำหนดวิธีการประเมินผล	3. ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดวิธีการประเมินผล
4. ผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติ	4. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ
5. อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้สอน	5. อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้เรียน
6. ผู้สอนประเมินผู้เรียน	6. ผู้เรียนประเมินตนเอง
7. ตอบสนองความต้องการของผู้สอน	7. ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน
8. ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้	8. ผู้สอนเป็นโค้ชการเรียนรู้ (coaching)
9. ผู้เรียนนำเสนอความรู้ของตนเองต่อผู้สอน	9. ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
10. ผู้สอนแจ้งผลการประเมินแก่ผู้เรียน	10. ผู้เรียนสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ของตนเอง

กล่าวสรุปได้ว่า

1. การเรียนรู้ คือ กระบวนการการรู้คิด (cognitive process) ที่เกิดขึ้นในสมองของบุคคล เพื่อสร้างความหมายของข้อมูลสารสนเทศ และสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่รับเข้ามาทางประสาทสัมผัส เกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ความรู้สึก และพฤติกรรมต่าง ๆ

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในมุมมองทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) ปรโตโฆสะ หรือปัจจัยจากภายนอก และ 2) โยนิโสมนสิการหรือการคิดถูกวิธี

3. ชีวิตกับการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันเสมอ เมื่อมีชีวิตก็มีการเรียนรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง เรียนรู้เพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวมมีคำสำคัญ คือ ชีวิตคือการเรียนรู้ (Life as Learning) ชีวิตเพื่อการเรียนรู้ (Life for Learning) และชีวิตแห่งการเรียนรู้ (Life of Learning)

4. บทบาทผู้สอนยุคใหม่ คือ การโค้ชการรู้คิด (cognitive coaching) ซึ่งเป็นบทบาทของผู้สอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง (self – learning) ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มาก

5. การเรียนรู้ยุคใหม่ผู้เรียนสำคัญที่สุด คือ การเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการ ความสามารถ ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็น

ผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างมีความรับผิดชอบ ผู้เรียนตั้งคำถาม (questioning) และแสวงหาความรู้ (inquiry)

9. การวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

การเรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถวัดได้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในระหว่างปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีแบบบันทึกการสังเกตที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยรายการพฤติกรรมที่สังเกตหลายพฤติกรรม เช่น เข้าชั้นเรียนตรงเวลา ยิ้มแย้มแจ่มใส กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ตอบคำถามด้วยความมั่นใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน และผู้สอน ผลที่ได้จากการวัดจะนำไปสู่การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างมีความสุขแล้วจะจดจำเนื้อหาสาระที่เรียนได้ดี เป็นความจำระยะยาว (long term memory) อีกทั้งยังเป็นแรงกระตุ้นให้อยากเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด เป็นการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความอยากรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่ใช่การเรียนรู้เพื่อสอบแข่งขัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข

นิยาม ความสุขในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หมายถึง ความสุขการสบายใจของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรม ได้แก่ เข้าชั้นเรียนตรงเวลา ยิ้มแย้มแจ่มใส กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ตอบคำถามด้วยความมั่นใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและผู้สอน

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องพฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างมีความสุขเมื่อผู้เรียน แสดงพฤติกรรมออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน

เลขที่	ชื่อ – สกุล	พฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข					
		เข้าชั้นเรียนตรงเวลา	ยิ้มแย้มแจ่มใส	กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้	ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย	ตอบคำถามด้วยความมั่นใจ	แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและผู้สอน
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

ลงชื่อ .... ผู้สอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความรู้สึก / การปฏิบัติตามความเป็นจริง

ที่	รายการสอบถาม	ระดับความรู้สึก / ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	นักเรียนรู้สึกชอบที่ได้รับรางวัลจากครู					
2	นักเรียนรู้สึกชอบที่ได้รับคำชมจากเพื่อน					
3	นักเรียนรู้สึกชอบที่ได้รับการพูดไพเราะ					
4	นักเรียนรู้สึกชอบที่ได้รับของแจกจากครู					
5	นักเรียนชอบให้ความช่วยเหลือเพื่อน					
6	นักเรียนชอบให้คำแนะนำที่ดีต่อเพื่อน					
7	นักเรียนชอบให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน					
8	นักเรียนชอบให้คำชมเชยต่อเพื่อน					
9	นักเรียนต้องการพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ					
10	นักเรียนต้องการเข้าชั้นเรียนให้ทันเวลา					
11	นักเรียนต้องการทำการบ้านหรืองานที่ครูมอบให้					
12	นักเรียนต้องการเรียนให้เข้าใจและมีความรู้					
13	นักเรียนปรับอารมณ์ของตนเองให้แจ่มใสอยู่เสมอ					
14	นักเรียนควบคุมความคิดของตนให้เป็นความคิดที่ดี					
15	นักเรียนคิดหาข้อดีหรือประโยชน์ของปัญหาต่าง ๆ					
16	นักเรียนตรวจสอบอารมณ์และความรู้สึกของ					
17	นักเรียนปล่อยวาง ไม่ยึดติด จากสิ่งที่ไม่สบายใจ					
18	นักเรียนตระหนักในหน้าที่การเป็นนักเรียนของตน					
19	นักเรียนตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล					
20	นักเรียนใช้เหตุผลตรวจสอบความคิดของตน					

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กล่าวสรุปได้ว่า การวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุขคือการที่ผู้เรียนมีความรู้สึกดีและสบายใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ อันเกิดจากการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ผู้เรียนที่มีความสุขจะแสดงพฤติกรรมเชิงบวกและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมผ่านการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ความสุขในการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านผู้สอน ผู้เรียน และสิ่งแวดล้อม และสามารถประเมินได้จากการสังเกตพฤติกรรมและแบบสอบถาม

10. เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง

ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น คำถามคือ ครูจะมีวิธีการ หรือเทคนิคที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ได้อย่างไร ผู้เขียนเคยได้รับข้อมูลที่แสดงให้รู้ว่าครูทั่วไป ยังเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเข้าใจว่าการให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง คือ การปล่อยให้ผู้เรียนเรียนรู้กันเองโดยที่ครูไม่ต้องมีบทบาทอะไร หรือใช้วิธีสั่งให้ผู้เรียนไปที่ห้องสมุดอ่านหนังสือกันเองแล้วเขียนรายงานมาส่งครู ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แม้ว่าการให้การเรียนรู้เกิดขึ้นที่ตัวผู้เรียน เป็นลักษณะที่ถูกต้องของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ขึ้นมาได้เองนั้นเป็นเรื่องยาก ครูจึงต้องมีหน้าที่เตรียมจัดสถานการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ นำทางไปสู่การเรียนรู้ โดยไม่ใช้วิธีบอกความรู้โดยตรง หรือถ้าจะจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูล ครูจะต้องสำรวจให้รู้ก่อนว่า ภายในห้องสมุดมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง อยู่ที่ใดจะค้นหาอย่างไร แล้วจึงวางแผนสั่งการ ผู้เรียนต้องรู้เป้าหมายของการค้นหาจากคำสั่งที่ครูให้ รวมถึงการแนะแนวทางที่จะทำงานให้สำเร็จ และในขณะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติครูควรสังเกตการณ์อยู่ด้วยเพื่อให้คำปรึกษา

เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดโดยใช้ผังกราฟิก

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก มีฐานคิดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมายของ Ausubel (1963) ที่มีความเชื่อว่า การเรียนรู้จะมีความหมาย (Meaningful Learning Theory) เมื่อสิ่งที่เรียนรู้สามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของผู้เรียน และสร้างความหมาย ความเข้าใจในเนื้อหาสาระหรือข้อมูลที่เรียนรู้จนสามารถจัดระเบียบข้อมูลที่เรียนรู้ด้วย ผังกราฟิก ซึ่งจะช่วยให้ง่ายต่อความเข้าใจ

ในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้นเร็วขึ้น และจดจำได้นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเนื้อหาสาระหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เรียนประมวลมานั้นอยู่ในลักษณะที่กระจัด กระจาย ดังนั้น ผังกราฟิก จึงเป็นภาพที่เป็นรูปธรรมซึ่งแสดงให้เห็นถึงรูปแบบความคิดในสมอง ของผู้เรียน ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือ ที่ช่วยให้ผู้เรียนจัดข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นระบบระเบียบ นอกจากนั้น ผังกราฟิกเป็นรูปธรรมของการแสดงออกของความคิดที่สามารถมองเห็น และอธิบายได้อย่างชัดเจน

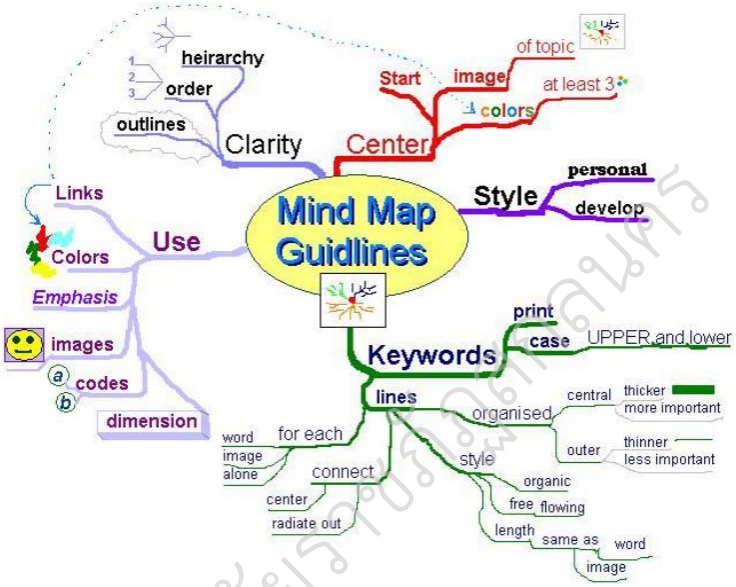
Ausubel (1963) แบ่งการเรียนรู้เป็น 4 ประเภทคือ การเรียนรู้ด้วยการรับอย่างมีความหมาย (Meaning Reception Learning) การเรียนรู้ด้วยการท่องจำโดยไม่ใช้ความคิด (Rote Reception Learning) การเรียนรู้ด้วยการค้นพบอย่างมีความหมาย (Meaningful Discovery Learning) และการเรียนรู้ด้วยการค้นพบแบบท่องจำโดยไม่ใช้ความคิด (Rote Discovery Learning)

ทฤษฎีของออซูเบลถูกพัฒนาจนกลายเป็นสื่อทางการเรียนการสอนที่เรียกว่า “โครงสร้าง ภาพรวม (Presenting First or Structure Overview)” ต่อมาได้รับความนิยมเรียกเป็น “ผังกราฟิก (Graphic Organizer)” หรือ GO ซึ่งได้รับความนิยมในการใช้เป็นเครื่องมือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โจเซฟ โนวัค (Joseph Donald Novak) ได้พัฒนารูปแบบจนกลายเป็น “ผังความคิดรวบยอด (Concept Mapping)” ซึ่งทำให้การเรียนการสอนด้วยผังกราฟิกได้รับความนิยมอย่างมาก ซึ่งในแวดวงการศึกษาในปัจจุบันผังกราฟิกได้เป็นเครื่องมือช่วยแสดงความคิดให้ออกมาเป็นรูปธรรม ในลักษณะของภาพ โดยสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันของเนื้อหาหรือข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งผังกราฟิกมีหลายรูปแบบ ผู้ใช้สามารถเลือกใช้หรือสร้างขึ้นเองได้ตามความสะดวกและเหมาะสม กับการใช้งาน ซึ่งในปัจจุบันก็มีผู้ที่มีชื่อเสียงขึ้นมาจากการสร้างผังกราฟิกขึ้นมาช่วยในการคิดในเรื่องต่าง ๆ เช่น โทนี บูซาน (Tony Buzan) โจเซฟ โนวัค (Joseph D. Novak) เป็นต้น

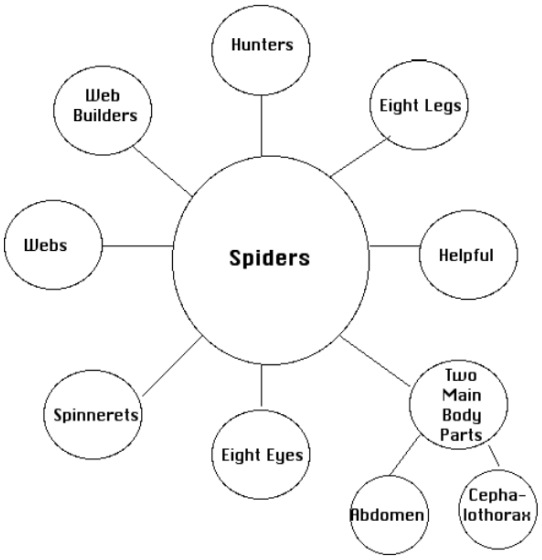
ผังกราฟิก เป็นเครื่องมือหรือแผนภาพที่ได้จากการนำข้อมูลดิบหรือจากแหล่งต่าง ๆ มาจัดกระทำข้อมูลและนำเสนอข้อมูล โดยอาศัยทักษะการคิดต่าง ๆ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดเรียงลำดับ การจัดประเภท และการใช้ตัวเลข เพื่อให้เกิดความจำ และความเข้าใจในเนื้อหา

ผังกราฟิกที่นิยมใช้โดยทั่วไปมีอยู่จำนวนมาก ในที่นี้ได้เสนอผังกราฟิก 7 รูปแบบดังนี้

1. แผนที่ความคิด (Mind Map) เป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่าง ๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้ เส้น คำ สี เครื่องหมาย ภาพ แสดงความหมาย และความเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระนั้น ๆ

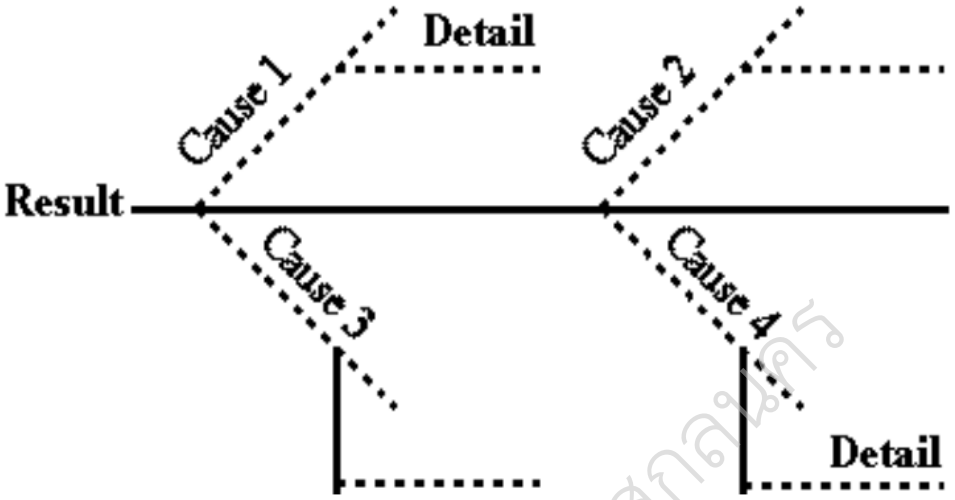

2. ผังใยแมงมุม (Spider Map) เป็นผังที่มีลักษณะคล้ายใยแมงมุม โดยแสดงความคิดรวบยอดไว้ตรงกลาง และเส้นที่แยกออกจากความคิดรวบยอดใหญ่จะแสดงรายละเอียดของความคิด นั้น ๆ

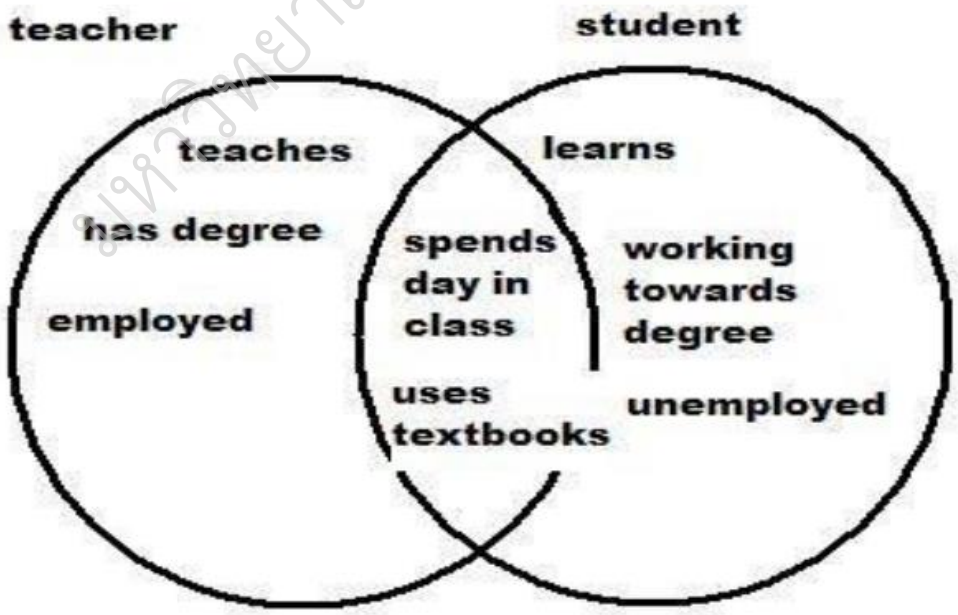

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

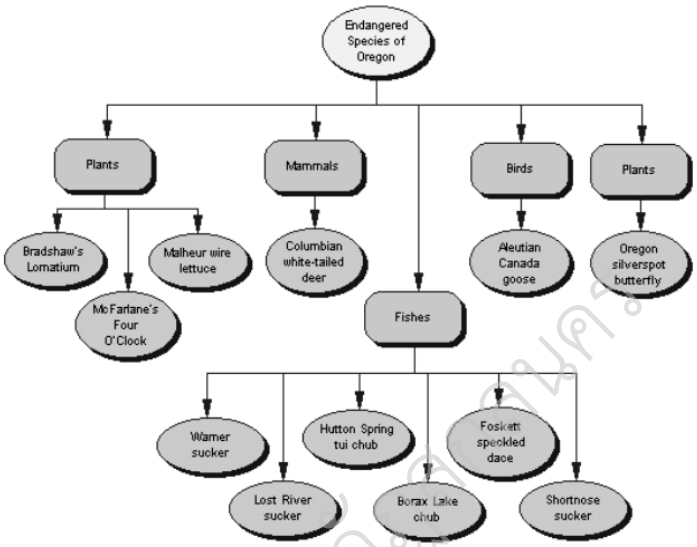
3. ผังก้างปลา (Fishbone Map) เป็นผังที่แสดงสาเหตุของปัญหา ซึ่งมีความซับซ้อน ซึ่งจะช่วยให้เห็นสาเหตุหลักและสาเหตุย่อยที่ชัดเจน

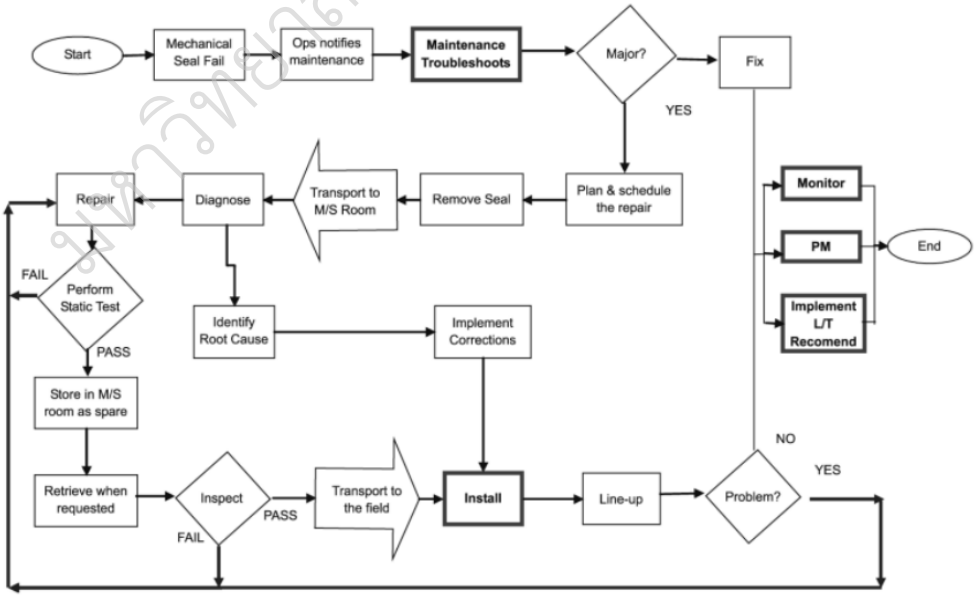
4. ผังวงกลมซ้อนหรือเวนน์ไดอะแกรม (Venn Diagram) เป็นผังวงกลม 2 วงหรือมากกว่าที่มีส่วนหนึ่งซ้อนกันอยู่ เป็นผังที่เหมาะสำหรับการนำเสนอสิ่ง 2 สิ่งหรือมากกว่า ซึ่งมีทั้งความเหมือน และความต่างกัน

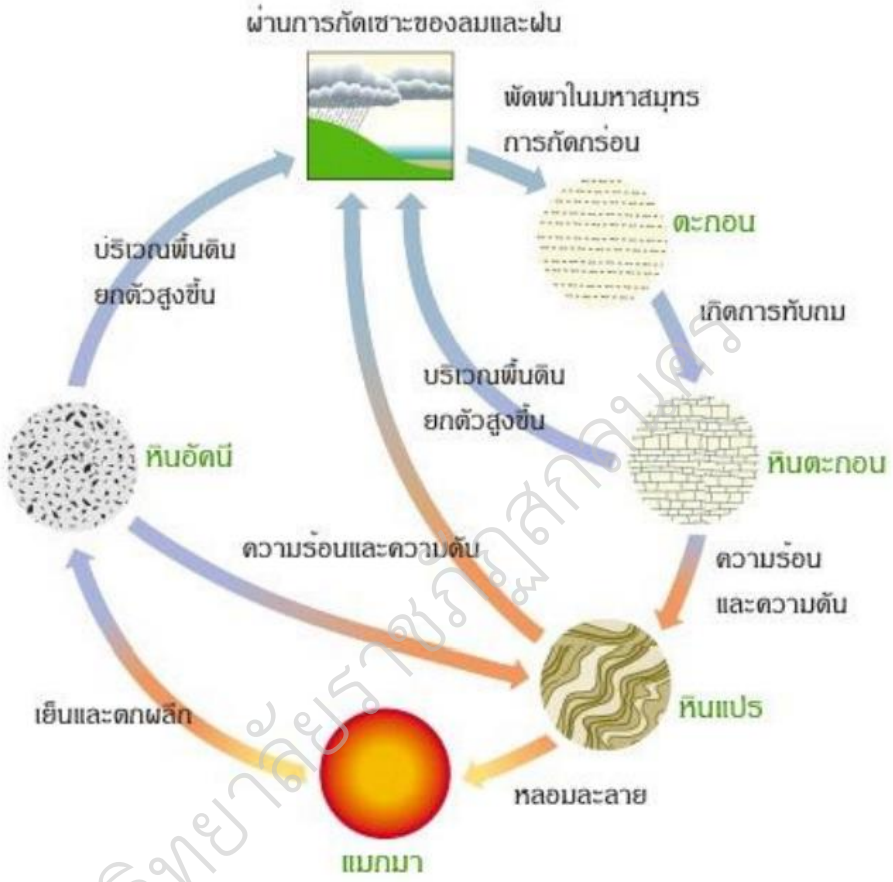
5. ผังมโนทัศน์ (Concept Map) เป็นผังที่แสดงมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอดใหญ่ ไว้ตรงกลางและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ใหญ่และมโนทัศน์ย่อย ๆ เป็นลำดับขั้นด้วยเส้น เชื่อมโยง

6. ผังลำดับขั้นตอน (Sequential Map) เป็นผังที่แสดงลำดับขั้นตอนของสิ่งต่าง ๆ หรือกระบวนการต่าง ๆ

7. ผังวัฏจักร (Circle Map) เป็นผังแสดงลำดับขั้นตอนที่ต่อเนื่องกัน เป็นวงกลม หรือเป็นวัฏจักรที่ไม่แสดงจุดสิ้นสุด หรือจุดเริ่มต้นที่แน่นอน

ประโยชน์ของการใช้ผังกราฟิก

1. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาสาระเกิดความเชื่อมโยงของเนื้อหา หรือความคิด รวบยอด สามารถตรวจสอบความคิดรวบยอดสิ่งที่เรียนของผู้เรียนได้

2. เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่เรียน เป็นผังกราฟิก เพื่อแสดงความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้น

3. เป็นการพัฒนาการคิดในระดับสูง ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

4. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำได้ซึ่งเป็นความจำแบบถาวร ผู้เรียนใช้การคิดในการจัดกระทำข้อมูล ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง การได้เห็น ได้วาดภาพเพื่อใช้นำเสนอข้อมูล เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนจำเนื้อหาได้คงทน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเป็นเทคนิคที่ช่วยส่งเสริมการคิดของผู้เรียน โดยเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ทำให้ข้อมูลเป็นระบบ เข้าใจง่าย และจดจำได้นาน ผังกราฟิกช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความหมายของผู้เรียน

11. องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูผู้สอนจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้นำ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ พร้อมทั้งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน สอดคล้องกับ ชัยรัตน์ หลายวัชระกุล (2547, หน้า 9) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายและโครงสร้างสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ สร้างความร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดีในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สำหรับข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549, หน้า 84) ได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานวิชาชีพในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเกี่ยวกับสาระความรู้และสมรรถนะของครูตามมาตรฐานความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
2. เลือกใช้ พัฒนา สร้างสื่อ อุปกรณ์ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล

กษมน วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 41) ได้ให้แนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ 2) ใช้วิธีการสอนที่เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสวงหาความรู้ความคิดด้วยการลงมือปฏิบัติจริง 3) ใช้วิธีการสอนที่เน้นการคิดเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นและใช้ความคิดเพื่อสรุปความรู้ต่าง ๆ 4) ใช้วิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ และการสรุปองค์ความรู้แบบองค์รวม บูรณาการ

เชื่อมโยงเรื่องราวและแนวความคิดของสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับวิถีชีวติ 5) จัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้และคุณธรรม โดยยึดธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อสนองวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียนและธรรมชาติของวิชาด้วยกิจกรรมที่หลากหลายใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ สถานการณ์จริง ระบบสารสนเทศให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง สัมผัส

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี (2553, หน้า 378) ให้ทัศนะว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและเน้นประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทที่สำคัญในการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ประกอบด้วย

1. วางแผนการเรียนการสอน
2. ออกแบบการเรียนการสอน
3. การจัดการเรียนการสอน
4. การใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน
5. รูปแบบการสอน ระบบการสอน
6. สื่อการสอน
7. การประเมินผลการเรียนการสอน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554, หน้า 48 – 49) กล่าวว่า ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามตัวบ่งชี้เกี่ยวข้องกับครูมากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ระบุกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึง ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน 3) การออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย 4) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และช่วยดูแลผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ 5) การจัดเตรียมและใช้สื่อ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ในการจัดการเรียน

การสอน 6) การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน รวมทั้งการวางเงื่อนไขให้ผู้เรียนประเมินความก้าวหน้าของตนเองและนำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง 7) การวิเคราะห์ผลการประเมินและนำมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน 8) การศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2554, หน้า 84) ได้อธิบายถึงบทบาทครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) เกม เพลง นำมาใช้ 2) ให้เล่านิทานสนุก 3) ปลุกใจให้หมั่นคิด 4) ไม่เกาะติดในห้องเรียน 5) ผลัดเปลี่ยนเวียนรายงาน 6) บูรณาการทุกวิชา 7) สรรหาสื่อหลากหลาย 8) เลิกบรรยายให้ปฏิบัติ 9) จัดตามหลัก Child Centered ส่วนทิศนา แขมมณี (2553, หน้า 374) กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) วางแผนการเรียนการสอน 2) ออกแบบการเรียนการสอน 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน 5) รูปแบบการสอน ระบบการสอน 6) สื่อ การสอนและ 7) การประเมินผลการเรียนการสอน

ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 79) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายอกาสทางการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ทักษะกระบวนการคิด 3) การใช้ส่อื และแหล่งเรียนนรู้และ 4) การวัดและประเมินผล

วารินท์พร พันเพื่องฟู (2562, หน้า 135) ได้อธิบายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. ออกแบบการจัดการเรียนรู้
2. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้
3. กิจกรรมสันทนาการ
4. การใช้สื่อ
5. การวัดประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2562, หน้า 26) ได้อธิบายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม
2. ลดบทบาทการสอน และการให้ความรู้โดยตรง
3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
4. จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทาย
6. เปิดใจกว้างยอมรับในความสามารถ
7. ผู้เรียนมีความถนัดที่แตกต่างกัน
8. สร้างบรรยากาศในการเรียน

กาญจนา บุญภักดิ์ (2563, หน้า 1) ได้อธิบายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. ออกแบบการจัดการเรียนรู้
2. กิจกรรมสันทนาการ
3. การใช้สื่อ
4. การวัดและประเมินผล

Hough and Duncan (1970, p. 144) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการหลักสูตร (Curriculum)
2. การจัดการเรียนการสอน (Instruction)
3. การวัดผล (Measuring)
4. การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation) หลังการเรียนการสอน

บทสรุป จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิชาการเกี่ยวกับการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ พบว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรม ผ่านประสบการณ์ การคิดวิเคราะห์ การลงมือปฏิบัติ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและผู้อื่น การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ตามแนวคิด Constructivism ของ Piaget และ Vygotsky ซึ่งเน้นการสร้างความรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner – Centered Learning) โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทในการคิด วิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ขณะที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือโค้ชการเรียนรู้ (Facilitator / Coach) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรส่งเสริมการมีส่วนร่วม การใช้กระบวนการคิด การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการประเมินผลที่หลากหลาย รวมทั้งการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสุข

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่ดีจึงเป็นกระบวนการที่บูรณาการ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ สามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรณีศึกษา: การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน

เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

LEARNING ACTIVITY DEVELOPMENT USING CASE STUDY FROM MEDIA IN DAILY LIFE ON CONSUMPTION BEHAVIORS TO ENHANCE REFLECTIVE THINKING ABILITY FOR GRADE 9 STUDENTS

อภิชญาวีร์ จันทรเขตต์*
และวารีรัตน์ แก้วอุไร

1. เกริ่นนำ

สังคมในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นยุคแห่งการพัฒนาอย่างกว้างขวาง ทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์การสื่อสารไร้พรหมแดนที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีสื่อสังคมออนไลน์เป็นตัวการจน มีอิทธิพลต่อความคิด ทัศนคติ รวมถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในหลาย ๆ ประเทศ นอกจากนั้นผลอันเนื่องมาจากเทคโนโลยี การสื่อสารไร้พรหมแดนที่เปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยจึงเกิดระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่สามารถทำให้สื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว (Jitsatikul, 2014) จึงส่งผลให้สื่อเทคโนโลยีหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีอิทธิพลอย่างสูงต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของ มนุษย์ในยุคปัจจุบันเด็กและเยาวชนจะต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลา การแยกแยะข่าวสารจึงมีความจำเป็นต้องมีทักษะการใช้ความคิด ในการวิเคราะห์ แยกแยะข่าวสาร การพัฒนากระบวนการคิดจึงมีความจำเป็น เพื่อให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถเผชิญหน้าและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Hirunro, 2002, p. 6)

การที่บุคคลจะเกิดการเรียนรู้นั้น จะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญคือ “การคิด” โดยการคิดขั้นพื้นฐานนั้นเป็น ทักษะที่มีขั้นตอนไม่ซับซ้อน ในขณะที่ทักษะการคิดขั้นสูงจะมีความซับซ้อนและผสมผสานหลายขั้นตอนเข้าด้วยกันเพื่อจะนำไปสู่

การแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่หลากหลายและเกิดประโยชน์สูงสุดได้ (Khammani et al., 1997) ซึ่งการคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) ถูกจัดให้เป็นทักษะการคิดขั้นสูง (Hmelo & Ferrari, 1997) เนื่องจากเป็นทักษะที่ (1) ช่วยให้ผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับสิ่งที่เข้าใจอยู่เดิม (2) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดทั้งในเชิงนามธรรมและสรุปเป็นความคิดรวบ ยอดได้ (3) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกลวิธีการสอนใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ (4) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในความคิด และกระบวนการการเรียนรู้ของตนเองได้ นอกจากนี้การคิดไตร่ตรองยังถูกจัดเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการเรียนการสอน เพราะช่วยให้ผู้เรียนได้คิดทบทวนในการกระทำของตนเองทั้งที่กระทำผ่านไปแล้ว และที่กำลังทำอยู่ (Schön, 1987) ดังนั้น การคิด ไตร่ตรองจึงเป็นทักษะขั้นสูงที่สามารถมาแก้ปัญหา แก้สถานการณ์ หรือจัดการกับงานที่มีความซับซ้อนได้เป็นอย่างดี (King & Kitchener, 1994) ซึ่งในการที่จะสอนให้เรียนเกิดความสามารถการคิดไตร่ตรองได้นั้นสามารถทำได้ด้วยการใช้กลยุทธ์หรือวิธีการที่เหมาะสม (Shin, 1998) โดยที่การเรียนการสอนจะต้องมุ่งเน้นไปที่การช่วยเหลือ กระตุ้นและส่งเสริมนักเรียนให้เกิดการคิดไตร่ตรอง เช่น การเขียนบทความ การบันทึกประจำวัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม การใช้สถานการณ์ตัวอย่าง การใช้สื่อในชีวิตประจำวัน เป็นต้น นอกจากนี้ การนำกรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวันมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน โดยนำเอกสารจริงซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารต่าง ๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน อันได้แก่ สื่อจากโฆษณา การ์ตูน นิทานหนังสือพิมพ์ คำอธิบายการใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดไตร่ตรองได้ดียิ่งขึ้นเพราะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยและพบเห็นในชีวิตประจำวัน สามารถนำมาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และส่งผลให้สามารถคิดไตร่ตรองได้ดียิ่งขึ้น ดังผลการวิจัยของ Ampai (2017) ที่พบว่า นักเรียนมีระดับทักษะการคิดไตร่ตรอง โดยใช้กระบวนการแบบเผชิญสถานการณ์จากสื่อในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก

จากปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อ ในชีวิตประจำวัน เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนได้ศึกษากรณีศึกษาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ได้แก่ ข่าวหนังสือพิมพ์ ข่าวอินเทอร์เน็ต โดยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันตัดสินใจเลือก แนวทางการแก้ปัญหา หรือแนวทางการพัฒนา โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 เป็นช่วงวัยที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่น มีเปลี่ยนแปลง พัฒนาทางร่างกายและจิตใจซึ่งมีผลต่อการรับข้อมูลข่าวสารและสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบัน ซึ่งวิธีการสอนโดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวันจะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดไตร่ตรองในการบริโภค นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคที่เกิด ขึ้นกับผู้เรียนและสามารถนำประสบการณ์จากการฝึกหัดไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

2. เนื้อหา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรม การบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75

2. เพื่อทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่องพฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาผลการใช้โดย

2.1 ศึกษาความสามารถในการคิดไตร่ตรองด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามกระบวนการของการวิจัย และพัฒนา (Research and Development) แบบ One – Group Pretest – Posttest Design ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่1 สร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ใช้ กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชากังราววิทยา (อินทร์ – ชุ่ม ดีสารอุปถัมภ์) สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำนวน 30คน เพื่อหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นทดลองกลุ่มเดี่ยว ขั้นทดลองกลุ่มย่อย และขั้นทดลองภาคสนาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้เวลา 14 ชั่วโมง ประกอบด้วย 4 แผนการเรียนรู้ และแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวมรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน และช่วงที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม ภาษา เนื้อหา สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ โดยการทำใบงานระหว่างเรียนเพื่อหาคำประสิทธิภาพ ของกระบวนการเรียนรู้ (E1) และแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อหาค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชากังราววิทยา (อินทร์ชุ่ม ดีสารอุปถัมภ์) สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จำนวน 19 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผน ใช้เวลา 14 ชั่วโมง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัด ความสามารถในการคิดไตร่ตรองก่อนเรียนและหลังเรียนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน มีลักษณะ เป็นข้อสอบแบบอัตนัย โครงสร้างของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองจะครอบคลุมองค์ประกอบของ ความสามารถในการคิดไตร่ตรองที่ต้องการวัด คือ การตั้งประเด็นคำถาม กำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดสมมติฐาน ตรวจสอบ หลักฐาน การแก้ปัญหา จัดลำดับการคิด และการประเมินผล ซึ่งเนื้อหาของแบบทดสอบประกอบด้วยข้อความที่มีลักษณะที่เป็น การคิดไตร่ตรองในสถานการณ์ของพฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการ ข้อโต้แย้งของสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เรื่อง เล่า กรณีศึกษา กรณีตัวอย่าง จำนวน 4 ข้อใหญ่ 28 ข้อย่อย ซึ่งมีคุณภาพตามเกณฑ์ คือ ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 4 เรื่อง จำนวน 4 ครั้ง ใช้เวลาในการทดลอง 14 ชั่วโมง จากนั้นทดลองหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรอง เป็นข้อสอบอัตนัยแบบสถานการณ์ ให้เลือกเขียนคำตอบอธิบายแบบไตร่ตรองโดยการให้เหตุผลที่มาจากการตัดสินใจของตัวเอง ตามกรอบแนวคิดของตนเอง โดยการเชื่อมโยงความคิดหรือเหตุผลไปยังสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่กำหนด จำนวน 28 ข้อ เวลา 60 นาที ให้คะแนนคำตอบจากการวิเคราะห์คะแนนตามเกณฑ์ (Scoring Rubric) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับ โดยให้คะแนน 3, 2, 1 และ 0 ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้

3. สรุป

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 นำเสนอกรณีศึกษาโดยใช้สื่อ ขั้นที่ 2 การศึกษากรณีศึกษา และการอภิปราย และขั้นที่ 3 สรุปผลการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.14) และมีประสิทธิภาพ 76.02/75.63

2. การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

2.1 ความสามารถในการคิดไตร่ตรองหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.13

2.2 ความสามารถในการคิดไตร่ตรองหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภคสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ใบกิจกรรมที่ 1

บันทึกการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนรู้

คำชี้แจง

จากการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ มากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีแนวทางในการคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ มาใช้ในการทำงานอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีวิธีการปรับตัวของผู้สอนในยุคดิสรัปชั่น อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ใบกิจกรรมที่ 2

การจัดการเรียนรู้

คำชี้แจง

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

2. ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติ ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม

3. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันระดมความคิด การจัดการเรียนรู้ลงในกระดาษชาร์จเทา – ขาว

4. ส่งตัวแทน 1 คน ออกนำเสนอบันทึกความรู้ต่อที่ประชุมใหญ่โดยใช้เวลา 3 – 5 นาที และนำเสนอความรู้ การจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

5. ส่งแบบบันทึกการนำเสนอการคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ให้วิทยากรผู้ดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มและสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). *เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ พิธีเปิดการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้ได้รับรางวัล "ครูดีในดวงใจ".* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กาญจนา บุญภักดิ์. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 19*(2), 1.

ชัยรัตน์ หลายวัชระกุล. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.* นนทบุรี: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิสชิ่ง.

ทิศนา แขมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประพันธ์ศิริ สุสมาวัตตะกุล. (2562). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, 7*(1), 142 – 155.

ประวิต เอราวรรณ์. (2561). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 15*(1), 7 – 20.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2557). *การศึกษาเริ่มต้นเมื่อคนกินเป็น.* (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2563). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับความฉลาดทางดิจิทัลเพื่อการเป็นพลเมืองโลก.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2560). *การศึกษาไทย 4.0 เป็นปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ.* กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

วารินท์พร ฟันเฟื่องฟู. (2563). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 9*(1), 135.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2563). *การเรียนรู้ในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

ศิริพร กุลสานต์. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2564). การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 22*(1), 85 – 102.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือแนวทางการจัดการการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามความเข้มข้น 3 ระดับสู่สากล.* กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). *คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: คุรุสภา ลาดพร้าว.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554.* กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2554). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อภิชญาวีร์ จันทรเขตต์ และวารีรัตน์ แก้วอุไร. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาจากสื่อในชีวิตประจำวัน เรื่อง พฤติกรรมการบริโภคเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดไตร่ตรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 23*(3), 282 – 295.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives.* New York: Longman.

Ausubel, D. P. (1963). *The psychology of meaningful verbal learning.* New York: Grune & Stratton.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Hough, J. B., & Duncan, J. K. (1970). *Teaching: Description and analysis.* n.p.

Mayer, R. (2003). *Learning and instruction.* New Jersey: Pearson Education.

Oxford University Press. (2005). *Oxford advanced learner's dictionary (7th ed.).* New York: Oxford University Press.

Sweeney, D. (2011). *Student – centered coaching: A guide for K–8 coaches and principals.* California: Corwin Press.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

4. นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

5. ดร.เมธี นาอุดม ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

6. ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

7. ดร.สุชาติ เสนาสี ผู้อำนวยการชำนาญการพเศษ โรงเรียนบ้านนาเข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

8. ดร.พนิดา ยาทองไชย ตำแหน่ง รองผู้อำนวยชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

9. ดร.มัติติกา ผาลี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบ้าลบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

10. นางศศิธร กิติศรีวรพันธุ์ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านโพนจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานที่ปรึกษา
2. ดร.สุมัทนา หาญสุริย์	กรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น ในโรงเรียนประถมศึกษา
เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้วิจัย
นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติเพื่อให้ครูผู้สอนเกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นและสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่และภาระงานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการพัฒนาทั้งหมด จำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วย

เล่ม 1 การพัฒนาตนเอง
เล่ม 2 การสร้างนวัตกรรม
เล่ม 3 การพัฒนาหลักสูตร
เล่ม 4 การจัดการเรียนรู้
เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ประธานและกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการพัฒนานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นายฉัตรชัย จันทา
นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

วัตถุประสงค์ 536
เนื้อหา 536
ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 536
สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 537
การวัดและประเมินผล 537
เทคโนโลยีสารสนเทศ 537
ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ..... 537
ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ..... 540
องค์ประกอบการใช้เทคโนโลยี 541
บทบาทของเทคโนโลยี 544
บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศกับการศึกษา 546
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ 548
เครื่องมือเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับยุคดิสรัปชั่น 551
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสื่อการเรียนรู้ 554
ความสำคัญ E – learning 555
ประเภทและชนิดของสื่อการเรียนรู้ E – learning 556
การสร้างชั้นเรียนด้วยแอพพลิเคชั่น google classroom 557
Google Classroom เครื่องมือล้ำสมัยของครู 558
บทสรุป 561
กรณีศึกษา 562
ใบกิจกรรมที่ 1 569
ใบกิจกรรมที่ 2 570
เอกสารอ้างอิง 571
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา 575
รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ 576

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารประกอบการพัฒนา

เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้ในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่นและการใช้เทคโนโลยี

2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบมเชิงปฏิบัติการ สามารถวิเคราะห์แนวคิดหลักการไปใช้ในการใช้เทคโนโลยี

3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญการใช้เทคโนโลยี

เนื้อหา

การใช้เทคโนโลยี

1. ใช้สื่อที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำการใช้และพัฒนาสื่อ

3. ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นและเชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวให้เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

4. เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

5. จัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนให้เอื้อต่อการใช้สื่อและประสิทธิผลที่ได้รับจากสื่อ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. เชิญวิทยากรอธิบายขั้นตอน วิธีการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาแก่ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ แล้วแบ่งกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ร่วมสนทนา อภิปราย วิเคราะห์ตามเนื้อหาที่กำหนดให้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการแต่ละกลุ่มสนทนา และสรุปประเด็นสำคัญนำเสนอโดยการเขียนแผนภาพความคิด (Mind Mapping) อภิปรายและสรุปประเด็นของเล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี

3. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอ อภิปรายและสนทนา ซักถาม สรุปความสำคัญของเล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

4. ผู้เข้ารับอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันสรุปแนวคิด เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี และนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคดิสรัปชั่น

สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการพัฒนา เล่ม 5 การใช้เทคโนโลยี
2. กระดาษชาร์จเทา – ขาว
3. ปากกาเมจิก

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินการปฏิบัติกิจกรรม
2. ประเมินความสนใจ ตั้งใจในการร่วมกิจกรรม
3. ประเมินผล

1. ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศมีความหมายที่หลากหลาย เป็นการนิยามศัพท์และข้อสรุปของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Communication Technology) ประกอบขึ้นด้วยระบบจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ระบบสื่อสารโทรคมนาคม และอุปกรณ์สนับสนุน การปฏิบัติงานด้วยสารสนเทศที่มีการวางแผนจัดการและใช้งานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เราจะเห็นว่าความหมายดังกล่าวเป็นความหมายที่กว้างและไม่ได้กำหนดรายละเอียดที่ชัดเจนเนื่องจากการพลวัตของเทคโนโลยีที่รวดเร็วส่งผลให้ไม่สามารถกล่าวอย่างเฉพาะเจาะจง และได้มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้

นารีรัตน์ สุขเจริญ (2564, หน้า 112 – 126) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศหมายถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพื่อจัดการกับข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การจัดเก็บ การประมวลผล การรับ – ส่ง และการเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการทำงานในยุคสังคมฐานความรู้

ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม และคณะ (2565, หน้า 89 – 104) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือและกระบวนการที่บูรณาการเทคโนโลยีเครือข่ายและซอฟต์แวร์ประยุกต์ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา หรือการเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัดด้านสถานที่และเวลา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

พิมพา วัฒนธรรม (2565, หน้า 89 – 104) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาที่อาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคมเป็นแกนหลัก เพื่อนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการและการให้บริการให้มีความฉลาดและสะดวกมากยิ่งขึ้น

นพรัตน์ ผลวิวัฒน์ (2566, หน้า 12 – 25) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบันยังรวมถึงการบูรณาการระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจและการสร้างนวัตกรรมในวิชาชีพต่าง ๆ ช่วยลดภาระงานที่ซ้ำซ้อนและเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ข้อมูล

สมชาย วรกิจเกษมสกุล (2563, หน้า 45 – 62) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเทคโนโลยีที่ใช้ในการเปลี่ยนข้อมูลดิบให้กลายเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่า ผ่านกระบวนการทางคอมพิวเตอร์และการสื่อสารไร้สาย เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการทำงานและการแก้ปัญหาในศตวรรษที่ 21

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2563) กล่าวถึงเทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะสื่อและช่องทางดิจิทัลที่ใช้ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก โดยประกอบด้วยเครื่องมือที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูล การสร้างสรรค์ผลงาน และการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียน

วิจิตร ศรีสอ้าน (2562) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการผสานกันระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคม เพื่อนำมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพของระบบงานเดิม และเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างนวัตกรรมใหม่ในระดับองค์กรและสังคม

สุเมธ เดี่ยวตระกูล (2561, หน้า 145 – 160) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นระบบที่ประกอบด้วยฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล และระบบเครือข่าย ซึ่งทำงานร่วมกันเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของมนุษย์ในการประมวลผลข้อมูล ให้กลายเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ธนกร ลิ้มศิริ (2561, หน้า 22 – 35) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกระบวนการที่ช่วยเปลี่ยนความคิดหรือข้อมูลให้กลายเป็นคุณค่า ผ่านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และทรัพยากรทางเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

นันทนา วงษ์อินทร์ (2561, หน้า 32 – 45) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และทำให้การสื่อสารสารสนเทศทางการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

วศิน เพิ่มทรัพย์ (2561, หน้า 170) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศหรือ IT (Information Technology) คือ การประยุกต์เอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาจัดการสารสนเทศที่ต้องการ โดยอาศัยเครื่องมือทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีด้านเครือข่ายโทรคมนาคมและการสื่อสาร ตลอดจนอาศัยความรู้ในกระบวนการดำเนินงานสารสนเทศในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การแสวงหา การวิเคราะห์ การจัดเก็บ รวมถึงการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความแม่นยำและความรวดเร็วทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์ได้

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การประยุกต์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม มาใช้ในการจัดการสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่กระบวนการรวบรวม แสวงหา จัดเก็บ ประมวลผล วิเคราะห์ ค้นคืน ถ่ายทอด เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในรูปแบบดิจิทัล เช่น ข้อความ ตัวเลข ภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว ทั้งนี้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ข้อมูล เครือข่าย และบุคลากร ซึ่งทำงานร่วมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความรวดเร็ว และความทันสมัยในการเข้าถึงและใช้สารสนเทศ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงาน การบริหาร การศึกษา การเรียนรู้ เศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม

2. ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับ ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในวงการศึกษา เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในยุคดิจิทัล นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ ไว้ดังนี้

ยืน ภู่วรวรรณ (2562) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญในฐานะเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษา หรือ Educational Transformation ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัด ทั้งยังเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนในสังคมยุคใหม่

เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2561, หน้า 7 – 19) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการข้อมูลของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้การตัดสินใจเชิงนโยบายในระดับโรงเรียนมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของการจัดการเรียนรู้

ธนะวัฒน์ วรรณประภา (2560, หน้า 1 – 12) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลไกสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนจริง หรือ Virtual Learning Environment ที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ระดับโลกได้ด้วยตนเอง

กฤษณพงศ์ กีรติกร (2563) กล่าวเพิ่มเติมว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กหรือพื้นที่ห่างไกล ผ่านการจัดการเรียนการสอนทางไกลและการใช้สื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพมาตรฐานเดียวกัน

ปรัชญนันท์ นิลสุข (2561, หน้า 1 – 10) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบนิเวศดิจิทัลของสถานศึกษา เพื่อรองรับการทำงานแบบบูรณาการ รวมทั้งส่งเสริมการสื่อสารและการประสานงานระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิศรุต กิตติวราภรณ์ (2564, หน้า 145 – 158) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยสนับสนุนการจัดเก็บและการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ทางการศึกษา

หรือ Big Data เพื่อนำไปวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล และใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2562) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างผลิตภาพทางการศึกษา โดยช่วยเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากผู้รับสารสนเทศเพียงอย่างเดียว ให้กลายเป็นผู้สร้างสารสนเทศและนวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคม

กานต์ จันทรา (2565, หน้า 89 – 106) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในการเพิ่มความโปร่งใสและความรวดเร็วของระบบการบริหารงานงบประมาณและงานวิชาการของภาครัฐ ช่วยให้กระบวนการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

พรรณี ลีกิจวัฒนะ (2563) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นพื้นฐานสำคัญของการวิจัยทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน เนื่องจากช่วยให้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการประมวลผลทางสถิติมีความรวดเร็วและมีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

สิทธิชัย ลายจิตร (2561, หน้า 22 – 35) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล หรือ Digital Intelligence ซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และสามารถป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ได้

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาในหลายด้าน ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัด การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การสนับสนุนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้เรียน ทั้งนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานในสังคมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์ประกอบการใช้เทคโนโลยี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะในหมวด 9 ที่ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้วิเคราะห์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ ดังกล่าวแล้วเห็นว่า ควรกำหนดให้มีนโยบายเรื่องของสื่อการเรียนรู้ตามลักสูตร ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดเป็นนโยบายการผลิต พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทุกประเภท ทุกช่วงชั้นโดยเปิดโอกาสให้แข่งขัน ผลิตสื่อได้อย่างเสรีและเป็นธรรม และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีและใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพในกระบวนการเรียนกาสอน

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาว่า หมายถึงทรัพยากรและกระบวนการใด ๆ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้มิได้จำกัด เฉพาะอย่างแคบ ๆ แต่เพียงการใช้สื่อการศึกษา เช่น สิ่งพิมพ์ หุ่นจำลอง วิดีทัศน์ เทปเสียง คอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่รวมถึงการใช้เทคโนโลยีทุกรูปแบบในการศึกษาและการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการและกระบวนการใช้สื่อเทคโนโลยีของพิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2557, อ้างถึงใน สุคนธ์ สินธพานนท์, 2558, หน้า 25) มีดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา
2. ศึกษาและกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียน โดยพิจารณา ว่าผู้ที่จะใช้สื่อเป็นใคร มีความรู้เป็นอย่างไร
3. กำหนดและวิเคราะห์เนื้อหาสาระ
4. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
5. กำหนดรูปแบบและวิธีการประเมิน
6. กำหนดวิธีการและแนวทางการพัฒนา
7. กำหนดแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนการพัฒนา
8. ยกร่างและพัฒนาตามรูปแบบ
9. ทดสอบคุณภาพของสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนา
10. ปรับปรุงแก้ไข สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาต้นแบบ
11. นำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่พัฒนาสมบูรณ์ไปใช้กับ กลุ่มเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความสำคัญของการใช้สื่อเทคโนโลยีของสุคนธ์ สินธพานนท์ (2558, หน้า 25 – 26) มีดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม
3. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง
4. สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์เรียนรู้ที่แปลกใหม่
5. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน
6. เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสารมารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
7. ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
9. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่หลายมิติ
10. เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน ให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้องค์ประกอบของพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการบริหาร
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการเรียนการสอน
3. การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

แนวคิดในการใช้สื่อเทคโนโลยีของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560) มีดังนี้

1. เน้นสื่อเพื่อการค้นคว้าด้วยตนเอง
2. ครูผู้สอนและผู้เรียนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นใช้เอง
3. ใช้สื่อที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้

Churches (2008, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 20) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยี ไว้ดังนี้

1. ใช้สื่อที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำการใช้และพัฒนาสื่อ

3. เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

4. ใช้สื่อเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริงที่ใกล้ตัวมากที่สุด

5. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

Fansher (2011, p. 1) กล่าวว่าองค์ประกอบของการใช้สื่อเทคโนโลยี ได้แก่

1. ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นและเชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวให้เข้าสู่การเรียนรู้

2. ใช้สื่อเพื่อช่วยในการเรียนรู้

3. จัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียน

WordPress.com (2011, อางถึงใน วิโรจน สารรัตนะ, 2556, หนา 39) ได้เสนอแนวคิดองคประกอบของการทำงานเป็นทีม ดังนี้

1. การใช้สื่อที่มีความหลากหลาย

2. ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นและเชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวให้เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ใช้สื่อเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริงที่ใกล้ตัวมากที่สุด

สรุป การใช้เทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายและเหมาะสมจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. บทบาทของเทคโนโลยี

แนวคิดเกี่ยวกับ บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษา ได้รับความสนใจจากนักวิชาการจำนวนมาก เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุคดิจิทัล นักวิชาการได้อธิบายบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ดังนี้

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2561) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning Facilitator) โดยช่วยเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้หลากหลายรูปแบบและเกิดปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

อนุศร หงส์ขุนทด (2563) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom Tool) ซึ่งช่วยให้ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือโค้ชในการเรียนรู้ ขณะเดียวกันผู้เรียนสามารถศึกษาความรู้เบื้องต้นผ่านสื่อมัลติมีเดียด้วยตนเองก่อนเข้าชั้นเรียน

ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งโรจน์ (2562, หน้า 1 – 18) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทเป็นแพลตฟอร์มในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีหุ่นยนต์และการเขียนโปรแกรม (Coding) ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณและทักษะการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบให้แก่ผู้เรียน

สุพจน์ ศรีนุตพงษ์ (2564) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Engine) ผ่านรูปแบบการเรียนรู้แบบ Micro – learning และหลักสูตรออนไลน์ที่มีความยืดหยุ่น ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาทักษะใหม่ (Reskill) และเพิ่มพูนทักษะเดิม (Upskill) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2563) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทเป็นสื่อที่ช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Engagement Enhancer) ผ่านการใช้แนวคิด Gamification และระบบประเมินผลออนไลน์ที่สามารถโต้ตอบได้ทันที ส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

วิโรจน์ ลักขณาอดิศร (2560, หน้า 45 – 56) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการเป็นโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา โดยการใช้ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open Educational Resources: OER) ซึ่งช่วยให้สถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้ในระดับเดียวกับโรงเรียนชั้นนำ

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2563) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทเป็นเครื่องมือในการลดภาระงานด้านธุรการของครู ผ่านระบบการจัดเก็บและบริหารจัดการข้อมูลแบบอัตโนมัติ ซึ่งช่วยให้ครูสามารถใช้เวลาไปกับการพัฒนาผู้เรียนและการออกแบบการเรียนการสอนได้มากยิ่งขึ้น

กุศลิน มุสิกุล (2561, หน้า 32 – 37) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทเป็นสะพานเชื่อมสู่การเรียนรู้ด้านสะเต็มศึกษา (STEM Education) โดยการใช้โปรแกรมจำลองสถานการณ์หรือซอฟต์แวร์จำลอง (Simulation) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่มีความซับซ้อนได้ง่ายขึ้น

พนิดา ตันศิริ (2562, หน้า 1 – 14) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทเป็นระบบสนับสนุนการเรียนรู้รายบุคคล (Adaptive Learning Support) โดยใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของผู้เรียน และแนะนำเนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

บุญรัตน์ เผด็จพล (2565, หน้า 120 – 135) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทเป็นช่องทางการสื่อสารสองทางระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง โดยช่วยให้สามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้แบบเรียลไทม์ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนและหลักสูตรของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในหลายมิติ ได้แก่ การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ การเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมและการคิดวิเคราะห์ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนการบริหารจัดการและการสื่อสารระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง ทั้งนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมดิจิทัลในปัจจุบันและอนาคต

5. บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศกับการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับ บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษา ได้รับการอธิบายโดยนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในฐานะนวัตกรรมการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยช่วยเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้บรรยายมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ทั้งยังช่วยให้ครูสามารถจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

สุวิมล ว่องวาณิช (2562) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือสำหรับการวิจัยและการประเมินผลทางการศึกษา โดยช่วยให้สถานศึกษาสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็น (Need Assessment) จากผู้เรียนและชุมชนได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุม เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม และคณะ (2565, หน้า 89 – 104) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือน (Virtual Learning Environment) ซึ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid Learning) และการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล (Digital Content) ส่งผลให้ผู้เรียน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองได้มากยิ่งขึ้น

นันทนา วงษ์อินทร์ (2561, หน้า 32 – 45) กล่าวถึงบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะสื่อกลางในการพัฒนาวิชาชีพครู (Professional Development) โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มการแบ่งปันความรู้เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งช่วยให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เทคนิคการสอน และสื่อการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พิมพา วัฒนธรรม (2565, หน้า 89 – 104) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทเป็นกลไกสำคัญในการวัดและประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียน

(Competency Evaluation) โดยการใช้ระบบทดสอบออนไลน์และการสะสมผลงานในรูปแบบดิจิทัล (E – Portfolio) ซึ่งสามารถสะท้อนศักยภาพและความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้ดีกว่าการประเมินผลแบบเดิมที่ใช้เพียงการทดสอบด้วยกระดาษ

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาในหลายด้าน ได้แก่ การสนับสนุนการบริหารจัดการชั้นเรียน การวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือน การพัฒนาวิชาชีพครู และการวัดประเมินสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัลในปัจจุบัน

6. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ ได้รับการอธิบายจากนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2561, หน้า 1 – 15) อธิบายว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้มีบทบาทในฐานะแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด โดยครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความสามารถในการคัดเลือกสื่อดิจิทัลและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่เหมาะสม เพื่อนำมาบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสืบค้น วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้จากข้อมูลที่หลากหลาย

นารีรัตน์ สุขเจริญ (2564, หน้า 112 – 126) กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัลของผู้เรียน โดยเน้นการใช้แอปพลิเคชันและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ชิ้นงานดิจิทัล (Digital Content Creation) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากผู้บริโภคข้อมูลไปสู่ผู้สร้างสรรค์ข้อมูลและองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ประสิทธิชัย นราภิรมย์ (2563, หน้า 40 – 55) อธิบายว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถสนับสนุนการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงผ่านระบบออนไลน์ (Online Assessment) ซึ่งช่วยให้ครูได้รับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างทันท่วงที (Real – time) ส่งผลให้ครูสามารถปรับปรุงกระบวนการจัดการ

เรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กัญญาณัฐ ทะพอ และคณะ (2566, หน้า 210 – 225) นำเสนอว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถนำมาใช้เป็นเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา โดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เปิดโอกาสให้ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

สมชาย วรกิจเกษมสกุล (2563, หน้า 45 – 62) กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการนำแนวคิดวิทยาการคำนวณ (Computational Thinking) มาประยุกต์ใช้ร่วมกับเครื่องมือดิจิทัล เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบของผู้เรียนระดับประถมศึกษา และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

สุรัชดา จันทร์เพชร (2560, หน้า 68) กล่าวว่าการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยวิธีการและกิจกรรม ที่หลากหลายและการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม สำหรับการเรียนการสอนในการเรียนการสอนเป็น อย่างดี และบริการสอนอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ ใช้วิธีสอนหลากหลาย แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้นักเรียนทราบ การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มความสามารถ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษา และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างเสรี ส่งเสริมให้นักเรียนมีจริยธรรม คุณธรรมควบคู่กับวิชาการ เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการออกแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีการพัฒนา การจัดทำหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำวิจัยในชั้นเรียน มีการคิดค้นพัฒนาสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้

ถวิล อรัญเวศ (2560) กล่าวว่า เทคโนโลยีได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ 3 ลักษณะ

1. การเรียนรู้ระบบในการทำงานของคอมพิวเตอร์และสามารถเรียนรู้การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ให้เป็นระบบข้อมูลสื่อสารข้อมูลทางไกลผ่านทาง Email และอินเตอร์เน็ตได้ เป็นต้น

2. การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ การฝึกความสามารถทักษะโดยใช้การสื่อในเทคโนโลยี เช่นคอมพิวเตอร์ช่วยสอนซึ่งจะเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ โดยทางโทรทัศน์ที่จะส่งผ่านดาวเทียมในค้นคว้าข้อมูลที่น่าสนใจผ่านอินเตอร์เน็ตเป็นต้น

3. การเรียนรู้ด้วยระบบการสื่อสารกับเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น การฝึกการใช้ภาษา กับโปรแกรมที่ให้ข้อมูลถึงความถูกต้อง และการฝึกการแก้ปัญหากับสถานเหตุการณ์ในจำลอง เป็น ต้น

กูหารง บูซาแล (2562, หน้า 95) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศหมายถึงการประยุกต์ความรู้ ทางด้านวิทยาศาสตร์มาจัดการสารสนเทศที่ต้องการโดยอาศัยเครื่องมือทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีด้านเครือข่ายโทรคมนาคมและการสื่อสาร ตลอดจนอาศัย ความรู้ในกระบวนการดำเนินงานสารสนเทศในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การแสวงหา การวิเคราะห์ การจัดเก็บรวมถึงการจัดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนสาระประเทศด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้องแม่นยำและความรวดเร็วทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์

พิพัฒนพงศ์ พลเยี่ยม (2562, หน้า 47) กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ ในด้านการศึกษาและการเรียนการสอนสมัยใหม่ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันเพื่อพัฒนาและกระตุ้นให้ ผู้เรียนนั้นเกิดความสนใจในการเรียนและศึกษาสิ่งใหม่ที่อยู่นอกกรอบห้องเรียน ดังนั้นเทคโนโลยี สารสนเทศจึงมีบทบาทความสำคัญต่อด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีสารสนเทศด้าน การศึกษา เช่น วีดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และการสืบค้นข้อมูลเป็นต้น

Khamcharoen (2012) กล่าวว่า แนวโน้มวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนจะมีการ เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก คือการที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นตัวหลัก แทนเน้นตัวผู้สอนที่สอนจำ วิธีการ เรียนซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบสร้างในประสบการณ์โดยเน้นให้นักเรียนสามารถค้นพบด้วยตัวเองเป็น การศึกษาของนักเรียนใช้เรียนรู้เองต่อไปได้อย่างไร เพราะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ทำงาน มัลติมีเดียจะทำให้เราสามารถกลับไปใช้ระบบที่ผู้สอนทำหน้าที่สำคัญในการสอน และคอมพิวเตอร์จะช่วยให้ผู้สอนไม่ต้องทำงานซ้ำ ๆ กันที่จะสอนจัดกิจกรรมอย่างง่าย และสามารถใช้ยืดหยุ่นของ เวลามากขึ้นให้กับนักเรียนที่ต้องการความเอาใจใส่มากเป็นพิเศษ มี 4 ข้อคือ

1. การเรียนรู้เป็นแบบโต้ตอบกัน

2. นักเรียนที่จะเรียนรู้ตามความเหมาะสมกับตนเอง

3. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นที่ใดก็ได้ โดยผ่านระบบการเรียนทางไกลที่ต่อโยงกับผู้เรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปยังศูนย์การศึกษา

4. อุปกรณ์ในประกอบการเรียนสามารถที่จะช่วยศึกษาให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น เพราะทั้งอักษร ภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหว และเสียง และการต่อโยงของเนื้อหาในแบบไฮเปอร์มีเดียซึ่ง ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการถามถึงสิ่งที่นักเรียนที่มีสนใจต่อเชื่อมโยงกันไปได้เรื่อย ๆ โดยไม่ถูกจำกัดให้เฉพาะส่วนที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการนำเครื่องมือและสื่อดิจิทัลมาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสืบค้น วิเคราะห์ สร้างสรรค์องค์ความรู้ และพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ รวมทั้งช่วยสนับสนุนการประเมินผล การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา และการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

7. เครื่องมือทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับยุคดิสรัปชั่น

วิลาวัลย์ โพธิ์ทอง (2561, หน้า 39 – 45) แบ่งเครื่องมือตามคุณสมบัติหน้าที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้

1. สื่อฮาร์ดแวร์ (Hardware) หรืออุปกรณ์ (Equipment) เป็นสื่อใหญ่หรือหนัก สื่อ ประเภทนี้คือ สิ่งที่เป็นตัวกลางที่ใช้กลไกลทางอิเล็กทรอนิกส์ และไฟฟ้าทำให้ข้อมูลในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน เช่น เครื่องเสียง เครื่องรับวิทยุ เครื่องขยายเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียงและเทป เครื่องฉาย เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. สื่อซอฟต์แวร์ (Software) หรือสื่อวัสดุ (Materials) เป็นสื่อเล็กหรือเบา เป็นสื่อที่เก็บความรู้ในตัวเอง ตัวอย่างซอฟแวร์แบ่งตามหน้าที่ทางเทคโนโลยีมีดังนี้

2.1 การสื่อสาร ตัวอย่างซอฟแวร์ด้านการสื่อสาร มีดังนี้

2.1.1 การส่งข้อความที่ง่ายสะดวกสบาย และรวดเร็ว โปรแกรมที่นิยมใช้ในการส่งข้อความแบบไม่เป็นทางการ เช่น ไลน์ (Line) เฟสบุ๊ค (Facebook) วีแชท (WeChat) คิวคิว (QQ) ฯลฯ ซึ่งนอกจากจะใช้ในการสื่อสารแล้วโปรแกรมยังสามารถรองรับการส่งไฟล์ได้หลากหลายด้วย

2.1.2 Digg เป็นเว็บที่รวบรวมการจัดอันดับการแสดงในหน้าแรก โดยการผสม Social Bookmark Website และเนื้อหาเข้าด้วยกัน จัดอันดับด้วยผลโหวตของผู้ใช้

2.1.3 การประชุมทางไกลผ่านวิดีโอ มีโปรแกรมหลากหลาย เช่นแอพพลิเคชั่น ZOOM Cloud Meetings, Google Plus (Hang out), Skype เป็นต้น

2.2 การฟัง ตัวอย่างของซอฟแวร์ด้านการฟัง มีดังนี้

2.2.1 พ็อดคาสท์ (Podcasts) เว็บบริการรวมลิงค์เพื่อเผยแพร่ผ่านระบบอินเตอร์เน็ตฟรีที่มีเนื้อหาที่หลากหลาย

2.2.2 iTunes แอพพลิเคชั่นพ็อดคาสท์ที่ใช้บน Mac หรือ PC ที่ผลิตโดยบริษัท Apple ซึ่งนอกจากจะใช้ดูหนัง ฟังเพลงแล้ว ยังสามารถคัดลอก ย้ายไฟล์ไปยังอุปกรณ์ สำรองข้อมูล (Backup) หรือคืนค่าเดิม (Restore) อุปกรณ์นั้นผ่านทางคอมพิวเตอร์ อัพเดทระบบปฏิบัติการ (IOS) เป็นรุ่นล่าสุดผ่านทางคอมพิวเตอร์ได้อีกด้วย

2.2.3 สื่อแบบสตรีมมิ่ง (Streaming Media) หรือสื่อแบบส่งต่อเนื่อง การแสดงผลข้อมูลก่อนการอัพโหลดเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งทำให้ผู้รับชมรับฟังไม่ต้องเสียเวลารอคอย ระหว่างการดาวน์โหลด

2.2.4 การดึงข้อมูลแบบ RSS คำว่า RSS ย่อมาจากคำว่า Really Simple Syndication หรือ Rich Site Summary หรือนิยมเรียกว่า RSS Feed เป็นการดึงลิงค์ข้อมูลข่าวสาร บทความ บล็อก หรือประชาสัมพันธ์ มานำเสนอในรูปแบบที่จัดเรียงให้อ่านง่าย โดยผู้ใช้สามารถรับข่าวสารที่มีการอัพเดทให้ทันสมัยได้ทันที โดยไม่ต้องเข้าไปตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลด้วยตนเอง เพราะ RSS Feed จะช่วยให้อัพเดทให้เป็นปัจจุบัน

2.3 การสร้างเครือข่าย เครื่องมือในด้านการสร้างเครือข่าย มีดังนี้

2.3.1 ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เน้นความเรียบง่ายและรวดเร็ว เช่น ถ้าพิมพ์ข้อความลงไปคนที่ฟอลโลว์จะเห็นข้อความทันทีอย่างช้าเหลื่อมกันไม่เกินนาทีต่างกับ Facebook ที่ต้องการกรองข้อมูลต่าง ๆ มากมาย ทำให้ข้อมูลมาถึงช้าไป และที่สำคัญ คือ ไม่สามารถพิมพ์ข้อความยาว ๆ ได้ เพราะจำกัดแค่ 140 ตัวอักษรเท่านั้น การใช้ทวิตเตอร์กับการเรียนการสอน จากการจัดอันดับ

ของเครื่องมือ สารสนเทศที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการเรียนการสอน พบว่า ทวิตเตอร์ เป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งในปี พ.ศ. 2552 ด้วยเหตุผลดังนี้

2.3.1.1 ทวิตเตอร์ทำให้ข่าวสารและข้อมูลแพร่กระจายไปสู่คนหมู่มากได้ อย่างรวดเร็ว

2.3.1.2 ทวิตเตอร์ช่วยทำให้ ทั้งให้และรับได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งสามารถแลกเปลี่ยนการสนทนาความคิดกับผู้อื่นที่มีความสนใจได้ดี

2.3.1.3 ข้อความในทวิตเตอร์สั้นทำให้ได้รับข้อมูลที่ไม่ยาวเกินความจำเป็น

2.3.1.4 มีแอพที่ทำให้การเข้าถึงทวิตเตอร์และการเผยแพร่ข้อมูลในทวิตเตอร์ ง่าย เช่น Google Chrome, Firefox ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทำให้หัวข้อฟีดไปแสดงที่บัญชีทวิตเตอร์ โดยอัตโนมัติ

2.3.2 เฟสบุ๊ก (Facebook) เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ ศรีศักดิ์ จามารมาน (2554) กล่าวว่า เว็บ “พีซีเทคแม็กกาซีน (www.pctechmagazine.com)” อ้างถึงเหตุผล 4 ประการ ที่ครูผู้สอนควรพิจารณาเลือกใช้เฟสบุ๊กเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.3.2.1 การพัฒนาด้านภาษาซึ่งครูผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เฟสบุ๊ก ในการติดต่อสื่อสารและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับวิชาที่เรียนบนเฟสบุ๊ก ทั้งนี้ การใช้เฟสบุ๊ก เป็นประจำในการเขียนและอ่านข้อความต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการเขียน การสะกดคำ และ การใช้ไวยากรณ์ที่ถูกต้อง

2.3.2.2 การสื่อสารระหว่างบุคคลซึ่งเป็นตัวสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครู ผู้สอนกับครูผู้สอน ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนในการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ร่วมกัน รวมถึงการสนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

2.3.2.3 การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มซึ่งเฟสบุ๊กเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนผู้ใดผู้หนึ่งจะต้องรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับผู้เรียนผู้อื่นเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการฝึก ทักษะการเป็นผู้นำและการเป็นผู้ตาม

2.3.2.4 เพิ่มทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.4 การค้นหาข้อมูล เครื่องมือในด้านการข้อมูล มีดังนี้

2.4.1 กูเกิ้ลเสิร์ช (Google Search) เว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ที่ให้บริการค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ต ซึ่งมีบริการมากกว่า 100 ภาษา

2.4.2 ยาฮูเสิร์ช (Yahoo Search) เว็บไซต์ที่ให้บริการค้นหาข้อมูลบนอินเตอร์เน็ต โดยบริษัทผู้ให้บริการเว็บไซต์, เสิร์ชเอนจิน, อีเมล, Web Directory และอื่น ๆ ซึ่งในปี 2017 “ได้ขาย กิจการส่วนหนึ่งให้กับบริษัท Verizon

2.4.3 ไลคอส (Lycos) เว็บไซต์บริการค้นหาข้อมูล โดยค้นข้อมูลได้ที่ lycos.com ซึ่งมีเมนูการค้นหาข้อมูลที่แบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ และสืบค้นได้หลายภาษา

2.5 การแบ่งปัน เครื่องมือในด้านการแบ่งปัน ประกอบไปด้วย

2.5.1 ยูทูบ (YouTube) เป็นเว็บไซต์แลกเปลี่ยนภาพวีดิโอที่มีชื่อเสียง โดยในเว็บไซต์นี้ผู้ใช้สามารถอัพโหลดภาพวีดิโอเข้าไปเปิดดูภาพวีดิโอที่มีอยู่และแบ่งภาพวีดิโอเหล่านี้ให้ คนอื่นดูได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ใน YouTube จะมีข้อมูลเนื้อหารวมถึงคลิปภาพยนตร์สั้น ๆ และคลิปที่มาจากรายการโทรทัศน์ มิวสิควีดิโอและวีดิโอบล็อกกิ้ง คลิปวีดิโอที่เผยแพร่อยู่บน YouTube ส่วนมากเป็นไฟล์คลิปสั้น ๆ ประมาณ 1 – 10 นาที ถ่ายทำโดยคนทั่วไป แล้วอัพโหลดขึ้นสู่ YouTube โดยมีการแบ่งประเภทและการจัดอันดับคลิปเอาไว้ด้วย เช่น ไฟล์ล่าสุด ไฟล์ที่มีผู้ชมมากที่สุด ไฟล์ที่ได้รับการโหวตมากที่สุด ฯลฯ

2.5.2 วิกิพีเดีย (Wikipedia) เป็นสารานุกรมเนื้อหาเสรีหลายภาษาบนเว็บไซต์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิวิกิพีเดีย องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เนื้อหากว่า 35 ล้านบทความเกิดขึ้นจากการร่วมเขียนของอาสาสมัครทั่วโลก ทุกคนที่สามารถเข้าถึงวิกิพีเดียสามารถร่วมแก้ไขได้ ทุกบทความได้อย่างเสรี และได้กลายมาเป็นงานอ้างอิงทั่วไปที่ใหญ่ที่สุดและได้รับความนิยมมากที่สุดบนอินเตอร์เน็ต วิกิพีเดียเปิดตัวในปี พ.ศ. 2544 โดย จิมมี เวลส์ และแลร์รี แซงเจอร์

สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำเอาสื่อ ทางด้านคอมพิวเตอร์ เครือข่ายและเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น ทวิตเตอร์ (Twitter) เฟสบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) วิกิพีเดีย (Wikipedia) กูเกิ้ลเสร์ช (Google Search) ยาฮูเสร์ช (Yahoo Search) ไลคอส (Lycos) เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ การเรียนรู้จากสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์

ช่วยสอน สื่อทางอินเทอร์เน็ต และอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนนั้นเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความพร้อมของผู้เรียนในแต่ละคน หรือแม้กระทั้งครูสามารถใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาช่วยสอนเสริมความรู้นอกห้องเรียนได้

8. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับ ความหมายและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสื่อการเรียนรู้ ได้รับการอธิบายจากนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของเทคโนโลยีในการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการศึกษายุคดิจิทัล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2561) อธิบายว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้เป็นการสร้างสื่อการเรียนรู้แบบเปิด (Open Educational Resources) ที่มีความยืดหยุ่นและสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยอาศัยเครื่องมือดิจิทัลในการรวบรวมและจัดระบบเนื้อหาให้มีความหลากหลาย เช่น ภาพ เสียง และวิดีโอ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)

รัตนะ บัวสนธ์ (2563) ให้ความหมายในลักษณะของนวัตกรรมการสื่อสารความรู้ โดยมองว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกระบวนการลดความซับซ้อนของเนื้อหาผ่านการออกแบบสื่อมัลติมีเดีย (Multimedia Design) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และทำความเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดภาระทางปัญญา (Cognitive Load) ที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้เนื้อหาที่มีความยากหรือซับซ้อน

ปรัชญนันท์ นิลสุข (2561, หน้า 1 – 10) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในฐานะเทคโนโลยีการสร้างคอนเทนต์ดิจิทัล โดยเน้นการใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์และแอปพลิเคชันบนระบบคลาวด์ในการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ (Task-based Media) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเห็นกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนและเหมาะสมกับการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาชีพหรือวิชาที่เน้นทักษะปฏิบัติ

กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว (2562) กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสื่อการเรียนรู้เชิงสังคม (Social Learning Media) โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งเปิดโอกาสให้เกิดการร่วมสร้างเนื้อหา (Co – creation) และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ส่งผลให้สื่อการเรียนรู้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลในปัจจุบัน

บุญรัตน์ เผด็จพล (2565, หน้า 120 – 135) อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถนำมาใช้เป็นสื่อสนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Support Media) โดยการสร้างสื่อในรูปแบบสถานการณ์จำลอง (Simulations) หรือบทเรียนออนไลน์ที่สามารถโต้ตอบได้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ก่อนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การนำเครื่องมือและระบบดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบพัฒนาและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและยืดหยุ่น ทั้งในรูปแบบสื่อเปิด สื่อมัลติมีเดีย สื่อเชิงสังคม และสื่อเชิงปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างกว้างขวาง เกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของการเรียนรู้ยุคดิจิทัล

9. ความสำคัญของ E – learning

E – learning มีลักษณะเด่นและมีความสำคัญ 6 ประการ คือ

1. สื่อประสม (Multimedia) ด้วยศักยภาพของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้สอนสามารถออกแบบ การเรียนรู้ โดยใช้สื่อมัลติมีเดียทั้งในรูปข้อความ ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว (Animation) และภาพยนตร์ ทำให้การนำเสนอมีความน่าสนใจและสื่อความหมายได้ดีกว่าการใช้สื่อเดียวโดด ๆ

2. ระบบเปิด (Open System) อีเลิร์นนิงที่นำเสนอเนื้อหาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งความรู้ แหล่งข้อมูลที่หลากหลายบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อาจารย์ผู้สอน สามารถออกแบบให้การค้นหาและเชื่อมโยงแหล่งความรู้เข้ามาที่บทเรียน เพื่อชี้นำแหล่งความรู้เพิ่มเติม ทันสมัย ให้กับผู้เรียนได้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านคุณภาพการเรียนรู้ มีแหล่งความรู้ให้ผู้เรียนหลากหลายและประสิทธิภาพ ผู้สอนประหยัดเวลาในการเตรียม และข้อมูลทันสมัยเสมอ

3. รองรับและเอื้อต่อปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หลากหลายรูปแบบ ปฏิสัมพันธ์ในการ เรียนจะช่วยเสริมให้เกิดความเข้าใจในขั้นสูงขึ้น การจำแนกระดับความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Domain) 6 ขั้นตาม Benjamin S. Bloom 2 โดยอีเลิร์นนิ่งจะรองรับและเอื้อต่อปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสื่อการเรียน

(Human–Computer Interaction) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน กับผู้สอน หรือ ระหว่างผู้เรียนกันเอง (Human – Human Interaction)

4. รองรับการสื่อสารทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous Communication) และ แบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous Communication) คือการสื่อสารที่มีการโต้ตอบกันได้ในเวลาเดียวกัน และการสื่อสารที่ผู้ที่สื่อสารไม่ต้องนัดหมายกันเพื่อสื่อสาร ใช้วิธีการฝากสารไว้ในระบบและเมื่อคู่สื่อสารพร้อมก็จะมาตอบสารนั้น เช่น ระบบกระดานสนทนา (Web Board)

5. รองรับการจัดการเรียนการสอนทั้งแบบอาจารย์เป็นผู้นำการสอน (Human Driven) หรือแบบคอมพิวเตอร์เป็นผู้นำการสอน (Computer Driven) เช่น การใช้บทเรียนเป็นสื่อเสริมการสอนของอาจารย์ในชั้นเรียน หรือรายวิชาที่พัฒนาเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทั้งรายวิชา เป็นต้น

6. เก็บเหตุการณ์การเรียนการสอน (Keep Log) กิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น เช่น คำถาม – คำตอบ ปฏิสัมพันธ์ รวมทั้งเหตุการณ์ทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะถูกจัดเก็บและบันทึกไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ สามารถนำมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น ติดตามการเรียน ของผู้เรียน ประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างการเรียน (Formative Evaluation) ประเมินรวบยอด (Summative Evaluation)

10. ประเภทและชนิดของสื่อการเรียนรู้ E – learning

ประเภทของสื่อการเรียนรู้ E – learning ถือว่ามีสถานะเป็นสื่อการเรียนรู้แบบหนึ่งโดยใช้อุปกรณ์อิเล็คทรอนิกส์ในการจัดการ เรียนรู้ ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงมากที่ครูผู้สอนควรจะได้นำมาใช้ และจะต้องใช้ให้เป็น โดยนำมาใช้ในรูปแบบ ต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. สื่อเสริม (Supplementary) เป็นสื่อที่ใช้ประกอบในการเรียนการสอนปกติ ผู้เรียน แบบปกติเป็นเพียงสื่อประกอบบทเรียนบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเพิ่มเติมที่ผู้เรียนอาจจะใช้หรือไม่ใช้ก็ได้ หรือเป็นการที่ครูคัดลอกเนื้อหาจากแบบเรียนไปบรรจุไว้ในอินเตอร์เน็ต แล้วแนะนำให้ผู้เรียนไปเปิดดู

2. สื่อเพิ่มเติม (Complementary) เป็นสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนปกติ ผู้เรียนเรียน แบบปกติ แต่มีการกำหนดเนื้อหาให้ศึกษา สืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ Website เป็นบางเนื้อหา

3. สื่อหลัก (Comprehensive Replacement) เป็นสื่อใช้ทดแทนการเรียนการสอน การบรรยายในชั้นเรียน โดยที่เนื้อหาทั้งหมดมีความสมบูรณ์

แบบในตัวเองครบกระบวนการเรียนรู้ หรือเป็นเนื้อหา Online โดยมีการออกแบบให้ใกล้เคียงกับครูผู้สอนมากที่สุด เพื่อใช้ทดแทนการสอน ของครูโดยตรง ชนิดของสื่อการเรียนรู้ E – learning จำแนกตามลักษณะวิธีการสื่อสาร ได้ 2 ชนิด คือ 1. ชนิดสื่อสารทางเดียว (One – way Communication) คือการสื่อสารในลักษณะที่ผู้ให้สารไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับการสื่อสารได้เป็นฝ่ายให้สารและไม่สนใจต่อปฏิกิริยาตอบกลับของอีก ฝ่ายหนึ่ง สื่อชนิดนี้ ได้แก่ สื่อชนิด e – Books ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ที่เน้นการให้ข้อมูล ถึงแม้จะให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้าง ปฏิสัมพันธ์กับสื่อแต่ก็เป็นไปเพื่อการเลือกศึกษาเนื้อหา ไม่ได้เป็นการโต้ตอบกลับ 2. ชนิดสื่อสารสองทาง (Two – way Communication) คือ การสื่อสารที่มีทั้งให้และรับข่าวสารระหว่างกัน โดยที่แต่ละฝ่ายเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีการโต้ตอบให้ข้อมูลย้อนกลับไป มาสื่อชนิดนี้ได้แก่บทเรียน CAI ชนิดที่มีปฏิสัมพันธ์ หรือระบบจัดการบทเรียน (LMS) จำแนกตามระบบการเชื่อมโยงข้อมูล ได้ 2 ชนิด คือ 1. ชนิด Stand Alone หมายถึงสื่อ E – learning แบบปิดที่สามารถแสดงผลได้บน เครื่องคอมพิวเตอร์บุคคลเครื่องใด ๆ โดยที่ไม่ได้เชื่อมโยงกับเครื่องอื่น ๆ และเครื่องอื่น ๆ ไม่สามารถ เรียกดูข้อมูลเนื้อหาได้ 2. ชนิด Online หมายถึง สื่อ E – learning แบบเปิด ที่สามารถแสดงผลได้โดยเครื่องคอมพิวเตอร์อื่น ๆ ที่มีระบบใกล้เคียงกันโดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นระบบเครือข่ายภายใน (LAN) หรือระบบอินเตอร์เน็ต

11. การสร้างชั้นเรียนด้วยแอพพลิเคชั่น Google Classroom

ในการจัดสร้างห้องเรียนหรือบทเรียนออนไลน์ที่เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการ ศึกษาในปัจจุบัน ได้แก่ กูเกิ้ลคลาสรูม (Google Classroom) ซึ่งภาพรวมมีคุณสมบัติ วิลาวัลย์ โพธิ์ทอง (2561, หน้า 168 – 169) ดังนี้

1. จัดการชั้นเรียนได้ง่าย เมนูไม่ซับซ้อน ทั้งการประกาศ โพสต์การมอบหมายงาน และสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนได้ในทุกระบบการศึกษา

2. ชั้นเรียนเป็นส่วนตัว ผู้เรียนที่เข้าร่วมชั้นเรียนได้ต้องได้รับรหัสจากผู้สร้างชั้นเรียน

3. สามารถดึงข้อมูลจากไดร์ฟมาใส่ในชั้นเรียนได้ง่าย

4. ใน 1 ชั้นเรียนสามารถสอนเป็นทีมได้ โดยผู้สอนร่วมได้ถึง 20 คน

12. Google Classroom เครื่องมือล้ำสมัยของครู

ยิ่งเทคโนโลยีก้าวล้ำนำสมัยมากขึ้นเท่าไร หลายสิ่งหลายอย่างรอบตัวเรา ยิ่งเปลี่ยนแปลงไป มากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะนวัตกรรมมากมายที่ถูกคิดค้นและประดิษฐ์ขึ้น เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ยิ่งยวด ตามวัตถุประสงค์ ทำให้การใช้ชีวิตประจำวันของคนเรา เปลี่ยนแปลงไป บางอย่างเปลี่ยนไปในทางดีขึ้น แต่บางอย่างเปลี่ยนไปในทางแย่ลง “เสื่อม” แต่เราไม่อาจโทษเทคโนโลยีที่ก้าวรุดหน้าไม่มีวันหยุดได้ เนื่องจากสิ่งที่เปลี่ยนไปในทาง เสื่อมเป็นเพราะความคิดของมนุษย์ผู้ใช้เทคโนโลยีนั่นเองทำให้ความ เปลี่ยนแปลงนั้นแย่ลง

เทคโนโลยีที่ล้ำสมัยเข้ามามีบทบาทสำคัญ เพื่อพัฒนาในหลายด้าน ที่จำเป็นต่อคนเรา ไม่ว่า จะเป็นด้านการแพทย์ การทหาร วิศวกรรม หรือการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาซึ่งถือเป็นด้านที่สำคัญ ของโลก เพราะมนุษย์เมื่อเข้าสู่วัยที่ต้องเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการศึกษาที่ดี เพื่อให้พวกเขาเติบโตเป็นมนุษย์ ได้อย่างสมบูรณ์แบบ รู้ผิดชอบชั่วดี รู้จักยับยั้งชั่งใจ เข้าใจธรรมชาติ สั่งสมประสบการณ์รอบตัวจากการเรียนรู้ที่ถูกต้อง รู้ว่าตัวเองมีความสามารถอะไร เพื่อจะได้มีการงานพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง โลกมนุษย์ จึงสามารถคงอยู่ได้ตลอดไป

เช่นนั้นครูผู้สอนจึงถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญของโลก ไม่ว่าจะเป็นเพศไหน ชาติอะไร ครูคือ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับมนุษย์ทุกคน “ทักษะชีวิตและ ประสบการณ์ชีวิต” ทั้งหมดนี้เมื่อ คนเราเติบใหญ่เข้าสู่วัยเรียนรู้จะหาได้จากพ่อแม่ ครู และโรงเรียน แต่ในปัจจุบันการเรียนการสอน เป็นอะไรที่จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียน ในโรงเรียน หรือสถานที่ที่ใช้สอนพิเศษ ซึ่งมีการกำหนดเวลา กำหนดวัน และมีปัจจัย หลายอย่างที่ทำให้การเรียนการสอนไม่อาจเกิดขึ้นได้ หรือเป็นการเรียน การสอนที่ไม่เต็ม ที่และที่สำคัญการเรียนการสอนทั่วโลก ส่งผลให้เกิดการสิ้นเปลืองของทรัพยากร ธรรมชาติที่ไม่มีวันสิ้นสุด “กระดาษ ดินสอ” การเรียนการสอนที่ไม่เต็มที่ แต่กลับใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเต็มที่ จึงเป็นอะไรที่อาจจะไม่คุ้มค่าเท่าใดนัก

ดังนั้น Google จึงได้สร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนแนวใหม่ ที่ช่วยให้ การศึกษามีความไร้ พรมแดนอย่างแท้จริง ไม่ใช่แค่สอนเห็นหน้ากัน หรือแชทให้การบ้าน ผ่านโซเชียลมีเดีย แต่ Googleพวกเขาได้สร้างเครื่องมือที่ครูผู้สอนสามารถสร้างชั้นเรียนขึ้น บนโลกอินเตอร์เน็ตได้ กลายเป็นชั้นเรียน ออนไลน์ที่ดินสอ ปากกา หรือกระดาษ อาจไม่จำเป็นสำหรับการเรียนอีกต่อไป ทุกอย่างของกิจกรรม การเรียนการสอน จะถูกสร้างขึ้นผ่านโปรแกรมออนไลน์ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่ แอพพลิเคชัน

บนโทรศัพท์สมาร์ทโฟนก็สามารถสร้างสื่อการสอน สร้างหัวข้อรายงาน สร้างแบบทดสอบ แม้แต่สอบปลายภาคเรียน นวัตกรรมแห่งการศึกษาที่ Google สร้างขึ้นนี้ คือ Google Classroom

เครื่องมือสร้างชั้นเรียนออนไลน์ Google Classroom คือ ระบบการจัดการชั้นเรียนรู้ที่บริษัท Google พัฒนาขึ้น เพื่อให้โรงเรียนมุ่งมั่นเน้นในการสร้างงานแบบฝึกหัด หรือข้อสอบ และแจกจ่าย รวมถึงจัดลำดับงานเหล่านั้นโดยไม่จำเป็นต้องใช้กระดาษ โดยการใช้งาน Google Classroom อาจจะต้องเริ่มจากคุณลักษณะของ Google Suite for Education ที่โรงเรียนจะต้องสมัครใช้งาน ซึ่งถือเป็น เงื่อนไขหลักของ Google เมื่อโรงเรียนมีบัญชี Google Suite for Education แล้วครูผู้สอนในสังกัดก็ สามารถสร้างชั้นเรียนของตัวเองบน Google Classroom และเชิญนักเรียนในห้องเรียนของตัวเองเข้ามาในชั้นเรียนออนไลน์ ครูสั่งงานให้นักเรียนทำงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนในชั้นเรียนออนไลน์ โดยการสร้างไฟล์งานด้วยโปรแกรม Office และส่งให้นักเรียน พร้อมกำหนดวันส่ง นักเรียนสารมารถทำงานส่งด้วยโปรแกรม Office เช่นกัน โดยที่พวกเขาไม่จำเป็นต้องดาวน์โหลดไฟล์เอกสารนั้นออกมา นักเรียนสามารถทำงานส่งครูได้แบบออนไลน์ และในขณะเดียวกันครูผู้สอนก็สามารถเข้ามาตรวจดู ความคืบหน้างานที่นักเรียนทำได้ทุกเวลา “รู้ว่านักเรียนเข้าใจผิด ครูผู้สอนสามารถท้วงติงได้แต่เนิ่น ๆ ไม่ต้องรอให้นักเรียนทำจนเสร็จถึงรู้ว่าผิด”

แน่นอนว่าถ้าจะให้โรงเรียนในเมืองไทย หรือโรงเรียนทั่วโลกใช้บริการ Google Classroom ก็อาจจะเป็นอะไรที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมโหฬาร “มันอาจเป็นไปได้ยาก” เพราะสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะระดับประถมและมัธยม มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ดินสอ ปากกา และกระดาษอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเพราะปัจจัยด้านใดก็ตาม แต่ก็มีหลายโรงเรียนในเมืองไทยที่ใช้บริการ Google Classroom ได้ อย่างเต็มรูปแบบ

เช่นนั้นในช่วงเวลานี้สำหรับเมืองไทย Google Classroom เป็นอะไรที่เหมาะสำหรับการเรียนพิเศษ หรือการเรียนกวดวิชาเป็นอย่างมาก หรือครูผู้สอนบางคนที่อยากจะขุนนักเรียนบางคน บางกลุ่ม นอกเวลาในชั้นเรียนปกติ บริการ Google Classroom สามารถช่วยเราได้มาก ไม่ว่าจะเป็น การมอบหมายงานให้นักเรียนทำการสอบวัดผลทางการเรียน หรือแม้แต่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในเวลา 21.30 นาฬิกา ที่นักเรียนและครูสามารถเข้าร่วมกิจกรรมนี้ได้ทั้งที่อยู่บ้านของตัวเองผ่านบริการ Google Hangouts อธิบายเนื้อหาเสร็จ ส่งงานให้นักเรียนผ่านบริการ Google Classroom นักเรียน

ได้รับงาน ทำงานตามที่ครูสั่ง ส่งงานตามกำหนดเวลา ครูตรวจงาน ให้คะแนน ครูรายงานผลการเรียน ให้ผู้ปกครองทราบ กระบวนการเรียนรู้ถือว่าเสร็จสิ้น นี่คือความง่ายและสะดวกของชั้นเรียนออนไลน์ อย่าง Google Classroom นพ มหิษานนท์ (2561, หน้า 7 – 10)

13. การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สร้างช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนเป็นกลุ่มในรายวิชา สะดวกและรวดเร็ว ทำให้ ผู้เรียนเห็นผลการปฏิบัติของตนเองจากการให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้สอนสามารถตรวจสอบพฤติกรรม ของผู้เรียนได้จากการตรวจสอบว่า ผู้เรียนคนใดยังไม่ทำกิจกรรมที่มอบหมาย สำหรับการใช้งาน Google Classroom ให้มีประสิทธิภาพ ไม่ควรนำมาใช้เป็นเพียงช่องทางในการสั่งงานเท่านั้น แต่ผู้สอนควรเน้นการตรวจผลงานผู้เรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ Google ในการเรียนการสอน

ผลการใช้ Google Apps for Education ในการจัดการเรียนการสอน ของธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ และณมน จีรังสุวรรณ (2558, หน้า 84 – 91) ได้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ผ่านกูเกิ้ลคลาวด์ คอมพิวติ้ง เพื่อส่งเสริมทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

1. ขั้นบทนำ (Introduction)/ Motivation) กล่าวถึงเรื่องทั่วไป บทเรียน และคำแนะนำในการใช้บทเรียนด้วยการตั้งคำถาม ทำแบบสอบถาม แบบทดสอบหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยการใช้ Google Site หรือ Google Plus

2. ขั้นสารสนเทศ (Information) เป็นการวิเคราะห์และออกแบบเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียน ได้รับทักษะตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งอาจเกิดในรูปแบบของคำถาม หรือการร่วมกิจกรรม โดยดำเนินการผ่าน Google Site

3. ขั้นกิจกรรม (Activity) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม หรือกิจกรรมเดี่ยว ผ่าน Google Site และ Google Doc โดยนักเรียนสรุปผลและนำเสนอผลการทำกิจกรรมผ่าน Google Plus จะทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เรียนและผู้สอน

4. ขั้นการสื่อสาร (Communication) การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียนผ่าน Google Site โดยผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น หรือทบทวน เนื้อหาการเรียนร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน 5. ขั้นการประเมินผล (Evaluation) การวัดความรู้หลังเรียนโดยให้ผู้เรียน

ทำกิจกรรม หรือแบบทดสอบผ่านระบบออนไลน์ โดยให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนประเมินชิ้นงานของกิจกรรม ส่วนการ ประเมินแบบทดสอบผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการ

สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การนำเอาคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์และเครือข่ายการสื่อสาร Applications ที่สนับสนุนการจัดทำสื่อการเรียนรู้ เช่นการใช้โปรแกรม Google Classroom เพื่อสร้างห้องเรียนและบทเรียนออนไลน์ ข้อสอบออนไลน์ และการสร้างแบบประเมินออนไลน์ เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้

บทสรุป

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคม เพื่อจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การรวบรวม จัดเก็บประมวลผล วิเคราะห์ และเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การเรียนรู้ และการบริหารจัดการในสังคมยุคดิจิทัล นักวิชาการหลายท่านเห็นพ้องกันว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา โดยช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัด ลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน รวมทั้งช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการทางการศึกษา การวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และการพัฒนาทักษะดิจิทัลที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้จึงต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เลือกใช้สื่อและเครื่องมือที่เหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ในด้านการจัดการเรียนการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้ครูสามารถพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น สื่อมัลติมีเดีย สื่อออนไลน์ และสื่อแบบโต้ตอบ ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน นอกจากนี้ยังช่วยสนับสนุนการเรียนรู้แบบออนไลน์หรือ E – learning ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา รวมทั้งสามารถติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตและทำงานในสังคมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรณีศึกษา: รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในอนาคต The Approach to Using Innovation and Technology for The Learning of Thai Teenagers in The Future

ธีมาภรณ์ พัฒนะ
จิดาภา เร่งมีศรีสุข
กนกพร ภาคีฉาย
นภัทร์ แก้วนาค และ
วนิดา วงศ์บรรณาคม

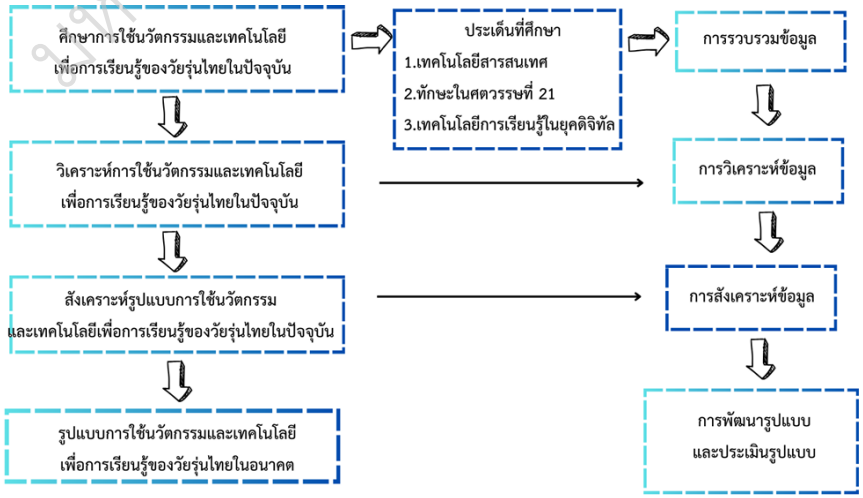
1. เกริ่นนำ

ในสังคมปัจจุบัน นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อพฤติกรรมในการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ โลกแห่งการเรียนรู้ได้พัฒนาไปอย่างมากจากการที่มีระบบอินเตอร์เน็ตและการพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งระบบเครือข่ายความรู้ออนไลน์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด อินเตอร์เน็ตมีบทบาทมากขึ้น ช่วยให้คนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลสามารเข้าถึงความรู้ได้ ในขณะที่การเรียนรู้ในสถานศึกษาก็ยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ในหลากหลายมิติ ความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ได้เปิดโอกาสใหม่ ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อวิธีการเรียนรู้และการสอนอย่างมากมาย (Cerretania et al., 2016) การใช้เทคโนโลยีในการศึกษาไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ แต่ยังช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้น หนึ่งในรูปแบบที่สำคัญคือ การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Learning) ซึ่งรวมถึงการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ และแอพพลิเคชันการศึกษาเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยให้การเรียนรู้สามารถปรับตัวตามความต้องการของผู้เรียนได้มากขึ้น รวมถึงการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและความรู้ที่หลากหลาย (Pham & Ho, 2015) นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร จึงเป็นที่มาว่าเราจะทำอย่างไรกับรูปแบบการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นเด็กยุคดิจิทัล (digital generation) หรือ เจนเนอเรชั่นแซด (generation z) คือบุคคลที่มีอายุ 16 ถึง 24 ปี ซึ่งเป็นเด็กในยุคสมัยใหม่ที่เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยีต่าง ๆ และเป็นช่วงอายุกำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายถึงมหาวิทยาลัย จึงมีความจำเป็น

ที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ (ณัฐวุฒิ เอี่ยมเนตร และคณะ, 2567) นวัตกรรมและเทคโนโลยีนับว่ามีบทบาทสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของนักศึกษา สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและสะดวกสบายมากขึ้น (ปัญญา รุ่งเรือง, 2567) นักศึกษาจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหลายแหล่งการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลนั้นมาอ้างอิงหรือประกอบการเรียนของนักศึกษา นอกจากนั้นยังใช้เพื่อการดำเนินชีวิต การใช้เพื่อความบันเทิง การติดต่อสื่อสาร และตอบสนองสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (อาณัติ รัตนถิรกุล และ คณะ, 2567) บทความนี้นำเสนอพฤติกรรมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน ความนิยม ความสามารถในการนำมาใช้ในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากการใช้รูปแบบนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อกำหนดรูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในอนาคต

2. เนื้อหา

การวิจัยเรื่องรูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในอนาคต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน และสังเคราะห์รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันเพื่อนำเสนอรูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในอนาคต โดยมีการพัฒนาและประเมินรูปแบบ แสดงออกมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย การศึกษารูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในอนาคต ใช้การวิจัยเชิง คุณภาพ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการศึกษาจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยใช้วิธีดำเนินการดำเนินการวิจัย ด้วยการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ตลอดจน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อสังเคราะห์และประเมินรูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยใน อนาคต ในการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย (Purposive Sampling) ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 17 คน ดังนี้ 1) ผู้ให้ข้อมูลความรู้ด้านวิชาการ (Knowledge Informant) คือ อาจารย์ จำนวน 4 คน 2) ผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informant) คือ เจ้าหน้าที่/บุคลากร จำนวน 3 คน และ 3) ผู้ให้ข้อมูลเรื่องเทคนิค เหตุผล เฉพาะด้าน (Causal Informant) คือ นักศึกษา จำนวน 10 คน การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 6 คน ดังนี้ 1) ผู้ให้ข้อมูลความรู้ด้านวิชาการ (Knowledge Informant) คือ ผู้บริหาร จำนวน 2 คน และอาจารย์ จำนวน 2 คน 2) ผู้ให้ข้อมูลเรื่องเทคนิค เหตุผล เฉพาะด้าน (Causal Informant) คือ นักศึกษา จำนวน 2 คน และประเมินคุณภาพของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบ (Evaluation model) สร้างและตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการพิจารณาเนื้อหาสาระ (Content validity) โครงสร้างของข้อคำถาม (Construct validity) ภาษาที่ใช้ รวมถึงรูปแบบของเครื่องมือ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (IOC) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่า IOC ซึ่งข้อคำถามที่ถือว่าเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการสอบถามได้ค่า IOC จะต้องอยู่ในช่วง 0.5 – 1.0 (Rovinelli & Hambleton, 1977)

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เอกสารจากการนำข้อมูลงานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่มีการกล่าวถึงและสัมพันธ์กัน การสัมภาษณ์สัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย

จากกลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 2) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้งทางด้านข้อมูล ด้านทฤษฎี และด้านคุณภาพของข้อมูล 3) การวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 6C. เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีวงจรในการจัดการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล (นภัทร์ แก้วนาค, 2563)

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน พบว่า พฤติกรรมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน มีลักษณะที่หลากหลายและ เปลี่ยนแปลงไปตามความเข้าใจและในอนาคตจะเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและมีแนวโน้มสำคัญต่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตประจำวันของคนในสังคมในรูปแบบต่างๆ วัยรุ่นส่วนมากใช้โทรศัพท์มือถือและแอพพลิเคชันสื่อสังคม เช่น Facebook, Instagram, Line, และ TikTok เพื่อการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล แชร์ประสบการณ์ชีวิตประจำวัน เพื่อความบันเทิง และเพื่อการเรียนรู้ การใช้งานเทคโนโลยีสมัยใหม่ เทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ , ระบบ Blockchain, และ Internet of Things (IoT) อาจมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และชีวิตประจำวันของวัยรุ่นไทยในอนาคต วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยใน ปัจจุบัน พบว่า รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีหลากหลาย รูปแบบด้วยกัน ดังนี้ 1) การใช้แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ การใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้เป็นที่นิยมอย่างมาก เช่น Google Classroom, Microsoft Teams, และอื่น ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุก เวลา และมีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้และการสื่อสารกับอาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นได้อย่างราบรื่น 2) การใช้ แอพพลิเคชันการเรียนรู้ มีหลายแอพพลิเคชันที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนไทย เช่น แอพพลิเคชัน ที่ช่วยในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษหรือภาษาต่าง ๆ และแอพพลิเคชันที่เกี่ยวกับการศึกษาในสาระสำคัญต่าง ๆ 3) การใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง การใช้เทคโนโลยี VR เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมจริงแบบเสมือนจริงทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมผ่าน การสร้างสถานที่เสมือนจริง 4) การใช้แหล่งข้อมูลและความรู้ออนไลน์ การใช้เว็บไซต์และแหล่งข้อมูลออนไลน์เพื่อเรียนรู้เพิ่มเติมในหัวข้อต่าง ๆ ที่น่าสนใจ 5) การใช้สื่อสังคมและเครือข่ายออนไลน์ การใช้โซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Instagram, และ Line เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

และประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างกัน และสร้างความร่วมมือในการเรียนรู้ 6) การใช้ระบบการเรียนรู้แบบ AI (Artificial Intelligence) การใช้ระบบ AI ใน การปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน โดยให้ข้อเสนอและการ ติดตามความก้าวหน้าที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอรูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทย ในอนาคต พบว่า รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทย มีประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ 1) การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทย 2) เทคโนโลยีเพื่อการ เรียนรู้ในยุคดิจิทัล 3) ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่วัยรุ่นควรมี ซึ่งแต่ละประเด็นมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 2

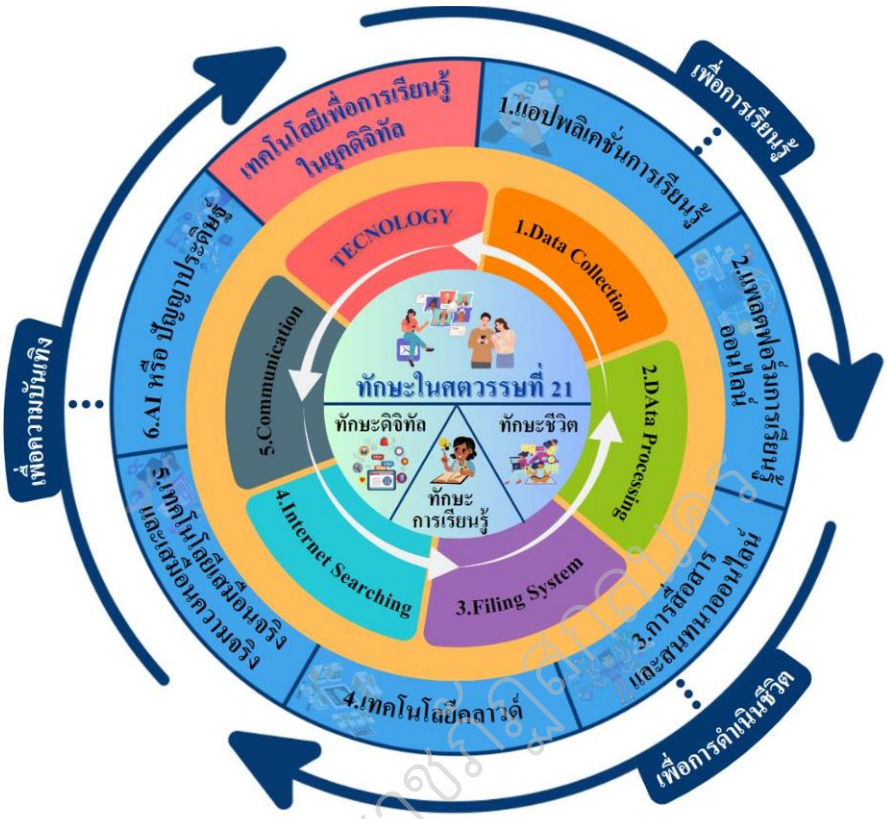

ภาพ 2 รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในอนาคต

จากภาพ 2 อธิบายได้ว่า รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในอนาคต มี 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี

เพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทย ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการรวบรวม ประมวลผล จัดเก็บ สืบค้น และสื่อสาร เพื่อการเรียนรู้ เพื่อความบันเทิง และเพื่อการ ดำเนินชีวิต ประเด็นที่ 2 เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล คือ การใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อสนับสนุน กระบวนการการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มี ประโยชน์ในการปรับปรุง กระบวนการการเรียนรู้และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมี ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เทคโนโลยีการเรียนรู้มี หลายประเภทที่ใช้ในกระบวนการการเรียนรู้ ในปัจจุบัน ประเด็นที่ 3 ทักษะในศตวรรษที่ 21 แบ่งเป็น 3 ทักษะ หลัก ๆ คือ 1) ทักษะ ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล คือ รู้จักใช้ประโยชน์ และป้องกันตัวเองให้พ้นจาก ภัย จากโลกออนไลน์ได้ 2) ทักษะการเรียนรู้ เพราะความรู้เปลี่ยนแปลงบ่อยขึ้นเรื่อย ๆ จึงต้องมีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือ Life Long Learning และ 3) ทักษะชีวิต คือ เข้าใจตนเองและรู้จักปรับตัวเข้ากับบริบทของ สังคมที่เปลี่ยนไป ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐาน ที่ควรมีในการดำเนินชีวิต สรุปได้ว่า รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ของวัยรุ่นไทยในอนาคตนั้นมีแนวโน้มที่ จะเป็นเชิงผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีที่พัฒนา ขึ้นใหม่และแนวคิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นไปที่ความรู้ จึงต้องมีความสามารถ ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเทคโนโลยีช่วยให้สามารถทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนความรู้ ใน รูปแบบต่างๆ ได้ในพื้นที่การเรียนรู้ออนไลน์ ทำให้เราสามารถปรับใช้การเรียนรู้ ให้เป็นประโยชน์ ประหยัดเวลา เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากการใช้รูปแบบนวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา หรือการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่เพียงแค่ในระหว่าง การศึกษา แต่รวมถึงการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย จากการวิจัยทำให้เกิดชุดความรู้ใหม่ ในการสร้างรูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ของวัยรุ่นไทยในอนาคต มีประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ 1) การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการ เรียนรู้ของวัยรุ่นไทย 2) เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 3) ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่วัยรุ่นควรมี ซึ่งแต่ละประเด็นมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน ดังแผนภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงรูปชุดความรู้ Future Skill for Learning

3. สรุป

รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในอนาคตนั้น ทำให้ทราบถึงความสามารถในการนำมาใช้ในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากการใช้รูปแบบนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้ถูกออกแบบเป็น Model รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในอนาคต และชุดความรู้ Future Skill for Learning สะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นไทยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวม ประมวลผล จัดเก็บ สืบค้น และสื่อสาร เพื่อความบันเทิง เพื่อการดำเนินชีวิต และเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบไปด้วย 1) แอพพลิเคชั่นการเรียนรู้ 2) แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ 3) การสื่อสารและสนทนาออนไลน์ 4) เทคโนโลยีคลาวด์ 5) เทคโนโลยีเสมือนจริงและเสมือนความจริง 6) AI หรือ ปัญญาประดิษฐ์ อีกทั้งยังจำเป็นต้องมีทักษะในศตวรรษที่ 21 3 ทักษะ คือ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะดิจิทัล และทักษะชีวิต

ใบกิจกรรมที่ 1

การใช้เทคโนโลยี

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้ารับการอบรมเรื่อง การใช้เทคโนโลยี แล้วเรื่องการวิเคราะห์และสรุปตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. ความหมายของเทคโนโลยี

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยี

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. เทคโนโลยี มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ใบกิจกรรมที่ 2

การใช้เทคโนโลยี

คำชี้แจง

1. วิทยากรให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 6 คน ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี

2. ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม

3. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันระดมความคิด การใช้เทคโนโลยี ลงในกระดาษชาร์จเทา – ขาว

4. ส่งตัวแทน 1 คน ออกนำเสนอบันทึกความรู้ต่อที่ประชุมใหญ่โดยใช้เวลา 3 – 5 นาที และนำเสนอความรู้การใช้เทคโนโลยีที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

5. ส่งแบบบันทึกการนำเสนอการใช้เทคโนโลยี ให้วิทยากรผู้ดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มและสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

กฤษณพงศ์ กีรติกร. (2563). *ทิศทางการศึกษาไทยในยุคหลังโควิด –19.* กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.

กานต์ จันทรา. (2565). ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 20*(1), 89 – 106.

กุศลิน มุสิกุล. (2561). การใช้เทคโนโลยีในสะเต็มศึกษาสำหรับเด็กประถมศึกษา. *วารสาร สสวท., 46*(211), 32 – 37.

เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2561). ภาวะผู้นำของครูในการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12*(1), 7 – 19.

กูหารง บูซาแล. (2562). *ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ.* [Online]. เข้าถึงได้จาก: https://sites.google.com/site/loryeng2/khwam-hmay-khxng-thekhnoloyi-sarsnthes [สืบค้น 14 มกราคม 2569].

คมพิศิษฐ์ ศรีบุญเรือง. (2558). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2563). *การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ของแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.* นนทบุรี: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิสชิ่ง.

ธนกร ลิ้มศิริ. (2561). นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ. *วารสารบริหารธุรกิจและการจัดการ, 6*(1), 22 – 35.

ธนะวัฒน์ วรรณประภา. (2560). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยวไลยอลงกรณ์, 1*(2), 1 – 12.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2561). การออกแบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ถวิล อรัญเวศ. (2560*). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้.* สืบค้นจาก https://www.gotoknow.org/posts/625203 [14 มกราคม 2569].

ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ และณมน จีรังสุวรรณ. (2558). รูปแบบการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ผ่านกูเกิ้ลคลาวด์คอมพิวติ้งเพื่อส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์, 26*(2), 84–91.

ธีมาภรณ์ พัฒนะ, จิดาภา เร่งมีศรีสุข, กนกพร ภาคีฉาย, นภัทร์ แก้วนาค และวนิดา วงศ์บรรณาคม. (2567). รูปแบบการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของวัยรุ่นไทยในอนาคต. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 6*(4), 781 – 792.

นพ มหิษานนท์. (2561). Google Classroom. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คอร์ฟังก์ชั่น.

นารีรัตน์ สุขเจริญ. (2564). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัลสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการครุศาสตร์, 5*(1), 112 – 126.

นพรัตน์ ผลวิวัฒน์. (2566). การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการออกแบบและพัฒนางานวิชาชีพ. *วารสารเทคโนโลยีและนวัตกรรมมหาลัย, 8*(1), 12 – 25.

นันทนา วงษ์อินทร์. (2561). หลักสูตรกับการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4*(1), 32 – 45.

ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม, พิสิฐ เมตตา และสมศักดิ์ เอี่ยมประเสริฐ. (2565). การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 17*(1), 89 – 104.

พรรณี ลีกิจวัฒนะ. (2563). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สจล.

พนิดา ตันศิริ. (2562). โลกแห่งการเรียนรู้ในยุคหน้ากับ Adaptive Learning. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 18*(1), 1 – 14.

พิมพา วัฒนธรรม. (2565). นวัตกรรมหลักสูตรสำหรับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ. *วารสารบริหารรัฐกิจและนโยบายสาธารณะ, 5*(2), 89 – 104.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2563). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับความฉลาดทางดิจิทัลเพื่อการเป็นพลเมืองโลก.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญรัตน์ เผด็จพล. (2565). การบริหารจัดการเทคโนโลยีเพื่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน. *วารสารวิจัยทางการศึกษา, 17*(1), 120 – 135.

ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2561). เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการอาชีวศึกษา. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 9*(2), 1 – 10.

พิพัฒนพงศ์ พลเยี่ยม. (2562). *การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ.* [Online]. เข้าถึงได้จาก: http://www.krootom101.com/file/Content32.html [14 มกราคม 2569].

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2560). *ไขคำตอบโรงเรียน ครู อยู่อย่างไรในยุค 4.0.* เข้าถึงได้จาก http://www.komchadluek.net/news/edu-health/259733 [14 มกราคม 2569].

ยืน ภู่วรวรรณ. (2562). *การศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วศิน เพิ่มทรัพย์. (2561). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ.* กรุงเทพฯ: โปรวิชั่น.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.

วิจิตร ศรีสอ้าน. (2562*). นวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศ.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิศรุต กิตติวราภรณ์. (2564). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี, 15*(2), 145 – 158.

วิลาวัลย์ โพธิ์ทอง. (2561). *พื้นฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา.* กรุงเทพฯ: บีพีเค พริ้นติ้ง.

วิโรจน์ ลักขณาอดิศร. (2560). การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ, 2*(1), 45 – 56.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ์.

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2563). *การศึกษาไทยในโลกยุคใหม่.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI).

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2563). แนวทางการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างสมรรถนะการทำงานในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 21*(2), 45 – 62.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สุเมธ เดี่ยวตระกูล. (2561). การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารวิจัยทางการศึกษา, 12*(3), 145 – 160.

สุพจน์ ศรีนุตพงษ์. (2564). *ทักษะดิจิทัลเพื่อการทำงานในอนาคต.* กรุงเทพฯ: เอสซีจี แอนด์ เปเปอร์.

สุรัชดา จันทร์เพชร. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดชุมพร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิทธิชัย ลายจิตร. (2561). การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 41*(3), 22 – 35.

ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งโรจน์. (2562). การจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณสำหรับครูประถมศึกษา. *วารสารวิชาการคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 15*(2), 1 – 18.

Fansher, H. (2011). *21st Century Learning Environments: Building a Better School.* Canada: Springbank Community High School.

\Khamcharoen, N. (2012). *Information technology and teaching.* Retrieved from https://www.gotoknow.org/posts/291315

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ดร.อมรรัตน์ เชิงหอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

4. นายนิรันดร์ แก้วฝ่าย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

5. ดร.เมธี นาอุดม ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

6. ดร.วันรัฐ สอนสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

7. ดร.สุชาติ เสนาสี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านนาเข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 วิทยฐานะ

8. ดร.พนิดา ยาทองไชย รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

9. ดร.มัติติกา ผาลี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบ้าลบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 วิทยฐานะ

10. นางศศิธร กิติศรีวรพันธุ์ ตำแหน่ง ครู โรงเรียนบ้านโพนจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 วิทยฐานะ เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	ประธานที่ปรึกษา
2. ดร.สุมัทนา หาญสุริย์	กรรมการที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ–สกุล	นายฉัตรชัย จันทา
วัน เดือน ปีเกิด	5 พฤษภาคม 2534
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	240 หมู่ 4 ตำบลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม 48140
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู ชำนาญการ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546	จบการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านแพงวิทยา อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2549	จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2552	จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอุดรพัฒนาการ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2556	ปริญญาตรี (วทบ.)หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2563	ปริญญาโท (ค.ม.) หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
พ.ศ. 2569	ปริญญาเอก (ปร.ด.) ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2560	ครู โรงเรียนอนุบาลบ้านแพง
– ปัจจุบัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร